

ព្រះ
ច្បាប់បិណ្ឌបាលី
 និង
 សេចក្តីប្រែប្រាស់ខ្មែរ
សូត្របិណ្ឌ
 ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
 ឧបមាភាគ
៦១

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឧបមាភាគ

៦១

ព. ស. ២៥១៧

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ
ទសមោ វារគោ

នមោ ឥស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បញ្ញាសនិបាតជាតកំ

នទ្យិនិកាជាតកំ

- (១) ទុក្ខយ្ហតេ ជនបទោ រដ្ឋញ្ចាបិ វិនិស្សន្តិ
ឯហំ នន្យិនិកេ កច្ច តំ មេ ព្រាហ្មណមាឈយ ។
- (២) ចាហំ ធុត្តុត្តមា ភជ ចាហំ អន្ធានតោវិនា
តបិ អហំ កម៌ស្សាបិ វនិ តុញ្ចរសេវិតំ ។
- (៣) ដីតំ ជនបទំ កត្វា ហត្ថំចា ច រថេជ ច
នាសន្យជយាទេជ ឯវំ កច្ច នន្យិនិកេ ។

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ទសមភាគ

សុមេស្តោព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ។

បញ្ញាសនិបាតជាតក

នទ្យិនិកាជាតក

- (១) (ព្រះបាទព្រហ្មទត្ថ ក្រាស់ថា) ម្ចាស់នាននទ្យិនិកា ជន-
បេក្កេស្វក ព័ន្ធវីជ័យកិរិនាស ចូរនានិមក ចូរនានិទៅញ៉ាំង
ក្រាហ្មណ៍ (អ្នកធ្វើខ្ញុំវេសចក្កិវិនាស) ដល់អញនោះ ឲ្យមកលុះ
អំណាចរបស់ខ្លួន ។
- (២) (នាននទ្យិនិកា ក្រាច្បូលថា) បដិគ្រព្រះរាជា ខ្ញុំម្ចាស់អត់
គ្រាំសេចក្តីលំបាកកុំបាទ ខ្ញុំម្ចាស់មិនស្អប់ខ្ពើមនាយ ខ្ញុំម្ចាស់នឹង
ទៅកាន់ព្រៃ ដែលមានអំពៅនៅអាស្រ័យ ដូចម្តេចបាទ ។
- (៣) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់នាននទ្យិនិកា នានិច្ចទៅកាន់
ជនបទដ៏ស្ងួតស្ងួត ហើយទៅដោយអំពើនឹក ដោយចេតនា ដោយ
យោន (ទូក) ដែលគេតាមដោយឈើជើង យ៉ាងនេះចុះ ។

ហត្ថំ អស្សា វថា បត្តិ កញ្ជ្រងនាយ ទង្គិយេ
តវេវ វណ្ណារូបន វសំ តមាណស្សសំ ។

[៤] តនិលំទ្ធពបញ្ញាណោ អាគុជីបវិវាតោ^(១)

ឯសោ បទិស្សតិ រម្មោ សំសិស្សំស្ស អស្សមោ ។
ឯសោ អក្កិស្ស សង្ខារោ ឯសោ ធូមោ បទិស្សតិ
មញ្ញោ ធា អក្កិ ហារបេតិ សំសិស្សោ មហិទ្ធិកោ ។

[៥] តក្ក ធិស្វាន អាយត្តិ អាមុត្តមណិកុណ្ឌលំ
សំសិស្សោ ចាវិសិ កីតោ អស្សមំ បណ្ណធាននំ ។
អស្សមស្ស ច សា ទ្វារេ ភេណុភេនស្ស ភីឡតិ
វិជំសយន្តិ អម្ពានិ តុយ្ហំ បកាសំតានិ ច ។

[៦] តក្ក ធិស្វាន ភីឡតិ បណ្ណសាលកតោ ជជំ
អស្សមា ធិកុម្ភីតាន វនំ វចនមន្តវំ ។

១ ១. អាគុជីបវិវាណោ ។

ម្នាលឧត្តយានី ចូរនាងយកដំរី សេះ ថេ នឹងពលថ្មើរជើង ទៅ
ចុះ ចូរនាងនាំព្រាហ្មណ៍សំសិស្ស្នៈនោះមកកាន់អំណាច (ខូន)
ដោយសម្បទាន៍ប្រធានរបស់នាង ។

[៤] (ពួកព្រាហ្មណ៍ប្រមាញ់) ខ្ញុំ ប្រាកដជាអាស្រមរបស់
ភាបសឈ្មោះសំសិស្ស្នៈជាទីគួររីករាយ មានដើមចកជាទង់ ជា
គ្រឿងសំគាល់ មានដើមស្រាប់ដុះព័ទ្ធជុំវិញ ។ ខ្ញុំ ភ្លើងដែល
សំសិស្ស្នៈនោះកាកែត (ដោយឈាន) ខ្ញុំ ផ្សែងដែលឃើញ
ប្រាកដ ខ្ញុំសំគាល់ថា សំសិស្ស្នៈ អ្នកមានឫទ្ធិច្រើន មិនញ៉ាំង
ភ្លើងឱ្យស្លាប់សូន្យទេ ។

[៥] (អភិសម្ពុតាថ) សំសិស្ស្នៈ បានឃើញនាងទៀងការនោះ
នាក់កុណ្ឌលកែវមណី កំពុងដើរមក កិតិភក្តិយ ចូលទៅកាន់
អាស្រមដែលប្រគល់ដោយស្វីក ។ ឯនាងទៀងការនោះ ក៏បង្ហាញ
ខ្ញុំវិសេសៈពាំងឡាយផង បញ្ចេញទូរក្តៅខ្មាសដឹកបាំងផង
ហើយលេងក្នុងឃ្លីក្បែរខ្លាអាស្រមនៃសំសិស្ស្នៈនោះ ។

[៦] អ្នកមានដំរី (សំសិស្ស្នៈ) នៅក្នុងបណ្ណសាលា ឃើញនាងទៀង-
ការនោះកំពុងលេង ចេញអំពីអាស្រមមកនិយាយពាក្យនេះថា

អម្ពោ កោ ធាម សោ វុត្តា យស្ស តេវំ តតំ ដល់
ទូរេមិ ចិត្តំ បច្ចេតិ ឈ តំ ឱហាយ កច្ចតិ ។

(៧) អស្សមស្ស ឧមម្ពាឃោ សមីមេ កច្ចមាធនេ
តហរេ តាធិសា វុត្តា យស្ស តេវំ តតំ ដល់
ទូរេមិ ចិត្តំ បច្ចេតិ ឈ មំ ឱហាយ កច្ចតិ ។

(៨) ឯតុ កវំ អស្សមិមំ អនេតុ
បដ្ឋតុ កត្តកុ បដិច្ច ធម្មំ
នំធមាសនំ អក្កត កវំ ធិសីនេតុ
នតោ កវំ មូលដលានំ កុញ្ញតុ ។

(៩) តិរេន្ត វនំ ឧរុនមន្តរស្មី
សុបិច្ឆិតំ កណ្ណាវិប្បតាសតិ
អក្កាហំ មេ បុច្ឆិតោ វត្ថមតុំ
តោសេ ទុ តេ ទុត្តមន្តំ បរិដ្ឋំ ។

(១០) អហំ វនេ មូលដលេសនំ ចរំ
អសាធរឹ អន្តំ សុយោរុបំ
សេ មំ បតិទ្វា សហសជ្ឈិប្បត្តោ
បទុដ្ឋំ មំ អក្កហំ ទុត្តមន្តំ ។

មូលអ្នកដ៏ចំរើន ឈើរបស់អ្នកនោះឈ្មោះអ្វី ដែលមានផ្លែបែប
នេះ សូម្បីអ្នកបោះទៅក្នុងទីឆ្ងាយហើយ ក៏វាត្រឡប់មកវិញ
មិនទៅចោលអ្នក ។

(៧) (នាងខ្សឹប្រីតា...) បង្កើតកាបសង្ក្រាន្ត ផ្លែបែបនេះវាឈ្មោះ
ណា សូម្បីខ្ញុំបោះទៅក្នុងទីឆ្ងាយក៏ត្រឡប់មកវិញ មិនទៅចោល
ខ្ញុំទេ ឈើបែបនោះមានក្នុងទីដីពេញស្រែមែនខ្ញុំ នាភ្នំតូចៗ ។

(៨) (ដល់ស៊ីន្ទៈ...) អ្នកដ៏ចំរើន ចូរមកកាន់ពាស្រមនេះចុះ ចូរ
បរិភោគតាហ្នានេះ ចូរទទួលថ្នាំសម្រាប់លាបជើងឯង ភក្ត្រ-
ហាវេន ខ្ញុំជូន(ដល់អ្នក) នេះពាសនេះ អ្នកដ៏ចំរើន ចូរអង្គុយលើ
ពាសនេះនេះ អ្នកដ៏ចំរើន ចូរពិសាមើមឈើនឹងផ្លែឈើក្នុងចំនេះចុះ។

(៩) (ដល់ស៊ីន្ទៈស្រាថា) អំនេះកំពុងល្អ (អ្វីចម្លែកៗនិយម្យ) នៅក្រុង
ចន្ទានត្រូវរបស់អ្នក ប្រាកដដូចជាវត្ថុមានពណ៌ខ្មៅ ។ ខ្ញុំស្រា
ហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីខ្លះ អរិយវរ្ម័នឡើយ(ស៊ីន្ទៈ)របស់អ្នកលិច
ចូលទៅក្នុងស្រោម (សរីរៈ) ឬ ។

(១០) (នាងខ្សឹប្រីតា...) ខ្ញុំប្រាប់ទៅកាន់ទីស្រុករោមៈឈើផ្លែឈើក្នុង
ព្រៃ បានចោលខ្លាឃ្មុំមានបុរសម្យីម ខ្លាឃ្មុំនោះស្ទុះមកសង្រួប
ខ្ញុំដោយហ័ស ផ្អែកខ្ញុំហើយវាជិតយកអរិយវរ្ម័នឡើយ ។

ស្វាយំ វណោ ខន្ធតិ កណ្ណាវាយតំ
 សន្ធាញ្ច កាលំ ន លកាមំ សតំ
 បហោ ភវំ កណ្ណាមិមំ វិនេតុំ
 កុរុតំ ភវំ យាចិតោ ព្រាហ្មណតុំ ។

(១១) គម្ពីរហោ ភេ វណោ សលោហិតោ
 អន្ធតិតោ បន្តតោ^(១) មហា ន
 កកេមិ ភេ កិត្យំ កសាយយោតំ
 យថា ភវំ បរមសុទ្ធិ កវេយ្យំ ។

(១២) ន មន្តយោតា ន កសាយយោតា
 ន ឱសដា ព្រាហ្មណិ កមន្តិ
 យំ ភេ មុនុ ភេន អន្តេន វិនេហិ កណ្ណំ^(២)
 យថា អហំ បរមសុទ្ធិ កវេយ្យំ ។

(១៣) វតោ នុ កោតោ កតមេន អស្សហោ
 កាចិ ភវំ អភិរមសិ អរោញ្ច
 កាចិ នុ ភេ មូលដលំ បហុតំ
 កាចិ កវន្តំ ន វិហិសន្តិ វាណុ ។

១ ម. វណេតោ ។ បន្តតោតំ អន្តិហិ យំ ឱស្សតំ ។ ២ ម. យាន្តិ មុនុភេន វិនេហិ កណ្ណតិបំ ថាថា ។

ដំបៅនោះឯង ឈឺរោគផង មោស៍ផង ខ្ញុំមិនបានសេចក្តីសុខ
 សព្វៗ កាលទេ អ្នកដ៏ចំរើនអាចនាំចេញខ្ញុំរោគមោស៍នេះចេញ
 បាន អ្នកដ៏ចំរើនដែលខ្ញុំអន្តរហើយ សូមធ្វើខ្ញុំប្រយោជន៍ដល់
 ព្រាហ្មណ៍ ។

(១៤) (វសិស្ថៈ...) ដំបៅរបស់អ្នកមានសភាពដ៏ស្រូវ មានសម្បុរ
 ក្រហម មិនស្អុយទេ គ្រាន់តែមានក្នុងខ្នោះ (បន្តិចៗ) ហើយ
 ថែមទាំងឆ្អឹង ខ្ញុំនឹងប្រកបដោយថ្នាំជុស លាបឱ្យអ្នកបន្តិច
 មើល ដើម្បីនឹងឱ្យអ្នកដ៏ចំរើន បានសេចក្តីសុខស្រួល ។

(១៥) (នាងខ្សឹមៈ...) បពិត្រតាបសដ៏ប្រសើរ ការប្រកបដោយ
 មន្តទាំងឡាយក៏មិនត្រូវ ការប្រកបដោយថ្នាំជុសទាំងឡាយក៏
 មិនត្រូវ ទុសធាតាំងឡាយក៏មិនត្រូវ អវយវៈណាមួយរបស់លោក
 ដ៏ទៃៗ ចូរលោកនាំចេញខ្ញុំរោគមោស៍ដោយអវយវៈនោះ ទើប
 ខ្ញុំមានសេចក្តីសុខស្រួលភវេ ។

(១៦) (វសិស្ថៈ...) តាប្រមាទរបស់អ្នកដ៏ចំរើននៅទាំងពពកពិភពនេះ
 ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន អ្នកអភិរម្យ ក្នុងព្រៃវិជ្ជា អ្នកមានចម្រើនឈឺ
 ផ្តែរឈឺច្រើនវិជ្ជា សត្វសាហាវទាំងឡាយ មិនបៀតបៀនអ្នក
 ដ៏ចំរើនទេ ។

(១៤) សំគោ ឧដ្ឋំ ឧត្តរាយំ ជិសាយំ
 ខេនា នមី ហិមវត្តា បភាគិ^(១)
 តស្ស ភីរេ អស្សមោ មយ្ហេ រម្មោ
 អរោកា ភវំ អស្សមំ មយ្ហេ បស្សេ ។
 អម្ពា ច សាលា តិបកា^(២) ច ជុល្ហយោ
 ឧត្តាលកាតា ជលិយោ ច ជុល្ហ
 សមន្តតោ កើបុរិសាភិគីតំ
 អយោ ភវំ អស្សមំ មយ្ហេ បស្សេ ។
 តាលា ច ម្ពលា ច ជលា ច មេតុ
 វាល្លោន កន្ទេន ឧបេត្របំ
 តំ ភូមិកាតេហំ ឧបេត្របំ
 អយោ ភវំ អស្សមំ មយ្ហេ បស្សេ ។
 ជលា ច ម្ពលា ច បហុតមេតុ
 វាល្លោន កន្ទេន រសេនុបេតា
 អាយុត្តិ ច ឧទ្ទុតា តំ បទេសំ
 មា មេ តតោ ម្ពលាជលំ អហាសំ ។

១ ម. ហិមវត្តា បភាវី ។ ២ តិល្ហកាតិ អន្តរាយំ វិស្សតំ ។

(១៤) (នាធិបត្តិកា...) កាស្រមរបស់ខ្ញុំជាវិគ្គហិតោយ(ខេ)វិស្ស
 ធ្វើវិស្សន្តរណ្ណមា ដែលហូរទៅអំពីព្រហ្មមវត្ត នាទិស
 ខាងជើងត្រង់អំពីវិទេន ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ អ្នកដ៏ចំរើន គប្បីឃើញ
 កាស្រមរបស់ខ្ញុំ ។ (វៀបកាស្រមរបស់ខ្ញុំ) មានដើមរុក្ខ
 ព័ន្ធក្នុង ឆ្នាប់ ត្រង់ ពង្រីក្ស ច្រានៀង មានផ្កាភក្តុះស្តាយ ធ្វើ
 ដូចម្តេចហ្ន៎ អ្នកដ៏ចំរើន គប្បីឃើញកាស្រមរបស់ខ្ញុំ ដែលមាន
 កន្លែង ច្រៀងពីរដោយដុំរិញ ។ ក្នុងវិជិតកាស្រមរបស់ខ្ញុំនេះ
 មានដើមភ្លោកព័ន្ធច្បាយផង មើមឈើព័ន្ធច្បាយផង ផ្លែឈើ
 ព័ន្ធច្បាយផង ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ វើបក្ខតដ៏ចំរើន គប្បីឃើញខ្ញុំ
 កាស្រមរបស់ខ្ញុំ ដែលប្រកបដោយពណ៌និងក្លិន ដែលប្រកប
 ដោយក្លិនភក្តុះព័ន្ធច្បាយ (ដ៏បស្ចិ) នោះ ។ ផ្លែឈើព័ន្ធ
 ច្បាយផង មើមឈើព័ន្ធច្បាយផង មានគោតក្នុងកាស្រម
 នេះ ប្រកបដោយពណ៌ ក្លិន រឹងរេស តែពុកព្រានព្រៃ ភែនមក
 កាន់ប្រទេសនោះ កុំឱ្យក្អកកំលុងមើមឈើនឹងផ្លែឈើរបស់ខ្ញុំអំពី
 កាស្រមនាពេទ្យយ ។

[១៥] ចិត្តា មម មូលដលេសនំ តតោ
 ននាមិ អាកច្ឆតិ សាយកាលេ
 ឧកោវ តត្ថាមសេ អស្សមន្តំ
 យាវ ចិត្តា មូលដលេតោ វត្ថុ ។

[១៦] អញ្ញោ ពហុ នសយោ សាធុរោ
 វាជីសយោ អនុមត្តេ វសន្តិ
 តេយេវ ចុច្ឆេសិ មមស្សមន្តំ
 តេ តំ នយេស្សន្តិ មមំ សកាសេ ។

[១៧] ន តេ តត្ថាមិ កត្ថាមិ ន តេ ឧទកមាភតំ
 អត្តិមិ តេ ន ហាសិតោ តត្ថិ មន្តាវ យាយសិ ។
 កត្ថាមិ តត្ថាមិ ហុតោ ច អត្តិ
 តមជិមិ តេ សមិតា សព្វព្រហ្មចារិ
 បិវេតុ មយ្ហំ ឧទកេតុ ហោតិ
 រេសិ តុវំ ព្រហ្មកុតោ បុរត្ថា ។

[១៥] (នសិសិដ្ឋៈ...) បិការេសន្តំ ទេវតាវទិស្សនកេមិមេឈិ
 ថ្កុលេយិនីមកក្នុងកាលល្ងាច អប្បវិន័យចំបិវា មកអំពីទិស្សន
 កេមិមេឈិយិនីថ្កុលេសិន សិមយេនីវិនិវត្តនាគំ ទេវតាវ
 អស្រមនាវ ។

[១៦] (នាធិទ្យិនិកា...) មានពួកព្រាហ្មណ៍ជាអសី ខឹងពួកព្រះ
 រាជាជាអសីវិទ្យោគជាច្រើន ដែលជាមនុស្សត្រឹមត្រូវនៅក្បែរ
 ថ្កុលេយិនីដាច់ ចូលរួមសូរកតាស្រមន្តំខឹងអសីចាំនិរោចៈ អសី
 ចាំនិរោចខឹងនាំអ្នកទៅឯសំណាក់ខ្ញុំ (មិនមាន) ។

[១៧] (ពោធិសត្វ កំបិវាស្វរោ) សេក៏អ្នកមិនពុះ ទឹកក៏អ្នកមិនដង
 ទាំងភ្លើងក៏អ្នកមិនបង្ហាត់ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកជ្រប់ស្រវោន ។
 ខ្លួនខ្លួនសព្វព្រហ្មចារិ សេទាំងខ្យល់អ្នកភ្ជាប់តែពុះ ភ្លើងអ្នកភ្ជាប់
 តែបង្ហាត់ ទាំងភ្លើងសម្រាប់កាំងក៏អ្នកភ្ជាប់ចាត់បង្អែ កាំងក៏អ្នកភ្ជាប់
 រៀបចំសម្រាប់អញ ទឹកក៏អ្នកភ្ជាប់តែដក់វត្ថុសម្រាប់អញ កាល
 ពីមុន អ្នកជាមនុស្សប្រសើរ តែឆ្លើតែឆាយ (ក្នុងអស្រមនេះ) ។

បញ្ចសន្តោ បឋម ឡើងកាតាត

អភិជ្ជតាដ្ឋាសិ អនាគតោនតោ
អហាសិតត្ថិសិ អសិទ្ធិភោជនោ^(១)
ន មេ តុវ អាណបសិ មមជ្ជ
នជ្ជំ ធុ តី ធម្មសីតាញ ធុត្ថំ ។

(១៨) ឥនាគមា ជជំលោ ព្រហ្មញ្ញាវ
សុនស្សនេយ្យោ សុតន្ធ វិជេនំ
នេតិធិយោ ន បចាតិរស្សា
សុតុល្លាតុល្លាច្ឆននេហិ កោតោ ។
អមស្សជាតោ អបុរាណវុល្លិ
អាណាបញ្ច មនស្ស កលោ
ឡេ យមា តណ្ហា ឧរេ សុជាតា
សុវុល្លាតិល្លាសន្តិកា បកស្សរា ។
មុទញ្ច តស្ស តុសនស្សនេយ្យំ
តុល្លាសុ លម្ពន្តំ ច តុញ្ចតត្តា
តេ ដោតរេ ចរតោ មាណវស្ស
សុត្តញ្ច យំ សំយមាធំ ជដាធំ ។

១. អហាសិតត្ថិសិ អសិទ្ធិភោជនោ ។ ម. អហាសិតត្ថិសិ អសិទ្ធិភោជនោ ។

បញ្ចសន្តោ ឡើងកាតាត

(ស្សវនេ) អ្នកមិនគ្មានទេស មិនផងវិក មិនបង្កាន់រឿង មិនស្មោះ
ក្នុងស្រាប់បរិភោគ នៃកូនរបស់អញ ថ្ងៃនេះអ្នកមិនហៅអញ
អ្នកបាត់របស់អ្វីៗ ឬក៏អ្នកកើតខុស អ្នកចិត្តដូចម្តេច ។
(១៨) (ឥសិទ្ធិភោជនោ...) ជជំលោ អ្នកប្រព្រឹត្តិធម៌ដ៏ប្រសើរមកក្នុងវិទ្យានេះ ជា
មនុស្សខ្ពង់ខ្ពស់ មានជន្មទូទៅសង្រួន មិនទូលំទូលាយ មិន
ចាបពេក ញ៉ាំងអាស្រ័យបទទុក្ខិយោភាសនាញ ដោយសក់
ចាំងឡាយដែលនៅស្រស់ដូចជាពណ៌នៃស្លាបកង្កែប របស់ជជំលោ
ដ៏ចម្រើន (នោះ) ។ (ជជំលោនោះ) មិនទាន់ដុះកុកមាត់នៅ
ឡើយទេ រើបន្តិចបួនថ្មីៗ មានចាំងរបស់មានសណ្ឋានដូចជើង
បាត្រ ពាក់ត្រង់ក៏របស់តាត់ មានធនពីរដាច់ ភ្ជាប់ត្រង់ ដូចជា
ផ្លែទន្ធាប់ពាស ដុះក្បែរត្រង់ត្រង់ ។ មុនជជំលោនោះ ក្មេង
គង់ត្រេក មានកំហុស នៃគ្រឿងប្រដាប់ត្រចៀកចាំងឡាយ
សំយុងចុះ ឆ្លង់ត្រចៀកចាំងឡាយ ពាលមាណាត (នោះ)
ក្រាបៈ៧ គ្រឿងប្រដាប់ នៃត្រចៀកចាំងនោះ ក៏ត្រឡើង
ថ្កោលផងមានចាំងឡាយ រុំព័ទ្ធជុំវិញសក់ចាំងឡាយផង ។

អញ្ញា ច ឧស្ស វិយមាធិ ចតស្សៈ
 ធិលា បីតា លោហិតតា ច សេតា
 តា សំសរេ ចរោ មាលាវស្ស
 តិវិជេសធុរិវ ពាវសម្មិ ។
 ឧ មេឡវ មុញ្ញមយំ ជាតេតិ
 ឧ សន្តរេ ពោ បច មន្តជស្ស
 តា ដោតរេ ជជ្ឈន្តរេ វិលត្តា
 សតេតា វិជ្ជវិជ្ជនិវេត្ត ។
 អទ័លកាធិ ច អវល្លកាធិ ។
 មោធា ឧក្សា តតិសមោហិតាមិ
 អយដ្ឋតា ធិច្ចតិវ្យំ តរោម្ហិ
 ហត្ថាត តី រុក្ខុដលាធិ តាធិ ។
 ដដា ច ឧស្ស កុសឧស្សនេយ្យា
 បរោសតំ វេល្លិតត្តា សុត្តា
 ទ្វេជាសិរោ សាធុរិកត្តរោ
 អរោ ធុទោ មញ្ញ តតា ដដាស្ស ។

មាណពនោះ មានគ្រឿងប្រដាប់ដទៃទៀតមានទម្ងន់ ពណ៌គឺ ពណ៌
 ទៀតស្រឡី ក្រហម ស កាលបើមាណព(នោះ) ដើរទៅគ្រឿង
 ប្រដាប់ទាំងនោះញឹកៗ ដូចជាពូក្រវនសន្តមេគ្រឿង ក្នុងពេលកំពុង
 គ្រឿង ។ (មាណពនោះ) មិនពាក់សង្ការស្មៅយាបូនិទេ មិនប្រើ
 ប្រាស់សំពត់សំបកឈើទេ មិនប្រើប្រាស់សំពត់ដែលគួរញាងយ
 ស្មៅដំណេកខ្សាយទេ គ្រឿងប្រដាប់ទាំងនោះ ជាប់នៅគ្រង
 ចន្លោះដៃស្មង់ ភ្លឺដូចជាផ្កាឈូក ដែលចាំងឆ្លងអាកាស ។
 (មាណពនោះមានគ្រឿងប្រដាប់ដទៃដោយសូត្រ) មិនមានស្នាម
 ត្រាតត្រាជន់ មិនមានទង (អាចម៍ផង្កូវ) ផង ចង់ព័ទ្ធគ្រង់ចង្កេះ
 ព័ត្រឹមផ្កាឈូកទៅទាំងក្រាម គ្រឿងប្រដាប់ទាំងនោះ ទុកជាឥត
 មានអ្វីប៉ះពាល់សោះ ក៏ច្រើនល្បឿនជាងមុន គឺញឹកវិញជាប្រាកដ
 បរិក្រមគឺដូចម្តេច គ្រឿងប្រដាប់ទាំងនោះឈ្លានជាដៃឈើអ្វី ។
 ដូចសក់របស់មាណពនោះ ក៏គួរឱ្យចង់មើលក្រៃពេក (បើមើល)
 ជាងមួយរយជន (ក៏មិនអស់ចិត្ត) មានចុកដង្កូវ មានកូនក្រអូប
 (មាណពនោះ) មានសក់ក្បាលញែកជាពីរ សិរញែកស្អាត
 បាត ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ នឹងបាតឱ្យផ្គូផ្គងសក់របស់ខ្ញុំឬដូច្នោះផង ។

យនា ច សោ បន្តិកតំ តា ដងាយោ
 វណ្ណំ ច ឧទ្ធច ឧបេត្តកា
 ចិត្តុច្ចវលំ វាគសមេវតំ
 តដេវ សំវាយតិ បទស្សមោ អយំ ។
 បន្តា ច តស្ស កុសនស្សនេយ្យោ
 យេតាធិសោ យាធិសោ មយ្ហ តាឃោ
 សោ វាយតិ វិវេតោ មាសុតេន
 វងំ យថា អត្តតិម្កេ សុដុល្លំ ។
 ធិហន្តិ សោ វុត្តដលំ បមត្យា
 សុចិត្តុបំ វុចិរំ ធស្សនេយ្យំ
 ចិត្តកា តស្ស មុនរេតិ ហន្តិ
 ហន្តាត កេ វុត្តដលំ ទុ ទោ តំ ។
 ធន្តា ច តស្ស កុសនស្សនេយ្យោ
 សុន្តា សមា សន្តុវុបបន្តា
 មនោ បសានេន្តិ វិវិយមាតា
 ធិ ហិ ទូន សោ សាតមទាធិ តេហិ ។

មាណពនោះវិសាយសក់ក្នុងកាលពា ដូចសក់ទាំងឡាយនោះ ក៏
 ប្រកបដោយភ័ណ្ឌ វាយក្នុង ក្នុងកាលនោះ ពាស្រមទេវតាច្បែក
 ដូចៗទៅ (ដោយក្នុង) ដូចជាផ្កាឡាយទៅ ដែលច្បាប់បក់
 ត្រូវផ្ទះនោះ ។ សម្បរបស់មាណពនោះ គួរឲ្យចង់មើលត្រៃពេក
 កាយរបស់មាណពនោះ មិនដូចជាកាយរបស់ខ្ញុំឡើយ កាយ
 របស់មាណពនោះ កាលច្រើនច្បាប់បក់មកផ្សព្វផ្សាយក្នុង ដូច
 ជាត្រៃឈើដែលមានផ្កាភ័ក្ត្រស្កុះស្កាយ ក្នុងរាងចង្កៀងខ្លះម្តេច ។
 មាណពនោះ តែងទះខ្លាចផ្ទះឈើ មានសកាតដ៏ចិត្តល្អឆ្លើយឆ្លង
 គួរឲ្យចង់មើល បោះទៅលើផែនដី ផ្ទះឈើនោះមែនត្រឡប់មក
 កេងវរបស់មាណពនោះវិញ បពិត្របិភាដ៏ចំរើន នោះជាផ្ទះឈើ
 អី ។ ឆ្មេញទាំងឡាយរបស់មាណពនោះ ក៏គួរឲ្យចង់មើល
 ត្រៃពេក ស្អាតស្មើដូចជាស័ន្ទ ដែលគេកាត់យ៉ាងសំរាប់ កាល
 ដែលគាត់ហាមកាត់ឡើង តែងកាត់ចិត្តឲ្យថ្លោះថ្លា ដូចមាណព
 នោះ មិនទំនាស៊ី ខ្លាចខ្លាច ដោយឆ្មេញទាំងឡាយនោះ ។

អត្តក្កសំ អត្តន្ន័តំ មុហំ មុនំ
 ទុដ្ឋំ អនុន្នតំ អធិបលមស្ស ភាសិតំ
 រុនំ មនុញ្ញំ ករវត្តសុស្សំ
 ហនយន្តិមំ រក្ខយតេវ មេ មនោ ។
 ភំទុស្សរោ ជាតិវិស្សន្នភក្សោ
 ន ទុន សដ្ឋាយបតិប្បយុត្តោ
 សប្រាមំ ទោ តំ បុននេវ នដ្ឋំ
 មិត្តញ្ញំ មេ មាណវាហុ បុរត្តា ។
 សុសន្នំ សទ្ធាតុ វិមជ្ជិមំ វណំ
 បុនុ សុដាតំ ទរបត្តសន្និកំ
 តេនេវ មំ ឧត្តរិយាន មាណវោ
 វិវិយ ឧរិ ជយនេន បិណ្ឌយំ ។
 តបន្តំ អាកន្តំ វិរោចរេ ច
 សតេវតា វិជ្ជុវិទ្ធីនិវេស្វ
 តាហា មុនុ អញ្ញនលោមសនិសា
 វិចិត្រវដ្ឋន្តនិវត្តស្ស លោកេ ។

សិរិរបស់មាណពនោះ និយាយឡើងមិនជាសំដីពាក្រក៏ បិទភ្នែក
 ពីព្រោះស្រទន់ក្រង ។ មិនកាយមាយ មិនព្យុកាកកាក ជាសំដី
 ញ្ញាងចិត្តឱ្យរតកាយ គួរចាប់ចិត្តដូចជាសំឡេងនៃសត្វករិកយាស
 យំ ចិត្តរបស់ខ្ញុំត្រេកអរទាំងឈាស់ ។ (មាណពនោះ) មានសំ-
 ឡេងមូល មានពាក្យមិនស្រូវក្បែរក្បយរោគទេ មិនមែនជាអ្នក
 រស់រវើកយក្នុងការស្វាឡាយ(បន្ត)ដោយពិត ខ្ញុំចង់ឃើញមាណព
 នោះម្តងទៀត ដូចមាណព(នោះ)ជាមិត្តរបស់ខ្ញុំកាំងភ័យមុនដម្បង
 មក ។ ដំបៅ (ក្រងចន្លោះក្បែររបស់មាណពនោះ) ជិតស្និទ្ធល្អ
 លើសស្អាតសព្វអង្គ ក្រាស់ក្បាលដូចជាផ្កាយក្រចក់ មាណព
 (នោះ) គ្របសន្លឹកខ្ញុំដោយដំបៅនោះឯង លើយក្បែរហើយតាប
 ខ្ញុំដោយស្មង ។ (ស្មើដូចមាសដែលឡាយចេញពីសរីរកាយនៃ
 មាណពនោះ) ភ្នំត្រចប្បចង់ ភ្នំស្អាត ជ្រឡើងភ្នំផ្អែក ។ ដូចជាផ្អែក
 បន្ទោរឡើងឆ្ងាត់លើអាកាស ដើមដៃទាំងពីរខ្ញុំក្នុងមានរោមប្រ-
 ហែលរតសរផ្កាអង្គីន មាណពនោះមានព្រមដៃមូល ។ ដំបៅក្រល្ល ។

អកក្កសង្ការ ឧ ច នីយេលោមា
 ឧទស្ស នីយោ អបិ លោហិតត្ថា
 ឥន្ទហិ តាហាហិ បលិស្សជន្តា
 កាល្យាណាវោ រមយំ^(១) ឧបដ្ឋហិ ។
 ធុមស្ស ភូល្យបដិកា មកស្សរា
 សុវណ្ណកម្ពុតលវន្តសុច្ឆរិ
 ហត្ថា ឥន្ទ តេហិ មំ សំដុសិត្តា
 សតោ កតោ តេន មំ នហន្តិ កាត ។
 ឧ ធូន សោ ទារិយំ អហាសិ
 ឧ ធូន សោ កក្កាដំ សយំ អកញ្ចិ
 ឧ ធូន សោ ហន្តិ ធុមេ កុមារិយា
 ឧបិស្ស ហត្ថេសុ ទិលានិ អត្ថំ ។
 អន្តោវ ទោ តស្ស វណំ អកាសិ
 សោ មំ ព្រាវី សុទិតំ មំ កកេហិ
 តាហំ ករី តេន មមាថិ^(២) សោឡំ
 សោ ច ព្រាវី សុទិតាស្មិតិ ព្រាហ្ម ។

១ ម. មញ្ញំ ។ ២ ម. មហតិ ។

ម្យ៉ាងទៀត (មាណពៈនោះ) មានអាយុៈក្នុងចំ មិនដើមរដូវ
 (ដោយមុននឹងបូសជាដើម)។ មានកម្រិតដែលបាន ៦ ក្រចក
 របស់មាណពៈនោះដែរ ។ មានចុងក្រចក ១ (មាណពៈនោះ) មាន
 ប្រល្ន ឧបរិក (ខ្ញុំ) ដោយដើមដំបូងដំបូងនៃល្អ (ត្រប់ផ្ទុក)
 (ខ្ញុំ) ឱ្យរីករាយ ។ ដៃទាំងពីរ របស់មាណពៈនោះ ដូចជាប៉ុយឈើ
 មានស្មើផ្គុំ ។ មានបាតដៃមូលនឹងដៃវិញ្ញាណស្រស់ចំព្រង ដូចផ្គុំ
 កញ្ចក់ជាវិការៈនៃមាស មាណពៈនោះព្រល់ខ្ញុំ ដោយដៃទាំងពីរ
 នោះហើយ ទៅពីទីនេះទៅ មកក្របិកា មាណពៈនោះផុតរលេខ្ញុំ
 (ឱ្យក្តៅក្រហាយ) ដោយសម្ព័ស្សនៃដៃនោះ ។ មាណពៈនោះ
 ប្រព្រឹត្តជាមិនដែលនាំទៅនូវវត្ថុមានមុខមួយភាវី (មួយអំពែ)
 ។ មាណពៈនោះ មិនដែលពុះទុកចំណុចយូរខ្លះនឹងទេ មា-
 ណពៈនោះ មិនដែលកាប់ឈើចំណុចយូរ ដោយកាំបិតទេ
 បានជាដៃរបស់មាណពៈនោះមិនក្រិនសោះ ។ មានខ្សាប្ប់មួយធ្វើ
 មាណពៈនោះឱ្យមានជំនឿ គេបាននិយាយនឹងខ្ញុំថា សូមឱ្យក្នុង
 ធ្វើខ្ញុំឱ្យបានសេចក្តីសុខស្រួល ខ្ញុំក៏បានធ្វើតាមឱ្យបានសុខស្រួល
 ដោយអាយុៈដ៏ទុក្ខមានរបស់ខ្ញុំ មកក្របិកាដ៏ប្រសើរ មាណ-
 ពៈនោះបាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា ខ្ញុំបានសេចក្តីសុខស្រួលហើយ ។

អយេកា តេ មាលុវបណ្ណសន្តតា
 វិក័ត្តន្តរាវ មយា ច តេន ច
 តំលន្តរាវ ទុនតេ រមិថា
 បុនប្បុរំ បណ្ណកុដំ វជាម ។
 ន មដ្ឋ អន្តា បដិភត្តិ តាត
 ន អត្ថិហត្ថំ នមិ យញ្ញ តត្រ
 ន បាបិ តេ មូលដលានិ កុញ្ញ
 យាវ ន បស្សមិ តំ ព្រហ្មចារី ។
 អន្តា បជាបាសិ តុវិបិ តាត
 យស្សំ និសាយំ វសតេ ព្រហ្មចារី
 តំ មំ និសំ ចាបយ តាត ទិប្បំ
 មា តេ អហំ អមរិមស្សមម្ហំ
 វិចិត្រធីត្ថុល្លាញ្ចំ^(១) វនំ សុតំ មយា
 និជាតិយុដ្ឋំ និជស្សសេវិតំ
 តំ មំ វនំ ចាបយ តាត ទិប្បំ
 មុក តេ ចាលំ វិជរាមិ អស្សមេ ។

១ ៤. វិចិត្រធីត្ថុល្លាញ្ចំ ។

នេក្រោលនៃស្វីករឈ័យាល មានសករណ៍រាយ ដែលខ្ញុំ
 នឹងអដេក ប្រកៀតប្រធានឈ័យ យើងទាំងពីរនាក់នោះអស់
 កម្លាំងកំចុះក្នុងទឹក ហើយចូលទៅកាន់បណ្ណកុដិហើយ ។ ។
 បពិត្របិតា ខ្ញុំមិនបានជួបនឹងព្រហ្មចារីនោះ ដកបណា មន្តទាំង
 ខ្សោយមិនដាក់ច្បាស់ដល់ខ្ញុំក្នុងថ្ងៃនេះផង ខ្ញុំមិនពេញចិត្តនឹងការ
 បូជាភ្លើងផង មិនពេញចិត្តនឹងការបូជាយ័ញ្ញផង ទាំងមិនបរិភោគ
 ម៉ែមឈើនឹងផ្លែឈើរបស់លោកផង ដកបនោះ ។ បពិត្របិតា
 ចំណែកលោកជ្រាបច្បាស់ប្រាកដ ព្រហ្មចារី (នោះ) នៅក្នុងទិស
 ណា បពិត្របិតា សូមលោកជូនខ្ញុំទៅឲ្យដល់ទិសនោះយ៉ាងឆាប់
 កុំឲ្យខ្ញុំស្លាប់ក្នុងគោស្រមរបស់លោកឡើយ ដ្បិតខ្ញុំបានឮថា ព្រៃ
 (ជាទីនៅនៃព្រហ្មចារីនោះ) មានផ្ការីកស្កុះស្កាយដ៏វិចិត្រ ហើយ
 ជាទីគុណដោយបក្សី ជាទីដែលត្រូវបក្សីនៅពេលស្រែយ (ជាខ្ញុំ)
 បពិត្របិតា សូមលោកជូនខ្ញុំទៅឲ្យដល់ព្រៃនោះឆាប់ ។ មុនខ្ញុំនឹង
 លេងរីកក្នុងគោស្រមរបស់លោក ។

[១៩] ឥស្សា ហិ ជាតិសេ វនម្ហិ
 កន្ទុកនេត្តិសង្ឃសេវិតេ
 ឥសីនមាភសេ សន្តនម្ហិ
 ទេតានិសំ អភិ ពាបុណេ ។
 កវន្តំ មិត្តានំ អដោ ន ហេត្តំ
 ញាតិសុ មិត្តសុ ករេត្តំ មេមំ
 អយេព្វ ជម្មោ កសិក្ខ ជិត្តំ^(១) ជិត្តំ
 យោ នេវ ជាតិ កុតោម្ហិ អាតតោ ។
 សំវាសេន ហិ មិត្តានំ សន្តិយន្តំ បុនប្បជំ
 ស្មេវ មិត្តោ អសន្តន្តំ អសំវាសេន ជីវតិ ។
 សចេ តុវំ នក្ខសិ ព្រហ្មចារិ
 សចេ តុវំ សល្លបេ សព្វព្រហ្មចារិ
 សម្មន្តសស្សវំ មហោនកេន
 តោតុលំ មិច្ឆមិមំ បហស្សសិ ។

១. ឧ.ម. វិ ។

[១៩] (ប្រាមហាសត្វ...) សេចក្តីដឹងថា បុគ្គលមិនដឹងថា
 សេចក្តីអប្បកែបបោះ គង់ត្រូវដល់ស្រ្តីដោយព្រឹទ្ធិជាទីគិត
 ដោយភ្នែកកន្ទុក ទីស្រីវេតកប្ប ជាទីនៅនៃសីហន៍ឡាយ
 ជាព្រមានកំរិតយូរយារណាស់ហើយនេះឡើយ ។ មិត្ត
 ទាំងឡាយ មានខ្លះ មិនមានខ្លះ ដទៃទាំងឡាយគួរឲ្យសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ចំពោះញាតិទីនមិត្ត មនុស្សណាមិនដឹងថា ពេញ
 ញាតិមិត្តភាព មនុស្សនេះត្រូវ ត្រូវមិត្តស្រាមប្រឹក្សា
 ទាំងថ្ងៃ ដោយហេតុអ្វី ។ ធម្មតាមិត្តទាំងឡាយ រមែងជាប់គ្នា
 ដោយការនៅរួមរៀយ ។ មិត្តនោះឯង រមែងលាភចិត្តដោយ
 ការមិនបាននៅរួមគ្នា បេសបុរសដែលមិនបានទៅមកគ្នា ។

បុណ្ណិ ចេ នក្ខសំ ព្រហ្មចារី
 បុណ្ណិ ចេ សព្វេ ព្រហ្មចារីនា
 សម្មាសម្ពុទ្ធំ មហោនកេន
 ទស្មាភនំ មិច្ឆម័មំ បហស្សសំ ។
 ក្ខតានិ ហេតានិ ចរន្តំ តាត
 កិច្ចបរមេន មនុស្សលោកេ
 ន តានិ សេវេជំ នកេ សមញ្ញោ
 អាសជ្ជំ នស្សតិ ព្រហ្មចារីតិ ។

ឧទ្ទិសនកំ ធម៌ ។

ឧម្មាទន្តិជានកំ

(២០) ធិវេសនំ កាស្ស នុនំ សុទ្ធ
 ចាការេន បណ្ឌិមយេន តុន្តំ
 កា ធិស្សតិ អត្ថិសំចារំ ទ្វេ
 វេណាលេសំ បទ្វតត្តេវ អត្ថិ ។

បើអ្នកឃើញនូវព្រហ្មចារី (នោះទៀត) បើអ្នកចាំបាច់
 មួយទៀតព្រហ្មចារី (នោះទៀត) អ្នកនឹងបំផ្លាញនូវក្រោយក្រោយ
 នេះយ៉ាងឆាប់មិនខាន ដូចជាសត្វដែលបំប្លែង ដែលវិកល
 បំផ្លាញដូច្នោះ ។ បើអ្នកនឹងឃើញនូវព្រហ្មចារី (នោះ) ទៀត
 បើអ្នកចាំបាច់មួយទៀតព្រហ្មចារី (នោះ) ទៀត អ្នកនឹងបំផ្លាញ
 នូវក្រោយរបស់សមណៈនេះ យ៉ាងឆាប់មិនខាន ដូចជាសត្វដែល
 បំប្លែង ដែលវិកលបំផ្លាញដូច្នោះ ។ ខេត្តន ក្នុងទាំងឡាយ
 នេះគេនឹងត្រាច់ទៅក្នុងមនុស្សលោក ដោយបែបការតែងរូបផ្សេងៗ
 ដទៃអ្នកមានប្រាថ្នា មិនត្រូវគប់កេនីក្នុងទាំងឡាយនោះឡើយ
 បុគ្គលជាអ្នកច្រើនក្នុងមិច្ឆាប្រសាទ តែនិវត្តនសភាវ (ព្រោះដល់)
 នូវការជាប់ចំពាក់ (នឹងក្នុងបែបនោះឯង) ។

ធម៌ ឧទ្ទិសនកំ ទី ១ ។

ឧម្មាទន្តិជានកំ

(២០) (ព្រះបាទសិវិ ក្រាស់សូរសារថីថា) ហៃសុទ្ធៈ នេះជាទី
 លំនៅរបស់ខោណក្ខំ ដែលតម្កល់ ដោយគំរៃនឹង ធ្វើតាម
 ដង្កោលិក្របាម ត្រូវអ្វីប្រាកដ ដូចអណ្តាតភ្លើង ក្នុង
 ទីងាយ ឬដូចជាអណ្តាតភ្លើង ឆ្លងកាតាសលើកំពូលភ្នំ ។

ជីតា ទ្វាយំ កស្ស សុទ្ធី ហោតិ
 សុណិសា ទ្វាយំ កស្ស អដោមិ ភវិយា
 អត្តាហិ មេ ចិប្បមិទេវ បុត្តោ
 អភវតា យទិ វា អន្តិ ភត្តា ។

(២០) អហំ ហិ ជាតាមិ ផជិទ្ធ ឯតំ
 មន្យា ច បេន្យា ច អដោមិ អស្សា
 តវេវ សោ បុរិសោ ភូមិចាល
 ភ្នំនិរំ អប្បមន្តោ តវត្ថេ ។
 ឥន្ទោ ច ជីតោ ច សុវន្តិកោ ច
 អមន្តោ ច តេ អញ្ញាគរោ ផជិទ្ធ
 តស្សេវ សា ភវិយា អភិហារកស្ស
 ឧម្មានិទ្ឋតិ ធាមទេយ្យេន វា ។

ខ្លួនសុទ្ធី៖ ស្រ្តីនេះគាត់ភា របស់នរណាហ្ន៎ ស្រ្តីនេះគាត់
 ប្រសារ របស់នរណាហ្ន៎ ឬគាត់វិយារបស់នរណា ប្រសិនបើ
 (ស្រ្តីនេះ) មិនចាត់ទុកទេហ្ន៎វិញនឹងក្តី មានកស្មាភ័ ខ្ញុំសួរ
 ហើយ ចូរអ្នកប្រាប់យ៉ាងឆាប់ ក្នុងកាលឥឡូវនេះកុំបាន ។

(២១) (សារថ្មីក្រាបបង្គំខ្លួនថា) បពិត្រព្រះដ៏ទង្គៈ ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់
 ស្រ្តីទុំដាក់លាក់ អំពីចំណែកភាគទាំងពីរ អំពីចំណែកភាគ
 បីភាគទាំង ទាំងស្រុងរបស់ស្រ្តីនោះក៏ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់ បពិត្រព្រះ
 ភូមិចាល ស្វាមីនោះជាបុរសរបស់ព្រះអង្គហ្នឹងឯង ជាអ្នកមិន
 ប្រហែសទេសក្នុងប្រយោជន៍របស់ព្រះអង្គ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។
 បពិត្រព្រះដ៏ទង្គៈ ព្រះអង្គមានអាមាត្យម្នាក់ ជាអ្នកស្មុគស្មាម
 មាំមួន ខ្ញុំបើក បពិត្រព្រះរាជា ស្រ្តីនោះឈ្មោះនាង ឡាខន្តិ
 ជាប្រពន្ធរបស់អាមាត្យ ឈ្មោះអភិបារាតៈនោះឯង ។

[២២] អម្ពោ អម្ពោ ជាមមិទំ ឥមិស្សា
 មត្យា ច មេត្យា ច នាតំ សុសាទុ
 តថាហិ មញ្ញំ អវលោកយន្តិ
 ឧម្មត្តកំ ឧម្មាទន្តិ អកាសំ ។

[២៣] យា បុណ្ណាមាសេ មិទមន្តលោចនា
 ឧបាវសី បុណ្ណាវកត្តចន្តិ
 ទ្វេ បុណ្ណាមាយោ ឧទហូ អមញ្ញំ^(១)
 ទិស្វាន ជារាវដាត្តាសិទិ ។
 អន្យារមម្ពោហិ សុរោហិ វត្ថុកំ
 បលោកយន្តិ មំ យនា ឧទិក្ខតំ
 វិជម្ពមាហ ហរាវ មេ មហេ
 ជាតា វិទេ កីបុរិសិវ បព្វតេ។

នតា ហិ ព្រហ្មាតំ សាមា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា
 ឯកត្ថវសនា ពាវ មិតំ ភត្តាវទិក្ខតិ ។

កតាស្ស មំ ឧម្ពនទា សុលោមា
 កាហា មុន្ទ ចន្ទនសារលិត្តា

១ ១. អមញ្ញំ ។ ម. អមញ្ញាហំ ។

[២២] (ប្រែរឿង...) វិយ វិយ ឈ្មោះអង្គដែលមានភាពជាធានា
 ដល់នាងនេះ ត្រូវឈ្មោះស្រី បានជាថាដូច្នោះ ព្រោះនាងឈ្មោះ
 ឧត្តិ កាលត្រូវរកមើលអញ ធ្វើអញឱ្យខ្លាច ។

[២៣] ស្រ្តីណាមានខ្លាចស្រឡាងដូចខ្លាចម្រឹក មានសក្ខីសម្បជូនផ្តា
 ឈូកត្រចាម អង្គុយអែប (ក្បែរលង្ហិន) ក្នុងក្រីដែលមានព្រះចន្ទ
 ពេញវង់ អញបានឃើញស្រីនោះ ដែលមានសំលៀកបំពាក់
 ក្រហមដូចជាដើងព្រាប គឺស្មានថាជាព្រះចន្ទពេញវង់ពីរ ។
 (នាងឧម្មាទន្តិ) ប្រលោមអញដោយពាក្យទ្រទ្រង់ល្អ
 ស្រស់ ជាប្រធាននៃការដើរសេស មុំកម្រិតត្រូវរកមើលអញ
 ចិត្តចេសអញក៏រើរោយ ដូចជាគូសកាលដែលកំពុងភ្លើងក្នុងព្រៃ
 ភ្នំ (ហើយពន្លឺភ្លើងនោះឈ្លានល្បឿនបានចិត្តរើរោយដូច្នោះ) ។ ដូច
 គូសកាលនោះ នាងនាវីមានសម្បុរល្បឿន ពាក់កណ្តាលកែវមណី
 មានសំលៀកបំពាក់តែមួយ ត្រូវរកមើល (អញ) ដូចជាមម្រឹក
 ផ្អើល ។ កាលណាហ្ន៎ ខឹងបាននាវី មានក្រចកក្រហមខ្ពុំ
 មានពេលល្អ មានដើមវែងខ្ពង់ខ្ពស់ លាបស្រឡាបដោយភ្លើងចន្ទ

ឧត្តរាសី សន្មតនីតុត្តយា
 នាវី ឧបត្តាស្សតិ សីសតោ សុគា ។
 កតាស្ស មំ កាត្វាណដាលុច្ឆនា
 ជិតា តំវិជ្ជស្ស វិលាភមជ្ឈា
 មុទ្ធហា តាហាហិ បលិស្សជិស្សតិ
 ប្រហារេន ជាតទុមំ មាលុកំ ។
 កតាស្ស មំ លាទាសរត្តសុច្ឆរិ
 ជិទ្ធកុតិ បុណ្ណវិកាត្តចន្តិ
 មុទំ មុខេន ឧបបាមយិស្សតិ
 សោណោវ សោណាស្ស សុភយ ពាលំ ។
 យធាន្តសំ តំ តំជ្ជន្តិ សទ្ធកត្តំ^(១) មនោរមំ
 កតោ សកស្ស ជិត្តស្ស បាវពោធាមិ កត្វាណំ ។
 ឧម្មាទន្តិ មយា ជិដ្ឋា អាមុត្តមណិក្ខណ្ឌលា^(២)
 ឧ សុច្ឆាមិ ជិវាត្តិ សហស្សំ បរជិតោ ។
 សត្តោ ចេមេ វំ ជិដ្ឋា សោ ច លក្ខេន មេ វិកេ
 ឯកេត្តំ ជិវត្តំ វំ កវេយ្យ អភិចារកោ
 ឧម្មាទន្ត្យា រមិក្ខាណ សិវិកាជា កតោ សិយា ។

១ ម. សទ្ធកត្តំ ។ ២ ម. ឧម្មាទន្តិមហំ ទិដ្ឋា អាមុត្តមណិក្ខណ្ឌលំ ។

តាមប្រាសាទមុន ប្រសប់ទាន់ធ្វើម្នាក់ម្នាក់ ល្អឥតច្រើនសក់ មកទុប
 ដង្ហែងអញ ។ កាលណាហ្ន៎ អញនឹងបានជីវិតរបស់សេដ្ឋីឈ្មោះ
 តិដិ ដែលមានគ្រឿងប្រដាប់ទ្រូងជាវិការៈខ្មោស មានជង
 ខ្លួនវៀរ មកទុបរឹតអញដោយដើមដំបាំងពីដើមខ្លួន ដូចជា
 ព្រំដែនស្រូវគេដើមឈើដុះក្នុងព្រៃធំ ។ កាលណាហ្ន៎ អញនឹង
 បាន(នាវី) ដែលមានសម្បូរល្អស្រស់ ដូចជាទឹកក្រហម
 មានដោះក្បូនដូចជាពពុះរឹត មានសរសៃសម្បូរដូចផ្កាឈូកក្រហម
 បេះដូងមុខមកប៉ះនឹងមុខ (អញ) ដូចជាអ្នកលេង (ដែលហុច) កែវ
 សុព ឲ្យដល់អ្នកលេងផងគ្នា ។ អញបានឃើញនាវីនោះមានខ្លួន
 សមរម្យសព្វអន្ទី ជាគម្រោងខ្ពស់ កំពុងឈរក្នុងកាលណា
 អញមិនបានជាស្សៈ (លើចិត្តរបស់ខ្លួន) មិនស្គាល់នាវីនោះជា
 ជាអ្វីឡើយ ក្នុងកាលនោះ ។ អញបានឃើញនាវីខ្មោចខ្លី ដែល
 ពាក់កណ្តាលជាវិការៈខ្មោចមណី ក៏ដេកមិនលក់ចាំដំបូងទាំងយប់
 ដូចជាគេផ្គុំគ្នាអស់មួយរាត្រីផង ។ បើសត្វខ្មៅពងប្រធានតា
 ដល់អញ សូមឲ្យអញបាននោះជាគតិបាតសេនាបតី សូម
 ក្រេកក្រពើជាមួយនឹងនាវីខ្មោចខ្លីតែមួយយប់ពីរយប់ប៉ុណ្ណោះ
 ចុះ គតិបាតទៅ សូមព្រះបាទសិរិរាជ (ក្រេកក្រពើជាមួយ
 នឹងនាវីខ្មោចខ្លីវិញ) ។

- (២៤) ភូតាចិ មេ ភូតបតី នមស្សតោ
រាគម្ម យក្ខោ វេទមេតន្តរិ
រត្នោ មេតា ឧម្មានន្តរា និវេដ្ឋា
នតាមិ តេ តំ បរិចារយស្ស ។
- (២៥) មុត្តា ច ជំសេ អមរោ ន ជម្ពី
ជេតា ច មេ ចាបមិនញ ជញ្ញា
កុសោ ច ក្យស្ស មនសោ វិយាតោ
នតា មិយំ ឧម្មានន្តំ អនិដ្ឋា ។
- (២៦) ជិច្ច ចាញាត្រ តយា មយា វា
សព្វាបិ កម្មស្ស កកស្ស ជញ្ញា
យន្ត មយា ឧម្មានន្តំ បជិញ្ញា
កុសេហំ វាជា វេទំ សជាហំ ។
- (២៧) យោ ចាបតំ កម្មករំ មនុស្ស
សោ មញ្ញតិ មាយេនំ មញ្ញិសុ អញ្ញោ
បស្សន្តិ ភូតាចិ កកោន្តមេតំ
ឃុត្តា ច យេ កោន្តំ នក បបត្យា ។

- (២៤) (អភិបារកសេនាបតី ..) បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ខែដង កាល
ដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំសំរាប់វាតាំងឡាយ មានទេវតា (មួយ
អង្គ) មកពាលពាក្យដូច្នេះថា ព្រះច័យរបស់ព្រះរាជាជាប់
ចំពាក់នឹងនាងឧម្មានន្តី ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយព្រះអង្គ
សូមព្រះអង្គឲ្យនាងឧម្មានន្តីនោះបំរើចុះ ។
- (២៥) (ព្រះរាជា ..) ខ្ញុំឥឡូវយោគបុណ្យផង ខ្ញុំមិនមែនជាមិន
ស្ងប់ផង អ្នកផងដឹងទុំអំពីពាក្យក្រក់ របស់ខ្ញុំនេះផង សេចក្តី
ចង្អៀតចង្អៀលចិត្ត ឥឡូវមានដល់អ្នកយ៉ាងហ្នឹង ព្រោះអ្នកឲ្យ
(នាងឧម្មានន្តី) ជាទីស្រឡាញ់ហើយមិនបានឃើញរៀនផង ។
- (២៦) (អភិបារក ..) បពិត្រព្រះដង្ហែង៖ លើកលែងតែព្រះអង្គនឹង
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំចេញ អ្នកវាំងតូចមិនឥឡូវអំពីក្នុងដែលទូល
ព្រះបង្គំជាខ្ញុំថ្វាយនាងឧម្មានន្តី ដល់ព្រះអង្គទេ បពិត្រព្រះរាជា
សូមព្រះអង្គធ្វើឲ្យព្រៃ គឺកណ្តា ឲ្យរាំងភ្លាច (បើ) ព្រះអង្គ
(លែងសត្វព្រះរាជឫហ័យហើយ សូមលះបង់ចុះ) ។
- (២៧) (ព្រះរាជា...) មនុស្សណា ធ្វើអំពីពាក្យក្រក់ មនុស្សនោះ
តែងសំគាល់ថា ដទាន់ឡាយដទៃ ពុំដឹងទុំអំពីអញ្ញានេះ
ឡើយ តែពួកកូរនឹងពួកនាងដែលប្រកប (ដោយឫទ្ធិ)
លើផែនដី រើមឃើញបុគ្គល ដែលធ្វើបាបកម្មខ្លះ ។

បញ្ចសន្តិកា ខុណ្ឌ ឧទ្ទានុវត្តន្ត

អញ្ញោ ទុ តេ កោចិ នហេ ចម្បត្យា
សន្នេយ្យ លោកស្មី ន មេ បិយោតិ
កុសោ ច ក្សស្ស មនសោ វិយាតោ
នក្ខា បិយេ ឧទ្ទានុវត្តិ អនិច្ចា ។

(២៨) អន្តា បិយា មយ្ហ ជន្មន្ត វសា
ន សា មមំ អប្បយា ក្ខមិចាល
តន្តេវ ត្ថំ ឧទ្ទានុវត្តិ កន្តន្ត
សិហោវ សេលស្ស កុហំ ទុបេតិ ។

(២៩) ន បិណ្ឌិកា អត្តទុក្ខេន ជីវា
សុទ្ធច្ចលំ កាម្ម បរិទ្ធជន្តិ
សម្មោហិតា វាចិ សុខេន មត្តា
ន ចាបតម្មក្ខ ឧសាចរន្តិ ។

(៣០) កុវត្តា មាតា ច បិតា ច មយ្ហំ
កត្តា បតី ទោសកោ ទេវតា ច
នាសោ អហំ កុយ្ហ សបុត្តនារោ
យជាសុទំ សិវំ^(១) កាហេហំ កាមំ ។

១ ម. សាមី ។ ១ សិវំ ។

បញ្ចសន្តិកា ឧទ្ទានុវត្តន្ត ២

នេវេវនោហ្មំ លើវេនជីក្ខន្ធលោក គប្បៈច្បិចិត្តអ្នកជា តានិ
(ឧទ្ទានុវត្តិ) មិនជាច្បិចិត្តប្រាជ្ញាបស់អញ ដូច្នេះ ចាំរសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គប្បមានផលអ្នកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះអ្នកឱ្យតានិ
ឧទ្ទានុវត្តិជាច្បិចិត្តប្រាជ្ញាហើយ មិនបានឃើញទៀត ។

(២៨) (អភិបារក...) បពិត្រព្រះដង្កុះ តានិឧទ្ទានុវត្តិចុះ ជាច្បិចិត្តប្រាជ្ញាបស់ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំជាយក បពិត្រព្រះភូមិបាល
តានិខោះ មិនមែនមិនជាច្បិចិត្តប្រាជ្ញា បស់ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ
សូមសេចក្តីចំរើនចូរមានផលព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គយាងទៅកាន់
សំណាក់តានិឧទ្ទានុវត្តិកុំខាន ដូចជាសិហៈឈ្មួលចូលទៅកាន់
កុហាវកែមណី (ជាលំនៅរបស់សិហៈញ្ញ) ដូច្នេះ ។

(២៩) (ព្រះរាជា...) អ្នកប្រាជ្ញចាំឱ្យយ (បើទុកជា) ក្រូសសេចក្តី
ទុក្ខក្នុងខ្លួនបៀតបៀនហើយ ក៏មិនលះបង្គំខ្ញុំអំពីវិសេសមានផល
ជាសុខរឿយ ឬចោល វិធីនៃជ្រុលជ្រងូត ប្រវែងដោយសេចក្តី
សុខក្តី ក៏គង់មិនប្រព្រឹត្តធ្វើបាបធម៌ទេ ។

(៣០) (អភិបារក...) ព្រះអង្គដូចជាមាតាបិតា ជាអ្នកចង្អុល ជាម្ចាស់
ជាអ្នកបិបាបាស្យា ចាំរសេចក្តីប្រាជ្ញាបស់ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បពិត្រ
ព្រះបាទសិវី ខ្ញុំព្រះអង្គព្រមចាំរសេចក្តីប្រាជ្ញាជាតាសៈរបស់ព្រះអង្គ
សូមព្រះអង្គសេចក្តីប្រាជ្ញាជាតាមសប្បាយចុះ ។

[៣១] យោ វ ស្សុរោម្ពិទ្ធិ ករោតិ ចាបំ
 កត្វា ន សោ ទុក្ខបតេ បរេសំ
 ន តេន សោ ជីវតិ ជីយមាយុ
 ទេវមិ ចារេន សមេត្ថរេ ទំ ។

[៣២] អញ្ញាតតំ សាមំតេហិ បដិទ្គំ
 នម្មេ មីតា យេ បដិទ្គន្តំ នាទំ
 បដិទ្គតា នាយតា ចាបិ តតុ
 សុទ្ធសញ្ញោ ករោតិ កម្មំ ។

[៣៣] អញ្ញោ ទុ តេ តោចិ នរោ បម្បស្សា
 សន្នេយ្យ លោកស្មំ ន មេ មិយាតិ
 កុសោ ទ ត្យស្ស មនសោ វិយាតោ
 ទត្វា មិយំ ទុម្ពានន្តំ អនិដ្ឋា ។

[៣៤] អញ្ញា មិយា មម្ហ ជនិទ្ធុ ឯសា
 ន សា មមំ អប្បិយា កុមិទារ
 យន្តេ មយា ទុម្ពានន្តំ បដិដ្ឋា

[៣១] (ប្រារោជា...) បុគ្គលណាភាន់ថា កត្តាកញ្ញាជាធំដូច្នេះហើយ ធ្វើ
 ខ្ញុំអំពើត្រកូល បុគ្គលនោះលុះបានធ្វើរួចហើយក៏មិនដែលឆ្ងល់
 ជនដទៃ ព្រោះអំពើនោះបុគ្គលនោះមិនរស់នៅអស់កាលជាអ្វីឡើយ
 ទាំងពួកទៅតាមតែនឹងវិធានមើលបុគ្គលនោះ ដោយអំពើត្រកូល ។

[៣២] (អភិបារក...) បុគ្គលទាំងឡាយណា តាំងនៅក្នុងធម៌ ទទួល
 យកខ្លួនទៅដល់គេមិនស្គាល់ ដែលម្ចាស់ទាំងឡាយ ប្រគល់ឲ្យ
 ហើយ បុគ្គលជាតួក្នុងទូលទាំងឡាយ (នោះ) ផង អ្នកឲ្យទាំង
 ឡាយផង ឈ្មោះថាធ្វើខ្ញុំអំពើមានផលជាសុខក្នុងហេតុនោះ ។

[៣៣] (ប្រារោជា...) បុគ្គលដទៃណាហ្ន៎ លើផែនដីក្នុងលោក អប្ប
 ជឿអ្នកថា (នាងទុម្ពានន្តំ) មិនមែនជាច្រីបឡាញ់របស់អញដូច្នេះ
 ទាំងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តអប្បមានដល់អ្នកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះអ្នក
 ឲ្យនាងទុម្ពានន្តំជាច្រីបឡាញ់ ហើយមិនបានឃើញរឿងផង ។

[៣៤] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះជន្មនេះ នាងទុម្ពានន្តំនេះជាច្រីបឡាញ់
 របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំដោយពិត បពិត្រព្រះភូមិបាល នាងនោះ
 មិនមែនមិនជាច្រីបឡាញ់របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ នាងទុម្ពានន្តំ
 ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានថ្វាយហើយ ចំពោះព្រះអង្គដោយហេតុណា

កុសលា ភជា វនដំ សដាហា ។

[៣៥] យោ អន្តរុត្តេជ បរស្ស តុត្ថំ
 សុខេន វា អន្តរុត្ថំ នហតិ
 យនេវំនំ មយ្ហ តថា បរេសំ
 យោ វា បដាបាតិ ស វេនិ នម្មំ ។

[៣៦] អន្តោ តុ តេ តោចិ បរោ បបត្យា
 សន្នេយ្យ លោកស្មំ ន មេ បិយាតំ
 កុសោ ច ឡស្ស មនសោ វិយាតោ
 នត្វា បិយំ ឧត្តានត្ថំ អនិដ្ឋា ។

[៣៧] ជនិទ្ធ ជាតាសិ បិយា មមេសា
 ន សា មមំ អប្បិយា ក្ខមំនាល
 បិយេន តេ នម្មំ បិយំ ជនិទ្ធ
 បិយនាយិកោ តេ បិយំ នរកត្ថំ ។

បរិត្រប្រាបេតា សុមេត្រេអន្តិទ្ធ្នំត្រៃ នីតណា ឡឡំនត្ថាចុះ
 (បើ) ត្រេអន្តិ (លើសត្រេអន្តិទ្ធ្នំត្រៃ) បូមលេបនីចុះ។

[៣៨] (ត្រេអន្តិ...) បុគ្គលណាឡឡំក្នុងដំណើរ ដោយ
 ទុក្ខរបស់ខ្លួន ឬដោះស្រាយដើម្បីខ្លួន អំពីសុខ (របស់ដទៃ)
 (បុគ្គលនោះបញ្ឈប់ដំណើរស្វាភិបាល) សុខបុគ្គលណាដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា សុខទុក្ខរបស់អញនេះយ៉ាងណា សុខទុក្ខរបស់
 អង្គដទៃក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលនោះវិបាកបញ្ឈប់ជា អ្នកដឹងធម៌ ។

[៣៩] បុគ្គលដទៃណាហ្ន៎ លើផែនដីក្នុងលោក គប្បីជឿអ្នកថា
 (នាងឡានត្ថិ) មិនមែនជាវិស្វទ្វាញរបស់អញដូច្នេះ ទាំង
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តគប្បីមានដល់អ្នកយ៉ាងហ្នឹង ព្រោះអ្នក
 ឡានត្ថិឡានត្ថិជាវិស្វទ្វាញហើយ មិនបានឃើញទៀតឯង ។

[៤០] (អត់បារក...) បរិត្រប្រាបេតិទ្ធ្នុះ ត្រេអន្តិគង់ជ្រាបថា នាង
 ឡានត្ថិទ្ធ្នុះជាវិស្វទ្វាញរបស់ខ្លួនត្រេអន្តិទ្ធ្នុះ បរិត្រប្រាបេតិ
 បាល នាងនោះមិនមែនជាវិស្វទ្វាញរបស់ខ្លួនត្រេអន្តិទ្ធ្នុះទេ
 បរិត្រប្រាបេតិទ្ធ្នុះ ខ្លួនត្រេអន្តិទ្ធ្នុះ សូមថ្វាយនាងឡានត្ថិ
 ជាវិស្វទ្វាញចំពោះត្រេអន្តិ ដោយចិត្តជាវិស្វទ្វាញ បរិត្រ
 ប្រាសេធម៌វេរា បុគ្គលអ្នកឡឡំក្នុងវិស្វទ្វាញទាំងឡាយ
 រមែងបានខ្ចីក្នុងវិស្វទ្វាញវិញ ។

[៣៨] សោ ទូរាហំ វជិស្សាមិ អត្តាភំ កាមហេតុកំ
 ធម៌ំ ធម្មំ អនម្មេន អហំ វជិកុម្មស្សហេ។

[៣៩] សុវេ ភុវំ មយ្ហេ សតី ជនិទ្ធ
 ន កាមយាសំ នវរសេដ្ឋ
 ធជាមិ នំ សព្វជនស្ស មន្ស្ស
 មយា បឡុត្តំ តតោ អប្បិយេសិទំ ។

[៤០] អទូសិយញ្ច អភិបារកា ភុវំ
 ធជាសិ កាត្តេ អហិតាយ ក្សស្ស
 មហា ន តេ ឧបវាធជាមិ អស្ស
 ន ចាមិ ក្សស្ស នកម្មិ បត្តោ ។

[៤១] អហំ សហិស្សំ ឧបវាទមេតំ
 និទ្ធំ បសំសំ កាហញ្ច សទ្ធំ
 មមេតមាគន្ធតុ ក្វមិបារា
 យថាសុទំ សិវំ ករោហិ កាមំ ។

[៣៨] (ព្រះរាជា...) អញ្ញោនាមុខានិទំសម្លាប់ខ្លួន ព្រោះមាន
 កាមជាហេតុ ដោយវិភ អញ្ញានឹងមិនអាចដើម្បីសម្លាប់ខ្លួនដោយ
 អធម៌ឡើយ ។

[៣៩] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះជនិទ្ធ៖ ជ្រងំមានព្យាយាមក្នុងពួក
 ជនដ៏ប្រសើរ បើព្រះអង្គមិនសង់ព្រះរាជហ្វូជ័យនឹងនាងឡាទម្ពី
 ដែលជាបេសកកម្មព្រះបង្គំជាខ្ញុំទេ ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងលះបង់
 នាងនាករណ៍លដន់ទាំងពួង ភពៈនោះទេ ព្រះអង្គឧប្បត្តិយក
 នាងឡាទម្ពីនោះ ដែលខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំលះបង់ហើយ ។

[៤០] (ព្រះរាជា...) នែអភិបារកៈ បើអ្នកលះបង់ (នាងឡាទម្ពី) ដែល
 មិនមានទោស នៃអ្នកធ្វើ (ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ) ការលះបង់នោះឧប្ប
 មិនជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកផង ពាក្យនោះណាខៀលយ៉ាងច្រើន
 ឧប្បមានដល់អ្នកផង បើកុំចូលរស់ក្នុងក្នុងនោះ មិនឧប្បមានផង ។

[៤១] (អភិបារក...) បពិត្រព្រះភូមិបារា ខ្ញុំលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងអភ័ប្រាំ
 ឡើយពាក្យនោះណាខៀលនឹងផង ឆ្លុះខ្លោងផង ឡើយសេចក្តីសរសើរផង
 នឹងការពារលះទោសគ្រប់យ៉ាងថា ហេតុទាំងនេះ ចូរមកដល់ខ្ញុំល
 ព្រះបង្គំជាខ្ញុំចុះ បពិត្រព្រះបារាសិវំ សូមទ្រង់ធ្វើឡើយសេចក្តី
 ប្រាថ្នាតាមសម្បាយចុះ ។

យោ នេវ និច្ចំ ន បុណ្យសំសំ
 អាធិយតិ ករហំ នោបិ បូជំ
 សិវំ ច លក្ខិ ច អបេតិ តម្កា
 អាថោ សុវត្ថិវ យថា ជនម្ហា ។
 យត្ថិត្យំ ទុក្ខត្យំ សុខត្យំ ឯតោ
 ធម្មាតិសារត្យំ មនោវិយាតំ
 ទុរសា អហំ បដិច្ចស្សាមិ^(១) សត្វំ
 បមវំ យថា តាវំរាជំ តសាជំ ។

[៤២] ធម្មាតិសារត្យំ មនោវិយាតំ
 ទុក្ខត្យំ និច្ចាមិ អហំ បរេសំ
 ឯកោបិមំ តារយិស្សាមិ ភាវំ
 ធម្មេ បិសោ តិត្យំ អហាបយន្តា ។

[៤៣] សក្កបតំ បុញ្ញកម្មំ ជនិច្ចំ
 មា មេ កុវំ អន្តរាយំ អកាសំ
 ធនាមិ តេ ឧត្តាធន្តំ មសន្តោ
 រាជាវ យញ្ញោ ជនំ រុកាហ្មណាជំ ។

១ ខ. បុប្ផស្សាមិ ។ ឃ. បុប្ផស្សាមិ ។

បុគ្គលណា មិនអើពើនឹងខ្លួន មិនអើពើនឹងសេចក្តីសរសើរ មិន
 អើពើនឹងធម៌ក្សតាលទោស មិនអើពើនឹងការបូជា សិវី ក្តី
 បញ្ញាក្តី រឺមិនទៅប្រាសចាកបុគ្គលនោះដូចជាទឹក គឺទឹកភ្លៀង
 យ៉ាងស្រួល ដែលទៅប្រាសចាកទីទួលដូច្នោះ ។ ទូលព្រះបង្គំ
 ជាខ្ញុំនឹងទទួលខ្ញុំសេចក្តីទុក្ខផង ខ្ញុំសេចក្តីសុខផង ខ្ញុំអំពើ
 អាក្រក់ហួសផ្លូវធម៌ផង ខ្ញុំសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្រប់យ៉ាង
 តាមវិធីយ៉ាងណាក៏ដោយ អំពើអំណើចនេះ ដោយផ្ទាល់ទ្រង់
 ដូចជាផែនដី (ដែលទទួលខ្ញុំវត្ថុណាមួយ) របស់ពួកដង្កូវតាមមុខ
 គឺព្រះអរហន្ត នឹងរបស់ពួកដង្កូវតាមស្តុក គឺបុប្ផន ។

[៤៤] (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំមិនប្រាថ្នាអំពើតាមស្តុកផ្លូវធម៌ផង សេច-
 ក្តីទុក្ខជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ចិត្តផង ដល់ជនខឹងច្បាយដរិះៗ ខ្ញុំ
 តែម្នាក់ឯង ប៉ះពាល់ក្នុងធម៌ មិនញ៉ាំងប្រយោជន៍បន្តិចបន្តួចឱ្យ
 សាបសូន្យទៅៗ ហើយនឹងឆ្លងផ្លូវការ គឺសេចក្តីទុក្ខនេះ ។

[៤៥] (អភិបាល...) បរិក្ខត្រព្រះដ៏ខ្ពង់ ព្រះអង្គកុំធ្វើខ្ញុំបញ្ញា-
 កម្មជាគ្រឿងពាក់ស្រឡាត់ក្នុងឋានសួគ៌របស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ
 ឱ្យអន្តរាយរឿយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំដូច្នោះ ថ្វាយនាងឡាន្តិ
 ចំពោះព្រះអង្គ ដូចជាព្រះរាជា (ដែលទ្រង់ព្រះរាជទាន) ខ្ញុំ
 ទ្រព្យក្នុងការបូជា ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

[២៤] អន្ធា តុវំ កក្កេត្ត ហិកោសិ មម្ពេ
 សទា មមំ ឧម្មាទន្តី តុវត្ថា
 ធម្មេយ្យំ ទេវា បិកោ ច សទេ
 តាបត្ថា បស្សំ អភិសម្បាយំ ។

[២៥] ធម្មោតំ ធម្មំ សិរិរាជ វត្ថុ
 សទេតមា ជាទមនា ច សទេ
 យន្តេ មយា ឧម្មាទន្តី មធម្មា
 កុសេហិ រាជា វេទនំ សជាហិ ។

[២៦] អន្ធា តុវំ កក្កេត្ត ហិកោសិ មម្ពេ
 សទា មមំ ឧម្មាទន្តី តុវត្ថា
 សតត្ថា ធម្មាជំ សុត្តន្តតាជំ
 សមុទ្កេសោវ ធុរិយយាជំ ។

[២៧] អាហុនេយ្យោ មេសិ ហិកាទុកម្សិ
 ជាតា វិជាតា ចសិ កាមតាលោ

[២៨] (ប្រារាជៈ...) ម្ចាស់អ្នកធ្វើប្រយោជន៍ អ្នកជាបុគ្គលមាន
 ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ដោយឯក មានឧទ្ទាទន្តី ខឹងអ្នកជាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំ
 បេសខ្ញុំ ត្រូវការវាចាខឹងវាជាប់គា ខឹងអ្នក ខឹងអស់ បុគ្គលខឹងគា
 ខឹងខ្ញុំក៏មុខជាខឹងយ៉ាងណាបុគ្គលអភិសម្បាយគត តុវត្ថា ។

[២៩] (អភិបារាជៈ...) បងគ្រូប្រារាជសិរិរាជ ត្រូវអ្នកខឹងម ខឹងអ្នក
 អ្នកដទៃបារាជអស់គ្នា មិនប្រើកោលទូកាំពើ ដែលទូលប្រារម្ម័ន្តី
 ជាខ្ញុំ បានថ្វាយនាងឧទ្ទាទន្តីចំពោះព្រះអង្គខ្ញុំជាជាធម៌ទេ បងគ្រូ
 ប្រារាជ សូមព្រះអង្គធ្វើម្សៅព្រា (គណ្ណា) ឲ្យរាំងត្អា (បើ)
 ព្រះអង្គ (ដែលសព្វព្រារាជហ្វូងយាយ) សូមលេងចុះ ។

[៣០] (ប្រារាជៈ...) ម្ចាស់អ្នកធ្វើប្រយោជន៍ អ្នកជាបុគ្គលមាន
 ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំ ដោយឯក មានឧទ្ទាទន្តី ខឹងអ្នកជាប់
 ខ្ញុំ ខ្ញុំបេសខ្ញុំ ធម៌រាំងត្អាយ ដែលអ្នកសប្បុរសទានសំដែងល្អ
 ហើយ ខ្ញុំប្រព្រឹត្តក្នុងការដោយកម្រ ដូចជាសមុទ្រនឹងប្រាំង ។

[៣១] (អភិបារាជៈ...) ព្រះអង្គជាតាហុនេយ្យបុគ្គល ជាអ្នកទុក្ខគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ ជាអ្នកចាត់ចែង (ឧស្សរិយ-
 សុរ) ខឹងជាអ្នកក្បត់សម្លាប់បង្កបាត់ បេសទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ

តយំ ហុតា រាជ មហាប្បណ ហំ
 កាមេន មេ ឧទ្ទាទន្តិ បដិច្ច ។

[២៨] អន្ទា ហំ សត្វំ អភិបារត តុវំ
 ធម្មំ អនាវំ មម កត្តុបុត្ត
 អញ្ញោ ទុកេ កោ វេន សោត្តិកត្តា
 ជ្ជិមនោ ជំរេ អរុណោ ជីវលោកេ ។

[២៩] ត្វំ ទុ សេដ្ឋោ តូបទុត្តរោសិ
 ត្វំ ធម្មត្វំ ធម្មវិទូ សុមេនោ
 សោ ធម្មត្តត្តា ចំរេមេ ជីវ
 ធម្មត្វំ មេ ទេសយ ធម្មចាល ។

[៣០] តទិជ្ជំ អភិបារត សុណោហំ វេចំ មម
 ធម្មន្តោ ទេសយំស្សាមិ សតំ អាសេវិតំ អហំ ។
 សាទុ ធម្មវុច្ចំ រាជា សាទុ បញ្ញាណាវា ជំរេ
 សាទុ មិត្តាធម្មន្តញ្ញោ ចាបស្សាភរណំ សុខំ ។

បត់ត្រព្រះរាជា តាងឧទ្ទាទន្តិដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ បានហែយ
 ព្រះអង្គនឹងមានផលច្រើន សូមទ្រង់ទទួលយកនាងឧទ្ទាទន្តិភាម
 សេចក្តីប្រាថ្នារបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

[២៨] (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់អភិបារតជាអ្នករបស់សេនាបតី ជា
 អ្នកធ្វើខ្ញុំប្រយោជន៍ អ្នកមិនមែនជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តខ្ញុំធម៌វិន័យអស់
 ផលខ្ញុំហែយពិត ជនមានជើងពីរជើង ភ័យបណ្តាអ្នកដឹងលោកនេះ
 ជាអ្នកធ្វើខ្ញុំស្មោះស្តីផលអ្នក ក្នុងរាល់អនុលោម ។

[២៩] (អភិបារត...) ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរផុត ព្រះអង្គជា
 បុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ផុត ព្រះអង្គជាអ្នកផលខ្ញុំធម៌ ជ្រាបច្បាស់ខ្ញុំធម៌
 មានព្រះប្រាថ្នាប្រពៃ ទ្រង់ជាអ្នកគ្រប់គ្រងខ្ញុំធម៌ សូមទ្រង់មាន
 ព្រះផន្ទាយុអស់កាលជីវិត បត់ត្រព្រះធម្មចាល សូមទ្រង់
 សំដែងធម៌ផលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

[៣០] (ព្រះរាជា...) បើដូច្នោះ ម្ចាស់អភិបារត អ្នកចុះស្តាប់ពាក្យខ្ញុំ
 ខ្ញុំនឹងសំដែងធម៌ដែលត្អូកសប្បុរសពូលំសេច ផលអ្នក ។ ព្រះ
 រាជា ជាអ្នកគាប់ចិត្តដោយធម៌ វេទបញ្ញ ជនមានប្រាថ្នា វេទបញ្ញ
 ការមិនប្រទូស្តម្ភិក្ខុ វេទបញ្ញ ភិយាមិនធ្វើបាប វេទសុខ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានក

អក្កោននស្ស វិជិតោ បិតនម្មស្ស វិជិតោ
សុខំ មនុស្សា អាសេន សីតន្តាយាយ សង្ខារ ។

ន ចាហមេតំ អភិរោចយាមិ

តត្ថំ អសមេត្តតតំ អសាទុ

យេវមិ ញាតា ន សយំ គរោន្តិ

ទុបមា នមា មយ្ហ កុវំ សុណោហិ ។

កវត្ស ករមាបាទំ	ជិម្ពំ កច្ឆតិ បុត្តំភេ
សព្វា តា ជិម្ពំ កច្ឆតិ	នេត្ត ជិម្ពំ កតេ សតិ ។
ឯវមេវ មនុស្សសុ	យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
សោ ចេ អនម្ពំ ចរតិ	បកេវ នីតក បដា
សត្វំ រជ្ជំ ធុក្កំ សេតិ	កតា ចេ ហោតិ អនម្ពិកោ ។
កវត្ស ករមាបាទំ	ឧជំ កច្ឆតិ បុត្តំភេ
សព្វា តា ឧជំ កច្ឆតិ	នេត្ត ឧជំ កតេ សតិ ។
ឯវមេវ មនុស្សសុ	យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
សោ ចេបិ ជម្ពំ ចរតិ	បកេវ នីតក បដា
សត្វំ រជ្ជំ សុខំ សេតិ	កតា ចេ ហោតិ ជម្ពិកោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានក

មនុស្សាវានិច្ចាយ ឧប្បិទេវជាសុខក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ក្នុងម្លប់ដំ
 គ្រងកំ ក្នុងដីដៃខ្លួនស្តាប់ដែលមិនមានគ្រា មានច្បាប់បិតថេ ។
 ខ្ញុំមិនគាប់ចិត្តនឹងអំពើដែលមិនពិបាកហើយធ្វើ ដែលធ្វើមិន
 ប្រកែកទុក ឬក៏វិជិត ដូចតាំងឡាយណាដឹងថា (មិនប្រកែក)
 ហើយមិនធ្វើដោយខ្លួនឯង (គំពើរបស់ដូចតាំងឡាយនោះ រើប
 ខ្ញុំបាញ់ចិត្ត) អ្នកស្តាប់ពាក្យប្រៀបចៀបនេះរបស់ខ្ញុំចុះ ។ កាល
 គោតាំងឡាយកំពុងឆ្លងទៅ បើគោបាញ់ទៅវិញផ្លូវ កាលបើគោ
 អ្នកនាំផ្លូវទៅវិញហើយ ពួកមេគោតាំងអស់នោះ ក៏ដើរវិញដែរ
 បណ្តាមនុស្សាវានិច្ចាយ ក៏ដូច្នោះ ដណ្តាដែលអ្នកដឹងសន្មតថា
 ប្រាសិទ្ធិ បើដឹងនោះប្រព្រឹត្តនូវអំពើទៅហើយ នឹងចាំបាច់
 និយាយទៅផ្ទៃដល់ប្រជាន់នោះស្រាប់នេះ បើគ្រាន់ជាមិនប្រកបដោយ
 ធម៌ ពស្ត្រនាំដឹងអស់ ក៏ដឹងដេកដាច់ខ្លួន ។ កាលបើគោតាំងឡាយ
 កំពុងឆ្លងទៅ គោបាញ់ទៅត្រង់ កាលបើគោអ្នកនាំផ្លូវទៅត្រង់ហើយ
 ពួកមេគោតាំងអស់នោះក៏ដើរទៅត្រង់ ។ បណ្តាមនុស្សាវានិច្ចាយ
 ក៏ដូច្នោះ ដណ្តាដែលអ្នកដឹងសន្មតថាប្រាសិទ្ធិ បើដឹងនោះ
 ប្រព្រឹត្តនូវ មិនចាំបាច់ពេលទៅធ្វើ ដល់ប្រជាន់នោះស្រាប់នេះ បើ
 គ្រាន់ជាត្រង់ប្រកបដោយធម៌ ពស្ត្រនាំដឹងអស់ ក៏ដឹងដេកដាច់ខ្លួន ។

ន ចាតាហំ អនុម្ពេន អមរត្តមភិបត្តយេ
 នំ កំ បបរិ សង្ខំ វិជេតុំ អភិការកា ។
 យញ្ញំ កំ ត្បំ មនុស្សេសុ រតនំ នំ វិជ្ជិតំ
 ការេ ធាសោ ហិរញ្ញញ្ច វត្ថុយំ ហរិទន្តំ ។

អស្សុត្ថិយោ រតនំ មណីកត្តា
 យញ្ញាបិមេ ចន្ទសុរិយោ អភិបាលយន្តំ

ន គស្ស ហេតុ វិសមំ ចរេយ្យ
 មជ្ឈេ សិរីនំ ទុសភោស្មំ ជាតោ ។
 នេតា ហិតា ទុត្តតោ រដ្ឋបាលោ
 នម្មំ សិរីនំ អមបាយមាតោ

សោ នម្មមេកំ ទុវិច្ឆយន្តោ

គស្សា សកេ ចិត្តវិសេ ន វត្តោ ។

(២១) អត្ថា តុវំ មហាវេន នំច្ចំ អនុសនំ សិវំ
 កវិស្សសំ ចិវំ រដ្ឋំ បញ្ញា ហិ វេ តាធិសំ ។

ម្ចាស់អភិបារកៈ ខ្ញុំមិនប្រាថ្នាទូរពាតនៃខ្លួនជាវេរវា ដោយ
 អធិបារ ម្យ៉ាងទៀត (ខ្ញុំមិនប្រាថ្នា) ដើម្បីឈ្នះខ្មៅផង
 ដ៏រាំងមូលរះ (ដោយអធិបារ) ។ ថ្វីបើក្នុងមនុស្សលោក
 នេះ មានរកនវត្ថុណាមួយ គឺគាត់ទាយ ខ្ញុំ ប្រាក់ សំរាត់
 នឹងខ្ញុំមិនចង់ក្រហមដោយវាដូច្នោះ ។ គ្រូចម្លងនឹងប្រារភាវិត្យ
 ទាំងឡាយនេះ ក្បែរក្នុងក្រុងនោះណាមួយ គឺសេនីយ៍ស្រ្តីទាំង
 ឡាយ កែវមណី បុគ្គលមិនគួរប្រព្រឹត្តខ្លួនធម៌មិនស្មើ ព្រោះ
 ហេតុនៃរកនវត្ថុនោះ ។ ទេ យើងដូចជាគោទសក កើតក្នុង
 ចំណោមនៃពួកដង្កូវនៅក្នុងដៃនៃសិវី ។ ខ្ញុំនោះជាអ្នកដឹកនាំ
 ជាអ្នកស្រែកប្រយោជន៍ ឈ្លៀតចូលក្បែរខ្លួន លំអ្កកលំអ្ក
 ចំពោះប្រពៃណី (របស់ស្តេចដាន់មុន) នៃអ្នកសិវីក្រសួចទាំង
 ឡាយ ជាអ្នកគ្រិះរើរតម៌ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនលុះក្នុងអំណាច
 នៃចិត្តរបស់ខ្លួនទេ ។

(២២) (អភិបារកៈ...) បពិត្រមហាវេន ព្រះអង្គនឹងសោយរាជ-
 សម្បត្តិ ទៀងទាត់ មិនវិនាស ក្សេមក្សាន្ត បានយូរយារ ដោយ
 ពិត ដូចប្រាថ្នា របស់ព្រះអង្គប្រាកដដូច្នោះ ។

ឯកោ ឧទុម្ភារាម	យំ ធម្មំ ឧប្បមជ្ជសំ
ធម្មំ បមជ្ជំ ទត្តិយោ	រដ្ឋា ចរិតំ វស្សុភោ ។
ធម្មញ្ញំ មហារាជ	មាតាបិតុសុ ទត្តិយ
វេទ ធម្មំ ចរិតាន	រាជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញំ មហារាជ	បុត្តនាមេសុ ទត្តិយ
វេទ ធម្មំ ចរិតាន	រាជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញំ មហារាជ	មិត្តាមទេសុ ទត្តិយ
វេទ ធម្មំ ចរិតាន	រាជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញំ មហារាជ	វាហនេសុ ពលេសុ ច
វេទ ធម្មំ ចរិតាន	រាជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញំ មហារាជ	តាមេសុ ចិត្តមេសុ ច
វេទ ធម្មំ ចរិតាន	រាជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ញំ មហារាជ	រដ្ឋេសុ វេទបទេសុ ច
វេទ ធម្មំ ចរិតាន	រាជ សត្តំ កមិស្សសិ ។

ព្រះអង្គមិនច្រឡោតចំពោះធម៌ណា ខូលព្រះអង្គជាខ្ញុំសូមអនុមោ-
 ទនាចំពោះធម៌នេះរបស់ព្រះអង្គ ក្សត្រីជាងសព្វប្រមាទចំពោះធម៌
 ហើយ រើមន៍យូរពេកដែរ ។ បពិត្រទត្តិយមហារាជ សូមទ្រង់
 ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងមាតាបិតាខ្ញុំឲ្យឃើញ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រ-
 ព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយនឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រទត្តិយ-
 មហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងព្រះរាជបុត្រនឹងអគ្គមហេសី
 បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយនឹងទៅ
 កាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រទត្តិយមហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្ត
 ធម៌ក្នុងពួកមិត្តនឹងអាមាត្យ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌
 ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ
 សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងពួកវាខ្លះផង ក្នុងពួកពលជន បពិត្រ
 ព្រះរាជា ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់
 ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងពួកអ្នក
 ស្រុកផង ក្នុងពួកអ្នកនិកម្មផង បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គ
 ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

ធម្មញ្ញា មហាភជ សមណោ ព្រាហ្មណេសុ ច
 នំន ធម្មំ ចរិត្យាន ភជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
 ធម្មញ្ញា មហាភជ មិត្តចក្ខុសុ ទត្ថិយ
 នំន ធម្មំ ចរិត្យាន ភជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
 ធម្មញ្ញា មហាភជ ធម្មោ ចិល្លោ^(១) សុទាវហោ
 នំន ធម្មំ ចរិត្យាន ភជ សត្តំ កមិស្សសិ ។
 ធម្មញ្ញា មហាភជ នំនា ទេវ សុប្បញ្ញតា
 សុចិល្លោ ចិវំ បត្តា មា ធម្មំ ភជ បមាទោតិ ។

ឧប្បាទន្តិបាត ទុតិយ៍ ។

១ ម. សុចិល្លោ ។

បពិត្រមហាភជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងភូមិអ្នកដែលជន ក្នុង
 ភូមិអ្នកដែលជន បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុង
 លោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភជ សូម
 ទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងសមណៈជន ក្នុងភូមិព្រាហ្មណ៍ជន បពិត្រ
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់
 ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភជ សូមទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុង
 ភូមិអ្នកនឹងបក្ស បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោក
 នេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភជ សូមទ្រង់
 ប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ (ផ្សិត) ធម៌ដែលគេសន្សំហើយ តែងនាំមកទូរ
 សេចក្តីសុខ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះ
 ហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហាភជ សូមទ្រង់
 ប្រព្រឹត្តធម៌ចុះ (ផ្សិត) ព្រះវង្សចាំងឡាយ ទៅកាន់ចាំងឡាយ
 ព្រមទាំងព្រាហ្ម បានដល់នូវអក្ខតាភ ជាវិញ ដោយសារធម៌
 ដែលគេបានសន្សំទុកឈ្នះហើយ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ព្រះអង្គប្រមាទ
 ចំពោះធម៌ឡើយ ។

ចប់ ឧប្បាទន្តិបាត ទី ២ ។

មហាពោធិជំនក់

(៥២) តំនុំ ទស្សន៍ តំនាងដំរី តំ ឆន្ទ តំ ទុក្ខាហនំ

តំ អន្តរៈសត្វ មន្ត្រី ឥន្ទ្រាចារ្យ ព្រាហ្មណ៍

ករណ៍ទ្រព្យ ឥន្ទ្រាសិ តំនុំ បន្ទុយសេ ធិសំ ។

(៥៣) ឆ្មារសេ តាង វស្សា វស្សា តាង តវត្ថុកេ

បារិជាតាមី សោណោ ធិន្ត្រលោកិក្ខនំ ។

ស្វាយ ឆ្មារ ឆន្ទ ឆន្ទ ឆន្ទ ឆន្ទ វិនិសយំ

តវ សុត្វា សករិយស្ស វិនិសយស្ស មំ បតំ ។

(៥៤) អហុ វស កតោ ឆោសោយថា ភាសសិ ព្រាហ្មណ៍

វស កិយ្យោ បសិទ្ធិ វស ព្រាហ្មណ៍ មា តមា ។

(៥៥) សត្វសេ ឆោ ឆុវ ឆាសិ តតោមិ សឆោ អហុ

សត្វលោហិតកោធានំ តាណោ បក្កមិត្តំ មម ។

មហាពោធិជំនក់

(៥៦) (ព្រះបាទព្រាហ្មណ៍ស្រីស្រី) បិត្រព្រាហ្មណ៍ ហេតុ
អ្វីក៏លោកប្រាជ្ញាប្រាជ្ញាចំពោះយក្សក៏ប្រកាន់ផង ស្រុកក្រុង
ផង ត្រង់ផង ស្រុកផង ជំនក់ផង បាតផង សង្កាត់
ផង លោកប្រាជ្ញ (ដើម្បីទៅ) កាន់ទំសណាញ់ ។

(៥៧) (ព្រះមហាសត្វឆ្មារ) កត្តាកតាទៅក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ
រស់ ១២ ឆ្នាំខាងហើយ មិនដែលស្គាល់សំឡេងដែលត្រូវបាម
ព្រះអង្គឡើយ ។ តែនោះបាត់បង់ស្លាប់ ព្រះអង្គជា
សាហាវព្រះពុទ្ធ (ព្រះបន្ទូល) ចេញព្រះអង្គព្រះវាំងអង្គមហេសី
ដែលមានជំនឿទៅប្រាសហើយ ក្នុងរាងកត្តាកតា ។

(៥៨) (ព្រះរាជា...) បិត្រព្រាហ្មណ៍ ទោសន្តិវង្សបាទឡើយ
ដូចជាលោកបាម ឡើយព្រះបាទស្រីស្រី បិត្រព្រាហ្មណ៍
ស្រុកលោកផងទៅ ចូរគ្រប់ ។

(៥៩) (ព្រះមហាសត្វ...) កាលពីដើម បាមសត្វ ភក្តីនោះ
មក បាមព្រះ ឆ្មារនោះ បាមព្រាហ្មណ៍ (កាលនេះ)
ជាព្រះអង្គ កត្តាកតាទៅស្រែចេញទៅហើយ ។

អន្តរា បុរេ អសិ តតោ បដ្ឋេតតោ ពហំ
 បុរា និទ្ទមនា មោតិ សយមេវ វជាមហំ ។
 វិតសន្នំ ន សេវេយ្យ ធនពាជំ វោធាតំ
 សចេមំ នំ អនុទណោ វិកកន្ទមតន្តិកំ ។
 បសន្នមេវ សេវេយ្យ អប្បសន្នំ វិជ្ជេយ
 បសន្នំ បយេនាសេយ្យ រហជំ វុទកត្តិកោ ។
 កដេ កជន្តំ បុរិសំ អកជន្តំ ន កជ្ជេយ
 អសប្បុរិសនម្មោ សោ យោ កជន្តំ ន កជ្ជតិ ។
 យោ កជន្តំ ន កដតិ សេវនាជំ ន សេវតិ
 សវេ មនុស្សបាចិដ្ឋោ មិតោសាទស្សិតោយថា។
 អប្បាភិក្ខុណាសំសត្តា អស្សមោ សរណោ ន ច
 ឯតេន មិត្តា ជីវន្តំ អកកាលេ យាចនាយេ ន ។

និវេទន៍ អសនៈ របស់ (សាស្តាភាព) នៅខាងក្នុង (ប្រាសៈ ២) គមក
 នៅកណ្តាល (ក្បាលដំណើរ) គតិខាងមកៗ ៗ នៅខាងត្រូវ
 សាស្តាភាពនឹងចេញទៅខ្លួនឯង មុនការបោះឆ្នោត ។ បុគ្គលមិន
 ត្រូវសេពគប់បុគ្គលប្រាសចាកសព្វ ដែលពួកដូចអង្គុនមិន
 មានទឹក ប្រសិនបើ បុគ្គលកាយតណ្ហនេះនោះ (ទឹកដែលចេញ
 កំពីអណ្តូងនោះ) មុនជាប្រកបដោយក្លិនកក់ខ្លាំង ។ បុគ្គលត្រូវ
 សេពគប់ចំពោះវិភជនដែលជ្រះថ្លា ត្រូវវិញ្ញាណជនដែលមិនជ្រះ
 ថ្លា ត្រូវចូលទៅអង្គុយជិតជនដែលជ្រះថ្លា ដូចជាបុគ្គលត្រូវការ
 ដោយទឹក(ចូលទៅរក) អន្ទង់ទឹកដូច្នោះ ។ បុគ្គលគួរគប់រកបុរស
 ដែលគប់រក (ខ្លួន) មិនគួរគប់រកបុរសដែលមិនគប់រក (ខ្លួន) ៖
 បុគ្គលណា មិនគប់រកបុគ្គល ដែលគប់រក (ខ្លួន) បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថា កាន់ធម៌របស់អសប្បុរស ។ បុគ្គលណាមិនគប់រកបុគ្គល
 ដែលគប់រក (ខ្លួន) មិនសេពគប់ចំពោះបុគ្គល ដែលសេពគប់
 (ខ្លួន) បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សពាក្រកំផុត ដូចជាច្រើន
 ដែលសម្រេចយោធន៍លើមែកឈើ (ស្វា) ។ មុនតាំងឡាយលាភ
 ចិត្តតាំងដោយហេតុនេះគឺ ដោយនៅច្រឡំច្រឡំគ្នាញឹកជាក ១
 ដោយការមិនជុំប្រជុំសោះ ១ ដោយការស្មូនក្នុងកាលមិនគួរ ១ ។

តស្មា នាភិក្ខុណា តច្ឆេ ន ច តច្ឆេ ចំភិក្ខុ

(១)

តាណេន យាចំ យាចេយ្យ វរំ មិត្តា នជីវេ ។

អភិចិរំ និវាសេន បិយោ ភវតិ អប្បិយោ

អាមន្ត ចោតំ កថាម បុរេតេហោម អប្បិយោ ។

[៥៦] វរំ ចេ យាចមា នាចំ អញ្ញាណី បាវុជ្ឈសិ

បរិចារិកានំ សត្តានំ វចនំ ន តាភេសិ នោ

វរំនំ អភិយាបាម បុន តយិកសំ បរិយាយំ ។

[៥៧] វរំចោ ហោ វិហារតំ អន្តរាយោ ន ហោស្សតិ

តុយ្ហំ វាចិ មហារាជ មយ្ហំ វា រដ្ឋវន្តន

អប្បេវ នាម មស្សម អហោរត្តានមច្ចុយេ ។

[៥៨] ឧតិរណា ចេ សន្តត្យា ភាវាយមធុវត្តតិ

១ ម. ន និយរេ

ព្រាហ្មណៈនា បុគ្គលមិនស្រូវទៅញឹក ។ ផង មិនស្រូវទៅ

(ឃ្លាតគ្នា) យូរពេកផង គប្បីសូមទៅរបស់ដែលគួរសូមភាគកាល

ផង យ៉ាងនេះទើបម៉ែត្រភំនិឡាយមិនលាតបំភ្លឺគ្នា ។ បុគ្គល

ទ្រាប់ជាវិស្រឡាញ់ ទៅជាមិនជាវិស្រឡាញ់វិញ ព្រោះនៅម្នាក់

យូរពេក អាញភាគសូមលាព្រះអង្គទៅមុន យើងភំនិឡាយ

នោះ មិនជាវិស្រឡាញ់គ្នាទេ ។

[៥៦] (ព្រះរាជា...) បើលោកម្ចាស់ មិនខ្វល់ផ្អែមនូវអញ្ញាណីរបស់

យើងភំនិឡាយ ដែលអង្វរយ៉ាងនេះ មិនធ្វើតាមពាក្យយើង

ដែលជាសត្វបំរើទេ យើងខ្ញុំសូមអង្វរលោកម្ចាស់យ៉ាងនេះ សូម

លោកម្ចាស់ធ្វើនូវសេចក្តីប្រាថ្នា (ដើម្បីមកក្នុងទីនេះ) ម្តង ។ ។

[៥៧] (រោជិសត្ត...) បតីក្រមហារាជ ទ្រង់មានសេចក្តីចំរើនក្នុង

ដៃន កាលបើយើងភំនិឡាយនៅ(ឡើងគ្នា) យ៉ាងនេះ អន្ត-

រាយនឹងមិនមានផលព្រះអង្គផង ផលអាញភាគផង សូមយើង

ភំនិឡាយ ចូបគ្នាក្នុង កាលកន្លងទៅមួយថ្ងៃមួយយប់ ។

[៥៨] (ព្រះមហាសត្វទំលាយនូវវាទ របស់អាមាត្យជាអាហេតុករទី២)

បញ្ចសន្តិកា ឥតិយំ មហាពោធិជាតំ

អតាមា អតារណិយំ វា តារណិយំ វាចំ ប្រែប្រួល

អតាមតារណិយស្មី ត្រិះរ ជាបេទ លិម្បតិ ។

សោ ច អត្ថោ ច ធម្មោ ច តល្យាណោ ធន ច តាមតោ

កោតោ ច វចនំ សច្ចំ សុហតោ វាជរោ មយា ។

អត្ថោ ច ហិ វាជស្ស អបរាជំ វិជានិយ

ធម៌ ត្រូវ តាមហេយ្យាសិ កោតោ វាជោ ហិ តាជិសោ ។

បញ្ចសន្តិកា មហាពោធិជាតំ ទី៣

បើពាក្យ (របស់អ្នកថា) សត្វប្រព្រឹត្តទៅតាមសន្តិកា^(១) (ខែ
ឆត្ឆត្តតំ ឆ ៦) នឹងសភាវៈសត្វធ្វើឲ្យអំពើ ដែលមិនគួរធ្វើ
(ទុប) ឬអំពើដែលគួរធ្វើ(បុណ្យ) កើតរលាក អង្គរលាក
នេះ ប្រឡាក់ដោយទុប ព្រោះអំពើដែលធ្វើដោយការមិនចង់ ។
បើ (សេចក្តីនៃភាសិតរបស់អ្នក គឺអហេតុកថា) នោះ ជាអត្ថ
ផង ជាធម៌ផង ឬ មិនអាស្រ័យទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចំរើន ជា
ពាក្យតិក តានកើតឈ្មោះថាពាក្យសម្រាប់ស្រ្តីហើយ ។ បើអ្នក
ដឹងឲ្យកំហុសនៃកថាៈរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវរិះរើសភាវៈទេ ផ្សិត
កថាៈរបស់អ្នកដ៏ចំរើន បែបនោះ ។

១ ទោះជាសេចក្តីយល់របស់ជនជាអហេតុកថា ។ ក្នុងអង្គពិចារណាមគ្គសិស្សត្រូវ មានសេចក្តី
ក្តីពន្យល់ថា អតិជាតិកថា ។ ទោះបី ពល្លាតិកាតិ (ជាតិក្មេង) បានដល់ព្រះម្រៀន ព្រះបក្ស
ជាដើម ។ តិលាតិកាតិ (ជាតិក្មេង) បានដល់ក៏ក្នុងព្រះគុណសនា ។ លោហិតាតិកាតិ
(ជាតិក្រហម) បានដល់ក៏ក្នុងព្រះគុណសនា ។ ហល់តាតិកាតិ (ជាតិស្បែកខ្លា) បានដល់ក៏ក្នុងអរិយ-
សកលវិញ ។ សុត្តន្តកិច្ច (ជាតិស) បានដល់ក៏ក្នុងអានិក ។ បទេសុត្តន្តកិច្ច (ជាតិសណាស់)
បានដល់ក៏ក្នុងធម៌នុត្តរត្រៃធិនៈច្បងត្រៃជាដើម ។ ការព្រាងទៅក្នុងអតិកាតិកាតិកថាឆ្នើម
ថា សង្ខតំ ។ ធម្មតាដែលកើតឡើងនូវធម្មតា ឈ្មោះថាសភាវៈប្រៀបបង្កបង្កើនដែលស្រួចរលង ឆ្លុះ
ខ្លាំងមានសណ្តានអន្តរាយនូវធម្មតា សត្វម្រឹងបក្សមានសណ្តានរូបរាងច្រើនច្រើន ដោយ
ធម្មតាឆ្លងយ៉ាងលាម៉ង់ លោកទាំងអស់មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាយ៉ាងនូវព្រោះ មិនបាច់ក-
ស្រ្តីយោគបុព្វយុវជន ប្រៀបបង្កបង្កើនយ៉ាងនោះឡើយ ឈ្មោះថា សភាវៈ ។

(៥៩) ឥសីស្សោ សត្វលោកស្ស សទេ កប្បេតិ ជីវិតំ

ឥទ្ធិ ឲ្យសទគាវត្ថុ កម្មំ កល្យាណធាបកំ

នំទ្កេសោកាវ បុរិសោ ឥសីស្សោ តេជនិម្បតិ ។

សោទេ អន្តោ ច ជន្មោ ច កល្យាណោ ច ច ធាបកោ

កោតោ ច វចនំ សទ្ធិ សុហតោ កំណេមយា ។

អត្ថោ ច ហិ កំណស្ស អមរាជំ វិជានិយ

នមំត្ថំ ករហេយ្យសំ កោតោ កំណោ ហិ តានិសោ ។

(៦០) សទេ បុព្វេកតហេតុ សុខទុក្ខំ ជំកច្ឆតំ

មោកណកំ កតំ ធាបំ គមេសោ មុត្យតេ ឥណំ

មោកណកឥណមោត្វា គ្រិច ចារេជន និម្បតិ ។

(៥៩) (ព្រះមហាសក្កទំហាយទូរំពិទៈរបស់អាមាត្យ ជាឥសីស្សោ-

វិជិតា) ប្រសិនបើព្រះឥសីស្សោ ចាត់ចែងជីវិតរបស់សត្វលោក

តាំងតែពីដំបូង ដល់ចុងក្រោយ គឺឥសីស្សោយស្ស ឆ្លុះកាត់នៃ

សេចក្តីវិនាសផង ខ្ញុំកម្មប្បវត្តន៍គាត់ផង មានបុរស(ណាមួយ)

ជាអ្នកធ្វើតាមបង្គាប់ (របស់ព្រះឥសីស្សោនោះ) ព្រះឥសីស្សោទេ តែង

ប្រឡាក់ដីភក់ម ដោយអំពើគាត់នោះ(ដោយខ្លួនឯង) ។

បើ (សេចក្តីវិនាសរបស់អ្នក) នោះ ជាអក្ខរណ៍ ជាធម៌ផង

ល្អ មិនគាត់ទេ បើតាមរបស់អ្នកដ៏ចម្រើន ជាតាមពិត តាម

កំណែរក្សាសម្រាប់ក្រៅហើយ ។ បើអ្នកដឹងច្បាស់នូវកំហុស

នៃពិទៈរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវភ័យផ្សល់តាមទេ ជ្រួតពិទៈរបស់

អ្នកដ៏ចម្រើន បែបនោះ ។

(៦០) (ព្រះមហាសក្កទំហាយទូរំពិទៈ នៃអាមាត្យដែលជាបុព្វេកត-

ហេតុវិជិតា) បើបុគ្គលដែលខ្ញុំសុខទុក្ខ ព្រោះហេតុនៃអំពើ

ដែលខ្លួនធ្វើក្នុងកាលមុន បុគ្គលនោះឯង វេទន៍រួចចាកបំណុល

នោះ ដែលជាអំពើគាត់ គឺខ្លួនធ្វើដំបើមក (កាល

បើយ៉ាងនេះ) តាមកំណែរក្សា ជាឧទ្ធចចាកបំណុលរបស់

ភិក្ខុវេទនា ក្នុងលោកនេះប្រឡាក់ដោយបាប ។

សោចេអត្ថោចធម្មោច កល្យាណោចចចាបកោ
 កោតោចវចនំសុទ្ធំ សុហកោវាធិនេមយា ។
 អត្ថនោចេហិវាធស្ស អបរាជំវិជានិយ
 នមំភ្នំ តវហេយ្យសិ កោតោវាធិនេហិវាធិសោ ។

[៦១] ចតុន្ទ្រយេវុតាធាយ រូបំសម្ពោតិ ចាលាជំ
 យកោចរូបំសម្ពោតិ តន្ត្រាវាចុបកច្ឆតិ ។
 វិជេវជីវតិជីវេ មេច្ចមេច្ចវិទស្សតិ
 ទុច្ឆិដ្ឋតិអយំលោកោ យេពាលាយេចបណ្ឌិតា
 ទុច្ឆិដ្ឋិមារេលោកស្មី ត្យិចចាមេនលំម្បតិ ។
 សោចេអត្ថោចធម្មោច កល្យាណោចចចាបកោ
 កោតោចវចនំសុទ្ធំ សុហកោវាធិនេមយា ។
 អត្ថនោចេហិវាធស្ស អបរាជំវិជានិយ
 នមំភ្នំ តវហេយ្យសិ កោតោវាធិនេហិវាធិសោ ។

បើ (សេចក្តីខែតាសិករបស់អ្នក) នោះជាអក្ខរណ៍ ជាធម៌ផង ល្អ មិនអាត្រក់ទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចំរើន ជាពាក្យពិត នានា ក៏ឈ្មោះជាអាក្ខរណ៍ម្យ៉ាងត្រូវហើយ ។ បើអ្នកដ៏ធូលីច្បាស់នូវកំហុស ខែព័ទ្ធរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវភិនផ្សើមអាក្ខរណ៍ ផ្សេងពីនេះរបស់ អ្នកដ៏ចំរើន បែបនោះ ។

[៦២] (ព្រះមហាសក្កវិណយនូវព័ទ្ធរបស់តាមក្បដានច្បាប់វិជ្ជា)
 ចេតុន្ទ្ររបស់សត្វចាំឡាយ តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវ
 កូរុបេចាំឡើង ៤ (មានដីជាដើម) ឯរូប (នោះ) កើតឡើងអំពី
 កូរុបេចាំឡើង (ដល់ពេលលេច) ក៏ត្រូវបំបែកក្នុងកូរុបេចាំឡើង ។
 ដីរស់នៅក្នុងលោកនេះ លុះវេលាឆ្លងចូលហើយនឹងសាបសូន្យ
 ក្នុងបរលោក លោកនេះដាច់ស្រូវ ដទៃចាំឡាយ ចាំឡើងពាល
 ចាំឡើងបណ្ឌិត (រើមនិស្សន្ទដូចគ្នា) កាលបើលោកនេះដាច់ស្រូវ
 ហើយ កើតលោក ក្នុងលោកនេះ ប្រឡាក់ដោយបាប ។ បើ
 (សេចក្តីខែតាសិករបស់អ្នក) នោះ ជាអក្ខរណ៍ ជាធម៌ផង ល្អ
 មិនអាត្រក់ទេ បើពាក្យរបស់អ្នកដ៏ចំរើន ជាពាក្យពិត នានា ក៏
 ឈ្មោះជាអាក្ខរណ៍ម្យ៉ាងត្រូវហើយ ។ បើអ្នកដ៏ធូលីច្បាស់នូវកំហុស
 ខែព័ទ្ធរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវភិនផ្សើមអាក្ខរណ៍ ផ្សេងពីនេះរបស់
 អ្នកដ៏ចំរើន បែបនោះ ។

(១)

[៦២] អាហុ ខន្តវិចារ លោកេ កាលា បណ្ឌិតមាធិនោ

មាតវំ មិតវំ មាញោ អថោ ដេដ្ឋិមំ ភាតវំ

មាធម្យេ ឫត្តនារេ ច អត្ថោ ច តាធិសោ សិយា ។

[៦៣] យស្ស វុត្តស្ស ឆាយាយ និសីធម្យ សយេយ្យ វា

ន តស្ស សាវំ កញ្ចេយ្យ មិត្តនុត្តោ ហិ ចាបកោ ។

អថ អត្ថេ សមុច្ឆន្នោ សម្ពុលមមំ អត្ថមោ

អត្ថោ មេ សម្ពុលេយមិ សុហរោ វាធភេ មយា ។

សោ ច អត្ថោ ច ធម្មោ ច កុល្យាណោ ច ចាបកោ

កោតោ ច វេទំ សច្ចំ សុហរោ វាធភេ មយា ។

អត្ថនោ ច ហិ វាធស្ស អបរាធំ វិជានិយ

ន មំ ត្វំ ករហេយ្យាសិ កោតោ វានោ ហិ តាធិសោ ។

១ ម. អាហុ ខន្តវិចារ ។

[៦២] (ត្រាមហាសត្តវំ ឈាយនូវកិច្ចរបស់តាមាត្យជាខន្តវិចារិចារ)

នគរំនិច្ចាយអ្នកមានវត្តវិចារ (វិចារនិកាយតាសិវលីន៍) ក្នុង

លោក ជាជនពាលសោរខ តែមានមានជាប់បណ្ឌិត ពោលថា

បុគ្គលសម្លាប់មាតាភិបាត មិត្តភិបាត គុំនោះសាតខ សម្លាប់

មិត្តឬ ឬក្នុងប្រពន្ធភិបាត ប្រសិនបើមានប្រយោជន៍បែបនោះ ។

[៦៣] (មហាសត្តប្រកាសនូវលទ្ធិរបស់ខ្លួនថា) បុគ្គលអង្គុយក្តី ដេក

ក្តី ក្រោមម្លប់ឈើណា មិនត្រូវកាប់មែកឈើនោះខ ដ្បិត

បុគ្គលប្រទូស្តមិត្ត ជាមនុស្សព្រាហ្មណ៍ (ចំណែកទាំងអស់ ពោល

ថា) កាលបើប្រយោជន៍កើតឡើង (ចំពោះខ្លួន) ហើយ បុគ្គល

គប្បីតាសិវលីន៍ សូម្បីទាំងឫសក៏បាន (ផ្ទះ) ពានកំណ្មោះ

ថា តាមសម្លាប់ត្រូវហើយ ព្រោះតាមត្រូវការដោយស្បៀង ។

បើសេចក្តីនៃតាសិវលីន៍អ្នកនោះ ជាអត្តជន ជាធម៌ជន ឬ

មិនព្រាហ្មណ៍ បើពាក្យរបស់ខ្លួនដ៏ចម្រើន ជាពាក្យពិត ពាន

កំណ្មោះថាតាមសម្លាប់ត្រូវហើយ ។ បើអ្នកដ៏ធូលីស្លាប់កំហុស

នៃកិច្ចរបស់ខ្លួន អ្នកមិនត្រូវរំលងវិញតាមខ ដ្បិតកិច្ចរបស់

ខ្លួនដ៏ចម្រើន បែបនោះ ។

(២៤) អមោកុវិនោ បុរិសោ យោ ច វស្សាភុត្តិកោ
 បុរោតតិ ច ឧទ្ទេនី យោ ច ទត្តវិនោ ធរោ ។
 ឯតេ អសប្បវិសា លោកេ ពាលា បណ្ឌិតមាធិនោ
 ករេយ្យ តាធិសោ ចាបំ អដោ អញ្ញាប្បិ ការាយេ
 អសប្បវិសសំសត្តោ ទុក្ខោត្តោ តុដ្ឋុត្តិយោ ។

(២៥) ទុក្ខុបេន តកាសុ បុរោ
 អសត្តិកោ អជយ្យេ ឧបេតិ
 ហត្ថា ទរណី អជយំ អជញ្ច
 ហត្ថា^(១) សយិត្វា យេន កាមំ បលេតិ ។
 តថាវិទោកេ សមណាប្រាញណសេ
 ធនំ កត្វា វញ្ជយន្តិ មទុស្ស
 អនាសកា ឧណ្ឌិលសេយ្យកា ច
 រដោជន្យំ ទុក្ខដិកម្មដានំ
 ចរិយាយកត្តញ្ច អចានកត្តា
 ចាចាចារា អរហន្តោ វនាចា ។

១. ឧ. ចំប្រា ។ ម. ឧប្រា ។

(២៦) (ព្រះមហាសក្ក សំដែងធម៌ដល់ព្រះរាជាមា) (បុរសអ្នកលុះ
 ក្នុងអំណាចខែចង្គៀ ៥ ខាត់តិ) បុរសជាអះហារករ ១ ជា វស្សា-
 ភករ ១ ជា បុរោតតិ ១ ជា ឧទ្ទេនី ១ ជា ទត្តវិនិ ១ ៤
 នេះជាអសប្បវិសក្នុងលោក ជាមនុស្សពាល កែប្រកាន់ខ្លួនថា
 ជាបណ្ឌិត បុរសបែបនោះធ្វើបាប (ខ្លួនឯង) ថែមតាំងញ៉ាំងអ្នក
 ដទៃធ្វើបាបទៀតផង ការនៅច្រឡំច្រឡំនឹងអសប្បវិស មាន
 ទុក្ខជាច្រើនផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយជានិច្ច ។

(២៧) កាលនិរដើម មានសក្កកុម្មយមានច្រមុចចៀម កាលបើអតេ
 សន្ស័យ កិច្ចលះទៅកេហ្មនិព័ត សម្លាប់មេចៀមផង មេត័ព
 ផង ព័តពេញលេផង លុះសម្លាប់បានហើយ ក៏ហើរទៅតាម
 បំណងរបស់ខ្លួន ។ សមណប្រាញណ៍ពួកខ្លះ ក៏បែបនោះដែរ
 ធ្វើនូវគ្រឿងបំបាំង ហើយបញ្ឆោតមនុស្សទាំងឡាយ (ពួកខ្លះ)
 ជាអ្នកមិនបរិភោគអាហារ (ពួកខ្លះ) ជាអ្នកដេកលើដីផង (ពួក
 ខ្លះ) ទុកក្តីល (ពួកខ្លះ) ព្យាយាមឆ្អឹងប្រហោង (ពួកខ្លះ)
 បរិភោគបាយ ដោយកំណត់ថ្លៃ (ពួកខ្លះ) មិនដឹកទឹក មាន
 មារយាទកាត្រក់ តាំងគ្នាពាលជា ខ្លួនជាអះហារ ។

ឯតេ អសប្បវេសនោ កាលា បណ្ឌិតោ ឯហេ
 តេ យេ តានិ សោ ចាបំ អថា អញ្ញម្យំ ការាយេ
 អសប្បវេសនំ សត្តោ ធុត្តោ កុដ្ឋក្សន្ធយោ ។
 យមាហុ ធុត្ថំ វិរិយន្តំ ហេតុញ្ច អបវន្តន្តំ យេ
 បរការំ អត្តការញ្ច យេ ធុត្ថំ សមវន្តន្តយំ ។

ឯតេ អសប្បវេសនោ កាលា បណ្ឌិតោ ឯហេ
 តេ យេ តានិ សោ ចាបំ អថា អញ្ញម្យំ ការាយេ
 អសប្បវេសនំ សត្តោ ធុត្តោ កុដ្ឋក្សន្ធយោ ។
 សចេ ហិ វិរិយំ ធាស្ស កម្មំ កល្យាណចាបតំ
 ន ករេ វន្តកំ កថា ធម៌ យត្តាធម៌ ការាយេ ។
 យស្មា ច វិរិយំ អត្ថំ កម្មំ កល្យាណចាបតំ
 តស្មា យត្តាធម៌ ការាយេ កថា ករតំ វន្តកំ ។
 យនិ វស្សសតំ ទេវោ ន វស្សេ ច ហិមិ បតេ
 ធុត្ថិដ្ឋេយ្យ អយំ លោកោ វិនស្សេយ្យ អយំ បថា ។

ឯតេ ឯត្ថំ ថា អសប្បវេសនោ កាលា បណ្ឌិតោ ឯហេ
 តេ យេ តានិ សោ ចាបំ អថា អញ្ញម្យំ ការាយេ
 អសប្បវេសនំ សត្តោ ធុត្តោ កុដ្ឋក្សន្ធយោ ។
 តេ យេ តានិ សោ ចាបំ អថា អញ្ញម្យំ ការាយេ
 អសប្បវេសនំ សត្តោ ធុត្តោ កុដ្ឋក្សន្ធយោ ។
 យមាហុ ធុត្ថំ វិរិយន្តំ ហេតុញ្ច អបវន្តន្តំ យេ
 បរការំ អត្តការញ្ច យេ ធុត្ថំ សមវន្តន្តយំ ។

ឯតេ ឯត្ថំ ថា អសប្បវេសនោ កាលា បណ្ឌិតោ ឯហេ
 តេ យេ តានិ សោ ចាបំ អថា អញ្ញម្យំ ការាយេ
 អសប្បវេសនំ សត្តោ ធុត្តោ កុដ្ឋក្សន្ធយោ ។
 សចេ ហិ វិរិយំ ធាស្ស កម្មំ កល្យាណចាបតំ
 ន ករេ វន្តកំ កថា ធម៌ យត្តាធម៌ ការាយេ ។
 យស្មា ច វិរិយំ អត្ថំ កម្មំ កល្យាណចាបតំ
 តស្មា យត្តាធម៌ ការាយេ កថា ករតំ វន្តកំ ។
 យនិ វស្សសតំ ទេវោ ន វស្សេ ច ហិមិ បតេ
 ធុត្ថិដ្ឋេយ្យ អយំ លោកោ វិនស្សេយ្យ អយំ បថា ។

បញ្ញាសង្ខារោ អនិច្ចារិ មហាភោជិវារាហំ

យស្មា ច វស្សតំ នេវេ ហិមត្ថានុដុស្សិយតិ
 តស្មា សស្សនំ បច្ចុទ្ធំ រដ្ឋញ្ច ចាលយតេ ចិវំ ។
 តវត្ថោ តរមាបាធំ ជិម្ពំ កច្ចតិ បុត្តំវេ
 សត្វា តា ជិម្ពំ កច្ចតិ ធនេត្ត ជិម្ពំ តតេ សតិ ។
 ឯវមេវ មនុស្សស្ម យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
 សោ ចេ អនម្ពំ ចរតិ បតេវ នីតរា បដា
 សត្វំ រដ្ឋំ ទុក្ខំ សេតិ រាជា ចេ ហោតិ អនម្ពំតោ ។
 តវត្ថោ តរមាបាធំ ទុដ្ឋំ កច្ចតិ បុត្តំវេ
 សត្វា តា ទុដ្ឋំ កច្ចតិ ធនេត្ត ទុដ្ឋំ តតេ សតិ ។
 ឯវមេវ មនុស្សស្ម យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ
 សោ ចេ ជិ ធនម្ពំ ចរតិ បតេវ នីតរា បដា
 សត្វំ រដ្ឋំ សុខំ សេតិ រាជា ចេ ហោតិ ធនម្ពំតោ ។
 មហានុកូស្ម ផលំបោ អាមំ ជិច្ចតិ យោ ផលំ
 វសត្ថស្ស ធន ជាតាតិ តីជេស្ស វិទស្សតិ ។

ព្រោះហេតុនៃភ្លឺន៍ បង្កឲ្យចុះផង ទាំងទឹកសម្លេង ក៏ស្លេង
 រឿយ ។ ផង បានជាសង្ខារទាំងឡាយ លូតលាស់ល្អ ទាំង
 អ្នកផង ក៏ព្រះរាជាត្រង់ក្បាល អស់កាលជាអវិជ្ជន៍ផង ។
 កាលពួកគាត់ កំពុងឆ្លងទៅ (កាន់ទីណាមួយ) បើគា
 តាទៅរៀង កាលបើគាតា តាំងពួកគាតាទៅរៀង មេតាទាំង
 អស់នោះក៏ទៅរៀង ។ បណ្តាពួកមនុស្សក៏ដូច្នោះដែរ បុគ្គល
 ណាដែលអ្នកផងសង្កត់ ប្រសើរផុត បើបុគ្គលនោះប្រព្រឹត្ត
 អធិបរិយោ ទីនិច្ចិតិបាច់មិយាយថ្មី ដល់ប្រជាជនក្រៅនេះ បើព្រះ
 រាជាមិនប្រកបដោយធម៌ អ្នកផងទាំងអស់ក៏ដកជាខុស ។ កាល
 ពួកគាត់ កំពុងឆ្លងទៅ បើគាតាទៅត្រង់ កាលបើគាតាតាំង
 គេទៅត្រង់ មេតាទាំងអស់នោះក៏ទៅត្រង់ ។ ពួកមនុស្សក៏
 ដូច្នោះដែរ បុគ្គលណាដែលអ្នកផងសង្កត់ ប្រសើរផុត ប្រ
 សើប បុគ្គលនោះប្រព្រឹត្តធម៌ ទីនិច្ចិតិបាច់មិយាយថ្មី ដល់
 ប្រជាជនក្រៅនេះ បើព្រះរាជាប្រកបដោយធម៌ អ្នកផងទាំង
 អស់ក៏ដកជាសុខ ។ បុគ្គលណា បេត់ផ្លូវ ខែលយីធំ
 ដែលមានផ្លូវ (បុគ្គលនោះ) រមែងមិនដឹងខ្លាចស ខែផ្លូវឈឺ
 នោះផង ទាំងពួង ខែផ្លូវឈឺនោះ ក៏វិនាសទៅផង ។

មហាវុទ្ធាមមំ វដ្តំ	អនម្មេន (យោ) បសាសតិ
វសត្វាស្ស ឧ ជាតាតិ	វដ្តត្វាស្ស វិនស្សតិ ។
មហាវុទ្ធាស្ស ផលំខោ	បក្កំ ធិន្ទតិ យោ ផលំ
វសត្វាស្ស វិជាតាតិ	ពិជត្វាស្ស ឧ ឧស្សតិ ។
មហាវុទ្ធាមមំ វដ្តំ	នម្មេន យោ បសាសតិ
វសត្វាស្ស វិជាតាតិ	វដ្តត្វាស្ស ឧ ឧស្សតិ ។
យោ ប ភជា ផលបដំ	អនម្មេន បសាសតិ
សព្វោសតិកំ សោ ភជា	វិវុទ្ធា ហោតិ ទត្ថយោ ។
តេជវ នេតមេ ហិសំ	យេ យុត្តា កាយវិក្កយេ
ទុដ្ឋនា ឧតលីការេ	ស កោសេន វិវុដ្ឋតិ ។
មហាវុទ្ធាមមំ វដ្តំ	សម្ពាមេ កាតនិស្សមេ
ទស្សិតេ ហិសយំ ភជា	ស តលេន វិវុដ្ឋតិ ។

ព្រះរាជាណាគ្រប់គ្រងដែនដែលប្រៀបដូចដើមឈើធំ ដោយអធម៌ (ព្រះរាជាខោ) ឈ្មោះថា មិនជ្រាបខ្ញុំសរសេរដែនខោផង រាំងដែនរបស់ព្រះរាជាខោក៏ខាសផង ។ បុគ្គលណាបង្វែរឈ្មោះដើមឈើធំ ដែលខោក្នុង បុគ្គលខោក៏មិនដឹងខ្ញុំសរសេរដែនឈ្មោះផង ចំណែករបស់ខ្ញុំឈ្មោះក៏មិនខាសផង ។ ព្រះរាជាណាគ្រប់គ្រងដែន ដែលប្រៀបដូចដើមឈើធំដោយអធម៌ (ព្រះរាជាខោ) ឈ្មោះថា បានជ្រាបខ្ញុំសរសេរដែនខោផង ចំណែករបស់ព្រះរាជាខោក៏មិនខាសផង ។ ព្រះរាជាណាមួយ គ្រប់គ្រងផលបទដោយអធម៌ (លុកកំណាចអភិ) ព្រះរាជាជាគ្គិយៈខោ ឈ្មោះថា សាបសូន្យចាកដើមឈើ ដែលត្រូវជាសេនាបតីអស់ ។ មួយទៀត (ព្រះរាជាឥន្ទនា) ហៀតហៀនភូតកុដ្ឋមិត្ត ដែលនៅក្នុងនិមម (ផង) ហៀតហៀនភូតភាណិជដែលប្រកបក្នុងការលក់ចេញទំព្រក្នុង ជាអ្នកធ្វើទុក្ខការយុទ្ធជាវិនិច្ឆ័យការ (ផង) ព្រះរាជាខោ ឈ្មោះថា សាបសូន្យចាកយ៉ាង ។ ព្រះរាជាណា ហៀតហៀនខ្មៅខ្មួច ដែលជាអ្នកដឹកខ្ញុំកន្លែងយ៉ាងគំណាំ ដែលគួរប្រហារ ដឹកភូតហោតិដែលជាអ្នកពិចារណាធ្វើការក្នុងសង្គ្រាម ដឹកមហាមាត្រដែលមានស័ក្តិធំ ។ ព្រះរាជាខោ ឈ្មោះថា សាបសូន្យចាកពល ។

គោត្តម វិសេសោ ហិសំ	សំយោម ត្រហូចារិយេ
អនុម្ពាវ ខត្តិយោ	សោ សន្តេន វិជ្ជុតិ ។
យោ ធម្មា អនុម្ពាវ	ករិយេ ហត្ថិ អនុសតំ
លុត្ថិ បសវតេ ហំ	បុត្តេហិ ច វិជ្ជុតិ ។
នម្ពំ ធម្មា ជាតយន្ត	នេតមេសុ តលេសុ ច
វិសេសោ ធម្មា ហិសេយ្យ	បុត្តនាម សមត្វរេ ។
ស តាធិសោ ភូមិបតិ	រដ្ឋបាលោ អគោធិយោ
សាមន្តេ សម្បកម្មេតិ	នំប្រាវ អសុភាជិតោ ។

មហាភោជិកា ភគវិញ្ញាណ ។

ត្រៃបិដក

សង្ខត្តិកម្មន្តរិយោ បឋមោ
 ធម្មិយោ បទ សុខម្ពន្តិកោ
 តតិយោ បទ ពោធិសិក្ខន្ធិយោ
 កតិកា បទ តិណិ ជិនេយ សុភា ។

បញ្ចសន្តិកា ធម្មិកា ។

ស្រីព្រាហ្មណ៍ប្រព្រឹត្តនូវអធម៌ បៀតបៀនពួកវិសេសសង្ឃម ប្រព្រឹត្ត
 ធម៌ប្រសើរ ដូចជាបៀតបៀនពួកអ្នកនិមន្តដូច្នោះ ក៏ព្រះនោះ
 ឈ្មោះថា សាមសុខ្យចាកឋានសួគ៌ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះរាជា
 ណាមិនប៉ះពាល់ក្នុងធម៌ សម្រាប់អត្តមៈហស្ថិយដែលជាអ្នកមិនប្រកួស
 ព្រះរាជានោះឈ្មោះថា បុប្ផប្រាជ្ញាវង្សវង្ស ឈ្មោះ
 ថា សាមសុខ្យចាកកូនចំណងយងផង ។ ព្រះរាជាត្រូវតែប្រព្រឹត្តធម៌
 ផង មិនត្រូវបៀតបៀនអ្នកដទៃទាំងអ្នកនិមន្តផង ពួកពល
 ផង ពួកវិសេសផង គប្បីប្រព្រឹត្តស្មោះស្ម័គ្រពោះកូននឹងប្រពន្ធផង ។
 ព្រះរាជានោះ វេយ្យាឈ្មោះថា ឆ្មាស្រីនៃផែនដី ឈ្មោះថា អ្នក
 គ្រប់គ្រងខ្មែរផែន ឈ្មោះថា អ្នកមិនព្រាង វេយ្យាព្រាងពួកអ្នក
 ផែនដីទាំងឡាយក៏បញ្ចប់ហើយ ដូចព្រាងដំណើរអស្ចារ្យ ។

ចប់ មហាភោជិកា ទី៣ ។

ទូតនៃបញ្ចសន្តិកាព្រះ គី

និទ្ទេសទី ១ ប្រកបដោយនាទីរាជគ្រានាម និទ្ទេសិកា ១
 និទ្ទេសទី ២ ប្រកបដោយសេដ្ឋីកាឈ្មោះ ឆ្មាខត្តិកប្រសើរ ១
 និទ្ទេសទី ៣ ប្រកបដោយភាសាសាសនាឈ្មោះ ពោធិ ១
 និទ្ទេសទី ៤ ប្រកបដោយភាសាសាសនាឈ្មោះ តិណិ ១
 និទ្ទេសទី ៥ ប្រកបដោយភាសាសាសនាឈ្មោះ សុភា ១

ចប់ បញ្ចសន្តិកា ។

សង្ឃិនិបាតេ បឋមំ សោណកជាតកំ

សង្ឃិនិបាតជាតកំ

សោណកជាតកំ

(១)

(២២) កស្សុ សុត្វា សតំ នង្គំ សហស្សំ និដ្ឋំ សោណកំ

គោ មេ សោណកមត្តាតំ សហាយំ បំសុត្តិធិតំ។

អដ ព្រាវ មាលាវគោ នហោ បញ្ចុទ្ធស្សតោ

មយ្ហំ សុត្វា សតំ នង្គំ សហស្សំ និដ្ឋំ សោណកំ

អហំ តេ សោណកាមត្តស្សំ សហាយំ បំសុត្តិធិតំ។

(២៣) កតតស្មី សោ ជនបទេ រដ្ឋេសុ និកមេសុ ច

កតតុ សោណកមន្តត្ថំ^(២) តំ មេ អត្តាហិ បុច្ឆិតោ។

(២៤) តវេវ នេវ វិជិតេ ភវេយ្យោ ឧក្ខមិយោ

ទុដ្ឋំសា មហាសាលា និលោភាសា មនោរមា។

តិដ្ឋន្តិ មេយសមាទា រម្មា អញ្ញោញ្ញនិស្សតា

១ ម. ធម្ម ។ ២ ឧ. កតតេ សោណកេ វិជ្ជោ ។

សង្ឃិនិបាត សោណកជាតក ទី ១

សង្ឃិនិបាតជាតក

សោណកជាតក

(២២) (ព្រះរាជាព្រះនាមអវុទ្ធិមៈ ច្រង់ក្រាស់ចា) អ្នកណាបានឮ

អញ្ជើញទ្រព្យមួយរយ អ្នកណាបានឃើញសោណកៈ អញ្ជើញទ្រព្យមួយពាន់ អ្នកណាបានប្រាប់អញ្ជើញសោណកៈជាសំឡាញ់ ដែលលេងដីជាមួយគ្នា ។

(អភិសម្ពុទ្ធភាពា) គ្រោះនោះ មាលាវគោនដុក ៨ បានក្រប បង្គំទូលថាទូលព្រះបង្គំជាទ្រព្យមួយ សូមព្រះអង្គប្រទានទ្រព្យមួយ រយ ទូលព្រះបង្គំជាទ្រព្យមួយពាន់ ឃើញសោណកៈ សូមព្រះអង្គប្រទាន ទ្រព្យមួយពាន់ ទូលព្រះបង្គំជាទ្រព្យមួយពាន់ពាន់ពាន់ ទូលព្រះអង្គ ខ្ញុំ សោណកៈជាសំឡាញ់ ដែលលេងដីជាមួយគ្នា ។

(២៣) (ព្រះរាជា...) សោណកៈនោះ នៅក្នុងជនបទណា ក្នុងជន ណា ក្នុងនិគមណា ឯងបានឃើញសោណកៈ ក្នុងវិលា អញ្ជើញសូមហើយ ឯងច្បាស់ប្រាប់និសោណកៈនោះ ។

(២៤) (កុមារ...) បង់គ្រូព្រះលម្អិតទេ ត្រង់វិទ្យាទេលេសព្រះអង្គ ក្នុងជនបទលេសព្រះអង្គហ្នឹងឯង មានពួកឈ្មំ មានជ័យត្រង់ មានពន្លឺទៀវ ជាអម្រកខែចិត្ត ពួកឈ្មំទាំងនោះ មាន ពណ៌ដូចផ្កាមេយ អូច្នេះត្រេកអរ ដូចពាក់ទង្គារទៅវិញទៅមក

សង្ខីបតកេ បឋមំ សោណភាគំ

តេសំ មូលស្មំ សោណកោ ឈាយតិ អនុបាទិយោ

ទុបាទានេសុ សោណេសុ ឧយ្ហមាទេសុ និព្វតោ ។

(៦៩) តតោ ច វាចា ចាយាសិ សេនាយ ចក្កាភិយោ

តាវាមេត្វា សមំ មគ្គំ អតតា យេន សោណកោ ។

ឧយ្យានភូមិ តត្វាន វិចារោ ព្រហ្មវរោ

អាសីនំ សោណានំ នត្ថិ ឧយ្ហមាទេសុ និព្វតំ ។

(៧០) តតសោណា វតាយំ ភិក្ខុ មុស្សោ សង្ខនិបាតោ

អនាទិកោ អបិទិកោ វុត្តមូលស្មំ ឈាយតិ ។

(៧១) តមំ វាគ្យំ និសាមេត្វា សោណកោ ឯតនព្រាជិ

ន វាជ តតសោណា ហោតិ ធម្មំ តាយេន ធម្មស្សយំ ។

យោន ធម្មំ និវត្តិតា អធម្មំ អនុវត្តិតិ

ស វាជ តតសោណា ហោតិ ចារោ ចាមមកយោ ។

សង្ខីបតកេ សោណភាគ ទំ ១

កាលពួកសក្កលោកមានគ្រឿងនេះ កំពុងត្រូវភ្លើងនេះ ។ សោណកៈ
មិនមានគ្រឿងនេះ ដូច្នេះបុគ្គលរលកហើយ កំពុងចិញ្ចឹមឈានដឹក
គល់ឈឺចាំនោះ ។

(៦៩) (អភិសម្ពុទ្ធភាព) សំដៅនោះ ព្រះរាជាទ្រង់ប្រើបរិទ្ធិចាត់
ចែងច្បាប់រាបស្មើ យាងចេញទៅដោយសេនាមានអង្គ៤ សំដៅ
ទៅត្រង់កន្លែងដែលព្រះចេតកពុទ្ធព្រះនាមសោណកៈគង់នៅ ។
លុះព្រះរាជាទ្រង់យាងទៅដល់ទីទួលហើយ ទ្រង់ត្រាច់ទៅក្នុង
ព្រៃធំ បានទតឃើញព្រះសោណកបច្ចេកពុទ្ធ កាលដែលពួក
សក្កលោកកំពុងត្រូវភ្លើងនេះ លោកជាបុគ្គលរលកគង់នៅហើយ ។

(៧០) (ព្រះរាជា...) ភិក្ខុត្រូវបានដណ្តប់សង្ខនិបាត មិនមានធាតុ
នេះ កំព្រាណាស់កើ ស្អប់ស្អប់ដឹងគល់ឈឺ ។

(៧១) (អភិសម្ពុទ្ធភាព) ព្រះសោណកបច្ចេកពុទ្ធ ស្តាប់ព្រះមូល
នេះហើយ បានថ្វាយព្រះនាយោងនេះថា អតីតព្រះរាជា បុគ្គល
ដែលពាល់ត្រូវទុក្ខដូចដោយកាយ មិនមែនឈ្មោះថា កំព្រាទេ ។
បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ លទ្ធមិតាមហើយ ប្រព្រឹត្តអម
អតីតព្រាជ បតីត្រូវព្រះរាជា បុគ្គលនោះ ទើបឈ្មោះថា កំព្រា
ជាបុគ្គលគាត្រក់ ជាទីសង្ស័យរបស់បុគ្គលគាត្រក់ ។

[៧៦] អវិទូមោតិ មេ ធាមំ កាសិកជាតិ មំ វិនុ

កុទ្ធំ ភោតា សុទ្ធសេយ្យា នំ បត្តស្ស សោណកា ។

[៧៧] សនាថំ ក្សនមទទស្ស អនាគាស្ស កំគុដោ

ន កេសំ កោដ្ឋំ ឱមេន្តំ ន កុម្ភំ ន កាឡេមិយា

បរិទ្ធិតមេសាធា គេន យាមេន្តំ សុត្វតា ។

តតិយម្បំ ក្សនមទទស្ស អនាគាស្ស កំគុដោ

អនវដ្ឋបិស្លោ ភោតញោ ន ច កោច្ចបរោធិតំ ។

តតិយម្បំ ក្សនមទទស្ស អនាគាស្ស កំគុដោ

ចិត្តតា បិស្លោ ភោតញោ ន ច កោច្ចបរោធិតំ ។

ចកុក្ខម្បំ ក្សនមទទស្ស អនាគាស្ស កំគុដោ

មុត្តស្ស រដ្ឋំ ចរតោ សង្គោ យស្ស ន វិនុតិ ។

បញ្ចមម្បំ ក្សនមទទស្ស អនាគាស្ស កំគុដោ

នករម្ហំ ឧយ្យមាទម្ហំ ធាស្ស តំព្វំ អធិយ្ហេ^(១) ។

• ម. អធិយ្ហតំ ។

[៧៨] (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំឈ្មោះអ្នកនេះ អ្នកជនសាល់ខ្ញុំថា កាសិកជន
បពិត្រព្រះសាណាតៈ លោកជំទាវខ្ញុំមកដល់ភូមិទីនេះសិននៅ
ជាសុខទេឬ ។

[៧៩] (ព្រះបាទកក្កុទ្ធ...) សេចក្តីចំរើន (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុមិនមាន
ព្រឡ មិនមានផ្ទះ សត្វកាល គឺ (ព្រឡនឹងឆ្លាតជាតិទាំងឡាយ)
របស់ភិក្ខុទាំងនោះលែងចូលទៅក្នុងផ្នែក លែងចូលទៅក្នុងផ្ទាំង
លែងចូលទៅក្នុងព្រះឡប្រទេសទៀតហើយ លោកមានវត្តល្អមានការ
ស្មើគ្នាសម្រេចហើយ រមែងញ៉ាំងអត្តភាពទិវប្រព្រឹត្តទៅដោយ
បំណុលនោះ ។ សេចក្តីចំរើនចំរើន (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុមិនមាន
ព្រឡ មិនមានផ្ទះ គឺបរិភោគផ្គុំបាយ ដែលមិនមានរោស
កំលែសណាមួយបៀតបៀនមិនបានទេ ។ សេចក្តីចំរើនចំរើន (តែង
មាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមានព្រឡ មិនមានផ្ទះ គឺតាំងផ្គុំបាយផ្គុំគ្រឿង
(មិនជាជ័យបរិភោគជាដើម) កំលែសណាមួយបៀតបៀន
មិនបានទេ ។ សេចក្តីចំរើនចំរើន (តែងមាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមាន
ព្រឡ មិនមានផ្ទះ គឺសេចក្តីជាប់ជំពាក់ មិនមានដល់ភិក្ខុដែល
ផុតស្រឡៅ (ចាកក្រុម) ប្រាប់ទៅក្នុងផែន ។ សេចក្តីចំរើនចំរើន (តែង
មាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមានព្រឡ មិនមានផ្ទះ គឺកាលបើគាត់
ក្នុងព្រះភ្នំនោះ វេលាខ្ញុំចម្រើនរបស់ភិក្ខុនោះភ្នំមិនឆេះទេ ។

អដ្ឋម្យ័ ក្សត្រមននស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ
 រដ្ឋ វិលុម្បមាណ្ឌិ ធាស្ស តិក្ខុ អហារេ^(១) ។
 សត្តម្យ័ ក្សត្រមននស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ
 ចោរេហិ រត្ថិតំ មត្តំ យេ ចញ្ញេ បរិបន្តិកា
 បត្តិវិវាទោយ ។ សោត្ថុ កច្ឆតិ សុត្វតោ ។
 អដ្ឋម្យ័ ក្សត្រមននស្ស អនាគារស្ស ភិក្ខុនោ
 យំ យំ ទិសំ បត្តិមតិ អនបេត្តោ កច្ឆតិ ។
 (៧៤) តហ្វិម ក្សត្រា ឯកេសំ យោ ភំ ភិក្ខុ បសំសសិ
 អហាព្វ តិដ្ឋោ កាមេសុ កាមំ កាហាមិ សោណក ។
 បិយា មេ មាទុសា កាមា អដោ ទិត្យា បិមេ បិយោ
 អដ កេន ទុវណ្ណេន ទុកោ លោកេន លាភេសេ ។
 (៧៥) កាមេ តិក្ខា កាមរតា កាមេសុ អនិម្មត្តិកា
 ឯក ធានាចិ កត្វាទ ឧបមជ្ជន្តិ ទុត្តតិ ។

១. ឧ. អភិវេទ ។ ឃ. អហារេ ។

សេចក្តីចំរើនវិប្បាមួយ (ត្រីឆាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមានប្រព្វ
 មិនមានផ្ទះ កាលបើដៃគូកំពុងត្រូវចោទប្រកាន់ វត្ថុបន្តិចបន្តួចរបស់
 ភិក្ខុនោះ ឈរមិនល្អចេ. ។ សេចក្តីចំរើនវិប្បាមី (ត្រីឆាន) ដល់
 ភិក្ខុ មិនមានប្រព្វមិនមានផ្ទះ ភិក្ខុមានវត្ថុល្អ ទាំយកបាត្រនិងចំរើ
 ដើរទៅកាន់ផ្លូវដែលពួកចោទនឹងពួកគេយដោះស្រាយស្រួល ។
 សេចក្តីចំរើនវិប្បាមី (ត្រីឆាន) ដល់ភិក្ខុ មិនមានប្រព្វ មិនមានផ្ទះ
 ភិក្ខុនោះដើរទៅកាន់ទិសណា ។ ទៅបានដោយមិនមាននឹកគា ។
 (៧៤) (ព្រះរាជា...) បពិត្រភិក្ខុ លោកសរសើរខ្ញុំសេចក្តីចំរើន
 របស់ភិក្ខុពិន័ន្តនោះច្រើនមែន បពិត្រព្រះសោណកៈ តែខ្ញុំដក់
 ចិត្តក្នុងកាមចាំនឹងឡាយ តើនឹងធ្វើយ៉ាងណា ។ កាមចាំនឹងឡាយ
 ជាប់លាប់មុនស្ស ជាច្រើនស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ មួយទៀត កាមជាចិត្ត
 ក៏ជាច្រើនស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ បើដូច្នេះ តើយើងនឹងបានទូកាម
 ចាំនឹងភិក្ខុលោក ដោយហេតុដូចម្តេច ។
 (៧៥) (ព្រះហឫទ័យ...) ពួកដទៃអ្នកដក់ចិត្តក្នុងកាម ព្រេកអរក្នុងកាម
 ដក់ក្នុងកាម តែមិនធ្វើបាបចាំនឹងឡាយ ហើយទៅកាន់ទុក្ខតិ ។

យេ ច កាមេ បហុត្ថាន ធិត្ថុត្ថា អនុតោ កយា
 វកោដិភាវិធិតតា ធនេ តច្ឆន្ត ធុត្ថតិ ។
 ឧបមន្ត កវិស្សមិ តំ សុណោហិ អវន្តម
 ឧបមាយ មិចេតេន្ធ អត្ថំ ជាធន្តិ បណ្ឌិតា ។
 តត្ថាយ តុណ្ហបំ ធិស្វា វុយ្យមាធំ មហាណ្ហវេ
 វាយសោ សមចិន្តេសិ អប្បបត្តោ អចេតសោ ។
 ហេតុញ វតំធំ លន្តំ កត្តោ ចាយំ អនប្បតោ
 តត្ថ វត្ថុ តត្ថ ធិវា តត្ថេវ ធិវតោ មនោ ។
 ចាធំ ធាតស្ស មំសាធិ បិវំ ភាគិវសោធនំ
 សម្បស្ស វេចេត្យាធិ ធន បលេត្ថវិហង្គមោ ។
 តត្ថ ឧតរណំ តត្ថា បមត្ថំ តុណ្ហេវ វតំ
 សម្បន្តំ អជ្ឈកាយាសិ អតតិ យតុ បត្ថនំ ។
 សោ ច ភត្តបរិក្ខិណោ ឧបត្ថា^(១) វិហង្គមោ
 ធន បត្ថតោ ធន បុរតោ ធុត្ថវំ ធាបិ ធុត្ថុណំ ។
 ធិបំ សោ ធន្យកាតត្ថំ អតតិ យតុ បត្ថនំ
 សោ ច តត្ថេវ ចាបតុ មេ ជា ធុត្ថលកោ តតា ។

ចំណែកពួកជនណា លះបង់កាម ហើយចេញទៅ មិន
 មានភ័យអំពីកិលេសណាមួយ បានខ្វះខាតជាបុគ្គលឯក ក្នុង
 ជននោះ មិនទៅកាន់ទុក្ខតិ ។ បពិត្រព្រះអង្គម្ចាស់ អាត្មាភាព
 នឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាថ្វាយព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គច្រងំព្រះសណ្តាប់
 សេចក្តីឧបមានោះ ព្រោះពួកបណ្ឌិតទូរក្នុងលោកនេះ តែងយល់
 សេចក្តីដោយសារឧបមា ។ ក្នុងគង្គប្រាជ្ញាវគ្គសេចក្តីគួរគាប់
 ឃើញសាកសព(ដំរី)កំពុងអណ្តែតតាមទន្លេគង្គាទៅក្នុងសមុទ្រ
 ហើយគិតថា អែយ៉ា! អញបានយាននេះហើយផង ដំរីនេះនឹង
 បានដាច់ណាអញយ៉ាងច្រើនផង ចិត្តរបស់ក្អែកនោះក៏ត្រេកអរក្នុង
 ដំរីនោះរាំងវិញរាំងយប់ ។ ក្អែកចិត្តស៊ីសាច់ដំរី ជិតទឹក
 ទន្លេគង្គា ឃើញត្រូវផលគេសខ្ពស់ថា ចេតិយ ក៏មិនហើរទៅ ។
 ទន្លេគង្គាហូរទៅបាននាំក្អែកនោះ ដែលប្រហែសចូលត្រេកអរ
 ក្នុងសាកសព ទៅកាន់សមុទ្រដែលមិនមែនជាទីទៅនៃបក្សី ។
 សត្វហើរនោះអស់ចំណីរសីនហើយ ក៏ហើរឡើងទៅវិសាធាន
 លិចមិទ្ធច ទៅវិសាធានក៏កមិទ្ធច ទៅវិសាធានដើរមិទ្ធច
 ទៅវិសាធានរង្វង់មិទ្ធច ។ ក្អែកនោះទៅកាន់សមុទ្រ ដែល
 មិនមែនជាទីទៅនៃក្អែកបក្សី ក៏មិនបានខ្វះខាត ព្រោះទៅ
 ក្នុងសមុទ្រ នោះឯង ដូចជាបុគ្គល មានកំច្បាតផង ។

១ ឧប្បត្តិភូតិ អន្តិកាយំ វិស្សនំ ។

ឧត្ត ភាមុទ្ធិកា មជ្ឈា តុម្ពីលា មគ្គន សុស្ស
 បសយ្ហកាក ទាមីសុ ដន្ទមាណ វិមត្តិកំ ។
 ឯវមេវ តុំ រាជ ឃេ ចន្ទោកាមភោគិនោ
 តិជ្ជា ចេ ន វិមស្សន្តិ កាកបញ្ញាយ ទេ វិទូ ។
 ឯសា ទេ ឧបមា រាជ អត្ថសន្តស្សន្តិ កតា
 ត្រុត្ត បញ្ញាយសេ ទេន យនី កាមាសិ វា ន វា ។
 (៧៦) ឯកាវចំចំ ទ្ធិវាចំ កណោយ្យ អនុតម្ភកោ
 ឧត្តត្ថំ ន កាសេយ្យ ទាសោវយ្យស្សសន្តិកេ ។
 (៧៧) វិនិ វត្ថាជ បញ្ញាមិ សោណកោ អមិធិត្ថមា
 វេហាសេ អន្តរិក្ខុស្មី អនុសាសិត្ថាជ ទត្ថយំ ។
 (៧៨) កោ ទុមេ រាជកត្តារេ សុតា វេយ្យត្តិមាតតា
 វន្ធិ ចិយ្យនយស្សនិ ហេហំ រដ្ឋន មត្តិកោ ។

ក្នុងគ្រឹះគ្រឿង មក ទ្វាម ដែលតែងតែសម្បទ ក៏ហែងវា
 ក្នុងនោះ ដែលមានស្វាហព្រាចហើយ ក៏ពុទ្ធិប្បៈ (យ៉ាងណា
 មិញ) ។ បច្ច័ត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គនឹងពួកជនដ៏ទៃឈប់ភោគកាម
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ បើពួកជនដែលដក់ចិត្តហើយមិនខ្វាក់ (កាម)
 ចោលចេញទេ បណ្តឹងទាំងឡាយ (ស្គាល់) ពួកជននោះ(ជា
 មានប្រាជ្ញាស្មើ) ដោយប្រាជ្ញាចេសក្តែត ។ បច្ច័ត្រព្រះរាជា ទេបមា
 ជាគ្រឿងបំភ្លឺសេចក្តីនេះ អាត្មាការបានធ្វើថ្វាយព្រះអង្គហើយ
 បើព្រះអង្គធ្វើដូចធ្វើ ព្រះអង្គនឹងប្រាកដភាមហេតុនោះ ។
 (៧៦) បុគ្គលអ្នកឈឺធ្លាល គប្បនិយាយត្រឹមតម្លៃម៉ាក ឬពិម៉ាក
 មិនគប្បនិយាយ ឲ្យលើសហួសពីនោះទេ ដូចជាស្រីនិយាយ
 ក្នុងសំណាក់នៃម្ចាស់ ។
 (៧៧) (អភិសម្ពុទ្ធភាព) លុះព្រះសោណកបច្ចេកវិទ្យា មានប្រាជ្ញា
 រាប់មិនបាន កោលពាក្យនេះប្រៀនប្រដៅឲ្យត្រឹមហើយ ទើប
 ចៀសចេញទៅឯដ៏អាសាសវេហាសំ ។
 (៧៨) (ព្រះរាជា...) ពួកជនអ្នករៀបចំកិសេកបុគ្គល ដែលគួរ
 ដល់រាជ្យ ជាអ្នកបង្កើតប្រសិទ្ធនេះ ចាំស្តាប់ នៅក្នុងវិសា
 អញ្ជាងប្រគល់រាជ្យឲ្យ អញ្ជាងត្រូវការដោយរាជ្យទេ ។

អដ្ឋេ បទ្ធជិស្សាមិ កោ ជញ្ញា មរណំ សុរេ

មាហំ គាតោ ធុម្មេនោ តាមាធំ វសមទ្ធពំ ។

[៦៩] អនុតេ ធម្មារោ បុត្តោ ធិយាវុ រដ្ឋវន្តិយោ

តំ រដ្ឋ អភិសញ្ញាស្ស សោ យោ វាជំ ភវិស្សតិ ។

[៧០] ចិញ្ចុ តុមារំ អាទេជ ធិយាវុ រដ្ឋវន្តិយោ

តំ រដ្ឋ អភិសញ្ញាស្ស សោ វោ វាជំ ភវិស្សតិ ។

[៧១] តោ តុមារមាទេសុ ធិយាវុ រដ្ឋវន្តិយោ

តំ ធិនុ អាទេជំ វាជំ វិសមុត្តំ មោគាមំ ។

សម្មិ កាមសហស្សនិ បរិបុណ្ណានិ សត្វសោ

តេ បុន្ត បដិបដ្ឋិស្ស រដ្ឋំ ឈិយ្យាធម្មាមិ កេ ។

អដ្ឋេ បទ្ធជិស្សាមិ កោ ជញ្ញា មរណំ សុរេ

មាហំ គាតោ ធុម្មេនោ តាមាធំ វសមទ្ធពំ ។

អញ្ជើនិប្បសក្កនិវ្វិច្ចនេវេនំ អ្នកណាម្យ៉ាងនឹង លេចក្តីស្លាប់នឹង
មានក្នុងវិញ្ញាណ អញ្ជើនិវ្វិច្ចនេវេនំ ក្នុងវិញ្ញាណនោះក៏ដូចជា
ដូចជាភ្នែកឆោតហើយ ។

[៧២] (ពួកធម្មាគ្យ...) ព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គព្រះនាមវិយាវុ
នៅក្នុង ជាអ្នកញ៉ាំងផែនទីចំរើន សូមព្រះអង្គអភិសេក
ព្រះរាជបុត្រនោះក្នុងក្រុង ព្រះរាជបុត្រនោះនឹងបានជាព្រះរាជ
របស់យើងខ្ញុំ ។

[៧៣] (ព្រះរាជ...) អ្នកចាំដង្ហោ ចូរនាំយកកុមារឈ្មោះវិយាវុ
អ្នកញ៉ាំងផែនទីចំរើនមកឱ្យបាន អញ្ជើនិវ្វិច្ចនេវេនំ ក្នុងវិញ្ញាណនោះក៏ដូចជា
ក្នុង កុមារនោះនឹងជាព្រះរាជរបស់អ្នកចាំដង្ហោ ។

[៧៤] (អភិសម្ពុទ្ធគាត) លំដាប់នោះ ពួកធម្មាគ្យក៏បាននាំកុមារ
ឈ្មោះវិយាវុ អ្នកញ៉ាំងផែនទីចំរើនមកឱ្យបាន ព្រះរាជគ
យើញវិយាវុកុមារនោះជាបុត្រតែមួយ ជាច្រើនអរពេញព្រះ
ជ័យហើយទ្រង់គ្រាស់ថា ឧប្បត្ត ប្រុសកំរើ ៦០.០០០ បរិបុណ្ណ
ដោយវត្ថុចាំដង្ហោ ចូរចាំវត្ថុចាំដង្ហោនោះចុះ អញ្ជើនិវ្វិច្ចនេវេនំ
ក្នុងវិញ្ញាណនោះ ។ អញ្ជើនិប្បសក្កនិវ្វិច្ចនេវេនំ អ្នកណាម្យ៉ាងនឹង
ជា លេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងវិញ្ញាណ កុំឱ្យអញ្ជើនិវ្វិច្ចនេវេនំ
ក្នុងវិញ្ញាណនោះក៏ដូចជាភ្នែកឆោតហើយ ។

សង្ឃី ឆាតសហស្សនិ សព្វាលត្ថ្នាភូសិតា
 សុវត្ថុតាច្ឆា មាតត្ថា ហេមនាហ្មនកសសា ។
 អារុណ្ឌ តាមណីយេភិ តោមរុត្តិសនាណិភិ
 តេ មុត្ត បដិបដ្ឋស្ស រដ្ឋំ ធិយ្យានយាមិ តេ ។
 អន្តេវ បព្វជិស្សនិ តោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
 មាហំ តាកោវ ទុឡេនា តាមាធំ វសមន្តតំ ។
 សង្ឃី អស្សសហស្សនិ សព្វាលត្ថ្នាភូសិតា
 អាជាធិយា ច ជាតិយា សន្តតំ សីយកមាតា
 អារុណ្ឌ តាមណីយេភិ វត្ថុយាបាមនិភិ
 តេ មុត្ត បដិបដ្ឋស្ស រដ្ឋំ ធិយ្យានយាមិ តេ ។
 អន្តេវ បព្វជិស្សនិ តោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
 មាហំ តាកោវ ទុឡេនា តាមាធំ វសមន្តតំ ។
 សង្ឃី វជសហស្សនិ សន្តតា ទស្មត្ថនា
 ធិនា អតោបិ វេយ្យាស្យា សព្វាលត្ថ្នាភូសិតា ។
 អារុណ្ឌ តាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មតិ^(១)
 តេ មុត្ត បដិបដ្ឋស្ស រដ្ឋំ ធិយ្យានយាមិ តេ ។

១ ត. រដ្ឋំ ។ ឆ. រដ្ឋំ ។

ដំរី ៦០.០០០ ស្ព័ត្តស្ពានីដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង មានវិទ្យា
 ជន្លង់ធ្វើអំពីមាស ប៉ុន្មានដោយកម្រាលដែលធ្វើអំពីមាស ជាដំរី
 កើតក្នុងព្រៃមាតន្តៈ ។ ដំណែងដែលពួកយុវជនមានវិជ្ជាខ្ពង់ខ្ពស់
 កន្សែងឡើងដំរី ខែបុត្រ អ្នកចូរថែទាំពួកដំរីនោះចុះ អញប្រគល់
 ពង្សផលអ្នក ។ អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃខែឯង អ្នកណាឃ្លីជើងថា
 សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឱ្យអញលុះក្នុងអំណាចខែតាម
 ទាំងឡាយដូចជាភ្នែកឆោតឡើយ ។ សេរ ៦០.០០០ ស្ព័ត្តស្ពានី
 ដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង ជាសេះអាដានីយដោយកំណើតជា
 សេះស៊ីខ្លះជាតាហ្មនៈយ៉ាងលឿន ដែលពួកសាមីកាន់ស៊ីនឹងធ្លុះ
 ជំរះ ខែបុត្រ បាចូរថែទាំសេះទាំងនោះចុះអញប្រគល់ពង្សផលបា ។
 អញនឹងបួសក្នុងថ្ងៃខែឯង អ្នកណាឃ្លីជើងថាសេចក្តីស្លាប់នឹង
 មានក្នុងថ្ងៃស្អែក កុំឱ្យអញលុះក្នុងអំណាចខែតាមទាំងឡាយ ដូច
 ជាភ្នែកឆោតឡើយ ។ រេ ៦០.០០០ ដែលគេរំមាយ ដោយខ្លា
 ជ័យ ព្រហ្មដោយស្បែកខ្លាដំបង ព្រហ្មដោយស្បែកខ្លា
 ស្ព័ត្តស្ពានីដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាង ។ អ្នកបរេថ មានដៃ
 កាន់ធ្នូ ស្រៀតវលហើយឡើងដំរី ខែបុត្រ បាចូរថែទាំដំរី
 នោះចុះ អញប្រគល់ពង្សផលបា ។

អង្គេវ បទ្ធជិស្សមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ធុម្មោ	កាមាធំ វសមទ្ធពំ ។
សង្ខី ទេវុសមាស្សនិ	រោមញ្ញា មុត្តវសកា
តា មុត្ត បដិបជ្ជស្ស	រដ្ឋនិយ្យានយាមិ តេ ។
អង្គេវ បទ្ធជិស្សមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ធុម្មោ	កាមាធំ វសមទ្ធពំ ។
សោឡសិទ្ធិសមាស្សនិ	សញ្ញាលញ្ញាភូសិកា
វិចិត្រត្ថាបាលា	អាមុត្តមណិកុល្លាលា
តា មុត្ត បដិបជ្ជស្ស	រដ្ឋនិយ្យានយាមិ តេ ។
អង្គេវ បទ្ធជិស្សមិ	កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
មាហំ កាកោវ ធុម្មោ	កាមាធំ វសមទ្ធពំ ។
[៥២] ធម្មាស្សេវ មេ តាត	មាតា មតាភិ មេ សុតំ
តយា វិហា អមំ តាត	នីវត្តំ ធន ធុស្សរោ ។
យថា អារាញកំ ធាតំ	ពោតោ អន្ទេតិ បដ្ឋតោ
ជេស្សន្តំ ^(១) កិរិទុត្តេសុ	សមេសុ វិសមេសុ ច ។

១. ឆ. វេស្សន្តំ ។

អញ្ជើញបុស្កុន្តិវ្យាប័ន្តេនេនេន អ្នកណាគប្បីដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹង
មានក្នុងវ្យាប័ន្តេនេនេន កុំឱ្យអញ្ជើញបុស្កុន្តិវ្យាប័ន្តេនេនេន ដូច
ជាអ្នកធាតុឡើយ ។ មេតា ៦០ ១០០ ជាមេតាត្រហមប្រកប
ដោយគោរព (គោត) នៃបុត្រ បាច្ចវេចវាមេតាវាងនោះ
ចុះ អញ្ជើញបុស្កុន្តិវ្យាប័ន្តេនេនេន អ្នក
ណាគប្បីដឹងថាសេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងវ្យាប័ន្តេនេនេន កុំឱ្យ
អញ្ជើញបុស្កុន្តិវ្យាប័ន្តេនេនេន ដូចជាអ្នកធាតុឡើយ ។ ស្រ្តី ១៦.១០០
ស្ត្រីស្ត្រីដោយគ្រឿងប្រដាប់គ្រប់យ៉ាងមានសំពត់និងភាគរណៈ
ដ៏ចិត្រ ពាក់កណ្តាលវេលា នៃបុត្រ បាច្ចវេចវាស្រ្តីវាង
នោះចុះ អញ្ជើញបុស្កុន្តិវ្យាប័ន្តេនេនេន អ្នក
ណាគប្បីដឹងថាសេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងវ្យាប័ន្តេនេនេន កុំឱ្យ
អញ្ជើញបុស្កុន្តិវ្យាប័ន្តេនេនេន ដូចជាអ្នកធាតុឡើយ ។

(៥២) (ព្រះរាជកុមារ...) បពិត្រព្រះវរបិតា កាលដែលខ្ញុំប្រា
បង្គំជាខ្ញុំនៅក្នុងនោះឡើយ ខ្ញុំប្រាបង្គំជាខ្ញុំបាទជាព្រះវរបិតា
ព្រះសាសនាសម្តេច បពិត្រព្រះវរបិតា ខ្ញុំប្រាបង្គំ
ជាខ្ញុំប្រាបង្គំប្រាសចាកព្រះអង្គហើយ មិនអាចនឹងរស់នៅបានទេ
ក្នុងដីរំលងទៅក្រោយដីដែលនៅក្នុងព្រៃ ដើរទៅក្នុងដីក្នុង
នៃក្នុងខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំដែលបាស្មី នឹងមិនបាស្មី យ៉ាងណាមិញ ។

ឯវត្ថុ អនុគត្តាមិ ឬត្ថនាធារេ បច្ឆតោ
 សុគរោ តេ ភវិស្សមិ ធម្មេហស្សមិ តុត្ថរោ ។
 (៨៣) យថា សាមុទ្គតំ ចារំ វាលិដាបំ ធនេសិបំ
 វេហារោ តត្ថ កណ្តោយ្យ វាលិដា ឡសដំ សិយា
 ឯវមេវាយំ ឬត្ថកេ អន្តរាយតរោ មម ។
 (៨៤) និមំ កុមារំ ចារេមដំ តាសានំ វេវន្ត្រំ
 តត្ថ តម្កសហត្ថាយោ យថា សត្តំវ អន្តរ
 តា នំ តត្ថ វេស្សន្ត្រំ តាហិ ធម្មេហវេស្សន្ត្រំ ។
 (៨៥) តតោ កុមារំ ចារេសុំ តាសានំ វេវន្ត្រំ
 តំ និស្វា អវចំ កត្តា ធីយាវំ វេវន្ត្រំ ។
 ធម្មេតា ទុសំ តន្តរោ អាទុ សត្តោ បុរុណោ
 កោ វា តំ កស្ស វា បុត្តោ តាដំ ជាធម្មតំ មយំ ។

ទូលព្រះបង្គំជាថ្មី នាំយកកុមារទៅកម្រងព្រះអង្គ តំយាងនោះដែរ
 ទូលព្រះបង្គំជាថ្មី ជាបុគ្គលព្រះអង្គចិញ្ចឹមនាំយក តំមែនព្រះអង្គ
 កំបុកចិញ្ចឹមឡើយ ។
 (៨៣) (ព្រះរាជា...) សម្រាប់អ្នកបំប៉ន គប្បីចាប់សំភៅដែល
 ដើរត្រង់សមុទ្រ របស់ពួកកាលិដដែលស្ទុះក្រឡាញ់ក្នុងសមុទ្រ
 នោះ ពួកកាលិដក្រូកវិភាស យំនិលាមិញ ខែកូនលាមក
 ឯនោះ ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយ ដល់អញ តំយាងនោះដែរ ។
 (៨៤) អ្នកចាំទ្បាយ ចុះញ៉ាំងកុមារនេះឱ្យដល់ប្រាសាទ ដែលញ៉ាំង
 កម្រេកឱ្យចំរើន ក្នុងប្រាសាទនោះមានពួកស្រ្តីមានវដ្តស្អាត
 ដោយគ្រឿងអាភាពៈ ធ្វើអំពីមាស ស្រ្តីចាំនោះនឹងត្រេកអរ
 ចំពោះកុមារនោះ ក្នុងប្រាសាទនោះ ដូចជាពួកស្រីអប្សរាត្រេក
 អរនឹងសក្ការៈវារៈ កុមារនេះនឹងត្រេកអរដោយស្រ្តីចាំនោះ ។
 (៨៥) (អភិសម្ពុទ្ធភាព) លំដាប់អំពីនោះមក ពួកអាមាត្យបាន
 ញ៉ាំងកុមារឱ្យដល់ប្រាសាទ ដែលញ៉ាំងកម្រេកឱ្យចំរើន ឯពួក
 នាងកត្តា យើងវិយាវក្កុមារនោះ ជាអ្នកញ៉ាំងដែលឱ្យចំរើន
 ហើយ កំបុកចោលថា លោកជាវាតាឬជាឧត្ត ឬក៏ជា
 ព្រះវង្សឈ្មោះបុរិខៈ លោកជាអ្វី ជាបុត្រនៃអ្នកណា ធ្វើដូច
 ម្តេច យើងនឹងអាចស្គាល់លោកបាន ។

- (៨៦) ធម្មំ ទេវេនំ ធនុត្តោ ធម៌ សុត្តោ បុរិទ្ធនោ
 កាសិរត្នោ អហំ ធម្មតោ ធិយាវុ រដ្ឋវន្តោ
 មមំ កាជ កដ្ឋំ វេ(១) អហំ កត្តា កាមំ វេ ។
- (៨៧) តំ តត្ថ អវចំ កុញ្ញា ធិយាវុ រដ្ឋវន្តំ
 កុហំ វាជា អនុប្បត្តោ វតោ វាជា កុហំ តតោ ។
- (៨៨) បន្តំ វាជា អតិក្កតោ ដលេ វាជា មតិដ្ឋិតោ
 អកក្កាភំ អតហំ បដិបត្តោ មហោបដំ ។
 អហាព្វ បដិបត្តាស្មំ មត្តំ ទុត្តតិកាមិទំ
 សកក្កាភំ សតហំ យេន ធនុត្តំ ទុត្តតិ ។
- (៨៩) តស្ស តេ ស្វាតតំ វាជ សីលាស្មេវ តិរិក្ខំ
 អនុសាស មហាវាជ ត្វំ ចោ សត្វាសមិស្សរោតិ ។

សោណនជានកំ បឋមំ ។

១ ម. កុវេ ។

- (៨៦) (ព្រះរាជកុមារ...) យេនិមនិមនេវាវេតា មិនិមនេវាវេតា
 តំនិមនិមនេ វាព្រះអន្តរាយ្យបុរិទ្ធនោ យេនិមនិមនេវាព្រះ
 រាជានិមនេសាសី ឈ្មោះធិយាវុ ជាអ្នកញ៉ាំងដែន ឱ្យចំរើន
 នាងតាំងឡាយ ចូរច្រាថ្នាយេនិមនេ សេចក្តីចំរើននឹងមានផល
 ពួកនាងតាំងឡាយ យេនិមនេវាវេតា ។
- (៨៧) (អភិសម្ពុទ្ធភាព) ពួកនាងកញ្ញា បានទូលស្សវិយាវុកុមារ
 នៅដែលញ៉ាំងដែនឱ្យចំរើនក្នុងក្រសាវនោះ ព្រះរាជានុច
 យាងទៅក្នុងវិហារ ព្រះរាជានុចចេញកំពីទីនេះទៅក្នុងវិហារ ។
- (៨៨) (ព្រះរាជកុមារ...) ព្រះរាជានុចបានឈានក្នុងកំ (វាជា-
 ចិត្តលេស) ព្រះរាជានុចបានបំភាន់សីលាសីលាភ (ដួស)
 ទ្រង់យាងទៅកាន់ដូរីធំ (ជាទីទៅកាន់ស្នូតនឹងព្រះនិព្វាន) ដែល
 មិនមានបន្ទា មិនមានព្រាញាភស្សាភ (ភកៈ) ។ ចំណែកយេនិ
 ជាអ្នកដើរទៅកាន់ដូរីធំទៅកាន់ក្នុងកំ ប្រកបដោយបន្ទា ប្រកប
 ដោយព្រាញាភស្សាភ សម្រាប់ទៅកាន់ក្នុងកំ របស់ពួកសត្វ ។
- (៨៩) (ពួកនាងកញ្ញា...) បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គនោះយាងមក
 ល្អហើយ ហាក់ដូចជាសីលាសីលាភនឹងក្នុង (កុហាមាស)
 បពិត្រមហាវាជ សូមព្រះអង្គគ្រប់គ្រងចុះ ព្រះអង្គជាម្ចាស់របស់
 ពួកនាងតាំងឡាយ ។

ធម៌ សោណនជានក ទី ១ ។

សង្កេតជាតក

[៩០] ឥស្វរ ឥសិដ្ឋំ រាជានំ ព្រហ្មនុត្តំ រាជសកំ
 អដស្សំ បដិវេទេសំ យស្សាសិ អនុកម្មកោ ។
 សង្កិច្ចាបេ អនុប្បត្តោ វេសិទំ សាទុសធម្មតោ
 តរមាណុចោ និយ្យាហំ ចិច្ចំ បស្ស មហេសិទំ ។
 តតោ ធនា តរមាថោ យុត្តមារុយ្ហ សន្តមំ
 មិត្តាមច្ចបរិវ្យាដ្ឋោ អត្តមាសិ រាជសកោ ។
 ធិត្ថិប្បបក្កតត្ថានិ កាសិទំ រដ្ឋវិទ្យាតោ
 វាជ្ឈវ័នធិមុត្តិកំ ទត្ថំ ធនត្ថកុចារោទំ ។
 ឡិយ្ហ រាជា យានម្ហា វេបយិត្តា បដិច្ឆនំ
 អាសិទំ នាយបស្សស្មី សង្កិច្ចបសង្កម ។
 ឧបសង្កមិត្តាសោ រាជា សម្មោទំ វេសិទា សហ
 តំ កតំ វិគិសារត្ថា ឯតមន្តំ ឧចារិសំ ។
 ឯតមន្តំ វិសិដ្ឋោ អដ កាលំ អមញ្ញដ
 តតោ ចាចានំ កម្មានំ បុត្រំ បដិបដ្ឋនំ ។

សង្កេតជាតក

[៩០] (អតិសម្ពុតាម) (ឧប្បាទបាលនោះ) ឃើញព្រះរាជាទ្រង់
 ព្រះនាមព្រហ្មនុត្ត ប្រសើរក្នុងរាជ ហើយព្រះបង្គំលទ្ធករព្រះរាជាគេ
 ក្នុងគ្រានោះថា ព្រះអង្គជាបុគ្គលល្បីឆ្មារ ដល់វេសិទា ។
 វេសិទ្ធិនោះសង្កិច្ចនេះដែលគេសន្មតថាជាសប្បុរសរបស់ពួកវេសិ
 មកដល់ហើយ សូមព្រះអង្គប្រញាប់ប្រញាល់ យាងចេញទៅ
 ដូចនឹងមហាវេសិទ្ធិនាម ។ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាប្រសើរក្នុង
 រាជ មានមិត្តនឹងអាមាត្យបែបម ទ្រង់ប្រញាប់រៀនកាន់រាជ
 ដែលគេទំហំហើយ ទ្រង់យាងទៅ ។ ព្រះរាជាញ៉ាំងផែននៃពួក
 កាសិចំរើន ទ្រង់ដាក់ត្រៀនកុះរាជ យាង គឺ ថ្វីករម
 សក្ខ មកដទៃ ព្រះរាជ ត្រៀន សុភាណបាទុកា ។
 លុះព្រះរាជាទ្រង់យាងចុះវិសិដ្ឋាន ទុកត្រៀនកុះ ហើយ
 រើបយាងចូលទៅរកសង្កិច្ចវេសិ ដែលអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ឈ្មោះ
 នាយបស្សៈ ។ ព្រះរាជានោះចូលទៅសំណេះសំណាលជាមួយនឹង
 វេសិ លុះបញ្ចប់ការនោះហើយ ក៏នឹងក្នុងទីសមគួរ ។ ព្រះរាជា
 នឹងសំរាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ រើបទ្រង់ប្រាប់បង្គំពាលគួរប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីស្ម័គ្រចាប់បក្សីនិងទ្រាយ ក្នុងពេលនោះ ។

នំសី បុត្តាម សន្តិច្ចំ នំសីនំ សាទុសម្មតំ
 អាសីនំ នាយេបស្សស្មី នំសីសង្ឃបុរាតុតំ ។
 កំ ឥតិ បេទុ ឥច្ឆន្តិ នរា នម្មាភិចារិទោ
 អភិចិណ្ណា មយា នម្មោ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិកោ ។

(៩០) នំសី អវច សន្តិច្ចោ កាសីនំ វជ្ជវន្តំ
 អាសីនំ នាយេបស្សស្មី មហារាជ សុណោហិ មេ ។
 ឧប្បវេន វជ្ជន្តស្ស យោ មន្តមនុសាសតិ
 តស្ស ចេវចនំ កយិកា នាស្ស មត្តេយ្យ កណ្តោ កោ ។
 អនម្មំ បដិបទ្ធស្ស យោ នម្មមនុសាសតិ
 តស្ស ចេវចនំ កយិកា ន សោ កត្តេយ្យ ទុត្តតិ ។

(៩១) នម្មោចថោមហារាជ អនម្មោ បដ ឧប្បវេន
 អនម្មោ និរយំ នេតិ នម្មោ នាមេតិ សុត្តតិ ។
 អនម្មចារិទោ រាជ នរា វិសមជិវិទោ
 យំ ឥតិ បេទុ ឥច្ឆន្តិ និរយេ តេ សុណោហិ មេ ។

យេនិសូមសូសន្តិច្ចំនំសី ដែលនេសខ្មុគថាជាសប្បុរសរបស់ពួក
 នំសី ដែលពួកនំសីនោះពេញហើយ គង់ក្នុងរាយបស្សឧទ្យាន ។
 ពួកដទៃអ្នកប្រព្រឹត្តិលេងធម៌ សុរស្សបំពេញវិញ ទៅកាន់គតិណា
 ធម៌ គឺបិកុយាភក្ខ ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តកុស្តិហើយ ខ្ញុំស្អប់ហើយ
 សូមាលោកប្រាប់សេចក្តីនោះដល់ខ្ញុំ ។

(៩២) សន្តិច្ចំនំសី បានកាលនឹងព្រះរាជាអ្នកញ៉ាំងដែលកាសីច្បាប់នៃ
 គង់ក្នុងរាយបស្សឧទ្យានថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់
 ព្រះសណ្តាប់តាមរបស់គាតាកាល ។ អ្នកណាប្រាប់ខ្ញុំដល់បុគ្គល
 អ្នកដើរផ្លូវខុស បើបុគ្គលនោះ ធ្វើតាមតាមរបស់អ្នកប្រាប់នោះ
 បន្ទា(ចោរ) មិនឃើញបំណងបុគ្គលអ្នកធ្វើតាមនោះទេ ។ អ្នកណា
 ប្រៀនប្រដៅធម៌ដល់បុគ្គលប្រកបគ្នាធម៌ បើបុគ្គលនោះធ្វើតាម
 តាមរបស់អ្នកប្រដៅនោះ បុគ្គលនោះមិនឃើញទៅកាន់ទុក្ខតិរេក ។

(៩៣) បពិត្រមហារាជ ធម៌ជាផ្លូវត្រូវ ឯធម៌ជាផ្លូវខុស អធម៌នាំសត្វ
 ទៅកាន់នរក ធម៌ជាផ្លូវសត្វទ្រង់លំសុគតិ ។ បពិត្រព្រះរាជា
 ពួកដទៃអ្នកមិនប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះនិក្ខុសគុណធម៌ សុរស្សបំពេញ
 វិញហើយ យេនិកាន់គតិ (នរក)ណា សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះ
 សណ្តាប់តាមគាតាកាល (ដែល សំដែងគតិនរក) ចាំនិរនោះ ។

សត្វិវេក កាឡស្មុត្តា ច សង្ខារោ ម្លេ ច កេរ្តិ៍
អតាបរោ មហាវិច្ឆិ តាបរោ ច មតាបរោ ។
នំច្នេតេ អដ្ឋ និរយា អក្កានា និរតិក្កមា
អាតិណ្ណា លុទ្ធកម្មេហិ បច្ចេកា សោឡស្មស្សនា ។
(១)
កតិយា តាបរោ យោក អច្ចិមត្តោ មហាភ្នំយក
លោមហំសន្ធា ច កេស្មា បដិគយា ធុតា ។
ចតុក្កុល្លា ចតុត្រា វិភត្តា ភាគសោ មិកា
អយោចាការបរិយត្តា អយសា បដិកុដ្ឋិតា ។
តេសំ អយោមយា ភូមិ វលិតា តេជសា យុតា
សមត្តា យោជនសតំ ដុតា តិច្ឆន្តិ សត្វនា ។
ឯតេ បតន្តិ ឯរយេ ឧត្តនា អវសិក
នំសិច្ចំ អតិវត្តារោ សត្តានាចំ តបស្សិច្ចំ ។
តេ កូឡហុចោ បច្ចុដ្ឋិ មត្តា ពិលតតា យតា
សំវច្ឆេរ អសន្តេយ្យេ នា តិច្ឆិសតារោ ។

១ ករិយាបនាតិ អត្ថកថា ។

សត្វិវេក កាឡស្មុត្តា ច សង្ខារោ ម្លេ ច កេរ្តិ៍
និរយាវិច្ឆិ ច តាបរោ ច មតាបរោ ។ ឧកតាំង ៨ ខ្ញុំវេស្សន្ត
ប្រាជ្ញតាំងឡាយបានសំដែងហើយដោយប្រការដូច្នេះ កម្រមាន
បុគ្គលណាកន្លងវេស្សន្ត កាន់តាមដោយពួកសត្វដែលមានកម្ម
អាត្រកចំនោមហានកម្ម ២ មានស្សន្ត ១៦ ។ (ឧកតាំង
នោះ) ជាវិសេដ្ឋកតំណាងស្មុគស្មាញ ជាឧកតាំងខ្ញុំ មាន
អណ្តាភក្តីន៍ មានកំរង មានសកាតជាចំព្រំពេល គួរឱ្យស្ស៊ីម
បណ្តាលឱ្យរូបទ្វាប ជាខ្ញុំ ។ (ឧកតាំងនោះ) មានមុំ ២ មាន
ខ្លា ២ ដែលបាបកម្មចែកសំដៅចំណែក មានកំរែនីវេស្សន្ត
នុំវិញ ប្រក់ដោយក្បឿនដែក ។ ភូមិរបស់ឧកតាំងនោះជាវិការៈ
នៃដែកឆោរ្យ្និ ប្រកបដោយកំរង (ឧកតាំងរបស់នោះ) ផ្សាយ
នៅអស់ទី ៤០០ យោជន៍នុំវិញ បិទនៅសព្វ ។ កាល ។ ពួកដង
គួរតែបង្កើតពួកស្មី ជាមួយស្រ្តីមានកម្មចុះចុះវេស្សន្តកំរែក្នុង
ឧកតាំងនេះឡើយ មានក្បាលចុះក្រោម ។ ពួកដងគួរតែ
បើកត្រង់ ជាគួរតែបង្កើតស្រ្តីចំនោមត្រូវពួកនិយោបាល
ដុត ដូចជាពួកស្រ្តីដែលបង្កើតចំណែក (ថោកតាំង) អស់គ្នា
រាប់មិនអស់ ។

ឧបហត្ថ មង់ មេដ្ឋោ មាតង្គស្មី យសស្សិទ
 សនាសដ្ឋោ ឧត្តដ្ឋោ មេដ្ឋោ ត្រូវ ឧទា អហុ ។
 កណ្តដីនាយសាស្ត វសី អន្តកវេទយោ
 អត្រាមត្រា មុសលេ ហត្ថ សម្បត្តា យមសាទន់ ។
 អថាយំ វសីនា សត្តោ អន្តលីត្វចរេ ឬរ
 នាវេត្តិ បឋវី ចេត្វោ ហិមត្តោ កាលបរិយាយេ ។
 តស្មា ហិ ធម្មាតមនំ ធម្មសំសង្ក បណ្ឌិតា
 អនុដ្ឋចិត្តោ កាសេយ្យ តំ សទ្ធិបសញ្ញិតំ ។
 មនសា ច បនុដ្ឋន យោ ចរេ បេក្ខតេ មុច្ចិ
 វិជ្ជាចរណសច្ច្នំ តត្ថា សោ មរយំ អថោ ។
 យេ វុឡេ បរិកាសង្កំ ដុស្សបត្តមា ជនា
 អនបថា អនាយាទា តាលវត្ថុ កវន្តំ តេ ។
 យោ ច បត្វជិតំ ហត្ថំ កតតំចំ មហេសីមំ
 ស កាឡុសុត្តេ ជិរយេ ចិរ រត្តាយ បច្ចតិ ។

ព្រះរាជព្រះនាម មេធា្យៈ ព្រមភិក្ខុបរិស័ទ ញាតិចិត្តប្រទូស្ត
 ក្នុងភាសាសម្លេងមាតង្គបណ្ឌិត មានយស ហើយក៏ដល់ខ្លះសេច
 ក្តីនាស ក្នុងកាលនោះដទៃឈ្មោះមេធា្យៈក៏ទៅជាព្រះ ពួកព្រះ
 រាជា ជាទីពឹងអន្តកវេទ ហៀរហៀរខ្លះសម្លេងកណ្តាទីបា-
 យនៈកានយកសម្រឹស្សីច្បាប់គ្នាខឹងគ្នា ហើយក៏ដាក់ទៅក្នុងខេត ។
 ព្រះរាជព្រះនាមៈចក្ខុយៈនេះ កាលពីដើមហោរាលើភាសាបាន
 ដល់មកទាន់ក្រោយ ក្រែងបិលស៊ីផ្កាសារហើយ មានអត្តភាព
 សាបសូន្យបួលទៅកាន់ផែនដី ដល់ខ្លះសច្ច្បស្លាប់ ក្រោមហត្ថ
 នោះ បានជាពួកបណ្ឌិតមិនសរសេរតិ ២ មានធម្មាភិក្ខុជាដើម
 រឿយ ឬក៏លមានចិត្តមិនប្រទូស្ត ក៏ប្រើកាលពាក្យប្រកបដោយ
 សច្ចៈ បើទេពនានាមិនប្រទូស្តហើយ សំរាប់ទៅកេងក្របាជ
 ដែលបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាខ្ពង់ចរណៈ នោះនោះខឹងគ្នាទៅក្នុងខេត
 ទាន់ក្រោម ។ ពួកដទៃណាមានសុច្ច្បត្តិយាមកត្រក់ ដៅប្រ-
 ទេចពួកចាស់ស្រីភូបាវ ពួកដទៃនោះ (លុះទៅទើបក្នុងភាសា
 មុន) កេងក្របាជ កេងក្របាជដូចគ្នាគតឬក៏គល់ ។ ដទៃណា
 សម្រាប់បង្កើតដែលមានកិច្ចច្នៃហើយ អ្នកស្រីស្រី ខ្ញុំសុណដ៏ធំ
 ដទៃនោះបរិមន៍នេះនៅក្នុងកាឡុសុត្តនៈកសល់កាលជាយូរអង្វែង ។

យោ ច វា ជា អនុដ្ឋេដ្ឋោ វេជ្ជវិជ្ជាសនោ មហោ
 តាបយិត្តា និទបដំ តាបនេ បេទ្ធ បេទ្ធិតិ ។
 សោ ច វស្សសហស្សាដំ សតំ ជិក្ខុនិ បេទ្ធិតិ
 អច្ចុសង្សបរោតោ សោ នុត្តំ វេទេតិ វេទនំ ។
 តស្ស អត្តិសំចា កាយា ជិច្ឆាវន្តំ មគស្សក
 តេជោភក្ខុស្ស កត្តាជំ លោមត្ថេហំ នទេហំ ច ។
 ឧយ្ហមាលេន កត្តេន និច្ចំ សន្តតាហិ
 ទុក្ខាភិក្ខុន្នោ ននតំ យោតោតុណ្ហដ្ឋំតោ យថា^(១) ។
 យោ លោកា មិតវំ មាដ្ឋិ នោសា វា បុរិសាជយោ
 ស កាឡុកុត្តេ ជិរយេ ចិរំ វត្តាយ បេទ្ធិតិ ។
 ស តាជិសោ បេទ្ធិតិ លោហកុម្មិយំ
 បក្កក្ស សត្តិហំ មាទន្តំ ជិត្តចំ
 អន្ធនំ កវិត្តា មុត្តកវិសកត្តំ
 ចារេ ជិម្ពដ្ឋន្តំ ភថាវិចំ នំ ។
 តត្ថំ បក្កដ្ឋិតមយោកុឡក្ស
 ជិរយេ ច ជារល ចិរត្តតាមិទេ

១. ឧ. កុល្លវិ តោ យថា ។ ម. កុល្លវិ តោយថា ។

ព្រះពរជាលោក មិនតាំងនៅក្នុងធម៌ កំចាត់កំចាយអ្នកដែល ដុតកំ-
 ដៅអ្នកដទៃ ព្រះពរជាព្រះលុះទ្រង់វិនិច្ឆ័យទៅ វេមន៍នេះនៅក្នុង
 ភាបននោក ។ ព្រះពរជាព្រះគោរពអស់សេចក្តីនាំចិត្ត ព្រះពរជា
 នោះត្រូវគំនរអណ្តាតភ្លើងហ្មឺងឆ្ងាយហើយ គំនើរទុក្ខវេទនាទាំង ។
 អណ្តាតភ្លើងទាំងឡាយដ៏ខ្លាចប្រាសឆ្កៅ ឆ្ងាយចេញអំពីកាយ
 របស់សត្វនរកនោះ ខ្លួនរបស់សត្វនរកដែលមានភ្លើងជាតាហារ
 (មានអណ្តាតភ្លើងខ្លះមួយជាមួយគ្នា) នឹងចុះរកទាំងឡាយផង
 នឹងក្របកទាំងឡាយផង ។ សត្វនរកមានខ្លួនត្រូវភ្លើងឆេះហើយ
 ទាំងទាំងក្នុង វាងក្រៅជាដើម ត្រូវសេចក្តីទុក្ខចាក់ជាភាហើយ
 កំពើទ្ធដូចជាដំរីដែលគេចាក់ជាយាន្យនិកៈន្ទីរ ។ បុរសលាមក
 ណា សម្លាប់ចិត្តា ត្រាស់គេលោកៈឬត្រាស់ទោសៈ បុរសលាមក
 នោះ វេមន៍នេះនៅក្នុងកាឡុសុក្កនោក អស់កាលជាយូរអង្វែង ។
 បុរសបែបនោះ វេមន៍នេះនៅក្នុងលោហកុម្មិនោក ពួកនិរយេហុល
 (នាំចេញ) ខ្ញុំសាច់ជីវិត ធ្វើមិនឱ្យមានស្បែក ហើយចាក់
 ដោយលំពែងទាំងឡាយ ធ្វើឱ្យខ្វាក់ ឱ្យស្មើខ្វែងត្រឡប់នឹងលាមក
 ហើយជ្រមុជដទៃបែបនោះទៅ ក្នុងទឹកវា (ទឹកទន្លេផង) ។
 ពួកនិរយេហុល (ញ៉ាំងសត្វនរកឱ្យស្មើនូវលាមក) កំពុងពុះ និង
 ដុំដែកដ៏ក្តៅ ហើយយកបណ្តាញដ៏វែង ដែលកំដៅអស់កាលយូរ

វិក្កម្ពមាណាយ វិក្កជ្ជិ^(១) រដ្ឋកំ
 វិវេទេ មុខេ សំសវេយ្យំ រក្ខតោ ។
 សាមា ច សោណា សតលា ច កិដ្ឋា
 កាតោលសង្ឃា ច ជិដា អយោមុទា
 សង្ឃម្ម ទាធន្តំ វិជទុមាធំ
 ជីវ្ហំ វិក្កជ្ជំ វិយាសំ សាលោហិតំ ។
 តំ ធន្តតាលំ បរិភិទ្ធកត្តំ
 ជិយ្យោជយន្តា អនុវិចរន្តំ រក្ខតោ
 រតី ហិ តេសំ ធុតំលោ ចតិកេ
 ឯតាជិសស្មី ជិរយេ វសន្តិ
 យេ កោចិ លោកោ វេទ មេត្តិយាតិលោ ។
 បុត្តោ ច មាតវំ ហត្ថា វេតោ ភត្តា យមត្ថយេ
 កុសមាបជ្ជិតេ ទុក្ខំ អត្តតម្មជន្យមតោ ។
 អមទុស្សា អតិកាលា ហត្ថាវំ ជនយន្តិយា
 អយោមយេហិ វិលោហិ មិធុយន្តិ បុទប្បនំ ។
 តំ បស្សវំ សកា ភត្តា រុជិវំ អត្តសម្ពុ
 ភម្មលោហវិលីនំ តត្ថំ ទាយន្តិ មត្តិយេ ។

១. ម. វិក្ក ។

មកបើកមាត់ (ហើយបោះសន្ទុចផែក) ដែលចង់ ដោយវិទ្យ
 (ចាញ់អណ្តាភាចញ្ញាហើយបោះផ្សំផែក) ទៅក្នុងមាត់ ដែល
 ច្រហានោះ ។ ពួកវត្តព្រហម វត្តពាល ពួកគ្នា ពួកវត្តកន្ទីនពួក
 សក្កស្លាប (ឯទៀតប្រើទពួក) មានចំពុះផែក ខាំគ្នាមកបោម
 រោមចិត្តដៃក្លែងស៊ីខ្ញុំអណ្តាភ (ខែពួកសក្កខាត) ដែលញាប់ញ័រ
 (ដូចជាស៊ី) ខ្ញុំវិញព្រមទាំងឈាម មានឈាមកំកុនហូរចេញ ។
 ពួកនិយោបាលវាយសំពន់សក្កខាតនោះ ដែលភ្លើងកំកុននេះ មាន
 ខ្លួនយេអយោ ដោយកម្រករបស់ពួកនិយោបាលនោះ ចំណែក
 ទាំងសក្កខាតទាំងឡាយត្រូវបានកំផល់ខ្ញុំសេចក្តីខ្ញុំក្នុងខ្លួន ពួក
 ជនណាខ្លះមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់មិត្ត ពួកជននោះ
 តែងទៅទៅក្នុងនរកបែបន្តិច ។ ក្នុងសម្លាប់មិត្ត លុះទៅកំណើ
 លោកនេះ ទៅកំណើនៅរបស់យមកដ កាន់យកខ្លួនដែលខែកម្ម
 របស់ខ្លួន កំផល់ខ្ញុំសេចក្តីខ្ញុំក្នុងយ៉ាងទាំង ។ ពួកអមទុស្ស (និយោ-
 បាល) ព្រហ្មនិក្រៃលនី យកសាវសែផែក (មក) ខ្ញុំបុគ្គល
 អ្នកសម្លាប់មិត្ត ហើយភាប (ដោយយាបផែក) រឿយ ។ ។
 ពួកនិយោបាល ញ៉ាំងបុគ្គលអ្នកសម្លាប់មិត្តនោះ ឱ្យដឹកខ្លួនឈាម
 ដំកៅ ដែលហូរចេញពីតាយរបស់ខ្លួន ដូចជាជីក្នុងវិញសាយ ។

ជំនុំជំនុំ គុណបំ បូតិ ទុក្ខំ តូចតាទុក្ខំ
 បុព្វលោហិតសង្កាសំ រហោនាត្តយ្យំ^(១) តិដ្ឋតិ ។
 តមេធំ កំមិយោ តត្ថ អតិកាយា អរោមុចា
 ធីវី កេត្តា ទានន្តិ បតិដ្ឋា មំសលោហិតេ ។
 សោ ច តំ ធីរយេ បត្តោ ជំមុត្តោ សតោហិសំ
 បូតិកំ គុណបំ វាតិ សមញ្ញា សតយោជនំ ។
 ចតុមាបិ ហិ ចត្វាបិ តេជ តទ្ធន ជិយ្យតិ
 ឯតាធិសំ ព្រហ្មនត្ថ មាតុយោ លកេតេ ទុចំ ។
 ទុរោមនុក្កម្ម តិក្ខុ ទូរិសម្ភវំ
 បតន្តិ តត្ថហិតិយោ ទុក្ខំ វេត្តាលី ធី ។
 អយោមយោ សិម្ពលីយោ សោឡសន្តិលីកាណា
 ទុកេតោ អតិលម្ពន្តិ ទុក្ខំ វេត្តាលី ធី ។
 តេ អច្ចមញ្ញោ តិដ្ឋន្តិ អត្ថិត្តាវា អារកា
 អាធិត្តា ជាតវេនេជ ទុក្ខំ យោជនមុត្តតា ។
 ឯតេ បដ្ឋន្តិ ធីរយេ តត្ថ តិច្ឆណកណ្ឌកោ
 ហិរិយោ ច អតិហិរិយោ ធម៌ ច បរោតក ។

បុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតាបិតា ចុះទៅបិតានៅ ក្នុងរោងក្បាល
 ដូចជាអ្នកមានកូនស្រី មានលាមក ជាភក់ មានកូនក្រក់
 ប្រហែលគ្នា ដោយខ្លះនឹងឈាម ។ ក្នុងមាតានោះមានកូន
 ក្នុង មានខ្លួនធំ មានមាត់ដូចម្តងដែរ ក្រក្រល ចូលទៅក្នុង
 សាច់នឹងឈាមវាលាយស្បែកសម្បុរវែច ហើយស៊ីសក្ខន្ធកានោះ
 (ទាំងខ្លះក្នុងផ្ទៃ) ។ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតាបិតា ធ្លាក់ទៅក្នុង
 នរកនាមជ្រមុជ(ក្បាល)ចុះទៅ ចំនួនមួយយេជ្ជាបុរស សាកសព
 ដ៏ស្អុយ ក៏ផ្សាយទៅកាន់ចង្វាយមួយយេយោជន៍ផ្សំវិញ ។ ព្រោះជា
 សូម្បីជនមានទុក្ខ បុព្វប្រាជ្ញាដោយភ្នែកនោះ ព្រោះអាស្រ័យទុក្ខ
 បពិត្រគ្រោះបាទព្រហ្មនត្ថ បុគ្គលអ្នកសម្លាប់មាតា បិតាបាទ
 សេចក្តីទុក្ខបែបនេះ ។ ក្នុងស្រ្តីល្អភក់ កន្លងខ្លះទុរោមនុក្កម្ម
 ដែលគេគ្របសង្កត់បាទដោយគ្រ ធ្លាក់ទៅក្នុងស្នឹងឈ្មោះវេត្តាលី
 ដែលមិនឈាស្មី ។ ដើម្បីការពារខ្លួនវាខ្លាចខ្លាច មានបន្ទា
 ប្រវែង៦ ធ្លាប់សំយុងចុះមកគ្រង់គ្រើយទាំងពីរខាងនៃស្នឹងឈ្មោះ
 វេត្តាលី ដែលមិនឈាស្មី ។ ដើម្បីការពារនោះ គ្រូភ្នំនោះមាន
 អណ្តាខ្ពស់ទៀងទៅលើ ទាយោជន៍ដូចជាគំនរភ្នំ អំពីឆ្ងាយ ។
 ក្នុងស្រីប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត ខឹងក្នុងប្រុសដែលគប្បីប្រពន្ធនេះ ធន
 ទាំងនេះ វេលាធ្លាក់ទៅក្នុងសម្ព័ន្ធនរក ដែលក្តៅ មានបន្ទាស្រួច។

តេ បទន្តិ អនោទន្តា	វិវត្តា វិហាសា បុដ្ឋ
សយេន្តិ វិវេទន្តា	និយំ ជន្តន្តិ សត្វនា ^(១) ។
តេតា រក្សា វិសេន	មហាតំ បទុត្របមំ
លោហានុម្ពិ បរជ្ជន្តិ	តត្ថំ អត្ថិសម្មនកំ ។
ឯវំ ធិវំ ច រក្ខា ច	នុស្ស័លា មោហចារុតា
អនុកោន្តិ សកំ កាមំ	បុព្វេ ធីត្តជមត្តនោ ។
យា ច កិរិយា ចនត្តិតា	សមិកំ អតិមញ្ញតិ
សស្សំ កំ សស្សំ កំ	ជេដ្ឋំ កំ ធនន្តំ
តស្សា វត្ថេន និវត្តំ	និព្វហន្តិ សត្វនំ ។
ស ព្យាមមត្តំ កិមំ	ជិវំ បស្សតិ អត្តោ ^(២)
វិញ្ញាបេតុំ ធន សក្កោតំ	តាបេន បេតុ បច្ចតិ ។
វិវត្តិកា សុត្តវិកា	ចន្ទិកា មិគតន្ទកា
ចោរា តោ យាតកា លុត្តា	អវិ ល្លា វិល្លា ការកា ។
សត្តិហិ លោហានុមេហិ	នេត្តិសេហិ នុស្សហិ ច

១ ២ សិវំ ។ ២ ឧ.ប. អនុនំ ។

ពួកសត្វមានវាងនោះ មានក្បាលចុងក្រោយ ត្រូវក្អកនិយាយ
 ចាត់ (ដោយកាយ) ច្រើនផង គឺវិលវាងមកវិញ នេះខ្លួន
 ខ្លួនវាយ វេទនាផង វេទនាញក់ អស់កាលនាយុក្រីក្រសត្វ
 កាល ។ (ពួកសត្វមាន ត្រូវក្អកនិយាយចាលចាប់បោះវា) ក្នុង
 នករណ្ឌាលោហានុម្ពិ មានរបបមាដោយក្នុងនំ មានវិក័ស្មិក្នុង
 ក្នុងជីវិត វេទនាអស់កាលក្នុងក្រៅខែក្រីក្រនាយុក្រីក្រ ។
 ពួកមនុស្សទ្រុស្តសីល (គប់កប្រពន្ធនា) ដែលមោហៈគ្រប
 សង្កត់ហើយ វេទនាផងម្សិលមិញដែលខ្លួនធ្វើការព្រក់ក្នុងកាល
 បុរេ ចាំឱ្យចាំឱ្យយប់យាងនោះ ប្រពន្ធនាដែលគេចំញាមកដោយ
 ទ្រព្យ មើលនាយប្តីម្តាយភ្នែក ឡើយក្នុង បង្កើតប្រុស បង្កើតស្រី
 ពួកនិយាយ តែងចាញ់ដកអាក្រក់ព្រមវាងគល់ របស់នាង
 នោះព្រមចាំឱ្យចាំដោយសង្ខារ សក្កានុកោន យើងអាក្រក់
 របស់ខ្លួនប្រមាណមួយព្រមព្រាងដោយផ្គុំវិមនកាចអន្តរ (ពួកនិ-
 យាយ) បាន សុរស្តាប់ទៅវេទនានោះនាងក្នុងកាលនាងទៀត ។ ពួក
 អ្នកសម្លាប់ចៀម សម្លាប់ជ្រូក សម្លាប់ត្រី ចាក់ម្រឹក ពួកចោរ ពួក
 អ្នកសម្លាប់គោ ពួកព្រាន ពួកអ្នកធ្វើកុណក្នុងវោស (អ្នកញុញ្ចើង) ។
 ពួកសត្វមាននោះ ត្រូវក្អកនិយាយហើយយើង ដោយវេទនា
 ដោយញញុលោហៈ ដោយសីល ដោយព្រញុចាំឱ្យយ

ហត្ថមាហ ទារទង្គី បបទង្គិ អវសិក ។
 សាយំ ចាតោ កុដកាវី អយោក្ខដេហិ ហត្ថតិ
 តតោ វង្គំ ធុរត្ថានំ បរេសំ កុញ្ញតេ សទា ។
 ធម្មា^(១) កោណ្ឌ កាតិជ្ឈា កាតោលា ច អយោកុទា
 វិប្បទូមាធំ ទាទង្គិ ធុរ តតិក្ខុសកាវតំ ។
 យេ មិគេន មិគំ ហង្គិ បក្ខី វា បប បក្ខិហ
 អសន្តោ វជសា ធម្មា តត្ថា តេ ជិវយុស្សនំ ។
 (៩៣) សន្តោវ ឧទ្ទំ កុដង្គិ សុចិណ្ឌិមិច កម្មុយា
 សុចិណ្ឌិស្ស ជនំ បស្ស សិទ្ធា នេវ សក្កតញ្ញកា
 តង្គំ ព្រុមិ មហារាជ ធម្មំ វដ្ឋបតិ ចរ
 តថា តថា រាជ ចរហិ ធម្មំ
 យថា តំ សុចិណ្ឌំ ចាទុតប្បេយ្យ បច្ឆាតិ។
 សន្តិច្ឆានំ ទុតិយំ ។

១. ម. ត្រៃ ។

មានក្បាលស្បែកខ្មៅ គាត់ទៅក្នុងស្ថាន ៗ អ្នករៀនដើរទៅ គ្រូ
 ក្នុងនាយបាល ដោយញញឹមដកវាំងខ្លាចខ្លាចវាំងត្រឹក
 ហើយ ស្ម័គ្រចិត្តអ្នករបស់គូសក្នុងគេដឹង ដែលមានអត្តភាព
 ត្រក់នោរសក្ខីកាល ៗ ក្នុងក្រែក បបក ក្នុង ក្រែកព្រៃ មាន
 ចំពុះដឹក តាមចិត្តប្រវែង ខ្លះដងអ្នកធ្វើអំពើត្រក់កំពុងញាប់
 ត្រូវ ៗ ក្នុងដងរាសម្លាប់ម្រឹក^(១) ដោយម្រឹក សម្លាប់បក្សី^(២)
 ដោយបក្សី ក្នុងដងនោះជាអសប្បុរស ប៉ាប៉ាដោយឈ្នួល គឺ
 គោតិក្ខិយស រំលងទៅកាន់ស្បែក ។

(៩៣) ក្នុងសប្បុរសក្នុងលោកនេះ មានកម្មសង្ស័យហើយ តែងទៅ
 កាន់លាភទានលើ សូមព្រះអង្គទានមើលដល់អំពើដែលគេបាន
 សង្ស័យ ដូចពួកខ្មៅព្រមទាំងព្រះដេត្រ ព្រមទាំងព្រះព្រះ
 បតិគ្រមហារាជ មានការពារលោកនោះនឹងព្រះអង្គបតិគ្រព្រះ
 អង្គជាប្រសិនបើ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ បតិគ្រព្រះរាជ អំពើ
 ដែលព្រះអង្គប្រព្រឹត្តនោះ មិនប្រសើរដល់ដើរឡើយ ។ ក្នុងកាល
 ជាតនិក្រាយយ៉ាងណា ៗ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌យ៉ាងនោះៗ ខ្លះ ។

ចប់ សន្តិច្ឆាន ទី ២ ។

១-២- យកម្រឹក ឬ បក្សីដងព្រៃធ្លាក់ ។

សង្ឃិនិយោគ ទុតិយ៍ សង្ឃិនិយោគ

តល្យប្បទានំ

មុន សង្ឃិនិយោគ ទុតិយ៍ សុណា ធម៌ មម ភាសិត
 ជាតកសង្ឃប្បវេណី បវរោ
 សោណកអវិទូមសង្ឃប្បវេណី
 តថាវុត្តរថេសកសង្ឃប្បវេណី ។
សង្ឃិនិយោគ ទុតិយ៍ ។

សង្ឃិនិយោគ សង្ឃិនិយោគ ទុតិយ៍

ទុតិយ៍និសង្ឃិនិយោគ

មុនព័ន្ធទ្រព្យ ចរាណាតកសង្ឃប្បវេណី មុនសង្ឃិនិយោគ បដិបត្តិ
 អភិបត្តកសង្ឃប្បវេណី
 ខ្ញុំយោងអំពីនិសង្ឃិនិយោគ ដែលបានជាសោណកសង្ឃប្បវេណី
 ខ្ញុំនឹងប្រារព្ធជាប្រព្រឹត្តនាមអវិទូមៈ ១ ប្រារព្ធជាប្រព្រឹត្តនាម មុនព័ន្ធទ្រព្យ
 ដែលយើងនិយោគហើយដូច្នេះ ខ្ញុំនឹងសង្ឃិនិយោគ ១ ។

ចប់ សង្ឃិនិយោគ ។

សត្វតិរិច្ចាតជាតក្ក

កុសជាតក្ក

- [៩៤] ឥន្ទ្រេ រដ្ឋំ សន្ធនំ សយោត្តិ
សកាយុវំ សត្វកាម្មបបដ្ឋំ
ឥន្ទ្រេ រដ្ឋំ អនុសាស អម្ព
តន្ត្រាមហំ យត្ថ មិយា មការវតី ។
- [៩៥] អនុជុក្ខតេន ហវំ មហន្តំ
ធិក ធន រត្តា ធន ធិសីដកាលេ
បដិគច្ឆ ត្វំ ចិប្បំ កុសាវតី
ជិជ្ជាមិ ធិត្ថន្ត្រាមហំ វសន្តំ ។
- [៩៦] ធាហំ តមិស្សមិ ឥតោ កុសាវតី
មការវតី វស្សាបលោភិតោ តវ
រមាមិ មនុស្ស ជិតេតតម្មេ
ហិត្វាម រដ្ឋំ តវ ធន្សេនេ រតោ ។
មការវតី វស្សាបលោភិតោ តវ
សម្មន្ត្រាហោ វិចារមិ មេននំ
ធិសំ ធន ជាតមិ កុសោម្មិ ភាគតោ
តវេម្មិ មត្តោ មិកមនុស្សោចេនេ

សត្វតិរិច្ចាតជាតក

កុសជាតក

- (៩៤) (ព្រះបាទបុស្សបាទពោធិសត្វ គ្រាប់ចំ) បរិក្រព្រោតោ
ដែលរបស់ព្រះមោក្ខានេះ ប្រកបដោយទ្រព្យ ប្រកបដោយធន
ប្រកបដោយត្រៀងសំរាប់ធម៌ បរិបូណ៌ដោយកាម គ្រប់យ៉ាង
សូមព្រះមោក្ខាត្រូវព្រះធន របស់ព្រះមោក្ខានេះចុះ ខ្ញុំខឹងទៅ
កាន់នេះ ជាវិទៅរបស់នាងបកាវតី ជាវិស្សទ្បាញ ។
- (៩៥) (នាងបកាវតី ភោលថា) ព្រះអង្គមានព្រះវិទ្យាមិទ្រង់ តាំ
យកអម្រក្ខ (ឆើតត្ប) តាំងថែទាំយប់តាំងពេលអន្តរាគ្រ សូម
ព្រះអង្គត្រូវបំរើគ្រងកុសាវតីវិញ្ញាណបំ ខ្ញុំខ្លាស់មិនចង់ចុះ
ព្រះអង្គ ដែលមានពងកើតត្រង់ មកទៅ (ក្នុងទីនេះ) វេ ។
- (៩៦) (ព្រះពោធិសត្វ...) វៃហនាងបកាវតី អញខឹងមិនទៅកំរិត
នេះ កាន់គ្រងកុសាវតីវេ ព្រោះអញជាប់ចិត្តខឹងវៃល្អាបរបស់នាង
រើបក្រេកអរក្នុងដំណាត់ជាវិក្រេកអររបស់ព្រះបាទបុស្ស សូមរបង
ដែល បក្រេកអរ ក្នុងការឃើញនាង ។ វៃហនាងបកាវតី
អញជាប់ចិត្តខឹងវៃល្អាបរបស់នាង មានសភាពវិន្ទុ ក្រាច់ផ្តាត់
ទៅកាន់ផែនដី មិនស្គាល់វិសាល អញមកកំរិតដំណា វៃហនាង
មានភ្នែកថ្លា ដូចភ្នែកម្រឹត អញជាមនុស្សរំកិលចិត្តក្នុងនាង ។

សោវត្ថុន្តរីយោ យោ យោ យោ យោ យោ

សុស្សោណិ វា កាមាហិ យាហិ រដ្ឋេន ឧត្តុតោ ។

[៩៧] អត្ថតំ ឧស្ស កោ កោតំ យោ អនិច្ឆន្ត មិច្ឆតំ

អតាមំ វា កាមាហិ អតោ ឧត្តុតោ មិច្ឆតំ^(១) ។

[៩៨] អតាមំ វា កាមាមំ វា យោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ មិច្ឆតំ

ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ អតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ។

[៩៩] ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ

វា កាមាហិ កាមាហិ យោ អនិច្ឆន្ត មិច្ឆតំ ។

[១០០] ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ

យោ កោ កាតំ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ។

១ ឧ. អត្ថតំ ឧត្តុតោ ។

វា កាមាហិ កាមាហិ យោ អនិច្ឆន្ត មិច្ឆតំ
ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ
ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ ឧត្តុតោ

[១០១] (នាគិយោភិ...) បពិត្រ ព្រះអង្គ ដ៏បរិសុទ្ធ សេចក្តីមិនចង់បាន
នៃធម៌មានលក្ខណៈដែលប្រាថ្នា ក្នុងការសម្រេចបាន (ឧត្តុតោ)
បពិត្រ ព្រះអង្គ ព្រះអង្គមិនជាប្រាថ្នា ចង់បានស្រឡាញ់
ដែលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយការបង្កើនឡើយ ។

[១០២] (ព្រះភោគិយោភិ...) ជនណាបាននាងជាប្រាថ្នា គោរព
មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មានសេចក្តីប្រាថ្នា យើងសរសើរ
ខ្លួនបានបេសជនម្តង បណ្តាបាននឹងមិនបាននោះ ៥ ការ
មិនបាន ចាត់ទុកជាបេសលាមក ។

[១០៣] (នាគិយោភិ...) ព្រះអង្គចង់បានស្រឡាញ់ដែលមិនចង់បាន
ព្រះអង្គ ដូចជាគេដឹកខ្នឹមថ្មដោយដើមកណ្តា ឬដូចជាគេចាត់
ខ្យល់ដោយសំណាញ់ ។

[១០៤] (ព្រះភោគិយោភិ...) វា កាមាហិ កាមាហិ យោ អនិច្ឆន្ត មិច្ឆតំ អញចក
អំពីផលបាតិក្រ មិនបានសេចក្តីស្រឡា (ក្នុងសំណាញ់) បេស
នាង ឈ្មោះនាងយកថ្មស្លឹកសំណាញ់ (វា កាមាហិ) ដោយភិក ។

យនា មំ ភក្កជំ កត្វា រាជបុត្តំ ទុនិក្កុតិ
 អាឡារិកោ តនា ហោមិ រញ្ញា មន្ទស្សន្តេបុរេ ។
 យនា ទុម្ពយនាថា មំ រាជបុត្តំ ទុនិក្កុតិ
 នាឡារិកោ តនា ហោមិ រាជា ហោមិ តនា កុសោ ។
 (១០១) ស.ទេ ហិ វចនំ សច្ចំ នេមិក្កានំ ភវិស្សតំ
 នេវ មេត្តំ បតិ អស្ស កាមំ ជិណ្ឌុន្ត សត្តនា ។
 (១០២) ស.ទេ ហិ វចនំ សច្ចំ អញ្ញោសំ យនំ វា មមំ
 នេវ តុយ្ហំ បតិ អត្ថំ អញ្ញា សំបាស្សរា កុសោ ។
 (១០៣) នេត្តំ តីវតេ កាវេស្សំ បត្វា ទុដ្ឋេ កុសាវតី
 ស.ទេ មំ បាតនាស្ស ទុលោកេយ្យបកាវតី ។
 នេត្តំ តីវតេ កាវេស្សំ បត្វា ទុដ្ឋេ កុសាវតី
 ស.ទេ មំ បាតនាស្ស អាលរេយ្យ បកាវតី ។
 នេត្តំ តីវតេ កាវេស្សំ បត្វា ទុដ្ឋេ កុសាវតី
 ស.ទេ មំ បាតនាស្ស ទុម្ពយេយ្យ បកាវតី ។

ព្រះរាជបុត្រីធូម្មៈក្រឡា ហើយសិទ្ធិនិម្មលមកអញ ក្នុងវេលា
 ណា អញគិតទៅជាឆាយភិសេសក្នុងពិធី របស់ព្រះបាទមុន្ទក្នុង
 វេលានោះ ។ ព្រះរាជបុត្រី ញាតិមញ្ញត្រប ក្រឡេកមើលអញ
 ក្នុងវេលាណា អញមិនទៅជាឆាយភិសេស ក្នុងវេលានោះទេ
 អញនឹងជាព្រះបាទកុស្តៈក្នុងវេលានោះវិញ ។

(១០១) (នាងបកាវតី...) ប្រសិនបើពាក្យរបស់ហោរាភិក្ខុមខ ព្រះ
 អគ្គមុខត្រូវបានជាគណៈរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទេ សិទ្ធិស្រាវជ្រាវ (ខ្ញុំម្ចាស់)
 ជាប្រាំពីរកំណត់ចុះ ។

(១០២) (ព្រះរាជសត្វ...) ប្រសិនបើពាក្យ របស់ហោរាភិក្ខុ ឬ
 របស់អញភិក្ខុមខ គណៈរបស់នាងត្រូវគិតព្រះបាទកុស្តៈ ដែល
 មានព្រះសូរស្តីនឹងសំឡេងសីហៈ ក៏មិនមានទេ ។

(១០៣) នៃនាងគម បើនាងបកាវតីមាននៅដូចជាប្រមោយដី គប្បី
 ក្រឡេកមើលអញ លុះអញទៅដល់ក្រុងកុសាវតី នឹងឲ្យគេធ្វើ
 គ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់នាវក ជាវិការៈនៃមាសឆ្ពោះដល់នាង ។
 នៃនាងគម បើនាងបកាវតីមាននៅដូចជាប្រមោយដី គប្បីហៅ
 គេអញ លុះអញទៅដល់ក្រុងកុសាវតី នឹងឲ្យគេធ្វើគ្រឿងប្រដាប់
 សម្រាប់នាវក ជាវិការៈនៃមាសឆ្ពោះដល់នាង ។

មា ធំ រូបេន ចាមេសិ អាហោហោន បការវតី

មហាទ្ធលោតិ កក្កាន កកស្ស រុចិរេ មិយេ ។

មា ធំ រូបេន ចាមេសិ អាហោហោន បការវតី

មហាទ្ធលោតិ កក្កាន កកស្ស រុចិរេ មិយេ ។

មា ធំ រូបេន ចាមេសិ អាហោហោន បការវតី

មហាទ្ធលោតិ កក្កាន កកស្ស រុចិរេ មិយេ ។

មា ធំ រូបេន ចាមេសិ អាហោហោន បការវតី

មហាទ្ធលោតិ កក្កាន កកស្ស រុចិរេ មិយេ ។

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបធ្វើមន្ត្រីព្រះបាទកុស្ត
នោះ ដោយរូប ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បី
ប្រៃ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វ្លូវយង់ ព្រះបាទកុស្តនោះ)
មានកម្លាំងច្រើន ហើយធ្វើឡើងសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាង កុំប្រៀបធ្វើមន្ត្រីព្រះបាទកុស្ត
នោះ ដោយរូប ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់
បីប្រៃ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វ្លូវយង់ ព្រះបាទកុស្តនោះ)
មានកម្លាំងច្រើន ហើយធ្វើឡើងសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបធ្វើមន្ត្រីព្រះបាទកុស្តនោះ
ដោយរូប ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បីប្រៃ ព្រះ
នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វ្លូវយង់ ព្រះបាទកុស្តនោះ) មានផែនដី
ហើយធ្វើឡើងសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

បពិត្រព្រះនាងបការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបធ្វើមន្ត្រីព្រះបាទកុស្តនោះ
ដោយរូប ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បីប្រៃ ព្រះ
នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វ្លូវយង់ ព្រះបាទកុស្តនោះ) ជាព្រះរាជា
ធំ ហើយធ្វើឡើងសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

មា ៨ រូបេន នាមេសិ អាភេហោន មការវតី
 សីហស្សរោតិ កត្វាន ករស្ស វុចិរេ មិយំ ។
 មា ៨ រូបេន នាមេសិ អាភេហោន មការវតី
 វត្ថុស្សរោតិ កត្វាន ករស្ស វុចិរេ មិយំ ។
 មា ៨ រូបេន នាមេសិ អាភេហោន មការវតី
 វិទូស្សរោតិ កត្វាន ករស្ស វុចិរេ មិយំ ។
 មា ៨ រូបេន នាមេសិ អាភេហោន មការវតី
 មញ្ញាស្សរោតិ កត្វាន ករស្ស វុចិរេ មិយំ ។

បពិត្រព្រះនាងមការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុស្តស្ថាន
 ដោយរូប ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បំប្រែ ព្រះ
 នាង សូមធ្វើទុក (ក្នុងហឫទ័យថាព្រះបាទកុស្តស្ថាន) មានសំឡេង
 ស្មើនឹងសំឡេងនៃសីហៈ ហើយធ្វើឲ្យសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។
 បពិត្រព្រះនាងមការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុស្តស្ថាន
 ដោយរូប ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បំប្រែ ព្រះ
 នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហឫទ័យថាព្រះបាទកុស្តស្ថាន) មានសំឡេង
 ដ៏តំកោះ ហើយធ្វើឲ្យសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។ បពិត្រព្រះនាង
 មការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុស្តស្ថាន ដោយរូប
 ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បំប្រែ ព្រះនាងសូម
 ធ្វើទុក (ក្នុងហឫទ័យថាព្រះបាទកុស្តស្ថាន) មានសំឡេងមូល
 ហើយធ្វើឲ្យសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។
 បពិត្រព្រះនាងមការវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ទឹមនូវព្រះបាទកុស្តស្ថាន
 ដោយរូប ដោយកំណត់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បំប្រែ ព្រះ
 នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហឫទ័យថា ព្រះបាទកុស្តស្ថាន) មាន
 សំឡេងល្អ ហើយធ្វើឲ្យសេចក្តីស្រឡាញ់ចុះ ។

មា ធំ រូបេន នាមេសិ អាណេហេន បកាវតី
 មគ្គុស្សរោតិ កក្ខាន កកស្ស រុចិរេ បិយេ ។
 មា ធំ រូបេន នាមេសិ អាណេហេន បកាវតី
 សតសិប្បោតិ កក្ខាន កកស្ស រុចិរេ បិយេ ។
 មា ធំ រូបេន នាមេសិ អាណេហេន បកាវតី
 ទត្តិយោតិមិ កក្ខាន កកស្ស រុចិរេ បិយេ ។
 មា ធំ រូបេន នាមេសិ អាណេហេន បកាវតី
 កុស្មាភាតិ កក្ខាន កកស្ស រុចិរេ បិយេ ។

បពិត្រព្រះនាងបកាវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ចំមន្ត្រីព្រះបាទកុសនោះ
 ដោយរូប ដោយកំណស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បំព្រៃ ព្រះ
 នាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វូងយងព្រះបាទកុសនោះ) មានសិល្ប៍
 ជំនួសវិស្វម ហើយធ្វើផ្លូវសចក្តិស្រឡាញ់ចុះ ។ បពិត្រព្រះនាង
 បកាវតីព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ចំមន្ត្រីព្រះបាទកុសនោះដោយរូប ដោយ
 កំណស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់បំព្រៃ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក
 (ក្នុងហ្វូងយង ព្រះបាទកុសនោះ) មានសិល្បៈច្រើនហើយ
 ធ្វើផ្លូវសចក្តិស្រឡាញ់ចុះ ។ បពិត្រព្រះនាងបកាវតី ព្រះនាង
 កុំប្រៀបផ្ចំមន្ត្រីព្រះបាទកុសនោះ ដោយរូប ដោយកំណស់ឡើយ
 បពិត្រព្រះនាងស្រស់បំព្រៃ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វូងយង
 ព្រះបាទកុសនោះ) ជាក្សត្រីយ៍ (សុខ) ហើយធ្វើផ្លូវសចក្តិ
 ស្រឡាញ់ចុះ ។
 បពិត្រព្រះនាងបកាវតី ព្រះនាងកុំប្រៀបផ្ចំមន្ត្រី មន្ត្រីព្រះបាទកុស
 នោះ ដោយរូប ដោយកំណស់ឡើយ បពិត្រព្រះនាងស្រស់
 បំព្រៃ ព្រះនាងសូមធ្វើទុក (ក្នុងហ្វូងយងព្រះបាទកុសនោះ)
 ជាព្រះរាជាមាននាមស្ម័គ្រស្សវត្ថុជី (ដែលព្រះព្រាហ្មណ៍)
 ហើយធ្វើផ្លូវសចក្តិស្រឡាញ់ចុះ ។

- [១០៧] ឯតេ ធាតា ទុបបទ្គម្ភា សេត្វេ តជ្ឈិម្ពំ វម៌្មតា
 មុន មន្តិម្ពំ វេតាវំ អាមេសេតំ បកាវតី ។
- [១០៨] សត្តន្តិលេ តវិគ្គាធិ អមាមេតំ បកាវតី^(១)
 ទត្ថិយោធំ បទស្សាមិ យេ មំ ហន្តំ នីធាតតា ។
- [១០៩] អវុដ្ឋហិ វជ្ជបុត្តិ សាមា តោសេយ្យវាសិដ្ឋ
 អស្សុប្បណ្ណហិ នេត្តេហិ នាសីតណាបុរាត្ថតា ។
- [១១០] តំ ទូធិ តត្ថបទិសេវិតំ មុជំ
 អាតសទន្តាធិបទូវេត្ថិតំ
 សុតំ សុនេត្តំ វិវដិ អនត្តណំ
 តុច្ឆំ វេធិ វស្សតិ ទត្ថិយេហិ ។
 តេ ទូធិ មេ អសិតេ វេល្លិតត្ថេ
 កោសេ មុច្ឆំ ចទ្គធិសារវិត្តេ
 សមាតុលេ សីវជិតាយ បដ្ឋេ
 តាធិហិ តិដ្ឋា បរិតត្ថយន្តិ ។

១ សត្ត អនុតិ អនុតិយ ទិស្សតិ ។

- [១០៧] (អាមេស្សតំវិញយ...) ព្រះរាជធិប្រាសាទ វិវិដិតអស្ថុត្ថុ
 នាព្រះរាជានុបយ្យិមកៈហិយ ប្រដាប់ដោយៈត្រៀនៈព្រោះ (សូម
 ព្រះអង្គធ្វើព្រះរាជសារពៅថា) ភូតវិវិដិតវិញយ ចូរនាំព្រះនាង
 បកាវតីនុមក (បញ្ចូនទៅថ្វាយព្រះរាជានុបយ្យិមកៈនោះ) កុំទិញទំលាយ
 កំរែតន្តិមុខនាម ។
- [១០៨] (ព្រះរាជ...) អញនឹងធ្វើនាងបកាវតីនុមក ឲ្យជា ៧ កំណាត់
 ហើយឲ្យដល់ពួកក្សត្រិយ៍ដែលមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីសម្លាប់អញ ។
- [១០៩] (អតិសម្បជ្ជតាថា) គ្រូរាជបុត្រីមានសម្បុរល្បឿន ត្រង់ព្រះក្រសួ
 តាវិការវៃសុត្រ (វេលាចេញយាស) ដែលពួកវាសីចោមមាមាម
 មេត្រាដ៏ចេញដោយព្រះអស្សុជល បានព្រាត (ចាតតាសនៈ) ។
- [១១០] (នាងបកាវតី...) បពិត្រព្រះធាតា មុន (របស់ខ្ញុំ) នោះ
 គ្រប់លាបស្រឡាបត្រៀនលំអិត ទុកត្រង់មានព្រាត ជាវិការៈ
 ខែភូត ជាមុខល្អ មានវត្ថុកល្យ លើនិពលធន ត្រូវពួកក្សត្រិយ៍
 លះចោលហើយ នឹងកាន់នៅក្នុងក្រែវ ពួកវាតនឹងលើកជើងចំផ្លែ
 ឲ្យយកកាយខ្លួនសក់ចំផ្លែនោះ របស់ខ្ញុំ ជាសក់នៅមានច្រណែន ទន់
 លាបដោយភ្លឹមច្រណែន ឲ្យច្របូកច្របល់ ក្នុងកណ្តាលព្រៃស្នាសាន

តា ទូន មេ ឥន្ទ្រមា បុរោហិតា
 តា មា មុន្ទ ចន្ទនសារាតិកា
 ជិន្ទា វេន ទុដ្ឋិតា ទត្ថិយេហិ
 តយ្ហ ធម្មោ^(១) តន្តិក យេន កាមំ ។
 តេ ទូន តាណូបនិកេ អលម្ពេ
 ជិសេវិតេ កាសិកចន្ទៈនន
 ជនេសុ មេ លម្ពិស្សនិ សិកាលោ
 មាតុ វ បុត្តោ តុរុណា តនុដោ ។
 តំ ទូន សោណី មុធុលំ សុកោន្តិកំ
 ជិសេវិតំ កត្យានមេខលាហិ
 ជិន្ទំ វេន ទត្ថិយេហិ អវត្ថុ
 សិកាលសង្ខា បរិកន្ធិយន្តិ ។

សោណា ធម្មោ សិកាលា ជ យេ តញ្ញោ សង្ខំ ជាមិចោ
 អជរា ទូន មោស្សន្តិ កត្តយិត្តា បកាវតី ។
 សតេ មិសានិ ហវិសុ ទត្ថិយា ទូតាមិហោ
 អជ្ជិជិ អម្ព យាជិត្តា អនុបរេនុ ធិហាជ ជំ ។
 ទេត្តាជិ អម្ព កាវេត្តា កាលិកាវេត្ត វេបយេ

ក្រែកចំកែង របស់ខ្ញុំនោះ ដែលមានក្រូចក្រហម មានរោម
 ល្អ រាប់ លាបដោយខ្ញុំមច្ចុន្ន ដាច់ខាតខ្លាយ ដែលពួកក្សត្រិយ៍
 ចោលក្នុងព្រៃ ហើយហើរទៅតាមប្រាថ្នា ។ ចចក(ឃើញស្គម
 របស់ខ្ញុំ)នោះ ស្រដៀងគ្នានឹងផ្ទះភ្នាក់ មិនយា លាបដោយ
 ខ្ញុំមច្ចុន្ន ដ៏ល្អិត ហើយរឿម ដូរស្គម របស់ខ្ញុំនោះ
 ដូចជាតូចខ្ញុំបង្អិត ដែលរឿមដូរស្គម របស់មាតា ។
 ហ្ន៎ចចក ជញ្ជាំងក្រអាត (របស់ខ្ញុំ) នោះ ជាអវយវៈខ្លូលាយ
 ដែលគេដ៏ល្អហើយ ពាក់ដោយ ឡែកក្រវាត់មាសទាំងឡាយ
 ដាច់ខាតខ្លាយ ដែលពួកក្សត្រិយ៍ចោលក្នុងព្រៃ ។ ក្នុងគ្រូ ក្រែក
 ចចកនឹងសក្ខង់រឿក ដែលមានចង្កូម ស៊ីបានបកាវតី មុខជា
 នឹងមិនចាស់ត្រាំត្រោះដោយពិភ ។ ប្រសិនបើពួកក្សត្រិយ៍ដែលទៅ
 ច្រាយ តាំងកសាច់ទាំងឡាយ (របស់ខ្ញុំ)ទៅ បរិក្រព្រះមាតាទូរ
 ក្រែងផ្គុំសូមយកផ្គុំទាំងឡាយ ហើយផ្គុំផ្គុំនោះក្នុងវិបត្តាបំប្លែង
 (ក្នុងទាត្រាវិនិច្ឆ័យដ៏នឹងផ្លូវធំ) ។ បរិក្រព្រះមាតា សូមព្រះ-
 មាតាប្រើគេធ្វើសូចច្បា ហើយដំបូងគណិតាក្នុងសូចច្បាវត្ថុ

យោ ទេ បុត្រីតា អស្សុ មោឃត្តា ឯ ឃឹមចូលេ
 សវេយ្យាជ មមំ អម្ព ឯវវណ្ណា បកាវតី ។

[១១១] តស្សា មាសា ឧទដ្ឋាសិ ឧត្តិយា ឯវវណ្ណិធិ
 ធិស្វា អសិញ សុទញ រញ្ជោ មនុស្សន្តបុរេ ។

[១១២] តមិហា ទូន អសិទា សុសញ្ញំ តទុមជ្ឈិមំ
 ធិតវំ មនុ មាត្រាជ ឧត្តិយាឯ បទស្សសិ^(១)

[១១៣] ឧ មេ អតាសំវចនំ អនុតាមាយ បុត្តិកា
 ស្វាជ្ជិណោហិតសញ្ញា តច្ឆសិ យមសាធនំ ។

ឯវមាមជ្ឈិកំ តោសោ ចាបិយញ ឯតច្ឆតិ
 យោ ទេ ហិតានំវចនំ ឯ តកោតិ អនុទស្សនំ
 សវេវ អជ្ជ ជាវេសិ កុហាវំ ចារុទស្សនំ
 កុសេយ ជានំ ឧត្តិយំ សុវណ្ណមណិមេឡនំ ។

បូជិតំ ញាតិសាធូរហិ ឯ តច្ឆសិ យមស្វរេ

១. ឧ. ម. ឧទស្សនំ ។

ក្នុងវេលាណាដែលយើងគណៈការខឹងនោះបានផ្ដាំ ក្នុងអំណរពេល
 ខែកាលជាដំបូងក៏ខឹងគ្នាស្រឡាញ់ក្នុងហេមន្តផ្លូវ បពិត្រព្រះមាតា
 សូមព្រះមាតា ជ្រកខ្ញុំថា នាងបកាវតី មានល្អាវៈ យ៉ាងនេះ ។

[១១១] (អភិសម្ពុទ្ធនាថា) ក្សត្រិយ៍មានវណ្ណៈដូចវណ្ណៈទៅកាតា មាតា
 របស់នាងបកាវតីនោះ ក្រោកចាកភាសនៈទៅកាន់សំណាក់ព្រះ
 រាជាហើយ បានឃើញជាវិនិច្ឆ័យក្នុងព្រះរាជវាំងព្រះបាទមុនៈ ។

[១១២] (ព្រះមាតា...) បពិត្រព្រះបាទមុនៈ ព្រះអង្គខឹងសម្លាប់
 បីភាវដែលគេចំណាំបានដោយឆ័យ មានចង្អុលទៀត ដោយប្លែកថា
 នេះ ហើយប្រឆាន ដល់ពួកក្សត្រិយ៍ដោយពិត ។

[១១៣] ហែបុត្រី នាងមិនបានធ្វើតាមតាមរបស់អញដែលប្រាថ្នាប្រ-
 យោជន៍ នាងមុនជាដំបូងពេញភាសាដោយឈាម ហើយទៅកាន់
 ភក្តៈរបស់មនុស្ស ក្នុងថ្ងៃនេះ។ បើសព្វដែលមិនធ្វើតាមតាមរបស់
 ពួកផងដែលបង្ខំឱ្យសេចក្ដីចំរើន បង្ខំឱ្យប្រយោជន៍ហើយ តែងប៉ះ
 ទង្គិចយ៉ាងនេះផង តែងចូលប្រទះទូរសេចក្ដីគ្រប់ជាន់(នេះ)ផង ។

បើក្នុងថ្ងៃនោះនាងខឹងទុក្ខទ្រង់កុហាស្រស់បំប្រែ ជាត្រកូលដែល
 កើតព្រោះព្រះបាទកុសៈមានទ្រង់ក្រវ៉ាក់កាតាខែមាសខឹងកែប-
 ណីដែលពួកញាតិប្អូនហើយ នាងខឹងមិនទៅកាន់សំនេរយមរាជទេ

យត្ថុស្ស ភេរី ទទតិ កុញ្ញោ ច ធម្មជនិ
 ទត្ថិយាធំ កុលេ កន្ថេ ភី ទុ សុខតវំ តតោ ។
 អស្សោ ហសីយតិ^(១) គ្រាវេ កុមារោ ទុបរោទតិ
 ទត្ថិយាធំ កុលេ កន្ថេ ភី ទុ សុខតវំ តតោ ។
 មយ្យោ កោត្តាភិរុទេ កោតិលាភិធម្មជនេ
 ទត្ថិយាធំ កុលេ កន្ថេ ភី ទុ សុខតវំ តតោ ។

[១១៤] តតា ទុសោ សត្តមន្ទោ បរដ្ឋប្បមន្ទោ
 កុសោសោឡារបញ្ញាណោ យោធា ទុក្ខោ បមោជយេ ។

[១១៥] តតោសោសោឡារបញ្ញាណោ យោធា សទ្ធម្មសន្តិកា
 កុសោសោឡារបញ្ញាណោ យោធា សទ្ធម្មសន្តិកា ។

[១១៦] ឧប្បត្តិកា ទុ កណ្តាសិ អន្ធពាលា បកាសសិ
 កុសោ ច អាតតោ អស្ស ភី ទុ ជាធម្មតំ មយំ ។

១ ឧ. អស្សោ ច សំសតំ ។

ខែនាងដំបើង ស្កោរង់ភ្នំ ដើស្រក្តី ក្នុងខត្តិយក្រកូល
 ណា (នាងយើញ) អ្វីដែលជាសុខត្រូវលឺដឹងខត្តិយក្រកូល
 នោះ (បានជាខាងមកក្នុងវិះខេ) ។ សេចក្តីប្រចាំប្របទ្វារ
 កុមារាប្រាំប្រាំ ក្នុងខត្តិយក្រកូលណា ខែនាងដំបើង (នាង
 យើញ) អ្វី ដែលជាសុខត្រូវលឺដឹងខត្តិយក្រកូលនោះ ។
 កាលបើពួកនេះត្រូវយើងដឹងដោយព្រះហស្តិយស្តីក្នុងខត្តិយ-
 ក្រកូលណា ខែនាងដំបើង (នាងយើញ) អ្វី ដែលជាសុខ
 ត្រូវលឺដឹងខត្តិយក្រកូលនោះ ។

[១១៦] ព្រះបាទកុសៈជាអ្នកញ្ញាញឱ្យស្រាវ ញាញឱ្យដឹងរបស់ព្រះ
 រាជាដ៏ទៃមានប្រាជ្ញាទើក ឧប្បាសយើងឱ្យចេញចាកខុទ្ទកុដាន ភី
 នៅក្នុងទីណា ។

[១១៧] (នាងបកាសិ...) ព្រះបាទកុសៈជាអ្នកញ្ញាញឱ្យស្រាវ
 ញាញឱ្យដឹងរបស់ព្រះរាជាដ៏ទៃ មានប្រាជ្ញាទើក សម្រាប់អ្វីត្រឹម
 តាំងអស់នោះ នៅក្នុងទីនេះឯង ។

[១១៨] (ព្រះមាតា...) នាងជាស្រីទូត ជាស្រីអន្ធពាល ចេរក
 ងាយ (ឱ្យចេញពីមាត់) បើព្រះបាទកុសៈឧប្បាស ពួក
 យើងឱ្យចេញចាកទីស្នាក់ព្រះបាទកុសៈនោះបាន ។

(១១៧) ឋានោ អនិច្ចារិ កា ឆោសោ កុមារីបុរាណេ

ឧទ្ទិ កក្កា ឧស្សេវ កុម្មិ ឆាវតិ ទិណោ ។

(១១៨) វេណី ភូមសិ ចណ្ណាលី អនុសិ កុលតង្គិ

កេមំ មន្តកុលេ ជាតា នាសំ កយេវាសិ កាមុតា ។

(១១៩) ឧទ្ទិ វេណី ឧចណ្ណាលី ឧចម្ពិ កុលតង្គិ

ទិក្ខា កមុតោ កន្តន្តេ ភ្នំ ធុ ឆាសោតិ មញ្ញសំ ។

(១២០) យោត្រា ហ្មណៈ ហស្សនិ សនា កោដេនិ វិសតិ

ទិក្ខា កមុតោ កន្តន្តេ ភ្នំ ធុ ឆាសោតិ មញ្ញសំ ។

យស្សនាគសហស្សនិ សនា កោដេនិ វិសតិ

ទិក្ខា កមុតោ កន្តន្តេ ភ្នំ ធុ ឆាសោតិ មញ្ញសំ ។

(១២១) (នាវិបការី...) (ព្រះបាទកុសៈ) ភីបុរសខាយពិសេស
នុ៎ះ ចន្ទិក្សេយ៍និមំ ឧណនិភ្នំនំ (សុមេត្រាមាភាវា)
ត្រង់ចន្ទនោះដំណាក់កុមារី ។

(១២២) (ព្រះមាភា...) នាវិភាស្រីនៃត្រកូលជាន់ចំណង់ ជាស្រី
ចណ្ណាល ឬជាស្រីទ្រុស្តត្រកូលខេឬ នាវិភីកក្កត្រកូលព្រះ
បាទមន្ទៈ គុប្បិស្ថាមី (របស់ខ្លួន) ឱ្យជាពាសៈ ដូចម្តេចកើត ។

(១២៣) (នាវិបការី...) ខ្ញុំមិនមែនជាស្រីត្រកូលជាន់ចំណង់ មិន
មែនស្រីចណ្ណាល មិនមែនជាស្រីទ្រុស្តត្រកូលខេ បទិត្រព្រះមាភា
(ព្រះបាទកុសៈនោះ) ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឡោកៈ (ចំណែក
ភាគ) ព្រះមាភាខេត្ត សំគាល់ថាជាពាសៈនៅវិញ ។

(១២៤) ព្រះបាទកុសៈណា ញាតិកូសត្រាហ្មណ៍ចំណង់ម្តេច ឱ្យបរិ-
ភោគសព្វកាល បទិត្រព្រះមាភា ព្រះបាទកុសៈនោះជា
បុត្ររបស់ព្រះបាទឡោកៈ (ចំណែកភាគ) ព្រះមាភាខេត្ត
សំគាល់ថាជាពាសៈនៅវិញ ។ កូនផងនៃនិវិជ្ជនិមំម្តេច
របស់ព្រះបាទកុសៈណាសព្វកាល បទិត្រព្រះមាភា ព្រះបាទ
កុសៈនោះ ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឡោកៈ (ចំណែកភាគ)
ព្រះមាភាខេត្ត សំគាល់ថាជាពាសៈនៅវិញ ។ កូនផង នៃនិ
វិជ្ជនិមំ ចំណង់ម្តេច របស់ព្រះបាទកុសៈណា សព្វកាល

យស្សអស្សុបេសស្សនំ សតា យោជេន្នំ វិសតិ

ឱក្កាកបុត្តោ កន្ថុន្តេ ត្បុនុ នាសោតិ មញ្ញសំ ។

យស្ស វេសេសស្សនំ សតា យោជេន្នំ វិសតិ

ឱក្កាកបុត្តោ កន្ថុន្តេ ត្បុនុ នាសោតិ មញ្ញសំ ។

យស្ស ទេទុសបស្សនំ សតា ទូហន្នំ វិសតិ

ឱក្កាកបុត្តោ កន្ថុន្តេ ត្បុនុ នាសោតិ មញ្ញសំ ។

[១២១] តត្បតេ ធុត្តនំ ពារេល យំ ទត្ថយំ មហាទូលំ

នាគំ មណ្ឌានវណ្ណេន នំ អត្តាសិ មាគតំ ។

[១២២] អមរនំ មរោកដ ត្បុនោ ទម វេសេសក

យំ ត្បុ អញ្ញាតវេសេន ធុញ្ញសិម្ហា នំ ធាតតំ ។

[១២៣] មាតិសស្ស នំ ធុនំ យោហំ អាឡារិកោ កវេ

ត្បញ្ញាវ មេ បសិនស្ស នត្ថិ តេ ទេវ ធុត្តនំ ។

បពិត្រព្រះមហាក ព្រះបាទកុស្តៈនោះ ជាបុត្ររបស់ព្រះបាទ
ឡោកៈ (ចំណែកទាំង) ព្រះមាតាទេវី សំគាល់ថាជា
ពាសៈនៅក្បែរ ។ ពួកដទៃ ភេទវិមាជន៍ម្តងទៀត របស់ព្រះ
បាទកុស្តៈនោះ សព្វកាល បពិត្រព្រះមហាក ព្រះបាទកុស្តៈ
នោះជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឡោកៈ (ចំណែកទាំង) ព្រះមាតាទេ
វីសំគាល់ថាជាពាសៈនៅក្បែរ ។ ពួកដទៃភេទវិមាជន៍ម្តងទៀត
របស់ព្រះបាទកុស្តៈនោះសព្វកាល បពិត្រព្រះមហាក
ព្រះបាទកុស្តៈនោះជាបុត្ររបស់ព្រះបាទឡោកៈ (ចំណែកទាំង)
ព្រះមាតាទេវី សំគាល់ថាជាពាសៈនៅក្បែរ ។

[១២១] (ព្រះរាជា...) ខ្ញុំសម្រេចបាន ហើយឆ្លើយតបស្របច្បាប់
ដែលមានកម្លាំងច្រើន ដូចជាដំរី ដោយកោលែកឆ្អឹង មានមិន
បានប្រាប់ស្របច្បាប់នោះដែលយាងមកហើយ ។

[១២២] បពិត្រមហាកដ ជាបុគ្គលប្រសើរលើគេ សូមព្រះអង្គច្រើន
អត់កំហុសដល់យើង ព្រោះយើងមិនបានដឹងថា ច្រើនយាងមក
ក្នុងចំនេះ ដោយភ្នែកនៃគោរោះ ។

[១២៣] (ព្រះមហាសត្វ...) បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទេព ដ៏ល្អិតដែល
ទូលព្រះអង្គជាខ្ញុំធ្វើជាតាមពិសេសនោះ មិនកំបាំងដល់ដទៃដូច
ទូលព្រះអង្គជាខ្ញុំទេ សូមព្រះអង្គជ្រះថ្លាដ៏ទូលបង្គំជាខ្ញុំចុះ អំពើ
ខ្ញុំធ្វើ របស់ព្រះអង្គមិនមានទេ ។

៧៧

សព្វវិធានេ បដមំ កុលដាតំ

សព្វវិធានេ កុលដាតំ វិ

[១២២] ឥច្ច តាលេ ខមា មេហិ កុសរាជំ មហាទូលំ

ខមាមិ តោ កុសរាជំ សោ តេ នស្សតិ ជីវិតំ ។

[១២៣] មិគ្គស្សវចនំ សុត្វា ទេវេស្សំ មហាវតី

សិរសា អត្តហិ តាលេ កុសរាជំ មហាទូលំ ។

(១)

[១២៤] យោវ រក្សា អនិក្ខត្តា តា មា ទេវ តយា វិហា

វិន្ទុ តេ សិរសា តាលេ មា មេ កុដ្ឋិ រេសេ ក ។

សព្វត្ថេ^(២) បដិជា ធាមិ មហោរាជំ សុណោហិ មេ

ន ធាមិ អប្បយំ តុយ្ហំ តារយ្យាមិ អហំ បុ ន ។

វិវត្តោ យោធមាហាយ វចនំ មេ ន កាហាសិ

វិជានិ មំ តាតោ ហត្ថា ខត្តិយានំ បទស្សតិ ។

១ ម. យាតា ។ ២ ម. សព្វត្ថេ ។

[១២២] (ត្រូវដឹង...) ឆ្ងល់ស្រីកាល ខាងឯង ចូរទៅសូមទទួល
ទោសន៍ព្រះបាទកុសៈ ដែលមានកម្លាំងច្រើន ព្រះបាទកុសៈ
នោះ កាលបើនាងសូមទទួលទោសហើយនឹងប្រទានជីវិតដល់នាង។

[១២៣] (កតិសម្ពុទ្ធគាថា) នាងបកាវតី មានវណ្ណៈដូចជាវណ្ណៈវៃ
វេរីតា ឮព្រះឡើង របស់ព្រះបិតា (ក៏ក្រាប) ដោយសីលៈ
អាចចាប់ព្រះបាទកុសៈដ៏មានកម្លាំងច្រើន គ្រង់ព្រះបាទបាទ ។

[១២៤] (នាងបកាវតី...) បដិគ្រព្រះសម្ពុទ្ធចេព ព្រឹត្តិវិធានៈ
វៀរចក្រព្រះអង្គកន្លងទៅ បដិគ្រព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរលើរថ
ខ្ញុំម្ចាស់សូម (ក្រាប) ដោយក្បាល ថ្វាយបង្គំព្រះបាទតាំងគូ
របស់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គកុំខ្វល់ខឹងខ្ញុំម្ចាស់ ។ បដិគ្រមហា-
រាជ ខ្ញុំម្ចាស់សូមប្តូរពាក្យពិតចំពោះព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់
ព្រះសន្តិកាបំពេញរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ។ លែងធ្វើទុក្ខការមិនស្រឡាញ់
ព្រះអង្គទៀតហើយ ។ កាលបើខ្ញុំម្ចាស់អន្លើកាយឯងនេះហើយ
បើព្រះអង្គនឹងមិនធ្វើតាមពាក្យខ្ញុំម្ចាស់ទេ ព្រះរាជបំណងជាដឹង
សព្វបង្គំម្ចាស់ឥឡូវនេះ ហើយប្រទានដល់ពួកក្សត្រិយ៍មិនខាន ។

[១២៧] ឯវដ្តោ យោចមាហាយេ កី ឯ តាហាមិ តេវហោ

វិគុដ្ឋោ ឡេស្មី កល្យាណំ មា ភ្នំ ភាយេ បភាវតី ។

សទ្ធាន្ត បដិជាហមិ រាជបុត្តិ សុលោហិ មេ

ន បាមិ អប្បិយំ តុយ្ហំ កាលេយ្យមិ អហំ បុន ។

តេ តាហា ហិ សុស្សោណំ តហុនុត្ថំ ភិទិត្តុសំ

តហុមន្តុកុលំ ហត្ថា នយេតុំ តំ បភាវតី ។

[១២៨] យោជយន្តុរាជ អស្សេ បាបាចិត្តេ សមាហិតេ

អនិ នកូដិ មេ វេតំ វិជមេន្តស្ស សត្តរោ ។

តត្ថា តត្ថ ទុដិក្ខិសុ រញ្ជោ មន្តស្សន្តបុរេ

វិជម្ពាទ សីហំវ ចោបេន្តំ និគុណំ ភុដំ ។

[១២៩] ហត្ថិក្ខន្ធកុស្ត អាវុយ្យំ អាហេមេត្វា បភាវតី

សម្ពាមំ ឱតវត្ថាទ សីហាបាជំ ននិកុសោ ។

[១២៧] (ព្រះមហាសក្ក...) កាលបើនាងអង្គរកេយ្យាងនេះហើយ

យើងនឹងមិនធ្វើតាមពាក្យរបស់នាងឯណាបាន ខែនាងបកាវតី ស្រី

កល្យាណំ បងលែងទាំងនឹងនាងហើយ នាងក៏ក្លាយវ័យ ។

ខែរាជបុត្រី យើងសូមប្តេជ្ញាពាក្យពិតចំពោះនាង ។ បូរស្លាប់

ពាក្យរបស់យើង ។ លែងធ្វើខ្លួនសេចក្តីមិនជាវិស្វទុក្ខញ្ញ័នាង

ទៀត ។ ខែនាងបកាវតី ជាស្រីមានចង្អុលទៀត យើងអត់ប្រាំ

សេចក្តីទុក្ខ ច្រើនដង ព្រោះវាចង់បាននាង យើងហ៊ានសម្លាប់

គ្រូកូលរបស់ព្រះបាទមុន្ទៈជាច្រើន ហើយនាំយកនាងទៅបាទ ។

[១២៨] ពួកជនទាំងឡាយ ចូររឹមសេះដីវាលច ដោយគ្រឿងប្រដាប់

ផ្សេងៗ ជាសត្វរៀបរយក្នុងរាជ កាលបើរឹមហើយ អ្នកទាំងឡាយ

មុនជាទីនាំយកញឹកញាប់ របស់ខ្ញុំដែលកំចាត់ពួកខ្មាំងបាន ។

(អតីសម្ពុតតាថា) ពួកស្រីក្នុងព្រះរាជវាំង របស់ព្រះបាទមុន្ទៈ

(នាំគ្នាបើកបន្ទុក) អើតមើលព្រះបាទកុស្តនោះដែលកំពុងមិន

ពាក់កណ្ត់ខន្តិចដើម្បីដាំដំណាំទាំង ដូចកសិករៈក្នុងវិសាខ ។

[១២៩] ព្រះបាទកុស្ត លើកព្រះនាងបកាវតី រឿងកាន់កម្រ

លុកលុយចូល ទៅក្នុងសង្រ្គាម ហើយក៏ចង្អុលសីហានាទ ។

តស្ស តំ ធម្មោ សុត្វា សីហស្សត្រៃវេ មិត្ត
 ឧត្តិយា វិបលាយីសុ កុសសន្តកយដ្ឋិតា ។
 ហត្ថារោហា អមិត្តា វេទិតា បត្តិការកា
 អញ្ញមញ្ញស្ស ជិន្នន្ត កុសសន្តកយដ្ឋិតា ។
 តស្មី សង្គមសីសន្នី បស្សិត្វា ហដ្ឋមាធសោ
 កុសស្ស រញ្ជោ ខេរិច្ឆា អនា វេរោចនំ មណី ។
 សោ តំ វិជិត្វា សង្គមំ ឧត្តា វេរោចនំ មណី
 ហត្ថិកុដ្ឋតោ កណ៌ ហវេស្តិ ធម្មំ បុរំ ។
 ជីវិត្តាហំ តហត្វាប ធម្មិត្វា សត្ត ឧត្តិយេ
 សសុស្សបនាមេសិ វិមេ តេ ធម៌ សត្តតោ ។
 សត្វេ តេ វសំ តតា អមិត្តា វិហិតា តតំ
 កាមំ តារោហំ តេ តយា មុត្វា វា តេ ហនស្ស វា ។

ពួកក្សត្រីយ៍នៃព្រះបាទកុសលោយទ្ធិសីហនាវនោះ ត្រូវក៏យកពី
 សំរោងនៃព្រះបាទកុសលៀតចៀនហើយ ក៏នាំគ្នា
 រត់បក់ខ្ទេចផ្តួចជាភ្នំម្រឹមជីវា(ដែលក៏យកពីសម្រែក)នៃសីហៈ។
 ពួកវាហានដី តាហានសេះ តាហានជើង តាហានជើង ត្រូវ
 ក៏យកពីសំរោងនៃព្រះបាទកុសលៀតចៀនហើយ ក៏រត់ជាខ្លា
 ពៅញ្ជុះពៅមក ។ វេរោជនំជំនុំវេរោតាបានឃើញហើយក៏មាន
 ព្រះហឫទ័យរីករាយ បានប្រកាសកែតែម្តងឈ្មោះវេរោចនៈ ដល់ព្រះ
 បាទកុសលៈក្នុងប្រធាននៃសង្គ្រាមនោះ ។ ព្រះរាជាមានលុះឈ្មោះ
 សង្គ្រាមនោះ បានកែតែម្តងឈ្មោះវេរោចនៈ ហើយគង់លើ
 គង្គីក៏យាងចូលទៅកាន់បុរី ។ ព្រះបាទកុសលៈ បានចាប់យក
 ក្សត្រីយ៍ទាំង ៧ អង្គទាំងស្រុង ចងនាំមកថ្វាយ ដល់ព្រះបិតា
 ក្មេកថា បងិត្រព្រះសង្ឃតាទេព ក្សត្រីយ៍ទាំង ៧ នេះហើយជា
 សត្រូវរបស់ព្រះអង្គ ។ ពួកក្សត្រីយ៍ជាសត្រូវទាំងអស់ ជាអ្នក
 បៀតបៀនព្រះអង្គ លុះក្នុងអំណាច របស់ព្រះអង្គហើយ សូម
 ព្រះអង្គធ្វើការបំណង របស់ព្រះអង្គចុះ ទៅព្រះអង្គលែង
 ក្សត្រីយ៍ទាំងនោះ ឬសម្លាប់ខ្លួនក្សត្រីយ៍ទាំងនោះចុះ ។

[១៣០] ឡើយ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

[១៣១] ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

[១៣២] ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

[១៣៣] ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ ឥន្ទ្រ

[១៣៤] (ព្រះរាជា...) បពិត្រមហាភទ្គ ព្រះរាជាចំនុះ ជាសក្កី
របស់ព្រះអង្គ ព្រះរាជាចំនុះនោះ មិនមែនជាសក្កី របស់
ខ្ញុំទេ ព្រះអង្គ (ជាសក្កី) របស់ពួកយើងស្រាវជ្រាវហើយ ពោះ
ដែលក្សត្រិយ៍ចំនុះនោះ ឬសម្លាប់ខ្សែក្រវ៉ាត់ចំនុះនោះចុះ ។

[១៣៥] (ព្រះមហាសក្ក...) ធិតាចំនុះឡាយរបស់ព្រះអង្គចំនុះ ព្រះ
ស្តេចទេវមារាជយោជន៍កញ្ញា សូមព្រះអង្គប្រទានធិតាមួយអង្គ ។
ដល់ព្រះរាជាចំនុះនោះ ។ ចូរជាពូជប្រសា របស់ព្រះអង្គចុះ ។

[១៣៦] (ព្រះបាទមុន្ទៈ...) បពិត្រមហាភទ្គ ព្រះអង្គជាសក្កី
របស់ពួកយើងចំនុះអស់គ្នា គឺ (ព្រះរាជាចំនុះព្រះនរោត្តម) ខ្ញុំផង
ធិតាចំនុះនោះផង ព្រះអង្គប្រាថ្នាខ្ញុំ (ប្រទាន) ធិតាណា (ដល់
ព្រះរាជាណា) សូមប្រទាន (ធិតានោះ) ដល់ព្រះរាជាចំនុះចុះ ។

[១៣៧] (អភិសម្ពុទ្ធភាគ) ព្រះបាទមុន្ទៈមានព្រះរាជស្នេហា
សំរាប់សិល្បៈ បានប្រទានពួកធិតារបស់ព្រះបាទមុន្ទៈមួយអង្គ ។
ដល់ក្សត្រិយ៍ចំនុះនោះមួយអង្គ ។ ។ ពួកក្សត្រិយ៍ចំនុះ ព្រះអង្គ
មានព្រះហឫទ័យស្តាប់ស្តាប់ ដោយលាភនោះហើយ ក៏ត្រេកអរ
ចំពោះព្រះបាទមុន្ទៈ ដែលមានព្រះសូរាស្នេហាសំរាប់សិល្បៈ
សិល្បៈ បានពោលដល់ចំនុះឡាយរៀងរាល់ក្នុងក្រុងនោះផង ។

បកាវតី អាមាយ មណី វេរោចនំ សុភំ
 កុសាវតី កុសោ រាជា រាគមាសិ មហាទូលោ ។
 គ្យស្ស ឯករាជេ យន្តា បរិសុទ្ធា កុសាវតី
 សមាហ វណ្ណវមេន ធាញ្ញមញ្ញាតិរោចិត្តំ ។
 មាតា បុត្រេន សន្តតិ ឧប្បន្ទ ម ជយម្បតិ
 សមត្ថា ទេ គណ អាសិ ជិតំ ធរណីមាវសុទ្ធំ ។

កុលវង្សា បឋម ។

សោណានិទ្ទជ្ជាតកំ

[១២២] ទេវតា មុសិ គន្ធាញ្ចា អាត្ម សក្កោ បុរិទ្ធានា
 មនុស្សក្ខតោ និទ្ធិមា កាជំ ជាទេមុ តំ មយំ ។
 [១២៣] ធម្មិ ទេវោ ម គន្ធាញ្ចា ធម្មិ សក្កោ បុរិទ្ធានា
 មនុស្សក្ខតោ និទ្ធិមា ឯវំ ជាទាហិ ការជ ។

ចំណែកព្រះបាទកុស្តៈមានកម្លាំងច្រើន បាននាំយកនាវិកា
 ទាំងពីរមក ឈ្មោះវេរោចនៈដ៏ល្អ ហើយព្រះស្តេចវិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ក្រុងកុសាវតីវិញ ។ ក្សត្រីយ៍ទាំងនោះទាំងឡាយ
 គ្នា បរសំដៅចូលទៅកាន់ក្រុងកុសាវតី ស្មើគ្នាជាយវណ្ណៈខ្ពង់
 រួម មិនខ្រីឡើយនឹងគ្នាប៉ុន្មានទេ ។ ព្រះមាតាបានចូលជុំដោយ
 បុត្រ ចំណែកអង្គមហេសីខ្ពង់ព្រះរាជស្វាមីទាំងពីរព្រះអង្គនោះ
 បានច្រមុះព្រៀងគ្នា នៅស្របក្រុងរាជធានីសម្បូណ៌សប្បាយ
 ក្នុងគោលនោះ ។

ធម៌ កុសាវតា ទី ១ ។

សោណានិទ្ទជ្ជាតក

[១២៤] (ព្រះរាជាព្រះនាម មនោជៈ ក្រាស់ស្លេង) លោកជា
 ទេវតាបូជន៍ក្នុង ជាសក្កបុរិទ្ធៈ ឬជាមនុស្សមានឫទ្ធិ ធ្វើ
 ដូចម្តេច យើងខ្ញុំស្គាល់លោកបាន ។
 [១២៥] (ភាបសឈ្មោះខ្ពង់បណ្ឌិតកាល) អាត្មាកាតមិនមែនជា
 ទេវតា មិនមែនជាគន្ធាញ្ចា មិនមែនជាសក្កបុរិទ្ធៈទេ អាត្មាកាជា
 មនុស្សមានឫទ្ធិ បត់ក្រព្រះរាជទ្រព្យនូវការ(ផែន) សូមព្រះ
 អង្គជ្រាបយ៉ាងនេះ ។

[១១២] ភាគរូបមិនំ កោតោ វេយ្យាវចំ អនុប្បតំ
 ទេវម្មំ វស្សមាទម្មំ អនោវស្សំ ភវំ អតោ ។
 ភតោ វាភា ភយេ យោ វ សីតញ្ញាយំ ភវំ អតោ
 ភតោ អមិត្តមជ្ឈេសុ សាវតាណំ ភវំ អតោ ។
 ភតោ ជីតានិ វដ្ឋានិ វសិទោ ភេ ភវំ អតោ
 ភតោ ឯកសតំ ទត្យេ អនុយន្តេ ភវំ អតោ ។
 បតិភាស្សមយំ កោតោ វតំ កុញ្ញមិច្ឆសិ
 ហត្ថិយានំ អស្សរមំ ឆារិយោ ច អលន្តតា
 ធិវេសនានិ វដ្ឋានិ អយំ កោតោ ធនាមសេ ។
 អជវន្តំ វា មគេន មយំ កោតោ ធនាមសេ
 អជវា អស្សកាវន្តំ សុមនា ទម្ម ភេ មយំ ។
 ឧបង្កំ វាបិ វដ្ឋស្ស មយំ កោតោ ធនាមសេ
 សចេ ភេ អត្តា វដ្ឋេន អនុសាស យេនិច្ឆសិ ។

[១១២] (ព្រះបាទមហេសី...) ការងាររូបរាង មានភាពដែល
 លោកជីវិតរឹងមាំហើយ នេះជាការមិនមែនគឺ កាលដែល
 គ្រឿងកំរិតទាក់ទុះ លោកជីវិតរឹងមាំមានឱ្យមានគ្រឿងបាត ។
 គតិវាឆានេក លោកជីវិតរឹងមាំមានឱ្យម្លប់ដ៏ត្រជាក់បាត ក្នុងទីមាន
 រូបរាងកំរិតរឹងមាំ គតិវាឆានេក លោកជីវិតរឹងមាំ មានឱ្យ
 គ្រឿងការងារប្រាញ ក្នុងកណ្តាលខែសម្រាប់ទាំងឡាយបាត ។
 គតិវាឆានេក លោកជីវិតរឹងមាំមានឱ្យផែនទាំងឡាយដ៏សម្បូណ៌(ឆ័ន្ទ)
 អ្នកផែនទាំងនោះឱ្យលុះក្នុងអំណាច (របស់យើងខ្ញុំ) គតិវាឆានេក
 លោកជីវិតរឹងមាំមានឱ្យក្រយី ១០១ ឱ្យដាច់ចំណុះ (ខែយើងខ្ញុំបាត) ។
 យើងខ្ញុំត្រេកអរនឹងលោកជីវិតរឹងមាំ លោកជីវិតបាតភេនៈ (ណា)
 ចូរចូលយកភេនៈនោះចុះ យើងខ្ញុំចូរគន់យោងដី ថេសេ ក្នុង
 ភាគភាវីដែលប្រដាប់ស្រួច ទាំងលំនៅឱ្យត្រេកអរទាំងឡាយ
 ដល់លោកជីវិតរឹងមាំ ។ មួយទៀត យើងខ្ញុំប្រគេនដៃអង្គៈ ឬ
 មគ្គៈ ដល់លោកជីវិតរឹងមាំ មួយទៀត យើងខ្ញុំសប្បាយចិត្ត
 ប្រគេនដៃអស្សកៈ ឬដៃអត្តិដល់លោក ។ យើងខ្ញុំប្រគេន
 កង្វារកំរិតកណ្តាល ដល់លោកជីវិតរឹងមាំ បើលោកស្រុកការងារ
 កង្វារ លោកជីវិតបាតរបស់ណា សូមត្រួតត្រារបស់នោះចុះ ។

(១៣៧) ឧមេ អត្ថោបិ រដ្ឋេន នតរេន ធនេន វ

អតោបិ ជនបនេន អត្ថោ មឃ្លំ ន វិជ្ជតិ ។

(១៣៨) ភោតោវ រដ្ឋេ វិជិតេ អត្ថោ អត្ថំ អស្សមោ

បិតា មឃ្លំ ជនេត្ថំ ច ទុកោ សម្មត្ថំ អស្សមេ ។

តេសាហំ បុត្រាចរិយេសុ បុត្រំ ន លភាមិ កាតវេ

ភវន្តំ អជ្ឈាវំ កត្វា សោណំ យោចេមុ សំវំ ។

(១៣៩) ករោចិ តេតំវចនំ យំ មំ ភណសិ ព្រាហ្មណ

ឯតត្ថា ទោតោ អត្ថាហិ កីវន្តោ ហោន្ត យោតោ ។

(១៤០) បរោសតំ ជាធមនា មហាសាលា ច ព្រាហ្មណ

នមេ ច ទត្ថយា សត្វេ អភិជាតា យសស្សមោ

ភវត្ថា រាជា មតោជា អលំ ហេស្សន្តំ យោតោ ។

(១៤១) ហត្ថិ អស្សេន យោជេន្ត វនំ សទ្ធយ្ហ សារជិ

(១៣៧) (ទុទ្ធបណ្ឌិតភាបស...) ភត្តភាព មិទ្ធក្រវិការដោយកដ្ឋ

ដោយនកា ឬដោយព្រាហ្ម ទាំងមិទ្ធក្រវិការដោយជនបទ ។

(១៣៨) ភត្ថិត្រភត្ថិវេនជាភាពកាទៃត្របស់ព្រះអង្គដ៏ចំរើន មាន

សាស្ត្រមួយ ចិភាពភាបស់ភត្តភាពទាំងពីរនាក់ នៅក្នុង

សាស្ត្រមនោះ ។ ភត្តភាពមិនបានធ្វើបុណ្យចំពោះទុក្ខចារ្យ

ទាំងនោះ យើងធ្វើព្រះអង្គដ៏ចំរើនឱ្យប្រសើរលើសលុប ឱ្យសូម

ខ្ញុំកាបូចម្តងមួយនឹងសាលបណ្ឌិតភាបស ។

(១៣៩) (ព្រះរាជា...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំធ្វើតាមពាក្យរបស់លោក

ដែលលោកនាងនឹងខ្ញុំ សូមលោកប្រាប់បោះតុនោះ ដល់យើង

ខ្ញុំ កើតឱ្យពួកជនបុគ្គលនាក់ ជាអ្នកជួយអធិការ ។

(១៤០) (ទុទ្ធបណ្ឌិតភាបស...) ពួកអហបតិមហាសាលជាន់មួយ

យ ពួកព្រាហ្មណ៍មហាសាលជាន់មួយយ នឹងពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង

អស់ ដែលមានជាតិដ៏ខ្ពស់ មានយសានៈ ទាំងព្រះបាទមនោរមៈ

ដ៏ចំរើន រើបល្មមជាអ្នកជួយអធិការ ។

(១៤១) (ព្រះរាជា...) ពួកអ្នកក្សត្រី ពួកអ្នកក្សត្រសេ ច្បាប់

ភាព ចាត់ចែងខ្ញុំក្នុងអធិការសេ ម្ចាស់សារី អ្នកចូលជ្រាបមាថ

អាណន្ទនាទិ កុណ្ឌាលី ខាណសុស្សនេន្ទរេ
 អស្សមន្តំ កម៌ស្សមំ យេតុសម្មតិកោសិយោ ។
 (១២២) តតោ ច កថា ចាហសិ សេនាយ ទេវត្ថ្នីមី
 អគមាសិ អស្សមំ រន្តំ យេតុសម្មតិកោសិយោ ។
 (១២៣) កស្សកានម្ហូយោ កាដោ វេហសំ ទេវត្ថ្នីលំ
 អំសំ អសំផុសំ ឯតំ ទុទហាស្ស កុច្ឆតោ ។
 (១២៤) អហំ សោណោមហារាជ ភាបសោ សាវតតតុតោ
 ករមិ មាតាបិតរោ រត្ថិទ្ធិវមតទ្ធិតោ ។
 វេជសញ្ច មូលញ្ច អាហារិកា និសម្បតិ
 ចោសេមិ មាតាបិតរោ បុត្រោតតមនុស្សរំ ។
 (១២៥) ឥប្បាម អស្សមំ កុណ្ឌំ យេតុសម្មតិកោសិយោ
 មត្តំ ចោសោណា អត្តាហំ យេន កុច្ឆេមុ អស្សមំ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរយកគ្រឿងប្រដាប់សម្រាប់ចង (ឯជីវិតសៈ) ៥
 ៨០ ទាំងឡាយ ចូរលើកទង់ជ័យ ត្រង់ជើងទង់ជ័យដែលដឹកលំ
 លើរថ អញ្ជើញទៅកាន់អាស្រមជាទីនៅនៃកោសិយោគោត្ត ។
 (១២៦) (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់ពីនាមេត ព្រះរាជាបុរោហិត
 ទៅដោយសោត្រចបដោយអង្គ ៤ ទ្រង់ស្ដេចទៅកាន់អាស្រម
 ជាទីរំពាយ ជាទីនៅនៃកោសិយោគោត្ត ។
 (១២៧) (ព្រះបាទមាធាជៈ...) ជនិវេក ជាវិការៈនៃឈើក្នុងរូបសំ
 អ្នកណា ដែលទៅជនិវេក ហើយមិនបំពេញលំស្អា ទៅលើ
 អាកាសចំនួន ៤ ប្រាប់ ។
 (១២៨) (ព្រះមហាសក្ក...) ចង់ត្រួតពារជ ភក្ដាកាតជាភាបស
 ឈ្មោះសោណៈ ប្រកបដោយវត្ថុ មិនទូលច្រឡូស ចិញ្ចឹមមាតា
 បិតា ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។ ចង់ត្រួតព្រះអង្គជាម្ចាស់ខែទិស ភក្ដា
 ភាត លើកឃើញទុបការដែលមាតាបិតាធ្វើក្នុងកាលមុន ហើយ
 កិរិយាផ្សេងៗនឹងមើលឃើញក្នុងព្រៃ មកចិញ្ចឹមមាតាបិតា ។
 (១២៩) (ព្រះរាជា...) យើងខ្ញុំចង់ទៅកាន់អាស្រម ជាទីនៅលេស
 កោសិយោគោត្ត ចង់ត្រួតព្រះសោណៈ សូមរលាកម្ចាស់ប្រាប់
 អ្វីដែលយើង យើងនឹងទៅកាន់អាស្រម ។

[១៤៦] អយំ ឯកបតី រាជ យេនេតំ មេយសង្ខតំ
 កោវិលាវេហំ សញ្ញនំ ឯតុ សម្មតំ កោសិយោ ។

[១៤៧] ឥតំ វត្ថាន បញ្ញាមិ តាមាទោ មហាវសី
 វេយាសេ អន្តរិត្តស្មី អនុសាសេត្វាន ទត្តិយេ ។
 អស្សមំ បរិបដ្ឋិតា បញ្ញាបេត្វាន អាសនំ
 បណ្ណសាលំ បរិសិតា បំភំ បដិពោធយំ ។
 ឥមេ អាយន្តំ រាជានោ អភិជានា យសស្សិវោ
 អស្សមា ឯតុមិត្វាន ឯសីន តំ មហាវសេ ។
 តស្ស តំ វចនំ សុត្វា តាមាទោ មហាវសី
 អស្សមា ឯតុមិត្វាន សន្មាម្ពិ^(១) ទុចារិសំ ។

[១៤៨] តត្វា ធិស្វាន អាយន្តំ ជេសន្តិវំ ភេជសា
 ទត្តសង្ខបរិព្យាដ្ឋំ កោសិយោ ឯកទត្រាវំ ។
 តស្ស ភេវំ មុនិដ្ឋំ ច សង្ខា បណាវធិន្តិមា
 បុរោ បដិបន្នានិ ហាសយន្តា រាជេសកំ ។

១ ខ. បន្ទាម្ពិ ។

[១៤៩] (ត្រាមហាសត្វ...) បដិគ្រប្រាហេតំ ម្កវិជ្ជាបុរិសាវិជ្ជំ ខ
 ខេ មានព្រហ្មទត្ថិណ្ឌិដូចជាផ្កាមេយ ដំណើរសេដ្ឋានយើង
 ស្មើស្ម័ងៗ ដំណើររបស់កោសិយោត្ថ ។

[១៥០] (អភិសម្ពុតាច) លុះមហាវសីពោលពាក្យនេះទូលប្រាប់
 ពួកគ្រូត្រីយ៍ហើយ ប្រញាប់ប្រញាល់ចៀសចេញទៅ (កាន់ស្រះ
 អនោគត្ត) តាមភាសាសវេហាសំ មហាវសី កំទេសសំពាត
 អាស្រម រៀបចំភាសនៈ ចូលទៅកាន់បណ្ណសាលាហើយដំកប
 ចំភាវ្យត្រាវចំ បដិគ្រមហាវសី ព្រះរាជាវិន័នេះ មាន
 ជាន់ខ្ពស់ មានយស យោធិមក សូមច្របង់ការចេញអំពីអាស្រម
 មកគង់ចាំទទួល ។ មហាវសីឮពាក្យនោះរបស់កូននោះហើយ
 ក៏ប្រញាប់ប្រញាល់ ចេញអំពីអាស្រម មកគង់យជិតទ្វារ ។

[១៥១] កោសិយោត្ថកាបស បាទយិញស្តេចនោះ ដូចជាផ្ការឿង
 ដោយគេដោះ មានពួកគ្រូត្រីយ៍បាចាម កំពុងយោធិមក ហើយបាទ
 ពោលពាក្យនេះថា ស្ករ សម្ពោរ ស័ន្ទិ ស្ករតូចនឹងមហោរិក៍របស់
 អ្នកណាពុំនឹងស្តេចជាបុគ្គលប្រសើរណាស់ ឲ្យរឹតតែយូរទៅវាធិមុខ ។

កាស្ស កត្យាធម្មដ្ឋេន	បុដ្ឋុតា វិជ្ជុវស្ថិតា
យេនា កាលាមសន្ននោ	កោ ឯតិ សិរិយា ផលំ ។
ឧត្តាមុខមហាដ្ឋេ	ចនិវត្តាសន្នតំ
មុខត្យា ចិណ្ឌភាតិ	កោ ឯតិ សិរិយា ផលំ ។
កាស្ស បត្តហិតំ ឆត្ថំ	សសលាតំ មហោរមំ
អាធិច្ឆវសាវរណំ	កោ ឯតិ សិរិយា ផលំ ។
កាស្ស អត្ថំ បរិត្តយេ	វាលវិជនំមុត្តមំ
ចរន្តិ វាបុញ្ញស្ស	ហត្ថិត្យន្នេន អាយតោ ។
កាស្ស សេតាធំ ធន្តាធំ	អាជានិយា ច វិជ្ជកា
សមន្តា បរិករន្តិ	កោ ឯតិ សិរិយា ផលំ ។
កាស្ស ឯកសតំ ទត្យា	អនុយត្តា យសស្សនោ
សមន្តា អនុបរិយន្តិ	កោ ឯតិ សិរិយា ផលំ ។
ហត្ថិអស្សាធមត្ថំ	សេនា ច ចក្កន្តិធំ
សមន្តា អនុបរិយន្តិ	កោ ឯតិ សិរិយា ផលំ ។

(វិបិដុតថ្វាស) ខែអូតណា (បិវប្បុន) ដោយដំបូរមាសដ៏ធំ
មានគំណិតដូចជាថ្វាសនោះ ប្រសើរឡើយណា សៀវភំបំផង
ក្រៃឡ ត្រឡើងដោយសិរិ ហើយដើរមក ។ អូតណាមានមុខ
ត្រឡើងភ្លឺចាំង ដូចជាមាសភ្លឺចាំងក្រវីត្រង់ទាត់បាវ ប្រសើរឡើងខ្ពង់
រតីភ្លឺត្រង់ខែទសន្តរ ត្រឡើងដោយសិរិ ហើយដើរមក ។
អូតណា បំផងត្រឡើងទាំងខ្ពង់ ជាវិកាយខែចិត្ត ការការស្ម័គ្រ
ព្រះភាវិត្យ អូតណាត្រឡើងដោយសិរិ ហើយដើរមក ។ ពួក
ផលបិវប្បុន ខែអូតណា ដែលមានបុណ្យផ្សំប្រសើរ
កំពុងដឹងលើកខែនេះ ដោយម៉ែត្តពេទ្យសត្វដ៏ទុក្ខម ហើយដើរទៅ ។
ពួកត្រសន្តិភ័ក្ត្រគាត់នេះយូរប្រដាប់ដោយគ្រោះខ្លាចខ្លាបំផុត
ខែអូតណា អូតណាត្រឡើងដោយសិរិហើយដើរមកពួកក្រមុយ
មួយរយមួយ ស្ម័គ្រនាយសជាស្តេចចំណុះ ដើរហែហមដុំវិញ
ខែអូតណា អូតណាត្រឡើងដោយសិរិ ដើរមក ។ ពួកសេនា
ប្រកបដោយអត្ថ ៤ គឺជីវសេនា ទរថេន ពលប្តីរជន៍ ដើរ
ហែហមដុំវិញ (ខែអូតណា) អូតណាត្រឡើងដោយសិរិ ដើរមក ។

កសេស្សសា មហត្ថី សេតា បិដ្ឋិតោ អនុវត្តនំ

អក្ខោតិដ៍ អបរិយត្តា សាគរស្សវ ធម៌យោ ។

(១៤៩) កតាភិកតា មហោដោ ឥន្ទ្រាវ ជយតំ មតិ

នន្ទស្សន្ទ្រាវ មតិ អស្សមំ ព្រហ្មចារិណំ ។

កសេស្សសា មហត្ថី សេតា បិដ្ឋិតោ អនុវត្តនំ

អក្ខោតិដ៍ អបរិយត្តា សាគរស្សវ ធម៌យោ ។

(១៥០) អនុលំក្ខា ចន្ទនេន កាសិកុត្តមទារិយោ

សទ្ធេ បញ្ចវិកា ហុតា ឥសីដំ អដ្ឋ្យាតមុំ ។

(១៥១) កត្វិ ទុកោតោ កុសលំ កត្វិ កោតោ អនាមរេ

កត្វិ ទុក្ខេន យាបេជ កត្វិ ឫទេជណ ពហុ ។

កត្វិ ទំសា មគសា ច អប្បមេវ សំវិសេនា

សេនាជីវនេ មិនមានអ្នកណាមួយឡើយ ក៏ប៉ុន្មាន ប៉ុន្មាន វិបិដ្ឋិត

ដូចជាលេខនៃសាគរ ប្រព្រឹត្តទៅតាមទាន់ក្រោយនៃអ្នកណា ។

(១៤៩) (ក្រមេហាសត្ត...) ព្រះបាទមនោរមៈ ជាព្រះរាជាប្រសើរ

ជាងគូក្រពេល ដូចជាព្រះស្រីជាងគូក្រពេល ក្នុងហោ

ព្រៃគ្រឿង ដែលមានជ័យជំនះ បានផលខ្ពស់កាតជាប់សំខាន់នៃនុ-

កាបស មកកាន់អាស្រមនៃពួកព្រហ្មចារិណ្ឌ (ដើម្បីទម្រង់

នឹងយើង) ។ សេនាជីវនេ មិនមានអ្នកណាមួយ ឡើយ ក៏ប៉ុន្មាន

ប៉ុន្មាន វិបិដ្ឋិតដូចជាលេខនៃសាគរ ប្រព្រឹត្តទៅតាមទាន់

ក្រោយនៃព្រះបាទមនោរមៈនោះ ។

(១៥០) (អភិសម្ពុតាគ) ពួកក្រពេលទាំងអស់ លាបស្រឡាប

ដោយទ្រូងចម្លង ត្រង់កាសិកុត្តមជ័យ បានផ្តល់អភិសម្ពុតាគ

ទៅក្នុងកុសលំ ។

(១៥១) (ព្រះបាទមនោរមៈ...) លោកជីវិត មានសេចក្តីសុខ

ស្រួលរេប លោកជីវិត មានអនាមរេប លោកភិក្ខុឡាយ

ចិត្តិយជីវិត ដោយការស្រឡាត មើលឃើញផ្លូវឈើ

មានច្រើនផ្លូវ ។ ពួកវាបាម មូស ពស់ មានកំចក្ខុផ្លូវផ្សេង

វេទ ពាឡមិគាតិណ្ណោ តាច្ចំ ហិសា ធម៌ វិជ្ជតំ ។
 (១៩២) កុសលតោវហោ រាជ អថា រាជ អនាមយំ
 អថា ឧញ្ចេន យោមេម អថា មូលជលា តហ ។
 អថា ទំសា មកសា ច អប្បមេវ សិវិសនា
 វេទ ពាឡមិគាតិណ្ណោ ហិសា មយ្ហំ ធម៌ វិជ្ជតំ ។
 តហ្វិ វស្សប្បតាមិ អស្សមេ សឌ្ឍតំ វេទ
 ចាគិជាធម៌ ឧប្បជ្ជំ អាពាធំ អមោរាមំ ។
 ស្វាតតន្តោ មហារាជ អថា តេ អនុរាគតំ
 វស្សរោសិ អនុប្បត្តោ យំ វេទត្ថំ ចវេនយ ។
 តិណ្ហកាមិ ចិយាលាមិ មនុស្សោ កាសមារិយោ
 ជលាមិ ទុក្ខតាម្យាមិ កុញ្ញ រាជ វិវ វិវ ។
 វេទចិ ចាមយំ សិវតំ អាគតំ តិវិតត្ថក
 តតោ បិវ មហារាជ សវេទំ អភិកម្មសិ ។

ក្នុងព្រះជនជាសង្ខេបសម្រាប់ បំណងប្រើប្រាស់ ។
 (១៩២) (តោសិយោនាគ...) បពិត្រព្រះរាជា ភាគភាគ មានសេចក្តីស្រួល បពិត្រព្រះរាជា មួយវៀក ភាគភាគ មិនមានសេចក្តីឈឺចាប់ ភាគភាគ ចំណីមិនខ្វះខាត ការស្រុក (ឧបាសន) ស្រួល ទាំងម៉ែម៉ាយ ទាំងផ្ទះឈឺក៏មានច្រើន ។ មួយវៀក ពួកវាមាម ឬស ពស់ ក៏មានចិត្តចេះ ក្នុងព្រះជនជាសង្ខេបសម្រាប់ ក៏មិនប្រើប្រាស់ភាគភាគ ។ ភាគភាគ មកនៅក្នុងកម្រិតនេះ អស់ប្រជុំនាងជាច្រើន មិនដែលស្គាល់ភាគភាគ មិនជាច្រើនក្រែងចិត្ត កើតឡើងទេ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គយាងមកល្អហើយ មួយវៀក ព្រះអង្គមិនមែនយាងមកក្រក់ទេ ព្រះអង្គជាវស្សៈ យាងមកដល់ហើយ វត្តលាមានក្នុងទីនេះ សូមព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូល ។ បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គសាយថ្ងៃខ្ចាប់ ថ្ងៃទ្រយ័ន ថ្ងៃស្រក់ ថ្ងៃតាក់ជាក មានសេចក្តីញ៉ាំងសា ដូចជាទឹកឃ្មុំ ។ ទឹកក្រដាក់នេះ ភាគភាគ ទានជីវិត អំពីព្រះភ្នំ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គសាយទឹកនោះចុះ ប្រសិនបើព្រះភ្នំក្រដាក់ ។

(១៥៣) បដិក្កហនំ យំ និព្វំ   សត្វស្ស អត្ថយំ កតំ
 នន្ទស្សាបិ និសាមេជំ វចនំ សោ បវត្ថុតំ ។
 អដ្ឋាវវម្ពំ នន្ទស្ស   កោតោ សន្តិកាមាគតា
 សុណាគុ មេ កវំ វចនំ   នន្ទស្ស បរិសាយេ ច ។

(១៥៤) បរោសតំ ជាឧបទា មហាសា ហ ច ព្រាហ្មណ
 នំ មេ ច ទត្ថិយា សត្វេ   អភិជាតាយសស្សនោ
 កវត្តំ វាជា មហោជា   អនុមញ្ញត្តិ មេ វចោ ។
 យេ ច សន្តំ សមិតារោ   យេ ក្ខាមំ នំ ធម៌ស្សមេ
 អរញ្ញេ ក្វតកត្យាមំ   សុណាត្ថំ វចនំ មម ។
 ឧមោ កាត្វាជ ក្វតាមំ   នំ សី វក្ខាមំ សុត្ថតំ
 សោត្យាហំ នត្ថណ្ឌតា ហុ តវកោសិយសម្មតោ ។

(១៥៣) (ព្រាហ្មណ៍...) របស់ព្រាហ្មណ៍ដែលលោកឱ្យហើយ (របស់
 នោះ) ឈ្មោះជា យេនីខ្ញុំទទួលហើយ ចាំឯពុទ្ធជឺឱ្យជាដំបូងដល់
 ជនចាំឯពុទ្ធ លោកចាំឯព្រាហ្មណ៍ ចូរស្តាប់ពាក្យនៃឧបណ្ឌិតភាបស
 លោកនឹងនិយាយឥឡូវនេះ ពួកយើងជាបរិស័ទនៃឧបណ្ឌិត-
 ភាបស បានមកកាន់សំណាក់នៃលោកដ៏ចម្រើន សោណបណ្ឌិតដ៏
 ចម្រើន ចូរស្តាប់ពាក្យ នៃខ្ញុំជន នៃបរិស័ទរបស់ឧបណ្ឌិត-
 ភាបសផង ។

(១៥៤) (ឧបណ្ឌិតភាបស...) ពួកឧបាសិកមហាសាលជានិមួយ
 រយ ពួកព្រាហ្មណមហាសាលជានិមួយរយ នឹងពួកគ្រូគ្រូយ៍
 ចាំឯគេ ដែលមានជំនាញ មានយសនេះ ចាំឯព្រះបាទ
 មាធាវៈដ៏ចម្រើន សូមជ្រាបរាមសំដីរបស់ពាក្យភាគចុះ ។ ពួក
 ជនដែលមកដួបជួបគ្នា ពួកយក្ស ពួកកូននិរ្រេត ក្មេងមានកូន
 គាស្រមក្នុងព្រៃនេះ ចូរស្តាប់នូវពាក្យរបស់ពាក្យ ។ គាត់ឱ្យ
 នម្បាលដល់ពួកគេហើយ នឹងនិយាយចំពោះវេសី (ឈ្មោះ
 សោណបណ្ឌិត) ដែលមានវត្តល្អថា ខ្ញុំនោះហើយដែលកា-
 សិយនោក្ខសន្តតាជាដើមដៃស្តាំ របស់លោក ។

បិករី មេ ជនេត្តិ ច កត្តកាមស្ស មេ សតោ

វិរ បុញ្ញមំទំ ហំ មា មំ កោសិយ វាយ ។

សត្តំហេតុំ ឧបញ្ញាតំ មមេតំ ឧបនិស្សជំ

ឧដ្ឋានទារិយាយេ ជីយេវត្ថំ តយា កតំ

មាតាបិតុសុ បុញ្ញាជំ មម លោកននោ កវ ។

តថេវ សត្តំ មនុស្សំ ធម្មេ ធម្មមំ វិទុំ

មត្តោសត្តស្ស លោកស្សយេ ជា ជាតាសំ ត្វំ វសេ ។

ឧដ្ឋានទារិយាយេ មា តាបិតុសុ ទាវហំ

តំ មំ បុញ្ញា ជំវារេតិ អរិយមត្តាវរោ ធរោ ។

[១២៥] សុណាន្តុ កោត្តោវចនំ កាតុវជ្ឈាវរោ មម

តុលវិសំ មហាភជំ ចោរណំ បរិហាមយំ ។

អធម្មតារី ជេដ្ឋេសុ ជិវរេវ សោ ឧបមជ្ជិតិ ។

បពិត្រអ្នកមានព្យាយាម ការវិនិច្ឆ័យនៃអារាមភាពនេះ ជាបុណ្យ
របស់ខ្ញុំដែលជាអ្នកប្រាជ្ញជាងគេក្នុងអារាមរបស់ខ្ញុំ បពិត្រប្រាជ្ញ
កោសិយៈ សូមលោកគំរោងខ្ញុំឲ្យយល់ ។ ការវិនិច្ឆ័យនៃអារាមភាព
នេះ ពួកសច្ចុរសបានដឹងហើយ សូមលោកលះនូវការវិនិច្ឆ័យ
អារាមភាពនេះឲ្យដល់ខ្ញុំ លោកបានធ្វើ (តុសល) ដោយការខ្វះ
ខ្វែងនឹងការប្រើយូរយារណាស់មកហើយ (ឥឡូវនេះ ខ្ញុំចង់ធ្វើ)
បុណ្យទាំងឡាយដល់អារាមភាព សូមលោកប្រគល់ស្ម័គ្រទៅ
លោកដល់ខ្ញុំ ។ បពិត្រអស់ លោកដឹងថ្វីទៅកាន់ស្ម័គ្រទៅលោក
យ៉ាងណា ពួកមនុស្សគឺដឹងចំណែកធម៌ ក្នុងធម៌ក៏យ៉ាងនោះដែរ
ក៏យោងតាមកម្មវិសេសស្ម័គ្រដល់អារាមភាព ដោយការខ្វះខាតនឹង
ការបរិភោគ ឥឡូវនេះ ជន (លោកបណ្ឌិត) ហាមឃាត់ខ្ញុំនោះ
ចាកបុណ្យ ឈ្មោះថាជាអ្នករំលឹកដ៏ប្រសើរ (ហ៊ានស្ម័គ្រ) ។

[១២៥] (ប្រាមហាសត្ត...) លោកដឹងចំណែកទាំងឡាយ ដែលជា
បរិស័ទនៃប្តូរបស់ខ្ញុំ សូមស្តាប់ពាក្យរបស់ខ្ញុំ បពិត្រមហាភជ
អ្នកណា មិនប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះបុគ្គលជាច្បងទាំងឡាយ ពួក
ប្រវេណីពីបុរាណឲ្យសាបសូន្យអ្នកនោះវេលាទៅកើតក្នុងនរក ។

យេ ច ធម្មស្ស តុសលា មោហសាស្ស ធិនំបតិ
 ចារិក្កេន ច សម្មាសា ច តេ គច្ឆន្តិ ទុក្ខកំ ។
 មាតា បិតា ច ភាតា ច ភតិជំ ញាតិពន្ធកា
 សព្វេដេដ្ឋស្ស តេកាវ ឯវំ ជាតាហិ ភាវជំ ។
 អាទិយេត្វ តុ កាវំ ចារិកោ វិយ ទុស្សហេ
 ធម្មតុ ធម្មមជ្ឈមិ ដេដ្ឋា ចស្មិ រមេសត ។
 [១៤៦] អធិគម្ពា^(១) តមេ ញាណំ ជាតំវ ជាតវេនតោ
 ឯវមេវ យោ កវំ ធម្មំ កោសិយោ បវិទំសយិ ។
 យថា ទុទយមាទិច្ចា វាសុទេវា បក្ក្កេវ
 តាណិជំ បវិទំសេតិ រូបំ កល្យាណាបកំ
 ឯវមេវ យោ កវំ ធម្មំ កោសិយោ បវិទំសយិ ។

[១៤៧] ឯវំមេ យោចមាទស្ស អញ្ចាណំ យាវតុជ្ឈមិ
 តវ បដ្ឋចរោ ហេស្សំ វុដ្ឋិតោ បរិចារកោ ។

១ ឧ អធិគម្ព ។ ម. អធិគម ។

បរិក្រព្រះអង្គជាម្ចាស់ទ្រង់ស តូកដេនពាណិយ្យសាស្ត្រក្នុងដង្ហែងដង្ហា-
 បបាយនធម៌) ជាប្រវត្តិវិទ្យាបុគ្គល ព្រមទាំងបរិបូណ៌ដោយ
 សណ្តាប់ធ្នាប់ តូកដេននោះមែនមិនទៅកាន់ទុក្ខកំរោះ ។ បរិក្រ
 ព្រះអង្គជាអ្នកទ្រង់ខ្ញុំបង្ក (ដេន) សូមព្រះអង្គស្រាវជ្រាវយ៉ាងនេះ
 ថា មាតាបិតា បងប្អូនប្រុសស្រី ញាតិខ័ន៍ដេន្យុវាងអស់
 នោះជាភាវរបស់កូនច្បង ។ បរិក្រព្រះអង្គជាមុន្តប្រសើរលើ
 រេ អាត្មាភាពដូចជាទាយសំរៅអាចនាំយកទៅកាន់ជីវិត អាត្មា
 ភាពព្រមទាំងដង្ហែងបបាយនធម៌ ព្រោះអាត្មាភាពជាច្បង ។
 [១៤៦] (ព្រះរាជាព័ន្ធឡាយ...) តួកយើងបានញាណដូចមុន្តល
 បានអណ្តាតភ្លើងអំពីភ្លើង ក្នុងទីនឹង កោសិយោភាបសធិចំរើន
 បានចូលញ៉ាំងធម៌ដល់តួកយើង យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះរាជគ្យ
 ដែលបំភ្លឺខ្ញុំទ្រព្យ ធ្វើឲ្យខ្ញុំកាលរងឡើង តែងចូលញ៉ាំងខ្ញុំប្រល្ល
 តាត្រក់ ដល់សក្ខីទាំងឡាយយ៉ាងណា កោសិយោធិចំរើន បាន
 ចូលញ៉ាំងខ្ញុំធម៌ដល់តួកយើង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 [១៤៧] (ទទួលស្តាប់ភាបស...) កាលបើខ្ញុំអង្វរយ៉ាងនេះហើយ លោក
 នៅតែមិនទទួលអញ្ជើញ ខ្ញុំនឹងជាអ្នកប្រព្រឹត្តតាមពាក្យ ជាអ្នក
 ប្រឹងបំរើលោក ។

(១៥៨) អន្តោ នន្ទ វិជានាសិ សន្ទម្ហំ សន្ទិទេសិតំ
 អវិយោ អវិយសមាជារោ ពាន្យំ ត្ថំ មម ទ្រូសិ ។
 កវន្តំ វជានិ ភោគិត្យំ សុណាម វចនំ មម
 ឆាយំ ភារោ ភារមត្តោ អហុ មយ្ហំ កុធាជនំ ។
 តំ មំ ឧបដ្ឋិតំ សន្ទំ មាតាបិតុសុទាវហំ
 នន្ទោ អជ្ឈាវំ កត្វា ឧបដ្ឋាយាយ យាជតិ ។
 យោ ច នន្ទតិ កាមេន សន្ទានំ ព្រហ្មចារិណំ
 នន្ទំ វេ វាជ ឯតោ កំ នន្ទោ ឧបតិដ្ឋតុ ។

(១៥៩) កយោ នាត អនុញ្ញាតា សោណា តំ និស្សិតា មយំ
 ឧបយាតុំ សកេន នន្ទំ មុន្ទនំ ព្រហ្មចារិណំ ។

(១៦០) អស្សត្ថស្សវ កុណំ បវាសំ មាណុសេវតំ
 ចិរស្សំ នន្ទំ និស្វាទ មាធយំ មេ បវេជតិ ។
 យនា សុត្តាចិ សុប្បន្តេ នន្ទំ បស្សមិ អាតតំ
 ឧទត្តា សុមេតា ហោមិ នន្ទោ ឆោ អាតតោ អយំ ។

(១៥៨) (ព្រះមហាសន្ត...) អ្នកនុទ អ្នកហ្នាល់ច្បាស់ខ្ញុំព្រះ
 សន្ទម្ហំដែលពួកសប្បុរស សំដែងហើយហែន អ្នកជាមនុស្សល្អ
 មានបូកគាល្អ ត្រូវចិត្តយើងហើយ ។ ខ្ញុំសូមនិយាយនឹងបិតាដ៏
 ចំរើន និងមាតាដ៏ចំរើន សូមលោកទាំងឡាយស្តាប់ភាគរួចរស់
 ខ្ញុំ ការនេះមិនមែនគ្រាន់តែជាការរបស់ខ្ញុំក្នុងកាលម្តង ។ ។ ។
 នខ្ញុំធ្វើឲ្យខ្ញុំដែលជាអ្នកបរិ នាំមកនូវសេចក្តីសុខផលជាតាងនឹង
 បិតានោះ ឲ្យជាធំ ហើយសូមដើម្បីការបំរើផ្សេង ។ បណ្តា (មាតា
 និងបិតា) ជាព្រហ្មចារិ បើលោកណាម្នាក់ចង់បាន សូមលោក
 ទទួលយកនុ៎ះ ភាមព្រាហ្មចារិ កើតឲ្យនុ៎ះចំរើនលោកណា ។

(១៥៩)(មាតា...) នែសាណៈកូន យើងតស្រើយនឹងអ្នក អ្នកអនុញ្ញាត
 ហើយ កូនបានដើម្បីចូលរៅរើបក្សាលនុ៎ះ ជាព្រហ្មចារិ ។

(១៦០) ដ្បងច្បងយរបស់ម្តាយដ្បង ព្រោះខានឃើញនុ៎ះអស់កាលយូរ
 ហើយ ដូចជាស្វិតទ្រូរបស់អស្សត្ថត្រីក្យ ដែលត្រូវទ្រូល់បក់ ។ វេលា
 ណា ម្តាយជេតលក់ យល់សប្តាយឃើញនុ៎ះមក គឺមានចិត្តត្រេកអរ
 មានចិត្តរីករាយ (ដោយគិតថា) នុ៎ះរបស់យើងនេះមកហើយ ។

៧៣

សន្តតិវិចារេ ខុត្តយំ សោណនុដាតកំ

យនា ច បដិទុដ្ឋិកា ទន្ធី ចស្សមី ភាគតំ
 ភិយ្យា អាវិសតិ សោភោ ឆោមទស្សញ្ចឈ្យតំ ។
 សាហំ អដ្ឋ ចិរស្សុបិ ទន្ធី ចស្សមី ភាគតំ
 ភត្ត ច មយ្ហកា បិយោ ឆោតោ ភាវិសី យវំ ។
 មិត្ត ច ឆោតោ សុប្បិយោ យំ ឆោតោ ឈ្យវសេ យវំ
 លភត្ត ភាគ ឆោតោ តំ មំ ឆោតោ ឧបនិធូតុ ។

[១៦១] អនុកាម្យកា បតិដ្ឋា ច បុព្វេ វសននី ច ចោ
 មត្តោ សត្តស្សុ លោកស្ស មាតា តំ វរតេ នសេ ។
 បុព្វេ វសននី តោត្ថិ មាតា បុញ្ញបសញ្ញិតា
 មត្តោ សត្តស្សុ លោកស្ស មាតា តំ វរតេ នសេ ។

[១៦២] អាកត្តមាតា បុត្តដលំ ទេវតាយ ធម្មស្រតិ
 ទត្តត្ថានំ ច បុព្វតិ ឧត្តសំវច្ឆរាមិ ច ។
 តស្ស ឧត្តសំ ញាតាយ ហោតិ តត្តស្សុវត្តមោ
 តេន ឆោតាឡិដំ ហោតិ សុរាជ តេន វុច្ចតិ ។
 សិវច្ឆរំ វា ឧចំ វា បរិហារិកា វិជាយតិ

សន្តតិវិចារេ សោណនុដាតក វិ ២

វេលាណម្កាយក្បត់រៀង មិនឃើញទទួលបាន សេចក្តីសោក
 ទំនៀមទម្លាប់ស្រព្វគ្រប់ រឹងរិតបណ្តាលរៀង ។ យូរណាស់
 ហើយ ស្រាប់តែក្នុងថ្ងៃនេះ ម្តាយនោះឃើញទទួលបាន ទទួល
 ជាវិស្សទ្ធក្នុងស្វាមីរបស់ម្តាយផង នៃម្តាយផង បានចូល
 មកកាន់ផ្ទះរបស់ពួកយើង ។ ទទួលជាវិស្សទ្ធក្នុងក្រលាំងរបស់
 បិតា កុំឱ្យទទួលទៅប្រាសចេញអំពីផ្ទះ នៃគ្មេ ឯទទួល (ចង់បាន
 អ្នកណា) ចូរបានអ្នកនោះចុះ ទទួលចូរបំរើផ្លូវអញចុះ ។

[១៦១] (ព្រះមហាសត្ត...) ម្ចាស់វសី មាតាជាអ្នកឈឺធ្ងាល ជា
 ទំព័រ ជាអ្នកឱ្យស (ទឹកក្រវី) ដល់ពួកយើងជាមុន ជាដុំនៃស្នូត
 វេលាណ ចង់បានអ្នក ។ មាតាជាអ្នកឱ្យសជាមុន ជាអ្នក
 គ្រប់គ្រង ដែលយើងចូលទៅកាស្រយបុណ្យ ជាដុំនៃស្នូតវេ-
 លាណ ម្ចាស់វសី មាតាចង់បានអ្នក ។

[១៦២] មាតាភាវត្រាថ្ន់ចង់បានផ្ទៃក្នុង វេលាណមហាសត្ត
 ទត្តក្សត្រាចង់ឱ្យយើង ស្នេដ្ឋទំនៀមទម្លាប់ឱ្យយើង ។ កាល
 មាតានោះ មានផ្ទៃលាងស្អាតហើយ សត្វក៏ចុះមកកាន់តំកិលបំ
 មាតាជាស្រ្តីមានសេចក្តីចង្អុលដោយហេតុនេះ ព្រោះហេតុនោះ
 បានជាបណ្តើរហៅជា សុហោតា(មានផ្ទៃធម៌ហ័យល្អ) ។ មាតា
 ភេទ(វិជ្ជា)អស់មួយឆ្នាំ ឬថយពីមួយឆ្នាំ ហើយប្រសូតបុត្រមក

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជានិក

ខេន សា ជនយេន្ទ្រីតិ ជនេន្ទ្រី ខេន វុច្ឆតិ ។
 ជនត្ថុរេន ភីខេន អន្តចារិកណោន ច
 រោនន្តំ បុត្តំ តោសេតិ តោសេន្ទ្រី ខេន វុច្ឆតិ ។
 តតោ វិភាគមេ ឃោរេ មម្ពំ កត្តា ទុដ្ឋកត្ត
 តារតំ ធម្មជាតិ តោសេន្ទ្រី ខេន វុច្ឆតិ ។
 យេត្វ មាតុ ធនំ ហោតិ យេត្វ ហោតិ មិត្តន្តំ
 ទុកយេម្យេតស្ស តោបេតិ អបំ បុត្តស្ស នោ សំយា ។
 ឯវំ បុត្ត អនុំ បុត្ត ភីតិ មាតា វិហាញតិ
 បមន្តំ បាធាវេស្យ ជិស្សិវេ បត្តយោក្ខនេ
 សាយំ បុត្ត អនាយន្តំ ភីតិ មាតា វិហាញតិ ។
 ឯវំ កិញ្ញាកតោ តោសោ មាតុ អបិចារតោ

ព្រោះហេតុនោះ បានជាបណ្ឌិតហៅមាតានោះថា ជនយេន្ទ្រីផង
 ជនេន្ទ្រីផង(អ្នកបង្កើតកូន) ។ មាតាញាតិក្នុង ដែលកំពុងយំឱ្យ
 ត្រេកអរ ដោយទឹកភ្នែកផង ដោយការលំបាកផង ដោយការទេស
 ត្រសាបផង ព្រោះហេតុនោះ បានជាបណ្ឌិតហៅថា តោសេន្ទ្រី
 (អ្នកញាតិកូនឱ្យត្រេកអរ) ។ ភីតិនោះមក មាតាធ្វើសេចក្តី
 ស្រឡាញ់រាប់អាន ហើយក្រឡេកមើលចាក ដែលនៅពុំបាន
 ដឹងក្តី ក្នុងទីមានទ្វល់នឹងកំដៅច្រូងច្រាត ព្រោះហេតុនោះ
 បានជាបណ្ឌិតហៅថា តោសេន្ទ្រី (អ្នកចំភ្លឺមកូន) ។ ទ្រព្យ
 ណាមានមាតាផង ទ្រព្យណាមានបិតាផង មាតាគឺគ្រប់គ្រង
 ទ្រព្យទាំងពីរចំណែកដើម្បីកូននោះ (ដោយបំណងថា ទ្រព្យ
 នេះ)ត្រូវបានផលក្នុងរបស់យើង ។ មាតាវេទន៍លំបាកដោយ
 ការបង្កើតបង្កើនកូនដូច្នេះថា ម្ចាស់កូន (ឯងចូរកុំប្រមាថកូន
 ឯងត្រកូលជាដើម) យ៉ាងនេះ ម្ចាស់កូន (ឯងចូរធ្វើការ) ឯណោះ
 ។ កាលបើកូនមានវ័យចំរើនវ័យវ័យ មាតា(បានដឹង)
 កូននោះប្រមាថកូនប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃក្នុងពេលព្រោះត្រ ហើយ
 មិនមកក្នុងវេលាល្ងាច ក៏វេទន៍លំបាកចិត្តដូច្នេះ ។ សត្វដែល
 មាតាចំភ្លឺដោយត្រង់បក្រដូសយ៉ាងនេះ ហើយមិនបំរើមាតា

មាតវំ មិច្ឆាចរិត្យាន ឈិរយំ សោ ទុបបជ្ជិតំ ។
 ឯវំ ភិច្ឆាកោសោ ចោសោ មិត្តុ អបរិចារតោ
 មិតវំ មិច្ឆាចរិត្យាន ឈិរយំ សោ ទុបបជ្ជិតំ ។
 ធនម្យំ ធនតាមាធំ ធនស្សតិ វតំ មេ សុតំ
 មាតវំ អបរិចរិត្យាន កំច្ចំ វា សោ ធិតច្ចតិ ។
 ធនម្យំ ធនតាមាធំ ធនស្សតិ វតំ មេ សុតំ
 មិតវំ អបរិចរិត្យាន កំច្ចំ វា សោ ធិតច្ចតិ ។
 អាណប្ចោ ច បមោនោ ច សនា ហសិតកិឡិតំ
 មាតវំ មិច្ឆាចរិត្យាន លត្តមេតំ វិជានតោ ។
 អាណប្ចោ ច បមោនោ ច សនា ហសិតកិឡិតំ
 មិតវំ មិច្ឆាចរិត្យាន លត្តមេតំ វិជានតោ ។
 តានញ្ច មិយវាចញ្ច អត្ថចរិយា ច យា វតំ
 សមាណត្ថតា ច ចន្ទេសុ តត្ថ តត្ថ យតារហំ ។
 ឯតេ ច សន្តិហា លោកេ រជស្សា ណីយាវ យតោ
 ឯតេ ច សន្តិហា ធាស្ស ធន មាតា មុត្តការណា
 លកេថ មាធំ មុធំ វា មិតា វា មុត្តការណា ។

ប្រព្រឹត្តទុស្កន្តមាតា ដោយនេះទៅកើតក្នុងខាត ។ សន្តវិជ្ជាបិកា
 ចំពើមាជ្ឈយក្រដាបក្រដាបសយាននេះ ហើយមិនបំរើបិកាប្រព្រឹត្ត
 ទុស្កន្តបិកានោះ តែទៅកើតក្នុងខាត ។ យើងបានឮមកថា
 សូម្បីតែទ្រព្យរបស់កូនអ្នកចង់បានទ្រព្យ តែនិវត្តន៍ទៅវិញឬកូន
 នោះវែងក្រីក្រលំបាកព្រោះមិនបំរើមាតា ។ យើងបានឮមកថា
 សូម្បីតែទ្រព្យរបស់កូនអ្នកចង់បានទ្រព្យតែនិវត្តន៍ទៅវិញ ឬកូន
 នោះ វែងក្រីក្រលំបាកព្រោះមិនបំរើមាតា ។ បញ្ចូ
 បាននូវសុខនុ៎ះ គឺសេចក្តីត្រេកអរកាយ ការសីចលនសព្វៗ
 កាលៗ បណ្តុំគប់រំបិកា បញ្ចូបាននូវសុខនុ៎ះ គឺសេចក្តីត្រេកអរ
 កាយ ការសីចលនសព្វៗ កាលៗ ខាងទីពឹងជីវិតស្រឡាញ់
 ការប្រព្រឹត្តិជាប្រយោជន៍ក្នុងលោកនេះទ ភាពនៃបុគ្គលមានខ្លួន
 ប្រព្រឹត្តិស្ម័គ្រនឹងដង្ហាបបាយនិមន្តនោះៗ តាមសមគួរទ ។ សន្តិហា-
 ធម៌ពិន័ ៖ នុ៎ះឯង វែងប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងលោក ដូចជាភ្លើងខែង
 ចៅដែលរលេច បើសន្តិហាធម៌ពិន័នុ៎ះមិនមានទេ មាតាមិនត្រូវបាន
 នូវសេចក្តីរាប់អាននឹងការបូជា ក្រោមហេតុនៃកូន ពិន័បិកា ក៏មិន
 ត្រូវបាននូវសេចក្តីរាប់អាននឹងការបូជា ក្រោមហេតុនៃកូន ។

យស្មា ច សង្កហា ឯតេ សមវេក្ខន្ធិ បណ្ឌិតោ
 វស្មា មហន្តំ មហេន្តំ ជាសំសា ច ភវន្តំ តេ ។
 ព្រហ្មាតិ មាតាបិតរោ បុត្រាចរិយាតិ វុទ្ធករ
 អាហុនេយ្យា ច បុត្តានំ បដាយ អនុកម្មតា ។
 វស្មា ហិ តេ ធនស្សេយ្យ សង្ករេយ្យ ច បណ្ឌិតោ
 អន្លេន អដោ ចាទ្ធេន វត្ថុន សយនេន ច...
 ទុច្ឆានេន ញ្ញានេន ចាតានំ ចោវនេន ច ។
 តាយ នំ ចារិចរិយាយ មាតាបិតុស្ស បណ្ឌិតា
 វំលេវ នំ បសំសន្តិ មេច្ច សក្កេ បរោជនីតិ ។

សោណនុត្តរាធិ ទុតិយំ ។

ធម្មបទ្ធានំ

អថ សត្តតិមម្ហិ ជិចាតវរេ
 សកាវទ្ធកុសាវតិរាជវរោ
 អថ សោណសុទ្ធពរោ ច បុរេ
 អភិវាសិតសត្តតិមម្ហិ សុតេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកំ ។

ពួកបណ្ឌិត វេទន៍ឃើញដោយល្អនូវសន្តិភាពមិនខ្វះ ព្រោះ
 ហេតុនោះ បណ្ឌិតវាំងនោះ វេទន៍ដល់នូវការងារចំ ទាំងអស់ក្នុង
 សរសើរ ។ មាតាបិតាជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វតិប្បត្ត បណ្ឌិត
 ហៅថា ព្រហ្មជនី បុត្រាចារ្យជនី អាហុនេយ្យជនី បេសក្ខន៍ទាំង
 ខ្សោយ ។ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតក៏ច្រើនមក ធ្វើសក្ការៈ
 ចំពោះមាតាបិតានោះ ដោយបាយ ទឹក សំពត់ ទំពេក គ្រឿង
 អប់ ដោយការផ្គត់ផ្គង់ការលាងជើង ។ បណ្ឌិតទាំងខ្សោយ វេទន៍
 សរសើរនូវបុគ្គលនោះ ព្រោះតែការបំរើ ចំពោះមាតាបិតានោះ
 លុះបុគ្គលនោះ លាងលាតទេវទៅ វេទន៍ក៏រាយក្នុងឋានសួគ៌ ។

ចប់ សោណនុត្តរាធិ ទី ២ ។

ទុទ្ធានុស្សតិមិប្បាតនោះ គឺ

រឿងព្រះពរាជប្រសើរក្នុងក្រុងកុសាវតិ ក្នុងមុន្ទាតជ័យប្រសើរគឺបំប៉ន
 សំប ទ័ងរឿងសោណភាបសន្តិខន្ធគេបសដ៍ប្រសើរក្នុងស្រុក
 គឺបំប៉នសំប ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ។

អសីតិនិបាតជានកំ

បុល្លហំសជានកំ

[១២៣] សុមុខ អនុបដិដន្តា បន្តមន្តិ វិហង្គនា

តន្ត តុវ៉ម ហ កាត្តិ ទន្ទិ ពរេ សហាយតា ។

[១២៤] តន្ត ភាហំ ឯកតន្ត ឯ តេន អមរេ សិយំ

សុទ្ធិតន្ត ឧហសិត្វា ទុក្ខិតន្ត កដំ ជហេ ។

មរណំ វា តយា សន្ធិ ជីវិតំ វា តយា វិហ

តនេវ មរណំ សេយ្យា យេត្វា ជីវេតយា វិហ ។

នេស ធខន្តា មហាភដ យន្តំ ឯវំ តតំ ជហេ

យា តតិ តុយ្ហំ សា មយ្ហំ វុទ្ធតេ វិហតាជិប ។

អសីតិនិបាតជានក

បុល្លហំសជានក

[១២៥] (កដហន្ត្រៈឈ្មោះធម្មៈតោលថា) ខ្មាលហន្ត្រៈឈ្មោះសុមុខៈ

ក្នុងបក្សកាលមិនគយដទៃមើល ហើរចេញទៅ អ្នកចូរទៅចុះ កុំ
ប្រាថ្នា (នៅក្នុងទីនេះឡើយ ព្រោះថា) គាត់ខ្ពស់ជាងសំឡាញ់
នឹងយើងដែលជាបច្ចុប្បន្ន មិនមានទេ ។

[១២៦] (ហន្ត្រៈសនាបតិឈ្មោះសុមុខៈ ក្រាបបង្គំទូលថា) ទូលព្រះ

បង្គំជាខ្ញុំ ទៅក្តី មិនទៅក្តី ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំមិនមែនមិនស្លាប់
ដោយការទៅ ឬការមិនទៅនោះទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទូលទៅរក
ព្រះអង្គដែលដល់ខ្ញុំសេចក្តីសុខហើយ នឹងលះព្រះអង្គដែលដល់
ខ្ញុំសេចក្តីខ្មុសៗម្តងម្កងកើត ។ សេចក្តីស្លាប់ជាមួយនឹងព្រះអង្គ
ក្តី ការរស់នៅវៀរចាកព្រះអង្គក្តី សេចក្តីស្លាប់នោះប្រសើរជាង
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ តែវៀរចាកព្រះអង្គហើយ រស់នៅមិនប្រសើរ
សោះឡើយ ។ បពិត្រមហាភដ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំលះចោល
ព្រះអង្គដែលដល់ (ខ្ញុំសេចក្តីខ្មុស) យ៉ាងនេះ ដោយសភាវៈ
ណា សភាវៈនោះមិនមែនជាធម៌ទេ បពិត្រព្រះអង្គជាធម៌
បក្សី ដំណើរណា របស់ព្រះអង្គ ដំណើរនោះខូលព្រះបង្គំ
ជាខ្ញុំ ក៏គាប់ចិត្តដែរ ។

(១៦៥) កា ធុ គា សេ ធម្ម ស្ស តតិ អត្តា មហា ធម្មា

សា កា ធិ ចេតយោ ធម្ម ស្ស មុត្ត ស្ស តវ វុត្តតិ ។

តតំ វា ត្ថំ ប ស្ស សេ អត្ថំ មម កុយ្យ កុ បក្ខិម

ញា តតំ វា វា សិ ដ្ឋា ធិ ទុកិ ឡំ ជីវិត កុយេ ។

យ ឡ ក កុ ធម្ម ធម្មិ ឡ អ ឡ ធម ធម សា កា តតំ

តា ធិ សេ ស កុ ធី ធា ធា តតិ ម កុ ម កំ ជោ កុយេ ។

(១៦៦) កា ធិ ធុ ប តតំ សេ ធម្ម ធម្ម អត្ថំ ធម កុ ជ្ឈ សិ

ធម្មា អប ចិ តា ស ធម្មា អត្ថំ ធម ស្ស តិ ធា ធា ធិ ។

សោ ហំ ធម្មំ អបេ កុ ធា ធម្មា ធម្មំ ស មុ ធម្មំ តតំ

កតិ កុ កុយំ ស ម្ស ស្ស តាវ កា ធុ ធម្មំ ជីវិតំ ។

(១៦៥) (ធម្មា ធម្មិ...) ដំណើរដូចម្តេចរបស់ខ្ញុំ ដែលជាប់អន្ទាក់ ហើយ ដឹងអំពីពន្លឺគ្រូ ដំណើរនោះ ទៅជាពញាចក្តីដល់អ្នក ដែលមានប្រាជ្ញា ជាអ្នកផុតពីអន្ទាក់ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អ្នកជា បក្សី កាលបើយើងទាំងពីរនាក់អស់ជីវិតហើយ អ្នកឃើញខ្ញុំ ប្រយោជន៍ដូចម្តេច របស់ខ្ញុំផង របស់អ្នកផង របស់គ្នាកញ្ញា ធី សេសផង ។ ម្ចាស់អ្នកមានស្លាបទាំងពីរដូចជាមាស កាល បង្អួចជីវិតរបស់អ្នកណា កាលបង្អួចជីវិតរបស់អ្នកនោះហាក់ ដូចជាច្រើនឆ្នាំនឹងរកដោយសេចក្តីល្អិតល្អន់ អ្នកកាលបង្អួច ជីវិត ព្រោះគុណដែលមិនជាក់ច្បាស់ដូច្នោះ ក៏ព្រោះចុះឃើញ ខ្ញុំប្រយោជន៍អ្វី ។

(១៦៦) (ហន្តិ សេ ធា បក្ខិ...) បត់គ្រូព្រះអង្គប្រសើរផុត ព្រះអង្គ មិនប្រាប់ខ្ញុំប្រយោជន៍ដែលទាក់ចុះ ក្នុងធម៌ដូចម្តេច ជួរធម៌ ដែលគួរសក្ការកាលហើយ រមែងបង្ហាញខ្ញុំសេចក្តីចម្រើន ដល់ សក្កានឹងខ្លាញ ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះ កាលឃើញខ្ញុំធម៌ ផង ខ្ញុំប្រយោជន៍ដែលកើតអំពីធម៌ផង ពិចារណាឃើញខ្ញុំ សេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះព្រះអង្គផង បានជាមិនប្រាថ្នាជីវិតទេ ។

អង្គា ឯសោ កាតំ ឧទ្ទោ យោ មិត្តា មិត្តមា បរេ

ឧ ចេជេ ជីវិតស្សាបិ ហេតុ ធម្មមនុស្សំ ។

(១៦៧) ស្វាយំ ឧទ្ទោ ច កេ ចិល្លោ កត្តិ ច វិជិតា មយំ

កាមំ កាស្យ មំឃ្លេតំ តច្ឆេតនមតោ មយា ។

អបិរុត្តំ កតេ កាលេ យំ ទណ្ឌំ ញាតិមំ មយា

តយា តំ ពុទ្ធិសម្បទំ អស្ស បរមសុតំ ។

(១៦៨) វិទូរំ មន្ទយត្តិមំ អរិយា ឯ អរិយេត្តិមំ

មច្ចុទិស្សថ ទេសាទោ អាតុកធម៌វន្តកោ ។

តេ សត្តមគិសត្ថាត្ថា ជិយេវត្តំ ហិតា ជិដា

តុណ្ហំ មាសិតុ ឧកាយោ ឧ សក្កាលេ សុមាសយា ។

មិត្តណា កាលវេកាយ៍ញ្ញន្តវិចមិ ហើយមិទេលបេន៍មិត្តក្នុងកាល
ដែលមានសេចក្តីអន្តរាយ ព្រោះហេតុនៃជីវិត ធម៌របស់មិត្ត
នោះ ឈ្មោះថាជាធម៌របស់សប្បុរសទាំងឡាយដោយពិត ។

(១៦៧) (កថាហឺន្ទ្រ...) ធម៌នោះអ្នកបានសន្សំហើយ តាំងសេចក្តី
ស្រឡាញ់ចិត្តពោះយើង ។ ក៏បានជីវិតច្បាស់ហើយ អ្នកចូររៀន
សេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើងចុះ អ្នកគឺយើងបានអនុញ្ញាតហើយ ចូរ
ទៅចុះ ។ ម្ចាស់អ្នកបរិបូណ៌ដោយប្រាថ្នា មួយទៀត ការបែក
បាក់នៃពួកញាតិណា ដែលយើងបានបំបែកហើយ ក្នុងកាល
ដែលប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ ការបែកបាក់នៃពួកញាតិនោះ អ្នក
គួរបំបែកបំបែកទុកឱ្យឈ្នុះ ។

(១៦៨) (អភិសម្ពុទ្ធភាព) កាលដែលអាយុហឺន្ទ្រវាងឡាយ ជាសត្វ
មានការប្រព្រឹត្តិដ៏ប្រសើរ កំពុងតែប្រសូត្រយ៉ាងនេះ ស្រាប់
ក៏នាយទេសាទ មកប្រកដផុតជាសេចក្តីស្ងប់ ដែលប្រាកដ
ដល់បុគ្គលណ៍ ។ ហឺន្ទ្រទាំងពីរនោះ មានប្រយោជន៍ (ដល់គ្នា
ទាំងពីរ) យូរអង្វែងហើយ បានឃើញច្បាស់ដូចសត្រូវ
កំរិតស្បៀមទាំងពីរនាក់ មិនក្រើក ចាកទ្រង់ឡើយ ។

ធនេជ្ជេ ច និស្វាណ សមុទ្កេន្តេ តតោ តតោ
 អភិក្កម្មេ វេតេជ វិជេសត្តំ វិជេសេ ។
 សោ ច វេតេជភិក្កម្ម អាសន្នំ បរមេ វិជេ
 បច្ចុក្កម្យតុ ធនេសោតោ តថា នតិ វិច្ឆិយំ ។
 ឯកេត្វ តទ្ធិមាសីធំ អតទ្ធិត្វ វុធាបរំ
 អាសន្នំ តទ្ធិមាសីធំ បេក្ខមាណមនីធំ ។
 តតោ សោ វិច្ឆិយេវ បណ្ណេ អដ្ឋកាសថ
 បវុទ្ធិកាយេ អាសីនេ វិជេសន្ន័យតណាចិយេ
 យេន្ធ ចាសេន មហាតា តថា ន ក្សតេ វិសិ
 អថ កស្មា អតថា វុំ តសី បក្ខិ ច តទ្ធិសិ ។
 កីរុ ក្យាយំ វិជេសោហតិ ឬត្តា តទ្ធិ ឧបាសសិ
 ឧហាយ សក្កណា យន្តិ តី ឯកោ អវហាយសិ ។

(១៦៩) វគ្គោ វេតេជ វិជេសត្តំ សទាចាណាសមោច មេ

ព្រានព្រាជសត្រូវនៃសត្វស្លាប បានឃើញហឫទ័យឈ្មោះសុត្វៈ
 ខ័ន្តវេហឫទ័យឈ្មោះធរដ្ឋៈជាស្តេចនៃបក្សីកាលទឹកចូលមកក្នុង
 អំពិវិនោរ ។ ក៏សួរទៅដោយប្រញាប់ៗ សុខនាយនេសាទនោះ
 សួរដោយប្រញាប់ទៅដឹកភ្នំបក្សីប្រសើរហើយ ក៏ឆ្លើយថា សត្វ
 ហឫទ័យនោះជាប់ហើយញាប់ញ័រក៏នាយនេសាទបានឃើញ
 សត្វហឫទ័យ ជាប់កន្ទាក់ហើយទំនៅ ខ័ន្តសត្វហឫទ័យទៀត
 ដែលមិនជាប់កន្ទាក់ ចូលមកកសត្វហឫទ័យដែលជាប់កន្ទាក់ហើយ
 ទំនៅ សំឡឹងមើលនូវហឫទ័យដែលបានចោល ។ លំដាប់អំពី
 នោះទៅ នាយនេសាទនោះបានសេចក្តីសង្ស័យ ក៏បានសួរនូវ
 សត្វហឫទ័យនាទណ៍ស មានកាយដ៏ធំ ជាអង្គបក្សីលើព្រៃនៃបក្សី
 ជា សត្វហឫទ័យដែលជាប់កន្ទាក់ដ៏ធំដល់រូង៖ មិនមែនជិតស្រី(ដើម្បី
 ហើរទៅ) ដោយហេតុណា (ហេតុនោះក្តៅហើយ) ម្ចាស់
 សត្វស្លាប ចុះអ្នកមិនជាប់កន្ទាក់ទេ ជាសត្វមានកំឡុង ហេតុ
 អ្វីក៏មិនហើរទៅ ។ សត្វបក្សីនេះត្រូវជាអ្វីខ័ន្តអ្នក អ្នកច (អំពី
 កន្ទាក់ហើយ) ចូលមកកបក្សីដែលជាប់កន្ទាក់វិញ បក្សីទាំងឡាយ
 នាំគ្នាហើរចោលទៅសល់ហើយ បើក៏អ្នកត្រាញទៅក៏មានដែរ ។
 (១៦៩)(ហឫទ័យសាបភី...) បពិត្រនាយនេសាទជាសត្រូវនៃសត្វបក្សី
 ហឫទ័យនោះជាព្រះរាជានិមិត្ត ជាសំឡាញ់ស្នេហាដ៏រឹងមាំនៃខ្ញុំផង

- ទេវ ធំ វិជេហស្សមិ យោគកាលបរិយាយំ ។
- [១៧០] កង មនោយំ វិហោត្តោ ហន្តស្ស ចាសនោ ឆ្នុតំ
- បនំ ហេតុំ មហន្តាបំ ពោទ្ធមរហន្តំ អាបតំ ។
- [១៧១] យនា បរាភកេហោតិ តោសោ ជីវិតសន្និយេ
- អថ ជាលក្ខ ចាសក្ខ អាសន្នាបិ ន ឧជ្ឈតិ ។
- [១៧២] អថ ភេតុ មហាបញ្ញ ចាសា ពហុវិចា កតា
- កុញ្ញមាសន្នំ ឧជ្ឈន្នំ អថេវ ជីវិតក្ខយេ ។
- [១៧៣] អថ នាយំ កយា សន្និ សំភសស្ស សុទ្ធីន្ធយោ
- អថ ឆោ អនុមត្តាសិ អថ ឆោ ជីវិតំ ននេ ។
- [១៧៤] ន ទេវ មេ ភំ ឆោតិ នមិ នត្ថាមិ តេ វតំ
- កាមំ ចិប្បមិតោ កត្វា ជីវ ភំ អនិយោ តំ ។

១១. ហិ កាលស្ស បរិយាយំ ។

- ខ្ញុំនឹងមិនឈប់នូវហឫទ័យនោះ ដល់ដល់សេចក្តីស្លាប់មកដល់ ។
- [១៧០] (នាយទេសា១...) ចុះហេតុអ្វី ហឫទ័យនេះ ក៏មិនឃើញដូច
អន្ទាក់ដែលដាក់ហើយ ដំណើរដោះហើយ ដែលជាដំណើរ
សម្រាប់ចូលសក្កន្ត ។ ចូលសក្កន្ត ។ អ្វីនឹងនូវសេចក្តីអន្តរាយ ។
- [១៧១] (ហឫទ័យសន្តាបតិ...) កាលណា ដែលសក្កន្តអ្នកមានសេចក្តី
វិនាស ក្នុងកាលជាវិសេសវិសេស កាលនោះ សក្កន្តនោះ សូម្បី
ចូលមកដល់សំណាញ់នឹងអន្ទាក់ ក៏នៅតែមិនដឹងឡើយ ។
- [១៧២] (នាយទេសា១...) ខ្លាចសក្កន្តមានប្រាជ្ញាប្រើន មែនហើយ
អន្ទាក់ចាំនិច្ចាយ យើងបានដាក់ហើយជាប្រើន កាលបើសក្ក
មានជីវិតសេសវិសេសនេះ សក្កន្តចាំនិច្ចាយ តែងចូលមក
ជាប់នឹងអន្ទាក់ដឹកជំនុំ ។
- [១៧៣] (ហឫទ័យសន្តាបតិ...) សូម្បីកាលនៅម្តងមួយនឹងអ្នកនេះមាន
សុខជាតិព្រម សូម្បីអ្នកអញ្ញាតយើងខ្ញុំ សូម្បីអ្នកទ្វិជីវិតដល់យើងខ្ញុំ ។
- [១៧៤] (នាយទេសា១...) ឯមិនដាច់ (អន្ទាក់) អញ្ជើញ ចាំនិច្ចាយទៀត
សោក ក៏មិនប្រាជ្ញាសម្រាប់ឯងដែរ ចូរឯងទៅអភិវឌ្ឍន៍នេះតាមប្រាជ្ញា
យ៉ាងតាម ហើយសេចក្តីមិនមានទុក្ខ អស់កាលជាតិវិនិច្ឆ័យ ។

[១៧៥] ឆេតិយោមេតមិច្ឆាមិ អញ្ញាទ្រេតស្ស ជីវិតា
 សទេ ឯកេន តុច្ឆាសិ មុញោកំ មញ្ច កក្កុយ ។
 អាហោមាមិណោមោទ តុល្យស្មាវយសា ទុកោ
 ន កេ លាភេន ជីវិតុំ ឯកេន ជីវិតា តុវ ។
 ភតិជ្ឈ សមមេត្តស្ស ហោតុ ភិទ្ធិ ភវស្ស^(១)
 មិ មុន្ធ ពន្ធ ទាសេន ចច្ឆា មុញ្ច ជីវិតា មិ ។
 តាវនេវ ច កេ លាភោ កាតស្ស យោជនាយ ច
 មិត្តំ ច ឧត្តរេជ្ជហិ យាវជីវាយ កេ សិយា ។

[១៧៦] មស្សន្តុចោមហាសុជ្ឈា កយា មុត្តំ វគោ កតំ
 មិត្តាមច្ឆា ច កច្ឆា ច មុត្តនាម ច ពន្ធកា ។
 ន ច កេ តាទិសាមិត្តា ពហុនំ វេន វិជ្ជេ^(២)
 យថា តុំ ឧត្តរេជ្ជស្ស ចាណសាធារណោសទា ។

១ ម. នវិជ្ជសុ ។ ២ ឧ.ម. វិជ្ជិតំ ។

[១៧៥] (ហធិវសេនាបភី...) ខ្ញុំប្រាសចាកជីវិតវិទ្យាបក្សីនោះហើយ
 មិនប្រាថ្នាជីវិតទេ ។ បើអ្នកក្រេកអរដោយហធិវមួយ ចូរអ្នកលែង
 ខ្ញុំហធិវនេះទៅ ចូរបោះតោអន្តរៀញចុះ ។ យើងចាំឯងអ្នក
 នោះ មានកំណត់ ចំណីនីវ័យស្មើ ។ តា អ្នកមិនមែនសាប
 សូន្យចាកលោកទេ សូមអ្នកប្តូរយកខ្ញុំដោយហធិវនេះ ។ ចូរ
 អ្នកសង្កេតមើលដំណើរនេះចុះ សេចក្តីជាប់ចិត្តរបស់អ្នកចំពោះ
 យើងចាំឯងឡាយ សូមលើកទុកសិន ចូរអ្នកយកអន្តរៀញចុះ
 សិនចុះ ចូរសម្រែងលែងស្តេចចក្សីជាភាវៈក្រោយ ។ លោករបស់
 អ្នកក៏នៅដដែលផង សេចក្តីអធិវនេះក៏ឈ្មោះថា អ្នកបានធ្វើ
 ភាមផង សេចក្តីរាប់អានដោយកងហធិវឈ្មោះឧត្តរេជ្ជៈ គប្បីមាន
 ដល់អ្នក ដរាបដល់អស់ជីវិតផង ។

[១៧៦] (នាយខេសាទ...) ពួកសត្វបក្សីជាច្រើន ដែលជាមិត្រ
 អាមាត្យភ្នំ មាតាបិតាភ្នំ កូនប្រពន្ធភ្នំ ជាដើមត្រូវភ្នំ ចូរប្តូរខ្ញុំ
 កងហធិវនេះ ដែលរួចហើយ ព្រោះអ្នកហៅទៅកំចាត់នេះ ។
 ពួកមិត្រ របស់ពួកសត្វជាដើមជាច្រើន ដែលប្រហែលគ្នាខឹងមិត្រ
 របស់អ្នក ដូចអ្នកជាសំឡាញ់ប្តីជីវិត ខឹងកងហធិវឈ្មោះឧត្តរេជ្ជៈ
 នេះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ ។

អប្សិទ្ធិកាល បឋម ឧប្បត្តិសង្ខារ

សោតេសហាយំ មុត្តាមិ លោកុ រាជា តវំ ធុតោ
កាមំ ចិប្បមិភោ កត្តា ញាតិមជ្ឈេ វិរោធនំ ។

(១៧៧) សោ បតីភោ បមុត្តន កត្តា កត្តាភារោ

អជ្ឈោសាសនំ វត្តត្តោ វាចំ កត្តាសុខំ កលំ
វិវំ លុទ្ធកា ឧទ្ធស្ស វិហា សាទ្ធិហិ ញាតិភិ
យជាមាមជ្ឈេ ឧបាមិ មុត្តំ ធិស្វា ធិជាជិបំ ។

(១៧៨) វិហិតំ អទុបិក្ខាមិ យជា ត្វមបិ លទ្ធសេ

លាភំ តវំ យំ^(១) ធលាដ្ឋា ចាបំ កេត្វិ ធន កត្តា
ចិប្បមាទ្ធិបុរំ កត្តា រញ្ជោ ធស្សហិ លោកុ ភោ
អតទ្ធវេ បកតិក្ខតេ កាដេ ឧកយេ ភោ បិភេ ។
ធលាដ្ឋា មហារាជ ហំសាជិបតីភោ សមេ
អយំ ហិ រាជ ហំសាជំ អយំ សេនាបតីភោ ។

១. ធលាដ្ឋា ។

ខ្ញុំនោះបានលែងខ្លាំងហើយ ដល់ខ្ញុំបញ្ចប់សក្ការៈ គ្រាន់តែបេស
អ្នកចូលទៅតាមអ្នកចុះ អ្នកវាងឡាយ ចូលទៅទៅអំពីចំនេះតាម
ក្រឡាជាដាច់ ហើយរុំរៀងក្នុងកណ្តាលក្នុងញាតិចុះ ។

(១៧៧) (អតិសម្បត្តិភាព) ហើយឈ្មោះសុមុខនោះ មានចិត្តក្រអក
អរ ព្រោះខ្លាស់ដុះចាត់បំណង ជាសក្ការៈគោរពខ្លាស់ កាលពេល
ខ្ញុំវាងស្រួលដល់គ្រូចៀត រឺចាត់សាង បង្កើតនាយទេ-
សាទ យើងក្រេកអរព្រោះបានឃើញខ្ញុំស្តេចបក្សី ដែលចូលចាត់
អន្តរាគមន៍ថ្ងៃនេះ យ៉ាងណា លោកចូលក្រេកអរជាមួយខ្ញុំក្នុង
ញាតិទាំងអស់ យ៉ាងនោះចុះ ។

(១៧៨) លោកចូលមកនេះ ខ្ញុំប្រៀបប្រដៅលោកឲ្យបានលាភ រាជហឫ
ឈ្មោះធលាដ្ឋានេះ អត់ឃើញសេចក្តីពិត បេសលោកគិតក្នុង
ខេ ។ លោកចូល(នាំយើងខ្ញុំ)ទៅក្នុងរាជប្តីជាដាច់ ហើយបង្ហាញ
ចំពោះគ្រូរាជា ខ្ញុំយើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ដែលមិនដាច់បំណង មាន
សក្តារជាប្រក្រតីបិកនៅលើអម្រែកវាំងពីរនាក់ ។ (លោក
ក្របខ្លួនថា) បង្កើតមហារាជ ហើយទាំងពីរនេះ កើតក្នុង
ក្រុមលោកដ្ឋានេះ ជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងហឫ ឯហឫនេះ ជាគ្រូរាជា
បេសហឫទាំងឡាយ ហើយមួយទៀតនេះជាសេនាបតី ។

អសីសយំ ឥមំ វិស្វា ហំសេវាដំ ធាតុមោ
 បតីតោ សុមេវោ វិស្វា តហំ នស្សតំ តេ ធិនំ ។

[១៧៧] តស្សតំ វចនំ សុត្តា កម្ពុយា ឧបហានយំ
 ចំប្បមន្តេបុរំ កត្វា មញ្ញោ ហំសេ អនុស្សយិ
 អនន្ទេ បកតីក្ខតេ កាដេ ឧកយតោ មិគេ ។

ធនុដ្ឋា មហារាជ ហំសាធិបតីតោ ឥមេ
 អយំ ហំ រាជា ហំសាដំ អយំ សេនាបតីតោ ។

[១៧៨] កតំ បដិមេ វិហត្តា តតំ ហត្ថត្ថមាតតា
 កតំ សុត្តោ មហាត្ថាដំ ឥស្សរេ ឥម អជ្ឈិតា ។

[១៧៩] វិហិតា សន្តិមេ ធាសា បល្លលេសុ ជនាធិប
 យំ យនាយតនំ មញ្ញោ ធិនាធំ ចាណា រាជធំ ។

ព្រះរាជាជាតិបតីលើពួកជន ព្រះបាទអាយិញ្ញាធិបតីនៃ
 ហើយ មុនជាព្រះបាទព្រះរាជហឫទ័យត្រេកអររីករាយ ខឹង
 ច្របាច់នូវព្រះរាជប្រើប្រន់ដល់អ្នក ឥតសង្ស័យ ។

[១៧៧] នាយកសាវ លុះបានស្តាប់ពាក្យហឫទ័យនោះសុមុខៈ
 នោះហើយ ក៏បង្កើយកិច្ចការ រួច (តាំងព្យាបាល) ទៅរាង
 ក្នុងបុរីយ៉ាងតាម ហើយបង្ហាញចំពោះព្រះរាជាទូរហឫទ័យតាំងពី
 ដែលមិនជាប់អន្ទាក់ មានសភាពតាមប្រក្រតី បំភ្លឺលើអម្រក
 តាំងពីរាងជា បដិគ្រមហារាជ ហឫទ័យតាំងពីនេះ កើតក្នុង
 ក្រុមលោកផ្ទះ ជាអតីតលើពួកហឫទ័យ ឯហឫទ័យនោះជាព្រះរាជា
 របស់ហឫទ័យទាំងឡាយ ហឫទ័យទាំងឡាយនេះ ជាសេនាបតី ។

[១៧៨] (ព្រះរាជា...) ហឫទ័យនេះ មកបំភ្លឺក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អ្នក
 តើដោយហេតុដូចម្តេច អ្នកជាតាយក្រាម បានដល់នូវភាពជាធំ
 ជាឥស្សរេហឫទ័យ ទាំងឡាយក្នុងនេះ ដោយហេតុដូចម្តេច ។

[១៧៩] (ព្រះបាទ...) បដិគ្រប្រាសន្តិដាច់ជាតិជន ទូលព្រះបន្តិ
 ជាទ្វីស្តាល់នៅកន្លែងជាច្រើននៃពួកសត្វស្វាបណា ។ ជាទ្វីច្នៃ
 ឲ្យអស់ទៅនៃជីវិត នៃពួកសត្វស្វាប ទូលព្រះបន្តិជាទ្វីបានដាក់
 អន្ទាក់តាំងនេះលើកក់តាំងឡាយ (ក្នុងកន្លែងនោះ ។) ។

តាមសំ ធាសមាសដ្ឋ	ហំសាណា អតដ្ឋ
តំ អតដ្ឋោ ឧចាសីនោ	មមាយំ អដ្ឋកាសថ ។
សុទ្ធករំ អនិយេហំ	ឧបាតេ កាវុត្តមំ
កត្តុរត្ត បរក្កន្តោ	ធម្មយុត្តោ វិហង្គមោ ។
អត្តមោយំ ចជំគ្មាន	ជីវិតំ ជីវិតារហោ
អនុត្តន្តោ អាសីនោ	កត្តុ យាចិត្ត ជីវិតំ ។
តស្ស តំ វចនំ សុត្វា	បសាទមហាមជ្ឈិកា
តតោ ឯ ចាមុច្ចំ ចាសា	អនុញ្ញាសំ សុខេន ច ។
សោ បតីតោ បមុត្តេន	កត្តុនា កត្តុការវោ
អដ្ឋកាសថ វង្គត្តោ	វាចំ កត្តសុខំ គណំ ។
ឯវំ លុទ្ធក ធម្មស្ស	សហ សព្វេហំ ញាតិកំ
យថាមាមជ្ឈំ ធម្មាមិ	មុត្តំ និស្សា និជានិបំ ។
ឯហំ តំ អនុសិក្ខាមិ	យថា ភូមិ លទ្ធសេ
លាភំ ក្បាយំ ធម្មរដ្ឋោ	ចាបំ តតិញ្ចំ ន ធម្មតិ ។

ពន្យល់ប្រាមកដាច់គ្នាគ្រប់គ្រាន់ដូច្នេះ ចំណែកហឫទ័យសា-
 បតីនេះ មិនជាប់អន្ទាក់ទេ តែចូលទៅទំនិតនិងពន្យល់នោះ
 ហើយបាននិយាយនឹងទូលព្រះបង្គំជាប់ ។ ហឫទ័យសាបតីនេះ
 (បានធ្វើ) ខ្ញុំអំពីដែលត្រូវដឹងមិនមែនជាអោយធ្វើបានដោយក្រ
 ជាសត្វប្រកបដោយធម៌ សត្វក្នុងប្រយោជន៍ របស់ម្ចាស់
 បានប្រកាសខ្ញុំកាលខ្ញុំនឹងជាសត្វដ៏ទុក្ខ ។ ហឫទ័យសាបតី
 នេះ ជាសត្វក្នុងន័យសេចក្តី តែស្វ័យចេញពីខ្លួន កាល
 សរសើរ(ខ្ញុំខ្ពង់ខ្ពស់)ហើយទំនាស់ បានសុំខ្ញុំពីវិញម្ចាស់ ។
 ទូលព្រះបង្គំជាប់បានស្តាប់ពាក្យនោះ របស់ហឫទ័យសាបតីនោះ
 ហើយ រើបដល់ខ្ញុំសេចក្តីច្រើនថា លំដាប់នោះ ទូលព្រះបង្គំ
 បានដឹងពន្យល់នោះចាកអន្ទាក់ ទាំងបានអនុញ្ញាតឱ្យទៅដោយ
 ស្រួល ។ ហឫទ័យសាបតីនោះ ក៏មានចិត្តរីករាយ ព្រោះម្ចាស់
 បានចេះហើយ ជាសត្វគោរពម្ចាស់ កាលនឹងកាលវាបានស្រួល
 ដល់គ្រូចៀន បានកាលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះព្រាហ្មណ៍ ថ្ងៃនេះ
 ខ្ញុំរីករាយ ព្រោះបានឃើញស្តេចយក្សដែលចេះហើយយ៉ាងណា
 សូមឱ្យលោករីករាយ ជាមួយនឹងពួកញាតិទាំងអស់យ៉ាងនោះ ។
 លោកចូរមកនេះ ខ្ញុំនឹងប្រៀនប្រដៅឱ្យបានខ្ពស់ណាស់ ពន្យល់
 ឈ្មោះធម្មត្ថៈនេះ ឥឡូវឃើញសេចក្តីអត្រក់កិច្ចចូលរបស់ លោកទេ ។

ចិប្បមន្តេបុរំ កុត្តា រោធិ្យា នស្សហិ ហេ ឧកោ
 អគន្ធន្ធ បកតិក្ខតេ កាដេ ឧកយតោ បិគេ ។
 ធនរដ្ឋា មហារាជ ហំសាជំបតិយោ វិមេ
 អយត្តា រាជា ហំសាជំ អយំ សេនាបតីនរោ ។
 អសំសយំ វិមេ និស្វា ហំសាជំ នរាជិយោ
 បតីតោ សុមនោ វិត្តោ តហំ នស្សតិ តេ ធម៌ ។
 ឯវុត្តេស្ស វិចារា អាជីតាមេ ឧកោ មហោ
 ឯវុត្តេ ហិ វិមេ អស្សុ ឧកោ អនុមត្តា មហោ ។
 សោយំ ឯវុត្តេតោ បក្ខី ធិដោ បរមធម្មិតោ
 មាណិសស្ស ហិ សុត្តស្ស ជនយេយ្យាថ មន្តរំ ។
 ឧបយាទព្យ តេ ទេវ ធាត្វំ បស្សមិ ឯវុត្តំ
 សន្តសន្តសន្តសន្តសន្ត តំ បស្ស មនុស្សាធិប ។

លោកចូរនាំយើងទៅក្នុងបុរីជាតាប់ ហើយបង្ហាញប្រារាជានុវ
 យើងទំពាំងពិសាគ ដែលមិនជាប់ចំណង មានសភាពជាប្រក្រតី
 បិគេនៅលើគេម្រកទាំងពីរទាំង ។ (លោកប្រាប់ទូលថា) បពិត្រ
 មហារាជ ហឿនទាំងនេះ កើតនៅក្នុងក្រលួលធនដ្ឋៈជាអធិបតីលើ
 ទុក្ខបាទី ឯហឿននេះជាប្រារាជារបស់ហឿនទាំងឡាយ ហឿនមួយ
 រឿងនេះជាសេនាបតី ។ ប្រារាជជាតិលើពួកជនបាទីកាយើង
 រាជហឿននេះហើយ មុខជាទាំងនោះប្រារាជសាមនស្ស
 រីករាយ ទាំងប្រារាជទាំងឡាយដ៏ច្រើន ដល់លោកដោយជិត ។
 ទូលប្រារាជទាំងនោះ បាននាំហឿនទាំងពីរនេះមក ភាគពាក្យហឿន
 ជាសេនាបតីនេះយ៉ាងនេះ ព្រោះថា ទូលប្រារាជទាំងនោះបានបើក
 លែងហឿនទាំងពីរនេះ ក្នុងទីនោះចុះទៅហើយ ។ សក្ខបក្សនោះ
 ជាដំណាក់ មានដំណើរយ៉ាងនេះ ប្រកបដោយធម៌ដ៏ក្រៃលែង
 ព្រោះថា សក្ខបក្សនោះបានញ្ចុះចិត្តដ៏ទន់ទ្រង់ក៏ដល់ប្រានព្រៃ
 ប្រាសដូចជាទូលប្រារាជទាំងនោះ ។ បពិត្រប្រារាជសម្មាសម្ពុទ្ធ ទូល
 ប្រារាជទាំងនោះ មិនឃើញដូចជាដទៃ ក្នុងស្រុកនៃប្រារាជក្ស
 ដ៏សម្បូរដល់ព្រះអង្គឡើយ បពិត្រប្រារាជទាំងនោះពួកមនុស្ស
 សម្បូរព្រះអង្គទាំងលើផ្ទៃដីនេះ ។

(១៨២) ឱស្វា ឱសិដ្ឋំ កដាចំ ដីមេ សោវណ្ណមយេ សុរោ

អដ្ឋកាសថ វត្តិវត្តា កំចំ កក្កាសុចំ កលំ។

កក្កិ ទុកោតោ កុសលំ កក្កិ កោតោ អនាមយំ

(១)

កក្កិ រដ្ឋមិទំ ដីតំ ធម្មេន មនុស្សសិ។

(១៨៣) កុសលញ្ចេមេ ហំស អដា ហំស អនាមយំ

អដា រដ្ឋមិទំ ដីតំ ធម្មេន មនុស្សសិ។

(១៨៤) កក្កិ ទុកោ អមរេសុ គោសោ កោចិ នវិដ្ឋិតិ

កក្កិ ចតេ ធម្មេសុ ឆាវកក្កិ ដីវតំ ។

(១៨៥) អដាមិ មេ អមរេសុ គោសោ កោចិ នវិដ្ឋិតិ

អដាមិ តេ មមរេសុ ឆាវកក្កិ ដីវតំ ។

(១៨៦) កក្កិ តេ សាធិសី កវិយា អស្សវា បិយកាលិបិ

បុត្តរមយស្សបេតា តវ ធម្មវសានុតា

១៩. មនុស្សតំ ។

(១៨៦) កដហន្ទ្យបាខេយ្យព្រាហ្មណំ ប្រវត្តនំ ទៅលើតាំងជាវិការៈ

វៃនាសដ៏ស្អាត កាលនឹងកាលនូវវិចារិយស្រួលដល់គ្រូចៀក

បាខកោលថា ព្រះអង្គបាខសេចក្តីសុខស្រួលទេព ព្រះអង្គមិន

មានជម្ងឺអ្វីទេ មួយទៀត ព្រះអង្គគ្រប់គ្រង ដែនដីធំទូលាយ

នេះ ភាមធម៌ដែរ ។

(១៨៧) (ព្រាហ្មណ៍...) ម្ចាស់ហន្ទ្យ យើងមានសេចក្តីសុខស្រួល

ទេ ម្ចាស់ហន្ទ្យ យើងមិនមានជម្ងឺអ្វីទេ ម្យ៉ាងទៀត យើងគ្រប់

គ្រងដែនដីធំទូលាយនេះ ភាមធម៌ហើយ ។

(១៨៨) (កដហន្ទ្យ...) កំហុសបន្តិចបន្តួចរបស់ព្រះអង្គមិនមានក្នុងពួក

អាមាត្យទេព ពួកអាមាត្យទាំងនោះ មិនកាលយើងវិគព្រោះ

ប្រយោជន៍ទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គទេ ។

(១៨៩) (ព្រាហ្មណ៍...) កំហុសបន្តិចបន្តួចរបស់យើង មិនមានក្នុងពួក

អាមាត្យទេ អាមាត្យទាំងនោះ មិនកាលយើងវិគព្រោះប្រយោជន៍

ទាំងឡាយរបស់យើងទេ ។

(១៩០) (កដហន្ទ្យ...) អត្ថមហេសីរបស់ព្រះអង្គដែលមានជាតិស្មើ

គ្នា ជាស្រីស្អាតបង្អស់ កោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ

បុត្រ ប្រពន្ធដ៏យស សុខភាពសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គដែរ ។

(១៨៩) អថោមេសាទិសី ភរិយា វស្សុក្ខំ បិយោភាណិធិ

បុត្តវេយ្យោបេតា មម ធន្តវសាទុតា ។

(១៩០) ភវន្តិ^(៩) កុច្ចំ ទុមហា- សត្តហត្ថត្ថតំ តតោ

ទុត្តរាបជ្ជំ វិបុលំ តស្មី បវមនាបទេ ។

កុច្ចំ យន្តាបតិគ្គាណ ធលោណ សមហោសេយិ

វរមេតេសំ ជន្មាមំ ចាតិកំ ភវតិ តាវទេ ។

(១៩១) ទេមហាសិ មហាភជ វរមាបរិយាសតិ

ន ចាយំ តិញ្ចវស្មាសុ សត្តុវ សមបជ្ជនំ ។

បច្ចុតម្បិត្តំ ធនសាធា បុត្តេវ អជ្ឈកាសជំ

តនាយំ សុមុទោយេវ បណ្ឌិតោ បច្ចុតាសជំ ។

តស្ស តំវនំ សុត្វា បសាទមយមជ្ឈតា

តតោ មំ ចាមុចិ ចាសា អនុញ្ញាសិ សុទេន ច ។

ននព្វំ សុមុទេវេវ វតនត្វាយ ចិន្តិតំ

កោតោ សកាសេ អាតមំ វតស្ស ធនមិច្ឆតា ។

ទ. វ. ១ ។ ឃ. វ. ១ ។

(១៨៨) (ព្រះរាជា...) កេតុបេសិបេសិយេនិវេសនាធាតុស្មី

តា ជាស្រីស្តាប់បង្គាប់ កោលនូវតាត្បាញស្រឡាញ់ ប្រកប

ដោយបុត្រ ប្រុស ឆ្លើយស លុះកំណត់សេចក្តីប្រាថ្នាបេសិយេនិវេសនា

(១៨៩) អ្នកដ៏ចម្រើន លុះក្នុងកណ្តាប់ដៃសត្រូវដ៏ធំ ដល់ខ្ញុំសេចក្តី

ទុក្ខដ៏ធំ ក្នុងអន្តរាយទីមួយនោះដែរ ។ ព្រានព្រៃបាទស្កុះ

ចូលទៅសំពត់អ្នកដោយដង្ហែងដែរ ដូចកំពើយ៉ាងនេះ តែង

មានជាធម្មតា ដល់ភ្នែកអ្នកធ្វើអំពើតាមក្រក់ ក្នុងទណៈនោះ ។

(១៩០) (រាជហឫទ័យ...) បពិត្រមហាភជ ខួលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបាទសេចក្តី

ក្សេមក្សាន្តទេ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ព្រានព្រៃនេះ មិន

ដល់ (ខ្ញុំកាលខ្ញុំខ្លួន) ដូចជាសត្រូវចំពោះខួលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនិច

ក្នុងឡើយ ។ ព្រានព្រៃនេះ ថយបង្គំច ។ ក៏បាទសាកសួរ

ខួលព្រះបង្គំជាមុន ព្រានោះ ហឫទ័យស្មុគ្រ ជាបណ្ឌិត

បាទនិយាយអបរិញ្ញ ។ ព្រានព្រៃបាទស្កាប់តាត្បាញហឫទ័យ

ស្មុគ្រនោះហើយ ក៏បាទដល់ខ្ញុំសេចក្តីជ្រះថ្លា លំដាប់នោះ

ព្រានព្រៃបាទនោះខួលព្រះបង្គំជាខ្ញុំអំពីអត្តាកំ ពុំនឹងបាទអនុញ្ញាត

ឲ្យទៅដោយស្រួលឆន្ទ ។ ចំណែកមេកក្កដាសំណាក់នៃព្រះអង្គនេះ

ក៏ហឫទ័យស្មុគ្រចង់បាទទ្រព្យដល់ព្រានព្រៃខ្ញុំ បាទអត

ហើយដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ព្រានព្រៃខ្ញុំ ។

[១៧០] ឡាតតត្រាវិទំ កវ័តំ ចត្តតោ ចស្មំ ធន្យា

ឯសោ បាមិទាវិទំ លកតំ យាវទិច្ឆតិ ។

[១៧១] សន្តប្បយិក្ខា ឧសាទំ កោតេហំ មនុជាទិមោ

អដ្ឋកាសេ វត្ថុត្តោ វតំ កណ្តាសុទំ កណ្តំ

[១៧២] យំ ទលុទ្ធម្មនាទិទំ វសោ វត្ថុតិ កេតុំ ទំ

សទ្ធិស្សរិយំ កវ័តំ ចសាសេ យទិច្ឆតិ ។

នាទត្ថំ ឧបកោត្ថំ វ យត្ថញ្ញំ ឧបកប្បតិ

ឯតំ ធនាមិ វេ វត្ថុំ វស្សរិយំ វស្សនាមិ វេ ។

[១៧៣] យថា ចម្បាយំ សុមុទោ អដ្ឋកាសេ យ្យចស្មំ តោ

កាមសា វុទ្ធិសម្បន្នោ តមស្ស បាមច្យយំ ។

[១៧៤] អហំ ទលុទ្ធម្មនាទិទំ ធាតុកវាវិទំ

ចជីវត្ថុំ ធនស្រោមិ ធម៌សោ វិទយោ សិយា ។

[១៧០] (ប្រាសាទ...) ដំណើរមករបស់អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ជាការ
ស្រួលណាស់ហើយ យើងមានចិត្តប្រកាសព្រះការបាទយ៉ាងអ្នក
ឯព្រះព្រះនេះ ចូរបានច្រឡំជាច្រើនដល់អស់ចំណង់ចុះ ។

[១៧១] (អភិសម្ពុទ្ធគាតា) ប្រាសាទដ៏ធំជាងមនុស្ស បានញ្ញត្តិនាយខេ-
សាន្តិវត្ថុស្តាប់ស្តាប់ដោយភាគៈតាមដំណើរដែលសក្ខីបក្សិបាទ្យ
និយាយខូតតាមស្តាប់ស្រួលដល់ព្រះចៀក បាទពោលហើយ ។

[១៧២] (ប្រាសាទ...) អំណាច (របស់យើង) ប្រព្រឹត្តទៅអស់ទំងាញទ្រង់
ទុកនូវធម៌ (ច្បាប់) ណា អ្នកដ៏ចំរើនចូរជាទីគួរឱ្យចង់អស់នោះ
សូម្បីភិក្ខុច ចូរគ្រប់គ្រងទូទាំងទីប្រាជ្ញាចុះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រាជ្ញ
ណាដ៏ទៃឯសម្រេចដើម្បីនឹងឱ្យបាន ឬជាគ្រឿងប្រើប្រាស់
យើងឱ្យខូចច្រឡំនោះដល់អ្នក យើងនឹងលះខ្លួនកាត់ជាទីដល់អ្នក ។

[១៧៣] ប្រសិនបើហឺន្ទ្រស្រាស្ត្រៈ ជាបណ្ឌិតបរិបូណ៌ដោយប្រាជ្ញា
នេះ ពោលខូតតាមដល់យើងតាមសេចក្តីប្រាជ្ញា តាមនោះជា
ច្រើនឡាញ់របស់យើងគ្រែពេក ។

[១៧៤] (ហឺន្ទ្រស្រាស្ត្រៈ...) បង្កើតព្រះមហាក្សត្រ ទូលព្រះបង្គំ
ជាទី ដូចជាធាតុកវា (ចូលទៅ) កាន់ចំនោះ (វៃត្ថុ)
មិនកាច់នឹងក្រាបខូលគបបាទទេ ដ្បិតការក្រាបខូលគបនោះ
មិនមែនជាច្បាប់ សម្រាប់ទូលព្រះបង្គំ ជាទីរឿយ ។

អម្ព្យាគោត្យោសោសេដ្ឋោ ភូត្វា ទុក្ខមសត្តកោ
 ភូមិគាលោមនុស្សោ ឬជា មហាហិ ហេតុតិ ។
 តេសំ ទុក្ខំ កណ្តំ វត្តមានេ វិជ្ជយេ
 មន្តំ មជ្ជិត្តំ មេស្សន មនុស្សាធិប ។
 (១៧៥) ធម្មេន កំរេន សាគោ មណ្ឌិតោ អណ្ឌិតោ ឥតិ
 ន ហេវ អកាតត្ថស្ស នយោ ឯតាទិសោ សិយោ ។
 ឯវំ អត្តមកតិមា ឯវំ ទុក្ខមសត្តកោ
 យាវតត្ថមយា ទិដ្ឋា ឆាញ្ញំ មស្សនមិ ឯទិសំ ។
 តុដ្ឋោស្មិ កោ មកតិយា កក្សេន មនុស្សេន ច
 ឯសោ ចាបិ មមច្ចតោ ចិវមស្សយ្យកោ ឧកោ ។
 (១)
 (១៧៦) យំ កំច្ចំ បរមេ មិត្ត កតមស្មាសុ តំ ឧយា
 មត្តា ទិស្សសយំ ឡត្តា កត្តិស្មាសុ យា តវ ។

១. យំ តិញ្ចំ ។

កថហន្តិប្រសើរិយុំតង្គិកទូលប្រាបន្តិដាច្ចៈនោះផង ព្រះអង្គ
 ជាសត្វដ៏ទុក្ខមក្សាវែងដ៏ជាជំនាន់មនុស្សផង ខ្លះទូលប្រាបន្តិដាច្ចៈ
 ឬជាដោយហេតុដ៏ច្រើន ។ បង្កាច្រាបន្តិដាច្ចៈនោះមនុស្ស កាល
 ដែលការវិជ្ជាច្នៃ កំរិតប្រព្រឹត្តទៅតាមការស្ម័គ្រចិត្តប្រកប
 ទូលក្នុងបន្ទាន់នៃព្រះអង្គទាំងពីរកំរិតមានព្រះបន្ទូលនោះឡើយ
 (១៧៥) (ព្រះរាជា...) បានឮថា នាយក្រាន បានសរសើរអ្នក
 ដោយធម៌ថា អ្នកជាបក្សបណ្ឌិត ប្រាជ្ញាបែបនេះមិនធម៌មាន
 ដល់សត្វដែលមានអក្ខតាភិមិត្តសម្រេច ។ អ្នកមានប្រក្រតី
 ដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះ ជាសត្វដ៏ខ្ពស់យ៉ាងនេះ សត្វទាំងឡាយ
 ទាំងប៉ុន្មានដែលយើងបានឃើញហើយ យើងមិនដែលឃើញនូវ
 សត្វដ៏ខ្ពស់បែបនេះ ។ យើងគ្រេកអរដោយបានឃើញអ្នកទាំងពីរ
 ជាដំបូងផង ដោយពាក្យដ៏ពិរោះផង ខ្ញុំនេះជាសេចក្តីពេញចិត្តរបស់
 យើង យើងធម៌ប្រព្រឹត្តអ្នកទាំងពីរ អស់កាលជាអន្តរាគមន៍ ។
 (១៧៦) (កថហន្តិ...) ទិព្វកាវិដែលត្រូវធ្វើចិព្វកាមិត្តដ៏ប្រសើរ អំពី
 នោះព្រះអង្គបានធ្វើហើយចិព្វកាទូលប្រាបន្តិទាំងពីរ សេចក្តី
 កប់អាមណា របស់ព្រះអង្គ ចំពោះទូលប្រាបន្តិទាំងពីរ ទូល
 ព្រះបន្តិទាំងពីរហួតហើយចាត់ព្រះអង្គ ដោយឥតសង្ស័យ ។

អនុញ្ញាត ទូល សុខហា- ញាតិសង្ឃសម្ពាសន៍
 អនុស្សាវរីយ៍ អនុញ្ញាត ទុក្ខំ ពហុសុ មន្តសុ ។
 តេសំ សោតវិយាតាយ តាយា អនុមតា មយំ
 តំ បទន្តិណតោ តាញា ញាតិ បស្សេម្បុរ្តម ។
 អន្តរា វិបុលំ មិត្តំ កវតំ វិបុលំ ទស្សយា
 ឯសោ វាចំ មហាអត្ថោ ញាតិវិស្សាសធាសិយា ។

[១៩៧] ឥតំ វត្តា ធម្មតោ ឯសរាជា ឧបាសិក
 ទុក្ខំ ជីវិតាយ ញាតិសង្ឃមុតាតម្ភំ ។
 តេ អរោគេ អនុប្បត្តេ ធិស្វាណ បរមេ ធិដេ
 កោតាតិមកកុំ ឯសា បុគ្គលោ អជាយថ ។
 តេ បតីតា បម្បត្តេ កត្តា កត្តតារា
 សមត្ថា បរិករិសុ អន្តរា ឧបាសិក ។

សេចក្តីក្នុងនោះ បានកើតឡើងហើយអ្នកបក្សជាច្រើន ព្រោះ
 មិនឃើញទូលព្រះបង្គំជាប់ទាំងពីរ ក្នុងចន្លោះនៃពួកញាតិ
 ជាច្រើន ដោយគិត ។ យើងទាំងពីរដែលព្រះអង្គអនុញ្ញាត
 ហើយ ដើម្បីចែកចំណែកនៃសេចក្តីសោត របស់បក្សទាំងនោះ
 ដល់ព្រះអង្គជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ ទូលព្រះបង្គំជាប់ទាំងពីរ
 សូមជម្រាបក្សព្រះអង្គ ហើយទៅចូលនឹងពួកញាតិ ។ ទូល
 ព្រះបង្គំជាប់ បានសេចក្តីត្រេកអរដ៏ទូលាយ ព្រោះបានចូល
 ព្រះអង្គដោយគិត ម្យ៉ាងទៀត ប្រយោជន៍ចំពោះ កើតមាន
 ព្រះវិសេសក្តីស្និទ្ធស្នាលចំពោះញាតិ ។

[១៩៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លុះពេលព្រះបាទបាទ្យា (និគ្រាស្យ
 ឈ្នះសុមុខៈ) បានពាលភាពនេះ ចំពោះព្រះរាជាជាតំលើដៃ
 ចេញហើយ ក៏ហើរសំដៅទៅក្នុងពួកញាតិ ពេញស្រយុវស្រី
 ទុក្ខ ។ សក្ខីហឿនទាំងឡាយ បានឃើញនូវហឿនដ៏ក្នុងទាំងពីរ
 នោះមិនមានរាគមកដល់ហើយ ក៏បានធ្វើឱ្យសម្បជ័យ កោត ។
 សូរស័ព្ទឆ្លងយ៉ាងខ្លាំង ក៏កើតមានឡើង ។ បក្សទាំងនោះ មាន
 សេចក្តីត្រេកអរ ព្រោះម្ចាស់រួចហើយ ជាសក្ខីភាពចំពោះ
 ម្ចាស់ ជាសក្ខីបានទូទាំងពីរ ហើយហើយក្រឡឹងជុំវិញ ។

[១៩៨] ឯវំ មិន្តវត្ថំ អត្តា សទ្ធ ហោន្តំ បដស្តិណា
 ហំសា យថា ននរថ្វា ញាតិសង្ឃមុតាតមុន្តំ ។

ចុល្យហំសធាតុ បដសំ ។

មហាហំសជីវិតកំ

[១៩៩] ឯតេ ហំសា បក្កមន្តំ វត្តន្តំ កយមេវតា
 ហរិវុច ហោមវត្តន្តំ តាមំ សុមុខ បក្កម ។
 ឱហាយ មំ ញាតិគណំ ឯកំ តាសវសំ តតំ
 អនបេត្តមាថា តទ្ធន្តំ តំ ឯកោ អវហ័យសិ ។
 បតេវ បតតំ សេដ្ឋំ នត្ថំ នទ្ធ សហាយតា
 មា អនិយាយ ហំបេសំ តាមំ សុមុខ បក្កម ។

[២០០] នាហំ ទុក្ខបរេនាបិ ននរថ្វ តុវំ ជិហោ
 ដិវតំ មរណំ វា មេ តយា សន្តិ កវិស្សតំ ។
 នាហំ ទុក្ខបរេនាបិ ននរថ្វ តុវំ ជិហោ
 ឯ មំ អនវិយសំយុត្តេ តម្មេយោ ជេតុមវហសិ ។

[២០១] ប្រយោជនំ វាតិអសំ បេសំ តុក្កដិម្ហកមាធបំ ឯវនិសប្រេប
 សេចក្តីសុខយ៉ាងនេះ ដូចជាហឿនឈ្មោះធាតុដ៏ធំហឿនឈ្មោះ
 សុមុខ៖ បានហើយចូលទៅកេតុកញ្ជាតិដូច្នោះ ។

ចប់ ចុល្យហំសធាតុ ទី ១ ។

មហាហំសជីវិតកំ

[២០២] (ឯវនិសប្រេបតា) ហឿនចាំងឡាយនេះ ត្រូវតែយកមកហើយ
 វាតាហើរទៅ ម្ចាស់សុមុខ៖ អ្នកមានវិស្សកដូចមាស មានសម្បត្តិ
 ដូចមាស អ្នកចូរហើរទៅតាមប្រាថ្នាចុះ ។ តួកបក្សីជាញាតិ
 បានលះចោលខ្លះយើង ដែលលុះអំណាចខ្លះអ្នកកំភ្លេចខ្លះ មិន
 អាល័យហើរទៅ អ្នកក្រាញនៅតែម្នាក់ឯងដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អ្នកដ៏
 ប្រសើរជាងតួកបក្សី អ្នកចូរហើរទៅចុះ ព្រោះថាតាមជាសំឡាញ់
 យើងដែលជាប់ចំណង មិនមានទេ អ្នកកុំធ្វើខ្លួនឱ្យសាបសូន្យ
 ពាក្យសេចក្តីសុខឡើយ ម្ចាស់សុមុខ៖ អ្នកចូរហើរទៅតាមប្រាថ្នាចុះ ។

[២០៣] (ហឿនសេនាបកិឈ្មោះសុមុខ៖ កោលថា) បពិត្រព្រះបាទធាតុដ៏
 ខ្ពង់ខ្ពស់បង្គំជាង ភូមិសេចក្តីខ្ពង់ខ្ពស់បង្គំតែហើយ ក៏មិនឧប្បលះ
 ចោលព្រះអង្គ ដំរើកម្មសេចក្តីស្តាប់បេសំខ្ញុំលាបង្គំជាង ខ្ញុំនឹងមានជា
 មួយព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះបាទធាតុដ៏ ខ្ពង់ខ្ពស់បង្គំជាង ភូមិសេចក្តីខ្ពង់ខ្ពស់
 បង្គំប្រកបសង្កត់ហើយ ក៏មិនឧប្បលះចោលព្រះអង្គ ចាំន
 ព្រះអង្គក៏មិនប្រកបខ្ញុំលាបង្គំជាង ក្នុងអំពើមិនប្រសើរទេ ។

សុត្តន្តបិដក សុខា ឡាប្បិ សុតិវ្ត្ថសមិកោ បិសោ ។

ប្រាសាទសេនាបតិឡាប្បា ហំសាចំ បរុត្តម

កាធិមហំ វិកត្តិស្សំ ប្រាតិមជ្ឈេ វិសោ កតោ

តំ ហិក្ខា បតតំ សេដ្ឋ តិវ្ត្ថេ វក្ខាមិកោ កតោ

និព ចាលំ ចជិស្សមំ ធានវយំ កុត្តមុស្សហោ ។

[២០០] ឯសោ ហិកត្តាសុមុទ យំ ត្វំ អវយបនេ បិសោ

យោ កត្តាវ សុទាវមំ ន បរុត្តមុស្សហោ ។

តត្ថិមេ បេក្ខមាធស្ស កយំ នត្ថេវ ជាយតិ

អនិក្ខតសិ ត្វំ មយ្ហំ ឯវក្ខតស្ស ជីវិតំ ។

[២០២] វិសោ មន្តយន្តាចំ អវយាចំ អវយវុត្តិចំ

នណ្ឌមាធាយនេសាធា អាមតិ តុរិយោ កុសំ ។

ខុលព្រះបង្គំជាង្គំ ជាតុលាមានវិយស្ម័ត ជាសំឡាញ់នឹងព្រះអង្គ
ប៉ុន្មានក្នុងអំណាចបង្គំ របស់ព្រះអង្គ ដែលជាបង្គំប្រើត្រូវ
ដោយប្រពៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងពួកនៃហឫ
ខុលព្រះបង្គំជាង្គំ ប្រាកដជាសេនាបតិរបស់ព្រះអង្គ លុះខុល
ព្រះបង្គំជាង្គំហើរទៅអំពីទីនេះ នឹងថែរក្សាសត្វក្នុងកណ្តាលញាតិ
ដោយប្រការដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរ ជាងពួកបក្ស
ខុលព្រះបង្គំលះចោលព្រះអង្គ ហើយទៅអំពីទីនេះ នឹងប្រាប់
(ដំណឹង) របស់ព្រះអង្គដូចម្តេច ខុលព្រះបង្គំនឹងលះចោលពីរ
ក្នុងទីនេះ មិនអាចនឹងធ្វើអំពើ មិនប្រសើរទេ ។

[២០១] (កជហឫ. .) ម្ចាស់សុមុទ្ធៈ ភ្នំដោងម (របស់បាពណ្តកបណ្ឌិត
ទាំងឡាយ) ព្រោះថា អ្នកប៉ុន្មានក្នុងអង្គរបស់ជនដ៏ប្រសើរ
មិនអាចលះចោលយើងដែលជាម្ចាស់ផង ជាសំឡាញ់ផង ។ ដូច
ថា កាលយើងសំឡឹងមើលអ្នក សេចក្តីយកមិនកើតសោះទេ
អ្នកបានញ៉ាំងយើងដែលមានសភាពយ៉ាងនេះ ឲ្យទាននូវជីវិត ។

[២០២] (អភិសម្ពុទ្ធភាព) កាលដែលហឫ ដ៏ប្រសើរ (ពីរ)
មានការប្រើត្រូវ ដ៏ប្រសើរ កំពុងប្រើក្បួន យ៉ាងនេះ
ដូច្នេះ នាយទេសាទកាន់ដម្បង ប្រញាប់មក ដល់ក្រោម ។

តមាបត្ថំ ធិស្វា ន សុមុទោ អតិប្បុហយំ^(១)
 អដ្ឋាសំ ធុរតោ រត្នោ ពំសោវិស្សាសយំ ឲ្យជំ។
 មា ភាយំ បតតំ សេដ្ឋ ធិ ហំ ភាយ ម្ពំ តាធិសា
 អហំ យោគំ បយេក្ខិស្សំ យុត្តំ ធម្មបសន្តាតំ
 តេន បរិយាបនា នេន ចំប្បិចាសា បមោក្ខសិ ។

[២០៣] តស្សតំវចនំ សុត្វា សុមុទស្ស សុភាសិតំ
 បហដ្ឋលោមោទសាទោ អញ្ញាតិស្សបនាមយំ ។
 ន មេ សុតំ កំ ធិដ្ឋំ កំ ភាសាទោ មាទុសំ ធិជា
 អវិយំ ត្រាហោវត្តិក្កោ ធិជត្តា មាទុសំ កំ ។
 តិដ្ឋ ភាយំ ធិជា ហោតិ មុត្តោ ធិដ្ឋំ ឧបាសសិ
 ឧហាយ សក្កាលា យដ្ឋិ តំ វគោ អវហាយសិ ។

[២០៤] ភជាមេសោ ធិជុមិវុត្ត សេនាបទុស្ស តារយំ
 តមាបទេ បរិច្ឆត្តំ ធុស្សុហោ វិហាកធិមំ ។

១. អប្បិចាមំ ។

ហឿនឈ្មោះសុមុទៈ លុះបានឃើញនាយានសាវនានោះ មកដល់
 កំប៉ិតនៅខាងមុខក៏ហឿន ហើយលូតលាមកដល់ហឿនដែលកំពុង
 ភ័យ រួចបានស្រែកថា បងក្រប្រះអង្គជីប្រសើរ ជាងសត្វស្រាប
 ប្រះអង្គកុំភ័យខ្លាច ព្រោះថាបក្សីវាឥឡូវប្រកែកប្រែប្រួលប្រះអង្គ
 វាមិនមែនយើងទេ ខ្លួនប្រះអង្គជាខ្ញុំ ខឹងប្រកបសេចក្តីព្យាយាម
 ដ៏សមគួរ ដែលអាស្រ័យខ្ញុំចម្រើន ព្រះអង្គខឹងរួចចាកគុណកំ ជា
 តាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមនោះមិនខាន ។

[២០៥] នាយានសាវ បានឮសុភាសិត របស់ហឿនឈ្មោះសុ
 មុទៈនោះហើយ ក៏ជ្រើសរើស បង្ហាត់ខ្លួនក្បាល ចំពោះហឿន
 ឈ្មោះសុមុទៈនោះថា អ្នកជាបក្សីពោលខ្លាចភាសា របស់មនុស្ស
 ពោលភាសាជីប្រសើរ បញ្ចេញខ្លាចវាជាប្រសើរមនុស្សដែលអញ
 មិនចាប់ឮ មិនចាប់ឃើញ ។ បក្សីនេះប្រកែកជាអ្វីខឹងម្នាក់ អ្នកជា
 សត្វរួចហើយ ចូលមកគេសត្វជាប់ ពួកបក្សីហើរចោលអស់ទៅ
 ហើយ រួចចាកអ្នកប្រាញ់នៅក្បែរកំប៉ិត ។

[២០៦] (ហឿនសន្យាបក្សី...) ឧប្រាសាទស្រីខឹងបក្សី ឯកដហឿន
 នោះជាប្រភេទរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំជាសេនាបតីរបស់ក្រុមហឿននោះ ខ្ញុំមិន
 អាចលះចោលស្តេចបក្សីនោះ ក្នុងកាលនោះសេចក្តីអន្តរាយទេ ។

មហាភណ្ឌាយំ ភត្តា មេ មា ឯកោ ឡាយំ អតា
 យថា តំ សម្ម ទេសាទ ភត្តាយំ អតិកោ រមេ ។
 (២០៥) អរិយេវុត្តិ វត្តិវត្ត យោ មិល្លាមបថាយសិ
 ចជាមិ តេ តំ ភត្តាវំ តទ្ធផ្លូវោ យថាសុខំ ។
 (២០៦) សទេ អត្ថប្បយោគេន ទិហិតោ ហំសមគ្គិយំ
 បដិគ្គណ្ឌាម តេ សម្ម ឯតំ អគយនត្ថិណំ ។
 នោ ទេ អត្ថប្បយោគេន ទិហិតោ ហំសមគ្គិយំ
 អនិស្សរេ មុញំ អម្ពេ ដេយ្យំ តាយិកសិ លុទ្ធកា ។
 (២០៧) យស្ស ត្ថុតតោ រត្នោ កាមំ តស្សវ ជាបយ
 តត្ថ សំយមនោ វាជា យថាតិញ្ច កាវស្សតិ ។

ព្រះរាជាបេស្មៈនេះ ជាម្ចាស់ខ្ញុំពួកហឿនដ៏ច្រើន កុំដល់នូវ
 សេចក្តីវិនាសភ័យព្រាងៗ បង់ក្រនាយទេសាទជាសំឡាញ់
 ព្រោះថា រាជហឿននេះជាម្ចាស់ ខ្ញុំគង់ត្រេកអររីករាយ (ក្នុង
 សំណាក់រាជហឿននោះ) ។

(២០៥) (ព្រាងព្រា...) ខ្ញុំសូមអញ្ជើញ អ្នកណា បោះតោរាជ្យ
 អាហារ (ដែលបានអំពីម្ចាស់) អ្នកនោះឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តធម៌
 ជ័យស្រី យើងនឹងលែងទទួលបានរបស់អ្នកនោះ អ្នកចាំផ្គត់ផ្គង់
 ទៅតាមស្រួលចុះ ។

(២០៦) (ហឿនសោយភិ...) ខ្ញុំសំឡាញ់ បើរលាកដាក់អន្ទាក់
 ពួកហឿននឹងបក្សីដ៏សេស ដោយសេចក្តីព្យាយាមរបស់ខ្លួន យើង
 ខ្ញុំនឹងទទួលបានអ្នកនោះនេះ របស់រលាក បើរលាកនឹងដាក់
 អន្ទាក់ពួកហឿន នឹងបក្សីដ៏សេស ដោយសេចក្តីព្យាយាមរបស់
 ខ្លួនទេ បង់ក្រនាយទេសាទ រលាកមិនបែងដាច់ កាលដែល
 នូវយើងខ្ញុំ ឈ្មោះថា ធ្វើនូវការល្អ ។

(២០៧) រលាកជាបុគ្គលសុំឈ្នួល របស់ព្រះរាជាណា រលាកចូរនាំ
 យើងខ្ញុំទៅដល់ទៅព្រះរាជានោះតាមប្រាថ្នាចុះ ព្រះរាជាព្រះនាម
 សំយមៈ នឹងធ្វើតាមតាមព្រះច័យ ក្នុងព្រះរាជវាំងសំនំនោះ ។

[២០៨] ឥត្ថេវវុត្តោ នេសាតោ ហេមវល្លោ ហវត្ថុចេ

ឧតោ ហត្ថេហិ បត្តយ្ហិ^(១) បញ្ចវេ អដ្ឋវេនេហិ ។

តេ បញ្ចវេតេ បត្ថិ ឧតោ កស្សវេន្លិណេ

សុម្ពុទ្ធំ ធនាជ្ជញ្ច លុន្នោ អាតាយ បត្តមំ ។

[២០៩] ហវិយមាតោ ធនាជ្ជោ សុម្ពុទ្ធំ ឯតជ្ជតវិ

ពាជ្ជំ រាយាមិ សុម្ពុទ្ធំ សាមាយ លក្ខណ្ហយោ

អស្មាកំ វនេមញ្ញាយ អជត្តាបំ វនេស្សតិ ។

ចាតហំសា ច សុម្ពុទ្ធំ សុហេមា ហេមសុត្តនា

កោតិ សុម្ពុទ្ធាវេ តាបណា ទូណ ច្រូតិ ។

[២១០] ឯវំមហេន្តោ លោកស្ស អម្បមេយ្យេ មហាគណី

ឯតំតិមនុស្សេនេយ្យ ឯយេនំ បញ្ចវត្តោមិវ ។

១. វ. សំរយ ។

[២០៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លុះហឫទ័យឈ្នះសុមុខៈ និយាយយ៉ាងនេះ

ហើយ នាយនេសាទ ក៏យកវ៉ែងស្នូលនូវហឫទ័យទាំងពីរ ដែល
មានសម្បូរនឹងស្បែកដូចមាស ហើយដាក់ទៅក្នុងច្រុង ។ ព្រោះ
ព្រៃបាននាំយកបក្សីឈ្នះសុមុខៈ ១ ឈ្នះធរដ្ឋៈ ១ ទាំងពីរ
មានសម្បូរជុំវិញផ្នែក ទំនេរក្នុងច្រុងនាហើយចៀសចេញទៅ ។

[២០៩] រាជហឫទ័យឈ្នះធរដ្ឋៈ ដែលព្រៃទៅព្រៃ កំពុងនាំទៅ បាន
រោលតាក្បែរនេះនឹងហឫទ័យឈ្នះសុមុខៈថា ម្ចាស់សុមុខៈ ខ្ញុំរួច
(សេចក្តីស្លាប់) ទៃខាងបក្សីឈ្នះសុហេមា ដែលមានសម្បូរ
ដូចមាស មាននៅប្រគល់ដោយលក្ខណៈទាំងណាស់ តែខាង
សុហេមាបានជឿជាក់សម្លាប់នូវយេនីទាំងពីរហើយ មុខកាន់នឹង
សម្លាប់ខ្លួនដែរ ។ ម្ចាស់សុមុខៈ ខាងបក្សីឈ្នះសុហេមាជាតិគា
នៃបាតហឫទ័យ ដែលមានស្បែកដូចមាស ជាសត្វកំព្រាខ្លាញ់
ដោយឯក ដូចជាក្រៀលញី ខ្លាញ់ប្របង្កើតសម្បូរដូច្នោះ ។

[២១០] (ហឫទ័យនាបក្សី...) ព្រះអង្គដាក់ដាច់ហឫទ័យ បានខុណ
ប្រមាណមិនបាន ជាម្ចាស់នៃហឫទ័យ ជាច្រើនយ៉ាងនេះ
ហើយលោកស្តាយ នូវហឫទ័យមួយ កាយនេះ ហាក់ដូច
ជាមិនសម្បូរ ដល់ព្រះអង្គ ដែលបានប្រាជ្ញារឿយ ។

វាតោ ឥន្ទ្រមាដេតិ ឧកយំ ទេតតាបតំ
 តាលោ អាមត្តបញ្ញំ លោលោ អន្ទោ អាមិសំ ។
 អវិទិច្ចយញ្ញ អនុសុ អន្ទោ បដិកាសិ មំ
 កិច្ចាកិច្ចំ ន ជាហសិ សម្បត្តោ កាលបរិយាយំ ។
 អន្ត្រុប្បត្តោ ឧដិរេសិ យោ សេយ្យោ មញ្ញសិក្ខិយោ
 ឧហុសាទាវណា យោតា សោទ្ធានំ សុកយំ ។
 មាយា ទេតា មរិច្ឆិ សោកា រោតា ធុបន្តកំ
 ទរា ឥន្ទ្រមា ទេតា មទ្ធាសា តុកោលយា ។
 កាសុ យោវិស្សសេ ចោសោ សោ នរេសុ នរេនមេ ។

ព្រះអង្គសោតស្តាយ ព្រោះអស្រ្តីទាំងឡាយ ធម្មតាស្រ្តីទាំង
 ឡាយដូចជាវ្យាសក្ខបយក ខ្ញុំក្នុងភិក្ខុភិក្ខុនីពាក្យកំហែងពីរ ឬ
 ដូចជាគ្រួសារ ចាប់យកវ្យាសក្ខបយកទាំងទាំង ពុំខានសោតដូច
 មនុស្សទាក់ ជាអ្នកស្រឡាញ់ កាន់យកតាមសៈ (ភិក្ខុភិក្ខុនី
 ពាក្យ) ។ ព្រះអង្គមិនមែនតែតែប៉ុន្មានប្រយោជន៍ទាំងឡាយ
 ដូចជាមនុស្សល្អប្រាកដ ដល់ខ្លួនព្រះបង្គំ លុះដល់កាលជា
 ស្លាប់នៅតែមិនមែនពីរដែលគួរឱ្យមិនគួរឱ្យឃើញ ។ ព្រះអង្គ
 ជាបុគ្គលត្រូវពាក់កណ្តាល ឆ័យាយង្គសព្វស ព្រោះថាព្រះអង្គ
 សំគាល់ខ្ញុំស្រ្តីទាំងឡាយជាប្រសិប័ត្ន ព្រោះថាស្រ្តីទាំងនេះ
 ជាសាធារណៈដល់ជនច្រើន ដូចជាកេសិកុជាសាធារណៈដល់
 ពួកអ្នកលេង ។ មួយទៀត ស្រ្តីទាំងនេះ មានមាយាដូចជា
 វ្យាសក្ខបយក ជាវិសោយសោត ជាវិភិក្ខុនី ជាវិទ្យុប្រា
 ស្រ្តីទាំងនេះមានអន្ទាស្រ្តីយង្គិស ជាចំណងសម្រាប់ចង ជា
 អន្ទាត់ខែសេចក្តីស្លាប់ ជាតុហសម្រាប់នៅ (របស់មនុស្ស) បុរស
 ណា ទុកចិត្តអ្នកស្រ្តីទាំងនោះ បណ្តាបុរសទាំងឡាយ បុរស
 គោរពយ៉ាង បុរសថោកថាប ។

[២០០] ប៉េ វុឡ្យោហំ ឧបត្តាតំ កោតំ ឯដ្ឋុតុមរហតំ
 មហាក្កតិគិយោ ជាម លោកាស្មី ឧបបដ្ឋិតំ។
 ចិដ្ឋា បណ្ឌិតា កាស្មី^(១) រតិ កាស្មី^(២) មតិដ្ឋិតា
 វិជាតិ កាស្មី^(៣) រហដ្ឋិ យទំទំ សត្តា បដាយរ
 កាស្មី កោតំ ឯត្ថិដ ប្រោសោ បាលាមាសដ្ឋិតា ណិភិ។
 ត្រមេវ ធាត្រា សុមុទ បិដិ អត្ថសុ យុក្ខសិ
 តស្ស ឡដ្ឋិ កាយ ជាតេ កិរេន ជាយតេ មតិ។
 សត្វោ ហិ សំសយំ មត្តោ កាយំ កំរុ តិច្ឆិតាតិ
 បណ្ឌិតា ហិ មហត្ថាហោ អត្ថេ យុក្ខដ្ឋិ ធុយ្យុដ្ឋិ។
 ឯតតត្ថាយ ឯជាតោ សុរមិដ្ឋដ្ឋិ មដ្ឋិដ្ឋិ
 បដិកាហតិ យំ សុរោ អាបដិ អត្ថបរិយាយំ ។

១-២ ឧ. ម. ឡាស្មី ។ ៣ ម. តិច្ឆិតា ឡាស្មី ។

[២០១] (ឯដ្ឋាស្មី...) (ឯត្ថិស្មី) ណា ដែលពួកដេអ្នកបរិវេ
 ដោយប្រាជ្ញាបញ្ញាគួរហើយ បុគ្គលណា គួរតែជឿលទ្ធិស្រ្តីនោះ
 បាន ធម្មតាស្រ្តីទាំងឡាយ មានគុណប្រើប្រាស់ ហើយកើតឡើង
 ក្នុងលោក (មុខគេ) ។ ល្បែងគេកាំងទុក ក្នុងស្រ្តីទាំងនោះ
 សេចក្តីត្រេកអរកាំងនៅក្នុងស្រ្តីទាំងនោះដែរ ពូជទាំងឡាយ
 រំមងលូតលាស់ឡើងក្នុងស្រ្តីទាំងនោះ គឺពួកសត្វទាំងអស់ តែង
 កើត (ត្រូវអាស្រ័យស្រ្តីទាំងនោះ) បុរសដូចម្តេច ប្តូរជីវិតដោយ
 ជីវិតហើយ គប្បីឡើយឯកាយក្នុងស្រ្តីទាំងនោះ ។ ម្ចាស់សុមុទ្ធៈ
 អ្នកឯងហ្នឹងហើយ មិនមែនជាអ្នកដទៃ រំមងប្រកបក្នុងប្រយោជន៍
 ចំពោះពួកស្រ្តី តែយកកើតឡើងដល់អ្នកក្នុងថ្នាក់នេះ គឺនិគរបស់អ្នក
 កើតឡើងដោយសេចក្តីគឺយ ។ ជនទាំងអស់ដែលខ្ញុំសេចក្តី
 សន្ស័យ ក្នុងជីវិតហើយជាអ្នកខ្លាច ប្រឹងអត់ប្រាំខ្ញុំសេចក្តីខ្លាច
 ចំណែកពួកបណ្ឌិត ជាអ្នកបិតនៅក្នុងជីវិតស្រី តែងប្រកប
 ក្នុងប្រយោជន៍ដែលប្រកបទុកដោយក្រ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំង
 ឡាយ តែងប្រាជ្ញាខ្ពស់មន្ត្រី ដែលមានសេចក្តីភ្ញើវត្ថុ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ការពារ ខ្ញុំអន្តរាយនេះ ព្រោះមន្ត្រីដែលភ្ញើវត្ថុ
 រំមងយាត់ ខ្ញុំសេចក្តីអន្តរាយ ដឹងការពារ ខ្ញុំវង្សបាត ។

ហ យោ អន្ទំ វិកាត្ថិស្ស រញ្ជោ សុតាមហាសេ

តតាហំ វិស្សោ ធម្មាធិ ដលំ វេជ្ជំ វ តំ វ ជំ ។

មុត្តាបិ ធម្មសិ ឧទ្ធចត្ថំ សយំ តន្តំ ឧបាតមិ

សោសន្តំ សសយំ បត្តោ អត្ថំ តណ្ហាហំ មាមុទំ ។

[២១២] សោត្ថំ យោតំ បយុត្តស្ស យុត្តំ ធម្មបសម្ពាតំ

តត បរិយាបនាធនំ មម ចាលោសនំ ធរ។

[២១៣] ហ ភាយិ បតតំ សេដ្ឋំ ធម៌ កាយត្ថំ តាទិសា

អហំ យោតំ បយុត្តស្ស យុត្តំ ធម្មបសម្ពាតំ

មម បរិយាបនាធនំ ចិប្បិចាសា បមោក្ខសំ ។

[២១៤] សោ ឡុត្តោ ហំ សតាធនំ រាជទ្វារំ ឧបាតមិ

បដិវេនេន មំ រញ្ជោ ធម្មាដ្ឋាយមាតតោ។

ពួកនិសេសរបស់ព្រះរាជាគឺនៅយើងក្នុងពេលក្រុងក្នុងចុងនេះ យ៉ាង
ណា (អ្នកច្បាំង) យ៉ាងនោះចុះ ដូចសម្បុរសាបសម្រាប់អ្នក (ខ្លី)
យើង ដូចជ័យស្រីសម្រាប់ដើម្បីស្រី ។ អ្នកច្បាំង (ជាមួយនឹង
យើង) ហើយមិនចង់ហើរទៅ ចូលមកកាប់ណាងដោយខ្លួនឯងវិញ
ថ្ងៃនេះ អ្នកនោះដល់ខ្លួនសេចក្តីសន្ស័យ (ក្នុងជីវិត) អ្នកច្បាំង
យកទៅប្រយោជន៍ចុះ កុំបាត់វិញទៅឡើយ ។

[២១២] អ្នកនោះ ចូរប្រកបព្យាយាមដ៏សមគួរ ប្រកបដោយធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅតាមសូត្រក្នុងវិវិកា ឲ្យដល់យើង ដោយព្យាយាម
របស់អ្នកចុះ ។

[២១៣] (ហឺរិស្សនាបតិ...) បពិត្រព្រះអង្គជ័យប្រសើរដោយសក្ខី
សាប ព្រះអង្គកុំខ្លាចឡើយ ដូចសក្ខីទាំងឡាយ ប្រហែល
ព្រះអង្គ វេទន៍មិនខ្លាច ចូលព្រះបន្តិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រកបព្យាយាម
ដ៏សមគួរប្រកបដោយធម៌ ព្រះអង្គនឹងចូលមកកាប់ យ៉ាងឆាប់
ដោយព្យាយាម របស់ខ្លួនព្រះអង្គខ្ញុំ ។

[២១៤] (គតិសម្ពុតាចំ) ព្រានព្រៃនោះ បានចូលទៅកាន់ទ្វារព្រះ
រាជវាំងទាំងអស់ ហឺរិ (គោលថា) អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រកប
ចូលព្រះរាជាថា ខ្ញុំជាអធិបតីស្រឡាត់ក្នុងនេះ នេះមកហើយ ។

(២១៥) នេ ធិស្វា បុត្តាសង្កាសេ ឧកោ លក្ខណសម្មតេ ។

ឧលុ សត្តាមនោ វាថា អមរេ អដ្ឋកាសថ ។

នេថ លុទ្ធស្សវត្ថាធិ អដ្ឋ ចាជត្វ កោដលំ

កាមត្ថកោ ហិរញ្ញាស្ស យវន្តំ ឯស វន្តតំ ។

(២១៦) ធិស្វា លុទ្ធិមសន្ធាត្ថំ កោសិវនេនធម្មតវំ

យនាយំ សម្ម ទេមក បុណ្ណាហំសេហំ តំជួតិ ។

កតំ វុច្ឆិមជ្ឈតតំ ចាសហត្ថោ ឧបាគមិ

ឧក្ខត្តំ ញាតិសង្ខេហំ ធិម្មជ្ឈមំ កតំ តហំ ។

(២១៧) អដ្ឋមេសត្តមា វត្ថុ អាធាធាធិ ឧបាសតោ

មនមេតស្ស អទ្ទេសំ អប្បមត្តោយេស្សតោ ។

អជស្ស មនមន្តក្ខំ ចរតោ អាធនេសចំ

តត្ថាហំ ឧទហំ ចាសំ ឯវន្តំ ធិជិត្តហំ ។

(២១៨) ព្រាហ្មណំ ព្រានាមសំយមៈ វសេយ្យេហន្ស វិនិច្ឆិកានោះ

ព្រាហ្មណ៍ដោយបុណ្យ ដែលសង្កត់ មានលក្ខណៈល្អ
ទ្រង់គ្រាស់ទៅ ធីត្ថកតាមគ្រា ឬក៏វិនិច្ឆ័យ ចូរឱ្យសំរាប់
បាយ ទឹក ធីត្ថកាន់ ដល់នាយព្រាន ចូរឱ្យព្រាហ្មណ៍ច្បាស់
ដោយព្រាហ្មណ៍ដែលព្រាននេះប្រាថ្នាចុះ ។

(២១៩) ព្រាហ្មណ៍ក្នុងវិសេកាសី ទ្រង់បានឃើញព្រានព្រានចិត្ត
កែកាយ ទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ទេមកជាសំឡាញ់ បើ
ស្រឡាត្រូវព្រាហ្មណ៍នាព្រាហ្មណ៍ដោយពួកហន្ស ។ អ្នកមានវិសេកា
ក្នុងចូលទៅក្នុងហន្ស ដែលបំពេញក្នុងកាលនៃពួកហន្សជុំវិញ
រឿង ដោយប្រការដូចម្តេច អ្នកចាប់ហន្សជុំវិញក្នុងវិសេកាដោយ
ច្បាប់ដោយពួកហន្សនាញាតិ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(២២០) (ព្រានព្រា...) កាលទូលព្រាហ្មណ៍ដំបូង ចូលទៅកាន់វិសេកា
កាន់យកដូចចំណី (បេស៍ហន្ស) ថ្ងៃនេះ ជាព្រឹត្តិប័ណ្ណ ទូល
ព្រាហ្មណ៍ដំបូង ស្វែងរកដូចស្វាមីធីត្ថនៃហន្សនោះ អត្ថមានចូល
ស្រីហន្ស អាស្រ័យនៅក្នុងក្រុង ។ លុះទូលព្រាហ្មណ៍ដំបូង
បានឃើញស្វាមីធីត្ថនៃហន្សនោះ ព្រាហ្មណ៍ស្វែងរកវិសេកា
យកចំណីហើយ រើបទូលព្រាហ្មណ៍ដំបូងបានដាក់ពួកក្នុងវិសេកា
រួចចាប់យកក្នុងហន្សនោះ ដោយប្រការដូចម្តេច ។

(២០៥) លុះឆ្នាំទី២១ ព្រះបាទស្រីរាជ បាន ឃើញ ថា ព្រះបាទស្រីរាជ បាន ឃើញ ថា ព្រះបាទស្រីរាជ

ចំនួន ១១ ទៅ ១២ ប្រយុទ្ធជាមួយ អាទូតឡូជីកសស ។

(២០៩) យស្សលោហិតកា តាលា តបនេយ្យង្គកស្យកា

[illegible]

អង្គជំនុំជម្រះ ប្រតិបត្តិការ អន្តរាគមន៍

អរិយៈ វិញ្ញាណ្តា^(១) អដ្ឋាសិ វណ្ណា មាតុសី តំ ។

(២២០) កងវង្សនាង សុម្ភ ហង់ សំហង ច័ន្ទសិ

អាជ្ញា មេ បរិស័ បន្តោ គយោគីតា ធនាសសិវ

(២២០) ឆាប់ កាសិបតិ ក្រោត ឡើយ បរិស័ ត

បាទ ក្រោយ ៨ កាសិស្ស វា ក៏ បន្ត ស្នើ តាម សេ ១

(២១៨) (ព្រះរាជា...) ឆ្ងល់នាយត្រាខ្លះ បក្សីខ្លះ ចុះហេតុអ្វី
បានជាអ្នកគោលជា បក្សីមួយ ចិត្តរបស់អ្នកប្រែប្រួលឬ ឬមួយ
អ្នកប្រាថ្នា ដូចម្តេចវិញ ។

(២១៧) (ប្រាថ្នា...) ឆ្លុះបញ្ចាំង រុក្ខជាតិ បំបែកជា
 ខ្លឹមស្រទាប់ប្រាកដ ប្រាកដនោះ បានចូលមកជាប់គ្នា របស់
 ចូលច្របល់ជាប់ ចំណែកចក្ខុវិស័យគឺផ្សេងៗ មិនបានជាប់
 គ្នាទាំង ចំណែកវិស័យ បានឈរឈរយកបាតរបស់មនុស្ស
 ខ្លឹមស្រទាប់បំណងកំណត់ត្រាប្រាកដ (ដោយចក្ខុ) ។

(២២០) (ប្រភេទ...) ខ្មោចស្រុកៈ អង្គរនេះ អ្នកយល់ច្បាស់
(ប៉ុន្មាន) គេប្រោះបោកអ្វី ឬក៏អ្នកពន្យល់ព្រាងបរិស័ទរបស់
យើងហើយ មានសេចក្តីយកចិត្តទុកដាក់ ទើបមិនពេល ។

(២២១) (ចាត់រូបសាមគ្គី...) បពិត្រព្រះអង្គ ជាឯកុដ្ឋិជនកាល
 ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមែនខ្លាច ព្រោះតែចូលមកកាន់បរិស័ទ
 របស់ព្រះអង្គទេ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនមែនជាខឹងមិនខឹងយាយ
 ព្រោះខ្លាចទេ កាលបើមានហេតុប្រាកដដូច្នោះហើយ ទូលព្រះ
 បង្គំជាខ្ញុំមុខជាខឹង (ចក្ខុញ) ឡើយ ។

(២២២) ន តេ អភិស្សវេ បស្ស ធម្មេ ធម្មេ ធម្មេ បន្តិកោ

នាស្ស ធម្មំ វ តីដំ វ វម្មិទេ ច ននុត្តរោ ។

ន ហិរញ្ញំ សុវត្ថំ វ នកំ វ សុមាចិតំ

ឡិក្ខិយំ បរិកុំ ធុត្ថំ នន្ទ្រមង្គាលកោដ្ឋតំ

យត្ថ បរិដ្ឋោ សុឌ្ឍន ភាយិតតំ ន ភាយសិ។

(២២៣) ន មេ អភិស្សវេ នត្ថោ នករេន ធម្មេន វ

អបមេន បដំ យាម អន្ធករិក្ខេ ចក មយំ។

សុតា ច បណ្ឌិតា ត្បញ្ញា និបុណា ចត្ថចិដ្ឋកា

កាលេ មត្តវតី វចំ សច្ចេ ច ស្សបតិដ្ឋិតោ។

កិញ្ច ត្បញ្ញំ អសច្ចស្ស អនិយស្ស ករិស្សតិ

មុសាវាជិស្ស នុន្ទស្ស កណ៌តិមិ សុភាសិតំ។

(២២២) (ព្រះរាជា...) ឃើញមិនឃើញពុហន មិនឃើញពលរថ

មិនឃើញពលថ្មើរជើង មិនឃើញវេល មិនឃើញដណ្តើមកាន់

រវៃម្សង មិនឃើញដណ្តើមកាន់ពាក្យព្រះ មិនឃើញអ្នកកាន់កូ

របស់អ្នករៀន ។ ពាលសុមុទ្ធៈ ឃើញមិនឃើញប្រាក់ ឬមាស

ឬឧស ដែលគេសាងល្អហើយ ជាឧសមានក្នុងផែរជាស មិន

ងាយទៅមកបាន ជាឧសមានបំបង់ក្នុងការដាំមាំទេ ជាកន្លែង

ដែលអ្នកចូលទៅហើយ មិនទាញខ្លួនចេញពីក្នុងគេទេ ។

(២២៣) (ហត្ថិសេនាបតី...) ខូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនក្រៃការងារដោយ

ពុហន ដោយឧស ឬដោយព្រះព្យាទេ ពួកខូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំតែង

ទៅកាន់ផ្លូវកាមវដ្ត មិនមែនជាផ្លូវដែលព្រះអង្គទៅបានទេ ខូល

ព្រះបង្គំជាខ្ញុំប្រាប់ដល់ព្រះអង្គកាល ។ ព្រះអង្គបានទ្រង់ឮហើយ

ថា ពួកខូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាដ៏ល្អ ជាអ្នក

គិតល្អដ៏ល្អបំផុត បើព្រះអង្គប្រតិស្ញាបន្តសច្ចៈ ពួកខូលព្រះ

បង្គំជាខ្ញុំនឹងកាលខ្ញុំវាចាដែលមានប្រយោជន៍ ។ ឯវាចាជាសុភា-

សិត ដែលព្រះអង្គមិនមានសច្ចៈជាបុគ្គលមិនប្រសើរបានកាល

ដល់ព្រះព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកស្មារតីយាយកុហកដែរ មិនធ្វើដូចម្តេច ។

(២២២) ត្រាញណា រំចា ឆ័ ទេសការយំ
 អកយេត្ត តយោ យុដ្ឋិ ឆ័ មាហោនសាធិសា។
 ឱក្ខយ្ហេ គេចោក្ខណ៍ វិប្បសន្នោនតំ សុចិ
 ចហុតំ ទានំ តត្ថ អហិសា ធម្មបក្ខំ ។
 នំ សុត្វាន ធម្មោសំ អាតត្ថន្តា វេជ្ជតោ
 គេតេ ពុទ្ធស្នា ចាសេន ឯតន្តេ កាសិកំ មុសា ។
 មុសាវាធំ បុរាត្ថា ឆ័ ប្រាសាទត្ថ ពាបតំ
 ឧភោសថិ អតិក្ខម្ម អសាតំ ឧបបដ្ឋិតំ ។

(២២៣) ធម្មបដ្ឋិម សុមុខ ធម្មំ លោកា មត្តហិ
 សុតា ច មណ្ឌិតាវុត្ថ ធម្មណា ចតុច្ឆត្តកា ។
 អប្បេត្ថវតិ កំ ឡាហយេយ្យំ ឆ័ ធាតតា
 តដាយំ សម្មនេសាធា វុត្តោ សុមុខ មត្តហិ ។

(២២២) ព្រះអង្គបានឱ្យគេធ្វើស្រែប្រែក្នុងរណ្តៅនោះ ដោយ
 សំដីនៃពួកព្រាហ្មណ៍ ម្យ៉ាងៗ ព្រះអង្គឱ្យគេយាសនាខ្ញុំអ័យ
 គ្រប់ទិសទី ១០ នេះ ។ ជាប់នឹងស្រែប្រែក្នុងរណ្តៅនោះ គេបានស្រែប្រែក្នុង
 រណ្តៅដែលមានទឹកដ៏ស្អាតចុះ ដ្បិតមានគុណប្រាប័ទ្ភស្រែក្នុង
 ស្រែនោះជាច្រើន ទាំងមិនមានការបៀតបៀនខ្លួនក្នុងស្រែក្នុង
 ស្រែនោះទេ ។ ពួកខ្មែរព្រះបង្គំជាង្គំបានឱ្យអ័យនេះ ដែល
 ព្រះអង្គឱ្យយោសនាហើយ បានជាមកក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គ
 ខ្មែរព្រះបង្គំជាង្គំទាំងនោះ ជាប់ដោយអន្តរាគមន៍របស់ព្រះអង្គ នេះ
 ហើយជាសំដីក្នុងការរបស់ព្រះអង្គ ។ បុគ្គលធ្វើឱ្យមុសាវាធំ
 ខ្ញុំសេចក្តីលោកគំសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមកដង ឱ្យជាប្រធាន រៀប
 កន្លែងឱ្យដំស្លែងក្នុងរោងទាំងពីរ ហើយចូលទៅកាន់ទីបំផុតមាន
 សេចក្តីត្រេកអរ (ខាត) ។

(២២៣) (ព្រះរាជា...) ឆ្មាសុមុខៈ យើងមិនមែនប្រទូស្តអ្នកទេ
 យើងមិនមែនជាអ្នក ព្រោះសេចក្តីលោកៈ យើងបានឮថា
 អ្នកទាំងឡាយ ជាបណ្ឌិត មានប្រាជ្ញាដ៏ល្អិត ជាអ្នកគិតខ្លាំង
 កំបាំង ។ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ហើយទាំងឡាយបានមកក្នុងទីនេះ គោល
 ខ្ញុំវាវាមានប្រយោជន៍ ឆ្មាសុមុខៈជាសំឡាញ់ ព្រោះហេតុ
 នោះ បានជាយើងប្រាប់នាយទេសានេះ ឱ្យចាប់ (អ្នក) ។

(១)

[២២៦] ទេវ ក្សត្រា កាលសំបតិ ឧបជ័តស្មី ឆីវិតេ

កាសេនត្ថុវតី វាចំ សម្បត្តា កាលបរិយាយំ ។

យោ មិគេន មិតំ ហន្តិ បក្ខីមំ បន បក្ខិណ

សុតេន វា សុតំ ភិល្យា ភី អនិយេនវំ តតោ ។

យោ ចារិយរុទំ កាសេ អនិយេនម្មវស្សិតោ

ឧកោសោ ជំសតេ លោកា នំន ចេវ បរត្ថ ច ។

ន មជ្ឈិមំ យសំ ចត្តា ន ព្យាជេ បត្តសំសយំ

វាយមេជេវ តិច្ឆេសុ សំវេ វិវាជេ ច ។

យេ វុទ្ធិា អន្តិក្ខត្តា សម្បត្តា កាល បរិយាយំ

នំន ជម្មំ ចរិត្យាជេ ឯវំ តេ តិច្ឆេវត្តតា ។

[២២៦] (ហន្តិវេសនាបតី...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំ ក្នុងដែនកាល

យើងចាំឡាយ ជាសត្វ កាលបើដំរីតូចល្អៅទៅ (សេចក្តី
ស្លាប់) ហើយដល់ខ្ញុំកាលកំណត់ដែលត្រូវស្លាប់ហើយ ពោល

ខ្ញុំពាក្យដែលមានប្រយោជន៍មិនបានទេ ។ បុគ្គលណា សម្លាប់
ម្រឹកដោយម្រឹក ឬចក្ស័រដោយចក្ស័រ ម្យ៉ាងទៀត បៀតបៀនខ្ញុំ

បុគ្គលដែលមានឈ្មោះល្បី ដោយរបស់ ដែលមានឈ្មោះល្បី
អំពីអ្វីដែលពាក្យកំណត់អំពី របស់បុគ្គលនោះទៅទៀត ។ បុគ្គល

ណា និយាយសំដីដ៏ប្រសើរ ប៉ុន្តែជាបុគ្គលមិនប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រ-
សើរ បុគ្គលនោះ វេទន៍ឃ្លាតចាកលោកចាំដំរី គឺលោកនេះ

នឹងលោកខាងមុខ ។ បុគ្គលដែលបាន ឆ្ងាយស មិនគួរ
ស្រវឹង ដល់ខ្ញុំការសន្សំយ ក្នុងដំរីន មិនគួរទុក្ខសំបុកឡើយ

ក្នុងព្យាយាមក្នុងកិច្ចចាំឡាយផង ក្នុងខ្ញុំប្រយោជន៍ (ចោស)
ចាំឡាយផង ។ ពួកបុគ្គលណា ចំរើនដោយគុណ ដល់កាល

កំណត់ដែលត្រូវស្លាប់ មិនល្មើសធម៌ ចាំឡាយប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុង
លោកនេះ ពួកបុគ្គលនោះ វេទន៍ទៅកើតក្នុងវិញ្ញាណនេះ ។

ឥតំ សុត្វា កាសិបតិ	ធម្មមុត្តមំ ជាលយ
ធនធម្មញ្ច មុត្តាហំ	ហំសាទំ បរុត្តមំ ។
(២២៧) អាហារទ្គនកំ បដ្ឋំ	អាសនញ្ច មហារហំ
បញ្ចរតា បមោក្ខាមិ	ធនធម្មំ យសសន្នំ ។
តត្វ សេនាបតី ធិរំ	ធិបុណំ អត្ថចិន្តកំ
យោ សុទេ សុទិភោជនញ្ច	ទុក្ខិភោហានិ ទុក្ខិភោ
ឋនិសោ ទោ អរហនិ	បិណ្ឌមស្មាតុ កត្តនោ
យេវាយំ សុមុទារញ្ច	ជាណាសាធារណា សទា។

(២២៨) ចីវតញ្ច សព្វសោវណ្ណំ អដ្ឋកាតំ មនោរមំ

មដ្ឋំ កាសិកាវត្តំ^(១) ធនរដ្ឋោ ទុតាវិសំ ។

១ ឃ. កាសិមន្តំ ។

បព្វត្រៃអង្គជាតិក្នុងវិវេកាសិ ត្រៃអង្គប្រដ្ឋត្រៃសណ្ឋាប័ន្តរ
ពាក្យនេះហើយ សូមរក្សាទុកចម្លងត្រៃអង្គចុះ ឡូតិ៍ទៀត សូម
ត្រៃអង្គប្រដ្ឋត្រៃសណ្ឋាប័ន្តរ ដ៏ប្រសើរលើស
ជាងពួកហឫ ។

(២២៧) (ប្រារព្ធ...) ពួកអ្នកបរិ ចូរទាំងមកទៅវិច (សម្រាប់លាង
ដើង) ផង ទៅប្រសិស្របលាបដើងផង ទៅអាសនៈដែលមាន
ថ្ងៃច្រើនផង យើងនឹងដោះទៅក្នុងហឫណ្ឌធនរដ្ឋៈដ៏មានយស
ចេញអំពីទ្រង់ ។ ឡូតិ៍ទៀត ហឫណ្ឌ កាលបើប្រារព្ធ បាន
សេចក្តីសុខ ខ្លួនក៏បានសេចក្តីសុខដែរ ប្រារព្ធបានសេចក្តីទុក្ខ
ខ្លួនក៏បានសេចក្តីទុក្ខដែរ យើងនឹងលែងទៅហឫណ្ឌ ជាសេនា-
បតី ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញាល្អិត អ្នកនឹងទៅរកចំណុះ ។ បុគ្គល
នៃមនៈ ទើបគេចរកគាត់ដូចយល់ម្ចាស់បាន ដូចជាហឫ
សេនាបតីឈ្មោះស្តេចមុនៈនេះជាសំឡាញ់មានដ៏វិចិត្រដ៏ស្រួច ។

(២២៨) (អតិសុទ្ធភាព) ក្នុងហឫណ្ឌធនរដ្ឋ បានចូលរស់
រស់រាន់ ជាតារាវិសេសសុទ្ធ មានដើម្បី ជាវិភោជន
នៃចិត្ត ជាតាំងដ៏លើង គ្រាលដោយសំនុំអង្គវិវេកាសិ ។

កោដិពុ សព្វសោវត្ថវំ វេយ្យេត្បបរិសិទ្ធិតំ
 សុមុខោ អដ្ឋិតាវេត្ថិ ធនាដ្ឋស្សធន្តរ ។
 តេសំ កាព្វធមត្តេហិ បុដ្ឋអាទាយ កាសិយោ
 ហំសាធំ អភិហារេសុំ អត្តំ រត្តោ បរាសិតំ ។
 (២២៩) ធិស្វា អភិហតំ អត្តំ កាសិរាជេន មេសិតំ
 កុសលោ ឧត្តធម្មាធំ ភតោ បុច្ឆិ អធន្តរ
 កច្ចិ ទុកោតោ កុសលំ កច្ចិកោតោ អនាមយំ
 កច្ចិ រដ្ឋមិធំ ធីតំ ធម្មេន អនុសាសហំ ។
 (២៣០) កុសលោវោរមេ ហំស អដោ ហំស អនាមយំ
 អដោ រដ្ឋមិធំ ធីតំ ធម្មេន អនុសាសហំ ។
 (២៣១) កច្ចិកោតោ អមច្ចេសុ ឆោសោ កោចិ ធិវដ្ឋិតិ
 កច្ចិ ច តេ ភវេត្តេសុ ឆាវកផ្ចន្ធិ ធីវិតំ ។

ចំណែកហឫទ័យនាបក្ខី ឈ្មោះសុមុខៈ បានឮលេចទៅលើសេចក្តី
 ជំនាញនៃមាសសុទ្ធ ដែលជាសង្ខារស្បែកក្នុងចិត្តជាប់
 នៃកថាហឫទ័យនាបក្ខី ៖ ក្នុងអំឡុងពេលនោះ បាន
 ដោយក្នុងកោដិមានសេដ្ឋីប្រសើរ ដែលគេបញ្ជូនទៅថ្វាយព្រះ
 រាជា ដោយការជំនាញនៃមាសតាំងឡើយ ហើយក៏បញ្ជូន
 ទៅដល់ហឫទ័យនាបក្ខី ។

(២២៩) កថាហឫទ័យនាបក្ខី ក្នុងបដិសណ្ឋិតិ លុះបានឃើញទឹក
 ខ្ពង់កោដិប្រសើរ ដែលគេដាក់ ដែលព្រះរាជាក្នុងផែនកាសិ
 ត្រង់បញ្ចូលមកហើយ សូត្រកាលដល់ដាច់នោះថា ព្រះអង្គទ្រង់
 បានសេចក្តីសុខស្រួលដែរ ព្រះអង្គមិនមានជម្ងឺឬម្តងអ្វីទេ
 ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងផែនដីចំណាយទេ ដោយធម៌ដែរ ។

(២៣០) (ព្រះរាជា...) ម្ចាស់ហឫទ័យ ឃើញមានសេចក្តីសុខស្រួល
 ដែរ ម្ចាស់ហឫទ័យ ឃើញមិនមានជម្ងឺឬម្តងអ្វីទេ ឃើញគ្រប់គ្រង
 ផែនដីចំណាយទេគ្រប់គ្រង ដោយធម៌ហើយ ។

(២៣១) (កថាហឫទ័យ...) ភោសក៍ចក្ខុ របស់ព្រះអង្គមិនមានក្នុង
 ក្នុងកាមាភ្នក្សទេ កាមាភ្នក្សនោះ មិនអាចយកក្នុងដីកថាពោះ
 ប្រយោជន៍តាំងឡើយ របស់ព្រះអង្គទេ ។

[២៣២] អដោមិមេ អមច្ចេស្កុ ធានោកោចិ នវិជ្ជតិ

អដោមិ តេ មមច្ចេស្កុ ធានោកោចិ នវិជ្ជតិ ។

[២៣៣] កាច្ចិ តេ សាទិសី កវិយា អស្សរា មិយកាលាទិ

បុត្តរុបយស្ករេតា តវ ធន្តវសាទុតា ។

[២៣៤] អដោមេ សាទិសី កវិយា អស្សរា មិយកាលាទិ

បុត្តរុបយស្ករេតា មម ធន្តវសាទុតា ។

[២៣៥] កាច្ចិ រដ្ឋំ អនុប្បជ្ឈំ អត្តុកោចិ ឧបន្តវំ

អសាហសេន ធម្មេន សមេន អនុសាសសិ ។

[២៣៦] អដោ រដ្ឋំ អនុប្បជ្ឈំ អត្តុកោចិ ឧបន្តវំ

អសាហសេន ធម្មេន សមេន អនុសាសហំ ។

[២៣៧] កាច្ចិ សត្តោ អបចិតា អសត្តោ បរិវជ្ជិតា

ចោ ច ធម្មំ និវត្តិតា អធម្មមនុស្សសិ ។

[២៣៨] (ព្រះរាជា...) វោស្សនិច្ចតេ វេស្សយេនិមិទមាទុក្កត

ត្ថិតាមាភ្យាទេ តាមាភ្នក្រីនោះ មិទមាស័យក្នុងវិវិច្ឆិការ

ប្រយោជន៍ទាំងឡាយ វេស្សយេនិវ ។

[២៣៩] (ព្រះហឫទ័យ...) អន្តមហេសីវេសេនាធានិស្មិនីនិព្វានេន ជា

ស្រីស្តាប់បង្គាប់ ពេលនូវភាគជាទីស្រឡាញ់ ប្រគល់ដោយបុត្រ

ប្រឆឹនិយស ជាស្រីល្អនៃពេលសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គវេយ្យ ។

[២៤០] (ព្រះរាជា...) អន្តមហេសីវេសេនាធានិស្មិនីនិព្វានេន ជា

ស្រីស្តាប់បង្គាប់ ពេលនូវភាគជាទីស្រឡាញ់ ប្រគល់ដោយ

បុត្រ ប្រឆឹនិយស ជាស្រីល្អនៃពេលសេចក្តីប្រាថ្នារបស់យើង ។

[២៤១] (ព្រះហឫទ័យ...) ព្រះអង្គមិនបៀតបៀនអ្នកដែន ដែលមិន

មានបេស្រព័ក៍ទិណ គ្រប់គ្រងដោយគោរព មិនស្រេចរាប់

តាមធម៌ដ៏ស្មើវេយ្យ ។

[២៤២] (ព្រះរាជា...) យេនិមិទន្តាទៈបៀតបៀនអ្នកដែនដែលមិនមាន

បេស្រព័ក៍ទិណ គ្រប់គ្រងដោយគោរពមិនស្រេចរាប់តាមធម៌ដ៏ស្មើ ។

[២៤៣] (ព្រះហឫទ័យ...) ព្រះអង្គទ្រង់បានគោរពពូកសប្បុរសរៀបរង

ពួកអសប្បុរស មិនលះបង្គំទេមិ ហើយប្រព្រឹត្តទុក្ខអធមិវេយ្យ ។

[២៣៨] សន្តោ ច មេ អមចិត្តា អសន្តោ បរិវត្តិតា
 ធម្មមេវា នុវត្តាមិ អនន្តោ មេ ជីវត្តិតោ ។
 (១)
 [២៣៩] កត្វិ ទុច្ចាគកំ ធីយំ សមវេក្ខាសិ ទត្ថិយ
 កត្វិ មក្ខោ មនធិយេ បរលោកំ ឧសន្តសិ ។
 [២៤០] អហំ អនាគតំ ធីយំ សមវេក្ខាមិ បត្តិម
 (២)
 បិគោ នសសុ ធម្មសុ បរលោកំ ឧសន្តសិ ។
 នាចំ សីលំ បរិច្ចាគំ អាជ្ជវំ មន្តវំ តបំ
 អក្កោតំ អវិហឹសកុ ទត្ថិកុ អវិរោធនំ ។
 នន្ទេតេ កុសលេ ធម្មេ បិគោ បស្សមិ អត្ថមិ
 តតោ មេ ជាយតេ បិគេ សោមឧស្សក្ខន្ធម្បកំ ។
 សុមុខោ ច អចិន្តោ វិសដ្ឋិ ជុសំ តិវិ
 ភាវនោសមធម្មាយ អស្មាកាយំ វិហត្តិមោ ។

១ ខ. កថុ តាពនំ ។ ២ ខ. ម. សន្តសេ ។

[២៣៨] (ប្រែពន្យល់...) យើងទុកគោរពទៅក្នុងសម្បទា វៀបដំ
 ខ្ញុំក្នុងអសម្បទា យើងទុកលេខដំខ្ញុំអម ហើយប្រព្រឹត្តតាម
 ធម៌តែម្យ៉ាង ។
 [២៣៩] (ពន្យល់...) បត្តិក្រក្រត គ្រាន់តែទ្រង់រំពឹង ទៅកាលជា
 អនាគតដ៏វែង គ្រាន់តែស្រវឹង ក្នុងការម្នាក់ ជាទីគំនិត
 សេចក្តីស្រវឹងហើយ មិនគង់ស្ម័គ្រចឹងបរលោកឡើយ ។
 [២៤០] (ប្រែពន្យល់...) ខ្លាលបក្ស យើងគង់ប្រមើលមើលទៅកាល
 អនាគតដ៏វែង យើងបិទនៅ ក្នុងធម៌ ១០ ប្រការ មិនគង់ស្ម័គ្រ
 ចឹងបរលោកឡើយ ។ (ធម៌ ១០ ប្រការ) ១ ខាង ១ សីល ១
 បរិច្ចាគ ១ គាត់ខិតខំត្រង់ ១ គាត់ខិតខំទទឹង ១ ភវនៈ ១ បាសថ-
 សីល ១ ការមិនប្រាថ្នា ១ ការមិនបៀតបៀន ១ ទត្តិ ១ កិរិយា
 មិនភ្ញាក់ ១ ។ យើងឃើញ ខ្ញុំកុសលធម៌ទាំងនេះ បំភាន់
 ក្នុងខ្លួន លំដាប់នោះ បើគង់សោមនស្សជាច្រើន កើតឡើង
 ដល់យើង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ឯបក្ស ឈ្មោះសុមុខៈ មិន
 បានគិត ហើយបញ្ចេញ ទ្រង់រំពឹងទៅនោះ ព្រោះវាមិន
 បានដឹងច្បាស់ ខ្ញុំការប្រទូស្ត ក្នុងចិត្ត របស់យើង ។ បក្សនោះ

សោ ឥន្ទ្រោ ជុស្សំ វាចំ   ឆៃត្មាវេសំ អយោជិសោ
 យាទស្មាសុ ន វិជ្ជុន្តិ   ឈយេនំ បញ្ញាវតាមិវ ។

(២២១) អត្ថំ បេ តំ អតិសារំ   វេតេន អនុជាធិប
 នតរដ្ឋេ ច ឥន្ទស្មី   ធុត្ថំ មេ វិបុលំ អហ្ម ។

ត្វំ ហោ មិតាវ បុត្តានំ   កូតានំ នរណីវ
 អស្មាតំ អធិបញ្ញាជំ   ឧមស្សុ រាជតុញ្ញា ។

(២២២) ឯវន្តេ អនុមោធាម   យំ ភារំ ន ធិត្វហសិ
 ទីលំ បភិទ្ធសិ បត្ថិ   ឧដុកោសិ វិហន្តម ។

(២២៣) យន្តិត្វំ រតនំ អត្ថំ   តាសិរាជេវេសនេ
 រជិតំ ជាត្របញ្ច   ធុត្តា វេជ្ជុវិយា តហ្ម ។

លុះទីនិហើយ ក៏បញ្ចេញខ្លួនវាចាង្វែរគ្នា ដោយគំនិត
 (ពោល) ខ្ញុំវិចារេសាវន្តិឡាយដែលមិនមានក្នុងពួកយើង ពាក្យ
 នេះមិនមែនដូចពាក្យនៃបុគ្គលមានប្រាថ្នា (ពោលហើយ) ខេ ។

(២២១) (ចាត្រសេនាបតី...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងពួកមនុស្ស
 ទូលព្រះបង្គំជាង្គំ មានសេចក្តីកំរិតក្តីតំនោរ ព្រោះពាលពាក្យ
 ដោយស្រពន់ពេក ដ្បិតកាលដែលរាជហឫទ័យឆ្ការចេញ ជាប់
 ជំលាង ទូលព្រះបង្គំជាង្គំមានសេចក្តីខុសៗ បពិត្រព្រះអង្គ
 ជាពន្ធុក្ខារ ព្រះអង្គ (ជាទីពឹង) នៃពួកទូលព្រះបង្គំជាង្គំ ដូចជា
 បិតា (ជាទីពឹង) នៃកូន ឬដូចពរណី (ជាទីពឹង) នៃពួកកូន
 សូមព្រះអង្គអភ័យស ដល់ទូលព្រះបង្គំជាង្គំទាំងឡាយ ដែល
 ត្រូវសេចក្តីខុសគ្របសន្តិភ័ ។

(២២២) (ព្រះនាង...) យើងរីករាយចំពោះអ្នកយ៉ាងនេះ ព្រោះថា
 អ្នកមិនលាក់ខ្លួនភារៈនៃចិត្តដ៏កំបាំងរបស់ខ្លួន ឆ្ងាលបក្សី អ្នកបាន
 ចំណាយពេលល្ងាចចិត្តនឹងអ្នក ឆ្ងាលបក្សី អ្នកជាសត្វមានចិត្តគ្រឿង ។

(២២៣) អនេណាមួយ គំប្រាត់ មាស តែមុតា តែវិល្លុយ ជា
 ច្រើន មាននៅ ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍ ក្នុងផែនកាសី ។

មណីយោ សង្ខមុត្តតា វត្ថុតា ហវិចន្តំ
 អនិច្ចំ ធនុកណ្ណតា លោហំ កាឡាយសំ ធម៌
 ឯតំ ធនាមិ វោ វិគ្គំ វស្សវំ វស្សជាមិ វោ ។

(២២២) អន្តា អបចិត្តា ក្សត្រា សក្កតា ច វេសេសា
 ធម្មេសុ វត្ថុមាធានំ ភំ វោ អាចរិយោ កវ ។
 អាចរិយ សមុទុញ្ញាតា តយា អនុមត្តា មយំ
 តំ បទកុំណតោ កត្វា ញាតិ បស្សេនុវិទូម ។

(២២៤) សព្វត្ថិ ចិន្ទយិត្វា មន្ទយិត្វា យជាតនំ
 កាសិវាជា អនុញ្ញាសិ ហំសានំ បវុត្តមំ ។

(២២៦) តតោ វក្សាវិសនេ សុរិយស្សត្ថមំ បទិ
 បេក្ខតោ កាសិវាជស្ស កវនតោ វិកាហិសុំ ។

មួយទៀត កែវមណី ស័ន្ត(ជាទង្គិកការដ្ឋ)កែវមុត្តា(មានសណ្ឋាន
 មូលដ្ឋូចផ្នែកឡូត៍ព្រា) សំពត់ភ្នំមច្ឆុន៍ក្រហម ស្បែកខ្លាឃ្មុំ កណ្តុរ
 ជាវិការៈនៃក្នុង លោហៈក្រហម ទំនិៈលោហៈ ឡើងជ្រៃច្រើន យើងឲ្យ
 ខ្ញុំច្រឡំទាំងនេះដល់អ្នក យើងនឹងនិយមន័យខ្ញុំការៈជាដំណើរអ្នក ។

(២២៤) (រាជហឫទ័យ...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រសើរក្នុងវេទ ព្រះអង្គ
 បានគោរព ធ្វើសក្ការៈ (ដល់យើងទាំងឡាយ) ដោយពិត សូម
 ព្រះអង្គជាអាចារ្យរបស់យើង ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្ត ក្នុងធម៌ទាំង
 ឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាអាចារ្យ ព្រះអង្គបានអនុញ្ញាត បើក
 យើងទាំងឡាយឲ្យទៅដោយស្រួលហើយ បពិត្រព្រះអង្គជាអ្នក
 ខ្លោះខ្ទេចសត្រូវ យើងទាំងឡាយ សូមធ្វើប្រទក្សិណនូវព្រះអង្គ
 ហើយទៅចូលនិវត្តកញ្ញាតិ ។

(២២៤) (អភិសម្ពុទ្ធភាថ) ព្រះរាជាគ្និនីវេសកាសិ ទ្រង់បានគិត
 បានប្រឹក្សា ខ្ញុំវេហុតុដ៏គួរតោមពិត ពេញមួយព្រឹក ហើយទ្រង់
 អនុញ្ញាតឲ្យរាជហឫទ័យប្រសើរក្នុងខ្ពស់ជាងក្នុងហឫទ័យ ហើយទៅ ។

(២២៦) លំដាប់នោះ កាលដែលព្រះត្រាឆាន់អស់ហើយ ព្រះអាទិត្យ
 ក៏រល្ងើង កាលព្រះរាជា គ្និនីវេសកាសិ ទ្រង់គិតពុទ្ធភម័យ
 សក្កហឫទ័យទាំងពីរ ក៏ហើរចេញទៅ គំរំទំនេររបស់ព្រះរាជា ។

[២២៩] តេអនេតេអនុប្បត្ត មិស្វា ឈ បរមេ ធិដេ
 តេកាតិមកកុំ ហំសា បុជ្ជសន្តោ អនាយេន ។
 តេ បតីតា បម្បុត្តន កត្តនា កត្តការវា
 សមដ្ឋា បរិក្ខេសុ អន្តាជា លទ្ធិបច្ចយា ។
 [២៣០] វេ មិត្តវត្ថ វត្ថា សង្ខេហោន្តិ បទត្តិណា
 ហំសា យជា ធនវដ្ឋា ញាតិសង្ឃមុនាតមុន្តិ ។

មហាបាលី ឧត្តម ។

សុបាណោជនីយ៍

[២៣១] ទេវ ភីណាមី ឈ វិក្កិណាមី
 ឈ ចាចិ មេ សង្ខេបយោ នធិត្ថិ^(១)
 សុត្តិច្ឆ្រប់ វត្ថិធិ បរិក្ខេ
 បត្តនេនោ ចាលមយំ ធិវត្ថិ ។
 [២៣២] អប្បម្ពា អប្បត្ថ ធិដ្ឋា អនុមជ្ឈិតោ មជ្ឈិតំ
 តហ្មម្ពា តហ្មត្ថ ធិដ្ឋា អនាចំ ធិបបដ្ឋិតំ ។

១ ឧ.ម. ធិ ធិត្ថិ ។

[២៣៣] ហត្ថិវត្ថិ ឡាយ សុបាណោជនីយ៍ប្រសើរ ទាំង
 ធិនោ មិនមានរោគ មកដល់ហើយ ក៏ធ្វើឲ្យសម្បជានិកោ ។
 ដូច្នេះ សូរស្តីវត្ថិក៏កើតឡើង ។ បញ្ចប់ហត្ថិយាអន្តាជាតិ
 ទាំងនោះ មានចិត្តរីករាយ ព្រោះម្ចាស់រួចហើយ ជាសក្ការៈ
 រាម្ចាស់ ជាសក្ការៈបានឲ្យចិត្ត ក៏ចោទរោម្ចាស់ដោយដុំវិញ ។
 [២៣៤] ប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាង របស់ពួកធម្មកមានមិត្តល្អ វាមិនជា
 ប្រយោជន៍គ្រប់រាល់ ដូចហត្ថិយាឈ្នះធម្មកដ្ឋានីយ៍ហត្ថិយាឈ្នះសុមុខៈ
 បានចូលទៅចូបនឹងពួកញាតិ ។

ឧប្ប មហាបាលី ទី ២ ។

សុបាណោជនីយ៍

[២៣៥] (គោសិយសេដ្ឋី ភោលថា) ខ្ញុំមិនមែនទិញ មិនមែនលក់
 ទេ មួយទៀត ការសន្យាគ្នាបស់ខ្ញុំ ក៏មិនមានក្នុងទីនេះដែរ
 របស់នេះ មានប្រមាណតិច មានសកាតដ៏ក្រណាស់ បាយ
 ចំណីក្នុងមួយនាឡិកានេះ មិនល្មមដល់ដេញត្រាភ័យ ។
 [២៣៦] (សក្ការៈវេជ្ជ ភោលថា) បុគ្គលប្រើទ្រព្យក្នុងចំណី អំពីវត្ថុ
 តិច ក្នុងទ្រព្យ ពាក់កណ្តាល អំពីវត្ថុ ពាក់កណ្តាល
 ក្នុងទ្រព្យច្រើន អំពីវត្ថុច្រើន ការបំណិញ មិនកើតទេ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ទេហំ នាហំ កុញ្ញ ច

អរិយមត្តំ សមាហ ទេសាសីលកតេ សុខំ ។

[២៥៤] មោយញស្សហុតំហោតិ មោយញាមិ សមីហិតំ

អតិច្ឆិយោ ធិសិទ្ធស្មី ឯកោ កុញ្ញតិ ភោជនំ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ទេហំ នាហំ កុញ្ញ ច

អរិយមត្តំ សមាហ ទេសាសីលកតេ សុខំ ។

[២៥៥] សច្ចំ តស្សហុតំហោតិ សច្ចញាមិ សមីហិតំ

អតិច្ឆិយោ ធិសិទ្ធស្មី ឯកោ កុញ្ញតិ ភោជនំ ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយ ទេហំ នាហំ កុញ្ញ ច

អរិយមត្តំ សមាហ ទេសាសីលកតេ សុខំ ។

មាលកោសិយៈ ព្រោះហេតុនោះ យើងនិយាយនឹងអ្នក ចូរអ្នក
ឲ្យឮបានផង ចូរបរិភោគផង អ្នកចូរឃើញកាន់អាយមន្ត ព្រោះ
ថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

[២៥៦] (ចន្ទទេវបុត្ត...) បុគ្គលណា កាលបើត្រូវអន្តិយហើយ
បរិភោគនៅភោជនម្នាក់ឯង ការបូជារបស់បុគ្គលនោះ ជាភាវក
គំរើ ទាំងការព្យាយាមជាហេតុឲ្យកើតព្រល្យ (របស់បុគ្គលនោះ)
ក៏រត់រំពើវៃ ។ មាលកោសិយៈ ព្រោះហេតុនោះ យើងនិយាយ
នឹងអ្នក ចូរអ្នកឲ្យបានផង ចូរបរិភោគផង ចូរឃើញកាន់អាយមន្ត
ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិនបានសេចក្តីសុខទេ ។

[២៥៧] (សុរិយទេវបុត្ត...) បុគ្គលណា កាលបើត្រូវអន្តិយហើយ
មិនបរិភោគនៅភោជនម្នាក់ឯង ការបូជារបស់បុគ្គលនោះ ជាភាវ
ចូជាពិភិមន ទាំងការព្យាយាមជាហេតុឲ្យកើតព្រល្យ (របស់បុគ្គល
នោះ) ក៏ជាភាវព្យាយាមពិភិមន ។ មាលកោសិយៈ ព្រោះហេតុ
នោះ យើងនិយាយនឹងអ្នក ចូរអ្នកឲ្យបានផង ចូរបរិភោគផង
ចូរឃើញកាន់អាយមន្ត ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិន
បានសេចក្តីសុខទេ ។

[២៥៣]សវត្ថុ ផ្សំហតិ ចោសោ តហុកាយ តយាយ ច

នោលោ តិម្ពុត្តិស្មី សីលេសោតេមហាវហេ។

អត្ថេស្មី ហុតំ ហោតិ អត្ថេស្មី សម្មហតំ

អត្ថេស្មី យោ ធិសីទ្ធស្មី ធនោ កុញ្ញតិ ភោជនំ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយេ ទេហិ នាបាចិ កុញ្ញ ច

អវិយមត្តំ សមាហ ធនោសី នរកេតេ សុខំ។

[២៥៤]ពលីសំ ហិសោធិតិលតិ ធិយេសុត្តំ សតទ្ធា

អត្ថេស្មី យោ ធិសីទ្ធស្មី ធនោ កុញ្ញតិ ភោជនំ។

តំ តំ វនាមិ កោសិយេ ទេហិ នាបាចិ កុញ្ញ ច

អវិយមត្តំ សមាហ ធនោសី នរកេតេ សុខំ។

[២៥៥] (មាគលីវេបុត្ត...) បុរសបូជាស្រីក្តី ទទ្ទេឈ្មោះតហុ-

តា ឬស្រះបាតុណ្ហិៈឈ្មោះតយាត្តិ តំពន្តិៈឈ្មោះនាណៈ បូតិពន្តិៈ
ឈ្មោះតម្ពុត្តិ ទទ្ទេជីដំមានវ្យាទិកជីវហ័សក្តី ។ ការបូជាបស់
បុរសនោះក្នុងវិធីនោះ វេមន៍មាន (ផល) តាំងការព្យាយាមជា
ហេតុឱ្យកើតទ្រព្យរបស់បុរសនោះ ក្នុងវិធីនោះ ក៏មានផល
ដែរ ព្រោះថា បុរសនោះ កាលបើគ្រូអង្គុយនៅហើយ មិនគួរ
បរិភោគភោជនម្នាក់ឯងទេ ។ ម្ចាស់កោសិយៈ ព្រោះហេតុនោះ
យើងនិយាយនឹងអ្នក ចូរអ្នកឱ្យបានផង បរិភោគផង ចូរ
រឿងកាន់អវិយមត្ត ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង
មិនបានសុខទេ ។

[២៥៦](បញ្ចសិក្ខវេបុត្ត...)បុគ្គលណា កាលបើគ្រូអង្គុយនៅហើយ
បរិភោគភោជនម្នាក់ឯង បុគ្គលនោះឈ្មោះថាលេបសន្តូចដែល
មានវ្យាទិកជីវហ័ស ។ ម្ចាស់កោសិយៈព្រោះហេតុនោះ
យើងនិយាយនឹងអ្នកចូរអ្នកឱ្យបានផង ចូរបរិភោគផង ចូររឿងកាន់
អវិយមត្ត ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកបរិភោគម្នាក់ឯង មិនបានសុខទេ។

(២៥៥) ឧទ្ធការវណ្ណា វត្ថុ ព្រាហ្មណា សមេ
 អយេត្ត វេ បុរេទា តិស្ស ហេតុ
 ឧទ្ធការំចំ វណ្ណំចំ វត្ថុត្ថុតិ
 អក្កាថ ជា ព្រាហ្មណា តេ ទុ តុម្ពេ ។

(២៥៦) ចន្ទោ ច សុរិយោ ច ឧតោ សំនាតតា
 អយំ បទ មាតលំ ធម៌សារថំ
 សុត្តោមាមស្មី តិទសាទមំតោ
 ឯសោ ច ទោ បញ្ចសំទោតិ វុច្ចតិ ។

(២៥៧) ណាណិស្សរា មុនិម្ហា ច មុរជាលម្ហរា ច
 សុត្តមេចំ បកោធន្តិ បដិពុត្តោ ច នន្តតិ ។

(២៥៨) យេតេជិមេ មច្ឆរិយោ កាណិយា
 មរិកាសកា សមណាព្រាហ្មណាចំ
 សំនេវ ជិក្ខុប្ប សរិទេហំ
 កាយស្ស ភេតា ជិរយំ វជន្តិ ។
 យេតេជិមេ សុតតិមាសំសមាជា
 ធម្មេ បិតា សំយមេ សំរិកាតេ
 សំនេវ ជិក្ខុប្ប សរិទេហំ
 កាយស្ស ភេតា សុតតិ វជន្តិ ។

(២៥៩) (កោសិយសេដ្ឋី...) តើប្តី ព្រាហ្មណ៍វាំងនន ពេញ
 ជាមានសម្បត្តិលើសលុប ចុងភ្នំនេះ របស់ពួកអ្នក ភ្នំ
 ខ្ពស់ៗមានពណ៌ផ្សេងៗ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 វាំងឡាយ អ្នកវាំងឡាយច្បាប់យើង អ្នកវាំងឡាយជាអ្វី។

(២៦០) (ព្រះវិស្ណុ...) ព្រាហ្មណ៍វាំងននតាំងដែលមកក្នុងវិវារៈ គឺ
 ចន្ទុវេបុត្ត ខ័ន្តិសុរិយេវេបុត្ត ចំណែកព្រាហ្មណ៍នេះ គឺមាត-
 លំចេវបុត្ត ដែលជាវេសារី ឯយើងជាសក្កៈ ជាដំណើរពួក
 វេសារីក្នុងជាន់ការខ្ពង់ខ្ពស់ ឯព្រាហ្មណ៍នេះគេហៅជាបញ្ចសំនេវ ។

(២៦១) វិស្វនិទេវជីវី ស្ថាសំភារក្កិ ស្ថេចខ័ន្តិស្ថេចខ័ន្តិ កែនីញ្ញាតិ
 បញ្ចសំនេវេបុត្តនោ ដែលដេញសក់ឱ្យភ្លាត់ឡើងបាន លុបបញ្ច-
 សំនេវេបុត្តនោ ភ្លាត់ឡើងដោយ វេសនីតិកាយ ។

(២៦២) ភូតនិទណ្ឌនីមួយ មានសេចក្តីកំណាញ់ស្វិតស្វាញ ជាអ្នក
 ប្រទេចថ្កាសាត្វសមណព្រាហ្មណ៍ ភូតនននោ ដាក់ចុះឱ្យរាង
 កាយគឺសរិរក្កនីលោកនេះ សុរិយក្លាយរាងកាយហើយ វេសនី
 វេសនីក្នុងខេត ។ ភូតនិទណ្ឌនីមួយ កាលប្រាថ្នាដូរសុតតិ
 ប៉ាន់នៅក្នុងធម៌ការសង្គ្រោះខ័ន្តិការវិចិត្រវេសនីក្នុងខេត ភូតនន
 នោ ដាក់ចុះឱ្យរាងកាយគឺសរិរក្កនីលោកនេះ សុរិយក្លាយ
 រាងកាយ វេសនីវេសនីសុតតិ ។

[២៥៩] ត្រូវ ចោ ញាតិ បុរិមាសុ ជាតិសុ
 សោ មន្ទីរ កោសិយោ ចាបដង្កោ
 តវេរ អនុយ វេនាតតត្តា
 មា ចាបដង្កោ ជិវរេ អបតុ ។

[២៦០] អន្តា ហិមេតេហិតតាមា យំ មំ សមុទុសាសម
 សោហំ តថា កក្កស្សមិ សង្ខត្តំ ហិតេសិកិ។
 ឯសោមាមដ្ឋេវ ឧតារមាមិ
 ឆ ចាបិហំ កក្កត្តំ ករេយ្យ ចាបិ
 ឆ ចាបិ មេ កក្កត្តំ អនេយ្យមត្តំ
 ឆ ចាបិធាត្វ ឧទកំ បិកមិ ។
 ឋវត្វ មេ ឆឆតោ សទ្ធកានំ
 តោតាបិ មេ វាសវ ទិយិស្សន្តិ
 តតោ អហំ ចត្វជិស្សន្តិ សត្ត
 ហិត្វា កាមាធិ យថាធិកាធិ ។

[២៦១] ឆតុត្ថមេ តិវិវេ តត្ថមាធនេ
 មោធន្តិ តា ធមេវវាភិគាលិតា

[២៥៩] អ្នកជាញាតិរបស់យើងក្នុងនាមបុរិម អ្នកនាពេលខាងក្រោយ
 យៈ ជាបុគ្គលកំណាញ់ មានធម៌ដ៏លាមក យើងមកក្នុងទីនេះ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អ្នកក្រប្បវត្តិ ញាតិរបស់យើងដែលមាន
 ធម៌ដ៏លាមក កុំចៅកាន់កេរ្តិ៍ឈ្មោះ ។

[២៦០] (កោសិយសេដ្ឋី...) អ្នកទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកប្រាថ្នាផ្លូវ
 ប្រយោជន៍ដល់ខ្ញុំដោយគិត ព្រោះថា អ្នកទាំងឡាយបានប្រៀន
 ប្រដៅខ្ញុំដោយល្អ ខ្ញុំនោះខឹងធ្វើតាមពាក្យទាំងអស់ ដែលអ្នក
 ទាំងឡាយជាអ្នកស្ម័គ្រចិត្តប្រយោជន៍ បានរោលហើយដូច្នោះ ។
 ខ្ញុំនោះវៀរចាកសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងវិជ្ជាខ្លះៗ ខ្ញុំមិនធ្វើអំពើ
 អាក្រក់និច្ច ខ្ញុំមិនមែនជាមិនច្រើនក្នុងចក្ខុវិស័យ បើខ្ញុំមិនចាត់
 បានឱ្យបានទឹក មិនដឹកនាំទឹក ។ បពិត្រព្រះវិស័យ កាលខ្ញុំ
 ទ្រទ្រង់សត្វកាលយ៉ាងនេះ គេនាំទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មុខជាទិញ
 អស់ទៅ បពិត្រសត្វៈ គំរើមនេះទៅ ខ្ញុំនឹងលះម្ល៉ាត់ទាំងឡាយ
 តាមចំណែកហើយម្តង ។

[២៦១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកទេវតាទាំងនោះ ដែលទេវរាជ រក្សា
 ហើយកំរើកយ លើក្នុងត្រពាំងដ៏ប្រសើរ ដែលជាភ្នំខ្ពង់ខ្ពស់

អតីតមា នីសិវេហ សព្វលោកតុ
 សុប្បត្តិកំ មុនវាសាមមាជេយ ។
 ឲ្យចំ សុត្តន្តំ វិនិច្ឆ័យ សន្តត្តំ
 បុប្ផត្តមំ អមរេហំ សេវិតំ
 អលទ្ធមញ្ញេហិ វ តាទេវេហំ
 អញ្ញាត្រ ទេវេហំ គនារហំ ហិតំ ។
 តតោ ចតស្សោ កកកត្តច្ចបមា
 ឧដ្ឋាយ ពារិយោ បមុនាទិតា មុនី
 អាសា ច សទ្ធា ច សិវី តតោ ហិរិ
 នីព្វត្រាវំ នារទំ ទេវតាញ្ចណំ ។
 សចេ អនុត្តិដ្ឋំ តយោ មហាធុរិ
 បុប្ផំ នំ ពារិធក្កស្ស ព្រហ្ម
 ធនាហំ បោ សព្វា កតិ តេ នីដ្ឋតុ
 ត្រិមំ បោ រោហិ យថេវំ ភស្តេ ។
 តំ យ ច មាតាភិសេសុ នារោ
 នីព្វាត្រាវី សន្តលហំ ឧទិរយិ
 ច មយ្ហនត្ថំ នីមេហំ កោចិ ជំ
 យាយេវំ ភេ សេយ្យសិ សា ចិលទ្ធកុ^(១) ។

១ ខ. បិណ្ឌុរាសិ ។ ឃ. បិណ្ឌុរាសិ ។

ព្រះនោះ នីសិវីប្រសាវ ជាអ្នកអាចចោតនំលាភភីនីអស់
 បានកាលៗ ត្រូវជាដំបូងសោតា ដែលរឹតស្អុយស្អុយ ដ៏មន្ត
 មក ។ ផ្កានោះ ជាផ្កាស្អាត មានក្លឹមក្រអូប ដែលពួកវៅភា
 ក្នុងជាន់ក្រច្រើនៗ ទិសគ្នាហើយ ជាផ្កាដ៏ទុក្ខម ដែលពួកវៅភា
 ដ៏ប្រសើរសព្វហើយ ពួកមនុស្សដ៏វិភី ពួកអនុត្តិ រៀ
 លែងតែពួកវៅភាមិនដែលបានឡើយ ព្រោះថា ផ្កានោះ ជា
 ប្រយោជន៍ដ៏សមគួរដល់ (ពួកវៅភាភីនីនោះ) ។ លំដាប់
 នោះ នាវីភីនីបួន ដែលជាចំលើសអស់ពួកស្រី មានស្បែក
 ភ្លឺដូចមាស រលោភោសា ១ សភា ១ សិរី ១ ហិរិ ១ បានព្រោត
 ភ្លឺនឹង ហើយខ្លួនស្មោះរោគបស ជាអ្នកប្រាជ្ញ ចំនឹងព្រាញ្ចណំ
 ដ៏ប្រសើរឡើយ បង្កើតមហាមុនីដ៏ប្រសើរ បើច្បាប់ពួកគ្រីក្ស
 នេះ លោកមិនទទួល (អ្នកលោក) សូមលោកឱ្យដល់ពួកយើង
 គត់ (ខែចិត្ត) ចំនឹងពួក សូមសម្រេចដល់លោក ចោលលោក
 ក៏សូម (ឱ្យមានទេព) ចំពោះពួកយើង ដូចជាព្រាហ្មសិវីនិរិ ។
 នារោគបស បានឃើញពួកនាវីមកស្តុំផ្កាផ្កានោះ ក៏ពោល
 ថា នាវីនិរិហយទូរតាព្យាបាទបន្តិដ៏រោង ប្រយោជន៍នឹងច្បូច
 ដោយផ្កាដ៏យ៉ាងនេះ មិនមានដល់យើងទេ នាវីលោក ដែល
 ចម្បងជាងនាវីភីនីទ្បាយ នាវីនោះ ចូរប្រាប់ផ្កានោះចុះ ។

[២២២] ត្បូង ឆោត្តមេវាភិសមេត្តុ^(១) ធារៈ
 យស្ស័ច្ឆសំ ភស្សមនុប្បវេទ្ទសុ
 យស្ស ហំ ឆោ ធារេ ត្បូ មនស្សសិ
 សាយេវ ឆោ ហេហិតំ សេដ្ឋសម្មតា ។

[២២៣] អកល្យមេតំ វចនំ សុតន្ត
 កោ ព្រាហ្មណោ កោ កលហំ ឧទិរយេ
 កត្តាន ក្វតាជិមមេវ បុច្ឆថ
 សថេ ន ជាតាថ នំធុត្តមចម្ពំ ។

[២២៤] តា ធារេនេ បរមប្បកោមិតា
 ឧទិវតា វណ្ណមនេន មត្តា
 សកាសំ កត្តាន សហស្សចត្តុឆោ
 បុច្ឆិសុ ក្វតាជិមំ កា ធុ សេយ្យសិ ។

[២២៥] តាទិស្វា អាយត្តមថា បុរិទ្ធខោ
កំច្ចាស្រី ឆេវវេរោ កកញ្ចលី
 ១៩. តេត្តុវោវិលមេត្ត ។

[២២៦] (ពួកទេវធីតា...) បពិត្រនារទោភាបសដ៏គួរម សូមលោក
 មើលមើលទូក្លាយើងចុះ បើលោកប្រាថ្នាខឹងឱ្យដល់នាងណា
 សូមលោកបោះបង្គោលនោះសំដៅទៅនាងនោះ បពិត្រនារទោភាបស
 ព្រោះថាបណ្តាក្លាយើង បើលោកឱ្យដល់នាងណា នាងនោះឯង
 យើងសង្កត់ ប្រសើរបំផុតជាងគេ ។

[២២៧] (នារទោភាបស...) ខែនាងមានខ្លួនដ៏ល្អ សំដីនេះមិនគួរទេ
 បុគ្គលដូចម្តេច ដែលហៅថាព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលដូចម្តេច គួរពោល
 ពាក្យដែលនាំបង្កជំលោះ បើនាងទាំងឡាយមិនដឹងធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
 ក្នុងលោកនេះទេ ចូរទៅសួរព្រះឥន្ទ្រ ដែលជាចំងាត់ពួកទេវតាចុះ។

[២២៨] ពួកទេវធីតាទាំងនោះ ដែលនារទោភាបស បានពោលយ៉ាង
 នេះហើយ ក៏មានចិត្តស្រេកស្រាយយ៉ាងក្រៃលែង ជាស្រ្តីស្រវឹង
 ដោយសេចក្តីស្រវឹងខឹងសម្បុរ ហើយបានទៅកាន់សំណាក់ព្រះ
 ឥន្ទ្រ ជាសហស្សចត្តុ ចូរសួរព្រះឥន្ទ្រ ដែលជាចំងាត់
 ពួកទេវតាថា (បណ្តាក្លាយើង) នាងណាប្រសើរជាងគេ ។

[២២៩] ព្រះឥន្ទ្រ ដ៏ប្រសើរជាងពួកទេវតា ដែលពួកទេវតា
 តែងប្រណម្យអញ្ជូល លុះបានឃើញ ខ្លួនពួកទេវធីតា ទាំង
 នោះ មានចិត្តខ្ពស់ខ្ពង់ ក៏បានពោលតប ដូច្នេះថា

- សព្វាវ កេ ហោម សុតត្ថេ^(១) សាវេសី
 កោលេវ កន្ថេ កាលហំ ទុរិយេ ។
- (២៦៦) យោ សទ្ធិលោកេត្តារកោ មហាមុទិ
 ធម្មេ បិគោ បារធ^(២) សទ្ធិចិត្តមោ
 សោ ហោ ព្រាតី តិវវេ តទ្ធិមាធនេ
 តទ្ធិន កុតាជិបមេវ មុច្ឆថ
 សចេ ឯ ជាហេថ និទុត្តមធម្មំ ។
- (២៦៧) អស្ម ព្រាហ្មារញ្ញជនេ មហាមុទិ
 ហនិកា កត្តំ វេកត្ថេ កុញ្ញតិ
 វិធម្យ ឆាហនិ ននាតិ កោសិយោ
 យេស្ស ហិ សោ នស្សតិ សាវ សេយ្យសិ ។
- (២៦៨) អស្ម ហិ សោ សម្មតិ នក្ខិណំ និសំ
 តត្ថាយេ តិវេ ហិមវទ្គមស្សនំ^(៣)
 ស កោសិយោ ទុល្លភពានកោដិគោ
 តស្ស សុទ្ធំ តាមយ ទេវសារថេ ។
- (២៦៩) សោ មាតលំ ទេវវេន បេសិកោ

១ ខ. ម. សុតត្ថេ ។ ២ ខ. ម. បារកា ។ ៣ ខ. ម. ហិមវទ្គមស្សនំ ។

- ខែនាងមាតេវាស្ស នាងចាងអស់ប្រហែល ។ គួរទេ ម្ចាស់នាង
 ដំបើង ចុះបុគ្គលណាហ្ន៎ បានគោលកក្ស ដែលខាំបន្តិដំលោះ ។
- (២៦៦) (ពួកទេវតា...) នារីភាបសណា ជាមហាមុទិអាចក្រាច់ទៅ
 ក្នុងលោកទាំងអស់បាន បិតាទៅក្នុងធម៌ មានព្យាយាមដោះខ្សែ
 ពាក់ នារីភាបសនោះ បានគោលទំនិញកាយនឹងសេចក្តីប្រសើរ
 ឈ្មោះខ្លួនទាំងថា បើនាងចាងខ្សាយ មិនដឹងខ្លួនធម៌ដ៏ទុក្ខមក្នុង
 លោកនេះ ចូរទៅសូត្រាវុទ្ធី ដែលដាច់ជាតិពួកវាវាចុះ ។
- (២៦៧) (ព្រះវុទ្ធី...) ម្ចាស់នាងមានខ្លួនដ៏ប្រសើរ ភាបសឯណោះ
 ជាមហាមុទិ ជាអ្នកក្រាច់ទៅក្នុងគ្រឿង បើមិនចាងឱ្យបាន មិន
 បរិភោគបូកក្តីទេ កោសិយភាបសនោះ ពិចារណាហើយ រើច
 ឱ្យខ្លួនចាងខ្សាយ ព្រោះថា ភាបសនោះ ទំនិញកាយដល់នាង
 ណា នាងនោះឯង គេញជាប្រសើរជាងគេ ។
- (២៦៨) ភាបសឯណោះនោះ ដើរនៅក្នុងវិសាធិស្សនវិគ្គេហិមវិទ្ធ
 ប្រចាំនូវវុទ្ធីនិង កោសិយភាបសនោះ បានទឹកនឹងកោសន
 ដោយកម្រ ម្ចាស់មាតេវាវុទ្ធី ជាទេវសារថេ អ្នកចូរញ៉ាំង
 សុគាតោន ឱ្យសម្រេចដល់កោសិយភាបសចុះ ។
- (២៦៩) មាតេវាវុទ្ធីនោះ លុះព្រះវុទ្ធីប្រសើរជាងទេវតាប្រិយ៍ហើយ

សហស្សយុត្តំ អភិវុទ្ធិ សន្តិម្ព
 សុច្ឆិម្ពមេវ ឧបកម្ម អស្សម្ព
 អនិស្សហនោ មុនិនោ សុតំ អនា^(១) ។

[២៧០] ឧទ្ធកិហុត្តំ ឧបកម្មតោ ហិ មេ
 បក្កត្តិំ លោកុតមោទុក្ខតម្ព
 សត្វាធិ ក្វតាធិ អនិច្ច វាសវោ
 កោ នេវ មេ ចាលិសុ តី សុដោទហិ ។
 សន្តិម្ពមំ សេតមតុស្សនស្សនំ
 សុច្ឆិ សុតន្តំ បិយ្យមមត្តតំ
 អនិច្ចប្បត្តំ មម ជាតិចក្កកិ
 កា នេវតា ចាលិសុ តី សុដោទហិ ។

[២៧១] អហំ មហិទ្ធេន ឧហោសិ មេសិគោ
 សុបាភិហាសិ ភុវតោ មហាមុនិ
 ជាបាសិ មំ មាគលិ នេវសារថិ
 កុញ្ញស្ស កុត្តតម្ព មាគិវារយិ^(២) ។
 កុត្តា ច សា ត្វាទស ហន្តិ ភាបកោ
 ទុត្តំ មិចាសំ អរតី នរថំ ភិលិ^(៣)

១ ១. អនា ។ ២. អនា ។ ៣ ១. មាគិវារយិ ។ ២ ១. ឧទ្ធកម្ម ។ ៣ ១. មាគិវារយិ ។

ក៏ឆ្លើយតបទៅថា ដែលខ្ញុំដឹងដោយសារមួយកាន់ ហើយចូលទៅ
 កាន់អាស្រមយ៉ាងហ្នឹងស មិនបង្ហាញកាយឱ្យឃើញ ស្រាប់តែ
 ប្រទេសនូវសុបាភោជន ដល់ភាបសជាអ្នកប្រាជ្ញ ។

[២៧២] (កោសិយភាបស...) កាលដែលគាត់អញ្ជប់ក្នុងការបូជា
 ក្លើរនឹងប្រះគាត់ឱ្យដឹងក្នុង ដែលបន្ទាប់នឹងនឹងក្នុងលោក
 អ្នកណាហ្ន៎ ដូចប្រារព្ធសិវៈ កន្លងខ្ញុំពួកទៅភាពនឹងស ដាក់
 សុបាភោជន លើដៃទាំងពីរបស់អញ្ច ។ សុបាភោជននោះដ៏
 សដូចជាស្នំ គួរមើលមើល កេរ្តិ៍ប្រៀបគ្នា ជាភោជនស្អាត
 មានភ្លឺភ្លាម មានសភាពគួរឲ្យចិត្តយ៉ាងច្រើន ភ្នែករបស់
 អញ្ជានឹងមិនកើតមក មិនដែលឃើញសោះឡើយ ទៅកាលណាហ្ន៎
 ដាក់នូវសុបាភោជន លើដៃទាំងពីរបស់អញ្ច ។

[២៧៣] (មាគលិវេទបុគ្គ...) បងប្រុសលោក ជាមហាមុនី អ្នកវត្ថុ
 កេរ្តិ៍គុណដ៏ធំ ខ្ញុំដែលព្រះវត្ថុជាដ៏បានប្រើមក ខ្ញុំក៏បាននាំ
 សុបាភោជនយ៉ាងស្រស់ លោកចុះស្តាប់ខ្ញុំខ្ញុំជាឈ្មោះមាគ-
 លិវេទបុគ្គ ជាទៅសារថិ សូមលោកទាន់ខ្ញុំក្នុងក្នុងមុខ លោក
 កុំប្រកែកព័ត៌មានឡើយ ។ ឯសុបាភោជននោះ លុះលោកហិកោត
 ហើយ វាមិនចាត់បង់បុប្ផ ១២ យ៉ាងបាន ។ សេចក្តីឃ្លាត
 ការស្រាវ ។ សេចក្តីអង្វរ ។ ក្រវល់ក្រវល់កាយ ។ លំបាកកាយ ។

កោដ្ឋបទាហស្ស វិភាគមេសុណំ
សីតុណ្ហតទ្ធិញ្ច រស្មត្ថមំ ឥតំ ។

(២៧២) ឧ កឡតិ មាគលំ មយ្ហ កុញ្ញត្ថំ
បុព្វេ អនត្ថា ឥតិ មេ វត្ថុត្ថមំ
ឧ ចាចិ ឯកាសធម៌យប្បជិតំ
អសំវិភាតិ ច សុតំ ឧ វិនិតំ ។

(២៧៣) បីឃាតកា យេកេចិមេ បរាជិតា
មិត្តទ្ធីនោ យេ ច សមន្តិ សុត្ថតេ
សត្រេ តេ មច្ឆិបញ្ចមាធមា
ត ហ អនត្ថា ទុនកម្មំ ឆាស្មិយេ ។
សោ ហិទ្ធិយា វា បុរិសស្ស វា ធន
ធម្មាមិ ពានំ វិទុសម្បវណ្ណំ
សន្ធា វនត្ថា ឥត វិតមច្ឆក
កវន្តិ ហេតេ សុចិសទ្ធសម្មតា ។

(២៧៤) អនោ មតា នេវវេន បេសិតា
កត្តា ឧតស្សោ កាធកត្តច្ចមមា
អាសា ឧ សន្ធា ច សិរី តនោ ហិរី

ក្រោធទ ចនិសចក្កិក្រោធកុដិច្ចត្ថ ឈោប្រកក ញ្ចញនំ
ត្រពាំងត ក្រេត ឱល ១ ដ្យុតភាគនោះ មានសដីក្នុង ។

(២៧៥) (ភោសិយ...) ម្ចាស់ទៅបុគ្គលឈ្មោះមានលំ ការដែលគាត់
មិនបានឱ្យបានជាមុនសិនហើយបរិភោគ មិនគួរទេ ព្រោះវាគួរនេះ
ជាវត្ថុគួរមរបស់គាត់ ឯការបរិភោគវត្ថុហាក់ឯង ជាអំពើដែល
ប្រាកដ មិនបូជាឡើយ មួយទៀត បុគ្គលអ្នកមិនបានចែក
វិលក វេចមិនបានទៅសចក្កិក្រោធទ ។

(២៧៦) ពួកជនណាមួយ ជាអ្នកសម្លាប់ស្រី ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិបាតក-
កម្ម ឬក៏ពួកជនណា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តិមិត្ត ដេប្រោទចក្កិក្រោធទ
អ្នកមានវត្ថុល្អ ជនទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមានសចក្កិក្រោធទ
ដំបៅករបស់វាប្រាប់ ព្រោះហេតុនោះ គាត់បើមិនបានឱ្យ
សូម្បីខ្ញុំវិញ ក៏មិនបរិភោគទេ ។ មួយទៀត គាត់នោះត្រូវតែឱ្យ
បានដែលអ្នកប្រាថ្នាសរសើរហើយ ដល់ស្រ្តីឬបុរស ដ្យុតបុគ្គល
អ្នកមានសត្វ អ្នកដឹងខ្ញុំពាក្យស្តីម ប្រាសចាកសចក្កិក្រោធទ
ទាំងនេះ លោកសង្ឃនេះជាអ្នកមានសច្ចៈស្មោះ ក្នុងលោកនេះ ។

(២៧៧) (អភិសម្មទតាថ) លំដាប់នោះមានកញ្ញាទាំង ៤ នាក់ ដែល
មានស្បែកដូចជាមានស្បែក មាន ១ សត្វ ១ សិរី ១ ហិរី ១
ដែលប្រព្រឹត្តប្រល័យជានិរវាត ចុះយល់ព្រមប្រើទៅហើយ

តំ អស្សមំ អាកម្មំ យត្ថំ កាសិយោ ។
 តា និស្សា សត្វា បរមប្បមោទិតា
 សុភេត វណ្ណេន សិទ្ធាវិគ្គិហោ
 កញ្ញា ចតុស្សោ ចតុរោ ចតុទ្ធីសា
 នំប្បាស្រី មាតុលីហោ សម្មា ។
 បុរិមំ និសំ កា ភំ បកាសិ នៅតេ
 អលន្តីតា តាវរា ឱសនី
 បុត្រាមិ តំ កញ្ញាទេវលីវិគ្គិហោ
 អាចត្ថុ មេ ភំ កកហសិ នៅតា^(១) ។

(២៧៩) សិរហ នៅ អនុជេស្ម បូជិតា
 អតបសត្ថបដិសេវីនំ សនា
 សុបាវិរុទ្ធន តវន្តិមាតតា
 តំ មំ សុបាយ វរបញ្ញា ភាជយេ ។
 យស្សាហមិប្បាមិ សុនំ មហាមុនិ
 គេហ សុត្ថុកាមេហិ គេហ បមោទតិ
 សិរិទំ មំ ជាធាហិ ផ្ទុហតុត្ថម
 តំ មំ សុបាយ វរបញ្ញា ភាជយេ ។

• អ. ទេវតេ ។

នាងក៏មកកាន់អាស្រមដាំទៅនៃកាសិយាបសានោះ។ កោសិ-
 យតាបស បានឃើញនាងកញ្ញាពាំង ៤ នោះ ដែលមានចិត្តត្រេក
 អយ៉ាងលើសលុបពាំងអស់គ្នា មានវណ្ណៈដ៏ល្អដូចអណ្តូងភ្លើង
 ប៉ះនៅក្នុងវិសពាំងបួន ហើយបានកាលផ្ទុះច្បាំងចំពោះមុខ
 នៃមាតុលីទៅបុគ្គល ម្ខាងទៅកាន់ជាអ្វី មានកាយប្រដាប់
 ហើយ បានឡើងទិសខាងកើតឡើង ដូចជាផ្កាយព្រឹកដ៏ប្រសើរ
 ម្ខាងនាងមានកាយដូចជាប្រប្រៀប ជាវិការនៃមាស អាញ
 សូមសួរនាង ចូរនាងប្រាប់អាញ នាងជាទៅកាល្មោះអ្វី ។
 (២៨០) (នាងសិរិ...) ខ្ញុំជាទៅជីកាល្មោះសិរិ ដែលគេប្តូរក្នុងពួក
 មនុស្ស មិនចូលទៅក្នុងកន្លែងស្រូវលាមកគ្រប់កាល មកកាន់
 សំណាក់លោក ព្រោះទាស់វែងនាងអំពីសុបាភោជន បពិត្រលោក
 បានប្រាថ្នាដ៏ប្រសើរ ព្រោះហេតុនោះ សូមលោកចែកទូរសុបា-
 ភោជនដល់ខ្ញុំ ។ បពិត្រលោកជាមហាមុនី ខ្ញុំប្រាថ្នាសុបាភា-
 ជនរបស់ជនលោក ជននាងនឹងរមែងរីករាយ ដោយការគ្រប់យ៉ាង
 បពិត្រលោកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងពួកជនអ្នកបូជាភ្លើង សូមលោកដឹងខ្ញុំ
 ខ្ញុំជាទៅជីកាល្មោះសិរិ បពិត្រលោកអ្នកបានប្រាថ្នាដ៏ប្រសើរ
 ព្រោះហេតុនោះ សូមលោកចែកទូរសុបាភោជន ដល់ខ្ញុំ ។

កោ តេ ធុតិយោ វេទ មន្តលោកេន
ឯ ភាយសិ ឯតំភា កាន់កាប់ វេទ ។

[២៧៥] ឯ មេ ធុតិយោ វេទមន្ត កោសិយ
មសត្តសារប្បកវន្តិ ទេវតា
អាសា សុជាសាយ វេទនាគតា
តំ មិ សុបាយ វេទនា កាជយ ។

[២៧៩] អាសាយ យេន្តិ វិណិដា ឯសេសិដោ
តាវ សមាប្បេ បេន្តិ អណ្តាវ
តេ តត្ថ សីន្តិ អតោបិ ឯតំភា
ជិដាឯតា ឯន្តិ វិទន្តិភាគតា ។
អាសាយ ទេត្តាឯ កាសន្តិ កស្សតា
វេន្តិ តំដាឯ កាភេន្តិ ចាយសោ
ន្តិវិទិចាគេន អវេន្តិកាយ វា
ឯ តិញ្ច វិទន្តិ តតោ ឯលាគន្ធ ។
អថត្ថកាណិ កាភេន្តិ កត្តសុ
អាសំ បុរកត្ថ ឯសា សុទេសិដោ
តេ តត្ថវត្ថា អតិកាជ្យតា^(១) បុន
ជិសា បទស្សន្តិ^(២) អលេដ្ឋ តិញ្ច ឯ ។

ម. អតិកាជ្យតា ។ ២. បទស្សន្តិ ។

ដូច្នេះ ឈ្មោះកាន់កាប់ក្នុងស្រុក ឬក្នុងលោកាន់កាប់ក៏ដឹងនាង
ក្នុងវិទេន នាងក្នុងក្រុង មិនខ្វះខាត ។

[២៨៤] (នាងភាសា...) បព៌ត្រកោសិយតាបស ក្នុងវិទេន មិន
មានបុគ្គលដាច់ដាច់ខ្លះ ឬដាច់ខាតឈ្មោះភាសា ក៏ដូច
ភាសាក្នុង មកកាន់សំណាក់លោកដោយ (សេចក្តីច្នៃប្រឌិត)
នូវសុបាយកាន់ បព៌ត្រលោកអ្នកមានប្រាជ្ញាជ័យស្រី ព្រោះហេតុ
នោះ សូមរោគចក្ខុវិស្វកម្ម ដល់ខ្ញុំ ។

[២៨៩] (កោសិយ...) ពួកភាសាអ្នកស្វែងរកទ្រព្យ រឿងស្នេហា
នៅក្នុងសមុទ្រ ព្រោះសេចក្តីប្រាជ្ញា កាណិដតាំងនោះ ដូច
កាល លំចិត្តក្នុងសមុទ្រនោះ ដូចកាល សាបសូន្យចាកទ្រព្យ
បានតាំងដើម្បី ។ ពួកភាសាបានក្នុងស្រុកច្បាយ ព្រោះ
នូវតាំងច្បាយ ធ្វើ (កិច្ចការ) ដោយទុក្ខ ក៏មិនបាននូវ
ផលផលបន្តិចបន្តួចអំពីសមុទ្រនោះ ដោយសេចក្តីអង្គុយបេឡាន
ភ្លៀង ព្រោះវាសេចក្តីប្រាជ្ញា ។ ពួកអ្នកស្វែងរកសេចក្តី
សុខ បានធ្វើនូវសេចក្តីប្រាជ្ញាជាប្រយោជន៍ រឿងធ្វើនូវសេចក្តីច្បា-
យាមក្នុងវិជ្ជាច្បាច្ច ដើម្បីចាស់ ជនតាំងនាងធ្វើនូវប្រយោជន៍
ដល់ម្ចាស់ ត្រូវពួកបាចមក បៀតបៀនយ៉ាងខ្លាំង មិនបាននូវ
វេទនាឈ្មោះកាន់កាប់ ក៏នៅកាន់វិសាច័យ ។

[illegible]

(២៨០) ពុទ្ធសាសនា យសសា យសស្សី
 ជ័យញ្ញាមន្ត្រយំ ធិស្ឋបតិ
 បុត្រាមី តំ កត្វាទេវល្លិវត្តមោ
 អាទិត្យ មេ ភ្នំ កតមាសិ ទេវតា ។

(២៨១) សង្ខារា នេវី មនុស្សេស្ម បូជិតា ។
អនាចសត្វបដិសេវីនី សតា
សុបាវិកនេន ឥន្ទ្រមាតតា
តំ មំ សុបាយ វាមត្តា ភាវយ ។

ពួកដង្កូវកង្កែបទៅកាន់យ៉ាងស្ទុះ ស្វែងរកសេចក្តីសុខ ក៏លេបនំ
ខ្ចីស្រូវប្រឡងនឹងពួកញាតិ ហើយដុតកំដៅខ្ញុំកបះប៉ះស្រឡាងអស់
កាលយូរកន្លង តែបែរជាឡើងកាន់ផ្លូវខុស គ្រឡប់ទៅកាន់ដង្កូវ
ប្រោរតែសេចក្តីប្រាថ្នា ។ នៃនាងអាសា នាងងងដែលរលាយរង់
អាសា ទេសឆ្មាំជាស្រីបោកប្រាស់ខ្ញុំដង្កូវនិរទេ(ឆាកុនាខា)
នាងចូលទៅលេងខ្ញុំសុំនាងកាដង្កូវនាងខ្ញុំចុះ ស្រីថ្លៃហាល
នាងមិនខ្វះចូលអាសាខ្ញុំនឹងវិភាវ សុំនាងកាដង្កូវនាងកំព័លកា
នាងចូលទៅចុះ កាតាមខាតព្រមខ្ញុំនឹងនាងៗ ។

(២៨៦) នាងជាស្រីមានយស ត្រូវរៀនដោយយស ជាតិគុណវិស គេ
ហៅដោយឈ្មោះថា កតាប ម្ចាស់នាងមាននិកាយដូចម្តេចប្រៀប
ជាវិការវេទនាស ភាគសូត្រនាង នាងចូរក្របង់ដល់ភាគ នាង
ជាទេវតាឈ្មោះអ្វី ។

(២៨១) (នាទីសប្តា...) ថ្ងៃនោះនាទីសប្តា ដែលគេប្តូរ
ក្នុងភូមិមនុស្ស មិនសេចក្តីប្តូរស្តីពីលាមកសប្តាហ៍ មក
កាន់សំណាក់លាមកដោយការប្រែប្រួល ប្រែស្តីពីការងារ
បំប៉នលាមកមកមានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ប្រែប្រួលហេតុនោះ សូម
លោកចែករំលែក ឲ្យសុបិនាកាន់ ដល់ខ្ញុំ ។

(២៨២) ឆាប់ ឆាប់ ជាតម្លៃដោយ សំយម៍
 អាតាយ សុបាយ ករោន្តិ ហេតុនា
 ថេយ្យំ មុសា កុនម្មដោយ បេសុណំ
 ករោន្តិ ហេតុ បុន វិទុតា តយា ។
 ករិយាសុ ហេសោ សនិសីសុ បេត្តា
 សីលុបបន្ទាសុ បតិព្វតាសុមិ
 វិនេត្តា ឆន្ទំ កុលិត្តយាសុមិ
 ករោតិ សន្និ បុន កុម្ពនាសំយា ។
 ត្រមេវ សន្នេ បរនាសេវិមិ
 ចាប់ ករោសី កុសលំ ធិវិញ្ញាសិ
 ន កាធិសី អរហតិ អាសន្នធាតុ
 កុរោត សុតា កច្ច ន មយ្ហ រុទ្ធសិ ។

(២៨៣) ជ័យញ្ញាត្តិ អរុណាស្មិម្ពមាតេ
 យា និស្សតិ ឧត្តមរូបវណ្ណិមិ
 តទ្ធមមា មំ បជីកាសិ នេវតេ
 អាធិកុ មេ ភំ កតមាសិ អច្ចក ។

(២៨៤) (កោសិយៈ...) ជួនកាល មនុស្សរាំងឡាយក៏នាំម្តងស្រី
 សព្វ ទើបធ្វើខ្ញុំចាន ម្តងក្រឡាខ្មៅខ្មៃយ ម្តងក្របីប្រាំម្ភៃ
 កាលស្រ្តីមកមាន មនុស្សក្នុងរូង ដែលហូតកំព័ន្ធនា (សព្វ)
 វិញ ក៏ធ្វើខ្ញុំកាលច កុហក បង្ខំ ខឹងញញើតកំព័ន្ធ ។ បុរស
 អ្នកប្រាជ្ញក្នុងកាយានាំឡាយ ដែលមានគុណសម្បត្តិស្មើគ្នា ជា
 ស្រីបែបណាដោយសីល មានខ្ញុំវាចារប្លំ តែលចេញខ្ញុំសេចក្តី
 ប្រាជ្ញក្នុងក្រសែដែលមានក្រណាច ហើយធ្វើខ្ញុំកាក្ស័យចំពោះ
 កុម្មតាសិញកំព័ន្ធ ។ ម្ចាស់នាងសព្វ នាងឯងគង់នៅប្រគល់
 លស់ផ្សេងៗហើយធ្វើខ្ញុំកំព័ន្ធនាមក លះបាលខ្ញុំកុសល ស្រី
 ប្រវែងលាន មិនខ្វះខាតខ្ញុំអាសនៈខឹងខឹង សុបាណេន្ទរាភក្កំ
 មានកំព័ន្ធនា នាងចុះទៅចុះ អាត្មាមិនពេញចិត្តនឹងនាងទេ ។

(២៨៥) ខ័សនាភក្កិ ឯណា មានសម្បទេ ដ៏អក្ខម ប្រាកដ
 ច្បាស់ ក្នុងវេលាអរុណរាជ្យនៃ ក្នុងវិបត្តិក្រៃប្រក្រតី ម្ចាស់នាង
 ទៅជិត នាងប្រាកដច្បាស់ ដល់អាត្មា ដូចជាខ័សនាភក្កិ
 កើតនាវេលា នាងចូលប្រាប់អាត្មា នាងជាស្រីអប្បបរមា ។

កាឡា មិចាយេវី អត្ថិជារី
 អនិសេវីតា លោហិតបត្តនាសំដី
 កា ភិជ្ជសំ មន្តមំតា លោកយំ
 កាសេសមាធាវ កិរំ ន មុត្តសិ ។

[២៨២] ហិរាហ ធម៌ មនុស្ស ឬជិតា
 អនាមសត្វបដិសេវីយំ សធន
 សុធាវិវាទេន ភវន្តិមាតតា
 សាហំ ន សក្កោមិ សុធិមំ យាចិត្តំ
 កោចិទ្ធពា វិយ យាចនិគ្គយា ។

[២៨៣] នម្មេន ញាយេន សុតតេ លទ្ធសំ
 ឯសោ ហំ នម្មោ ន ហំ យាចនា សុធា
 តំ តំ អយាធិដ្ឋមហំ និមន្តយេ
 សុធិ យំ យត្តិទ្ធសំ តំបិ នម្មំ តេ ។
 សា ត្វំ មយា អន្តំ សកម្មំ អស្សមេ
 និមន្តិតា កត្តាធម៌វិវិក្ខយេ
 តុវញ្ញំ មេ សត្វសេហំ ឬជិតា
 តំ ឬជយិត្វា ន សុធិមំ អភិជ្ជយេ ។

នាងឈ្មោះអ្វី ដូចជាស្រីប្រេន ដែលត្រូវឱ្យលំបាកបៀបខ្លះស្រី
 ដ៏ក្រហមក្នុងខ្លឹមាយដូរ ឬដូចជាអណ្តាភាវ័យ កុំនោះសោត
 ដូចប្រិយស្រី កាលព្រះវ្យាគមើលនាងហាក់ដូចជាបានប្រាថ្នាខ្លី
 និយាយ តែមិនបញ្ចេញខ្លឹមពេញវិញ ។

[២៨៤] (នាងហិរា...) ខ្ញុំជានាងហិរាឈ្មោះហើរ ដែលគេបូជាក្នុង
 ពួកមនុស្ស ជាស្រីមិនសេនាគប់ខ្សែសក្កុដ៏លាមកសព្វកាល មក
 កាន់សំណាត់លោកដោយការឈ្មោះប្រពៃណី ព្រោះសុធាភោជន
 តែខ្ញុំនាមិនអាចខឹងស្តីទៅសុធាភោជនទេ ធម្មតាការសុំទានស្រី
 ដូចជាការបើកបង្ហាញក្តីឆ្ងល់ ។

[២៨៥] (កោសិយ...) ម្ចាស់នាងមានពន្ធកាយល្អ នាងនឹងបាន
 (ខ្ញុំសុធាភោជន) នាមសភាពភាវៈចាតុ នេះហើរជាធម៌ហើយ
 ដ្បិតជាសុធាភោជន គេមិនបានព្រោះការសុំទេ ព្រោះហេតុនោះ
 កត្តានឹងអញ្ជើញនាងដែលមិនសុំ នាងប្រាថ្នាខ្ញុំសុធាភោជន
 ណា ។ កត្តានឹងទិញខ្ញុំសុធាភោជននោះវា ដល់នាង ។ ម្ចាស់
 នាងមានពន្ធកាយដូចប្រៀបដំណើរការនៃធាស នាងនោះកត្តា
 នឹងអញ្ជើញទៅក្នុងកាលប្រទេសរបស់កត្តាក្នុងថ្ងៃនេះ នាងជាស្រីគួរ
 កត្តាបូជាដោយវត្ថុនាមសត្រប់យ៉ាង កត្តាលុបបូជានាងហើយ
 ទើបនឹងបរិភោគខ្ញុំសុធាភោជនផង ។

[២៨៦] សា កោសិយេនាទុមតា ជុតិមតា
 អន្តា ហិរិ រម្មំ ចាវិសិយស្រ្តំ
 ឧទកាវង្គំ ដលមវិយប្បជិតំ
 អចាបសត្តបដិសេវិយំ^(១) សុតា ។
 វុត្តុក្កហនា ពហុកេតុ បុប្ផតា
 អម្ពា បិយាលា បនសា ច ក៏សុតា
 សោភញ្ញនា លោទ្ធមដោបិ បន្ទុកា
 កេតកា ច ភត្តា តិលកា ច បុប្ផតា ។
 សាលា កករី ពហុកេតុ ជម្ពុយោ
 អស្សត្ថុចិក្រោធមទុកា ច វេទិសា
 ទុដ្ឋាលកា ទាតនិ សិទ្ធិវិកា
 មទុញ្ញត្ថនា មុច្ចនិទុកេតកា ។
 ហរេណុកា វេលុកា វេលុតិណ្ណកា
 សាមាគមិវាមដោបិ ចិន្ទកា
 មោចា កន្តរិ ពហុកេតុសាលិយោ
 បវិហាយោ អាគុជិយោ ច គណ្ណលា ។

១ ម. អធិបសត្ត ចនិសេវិយំ ។

[២៨៦] (អភិសម្ពុទ្ធភាសា) ពានិហិរិនា ជាស្រីមិនសេពគប់ខ្នុរ
 សក្កលាមកសក្កាភាស ដែលកោសិយភាសមានអនុភាពដ៏
 រុងរឿងអនុញ្ញាតហើយ ក៏ចូលទៅកាន់កាស្រមដាច់រិកកេយ ជា
 កាស្រមមានទឹក មានផ្លែឈើ ដែលពួកអាយុជនបូជាហើយ ។
 ជិតកាស្រមនោះ មានព្រៃឈើស្រុះច្រើន មានផ្កាវិកហើយ
 ដើមស្វាយ ដើមទ្រូយធំ ដើមខ្នុរ ដើមចារ ដើមម្រុម ដើមលោទ
 ដើមភ្លៅត្រីប្ល ដើមសំរោង ដើមចន្ទី ដើមត្រមូច មានផ្កាវិក
 ហើយ ។ ជិតកាស្រមនោះ មានដើមឈើច្រើន គឺដើមកំរង
 ដើមថ្លាង់ ដើមត្រីធំ ដើមកោដីបាយ ដើមជ្រៃ ដើមស្រគំ មាន
 មែកចារទន់ចុះ ដើមដើមរាជ្យត្រី ដើមច្រូង្រៀង ដើមជ្រូង
 ដើមកំរងអន្ទក់ ដើមដើមសំរោង មានភ្លើងជ្រូងជ្រាយគួរគាប់ចិត្ត ។
 ជិតកាស្រមនោះ មានអបរណ្ណដាតិ កំរៅរាង រស្មីស្រស់ព្រៃ
 ដើមទន្ធាប់ស្រងៃ ដើមដែលលក សណ្ឋិតរាជមាស ចេកមានគ្រាប់
 ធំស្រស់ ស្រស់ក្រហមជាច្រើន ផ្លែចេញជាអង្ករគួរហៅភោគបាន ។

តស្ស ច ឧត្តរមស្សន ជាតា ហេតុវណ្ណំ សិវា
អកត្តសា អបញ្ញាវា សាទុ អប្បជិត្តិកា ។
តត្ថ មជ្ជា សង្ខារោ ទេមិចោ ពហុកោដិទា
សិទ្ធិសវត្ថុ សកុណា សវត្ថុ ច រេហិតា
អាសិកត្តកាតិកា ចាមិចា កាតមច្ឆកា ។
តត្ថ បក្ខី សង្ខារោ ទេមិចោ ពហុកោដិទា
ហំសា កោញ្ញមយ្យា ច ចាតាវកា ច កុត្តហា
កុណាលកា ពហុចិក្ខា សិទ្ធិស្វី ជីវជីវកា ។
តត្ថ ចាណា សមាយន្តិ ធានាមិកតណា ពហុ
សិហា ក្សត្រា វិហារា ច អច្ឆកាតកច្ឆយោ
បរសទា ច កវីជា មហំសា រេហិតា វុ
ឯនយ្យា ច វិហារា ច តណិចោ ជីតសុត្តកា ។
កាធនិមិកា ពហុកេតុ វិទ្យាវា សសកត្តិកា
ធមាតិវី បុប្ផវិចិត្រសន្តកា
និជាតិយុដ្ឋា និសស្សសេវិតា ។

ខេវាធិជីវី ខៃទិកាស្រមនោ មានជាតស្រមនោកុណំជី
ក្សេម មិនមានក្នុងគ្រប់ មានកំឡើងមិនចោល ជាស្រមនោកុណំ
ប្រកបដោយទឹកមានក្នុងមិនគ្រប់ ។ ក្នុងស្រមនោ មានពួក
ត្រីត្រកត្រកាល ជាសត្វមានសេចក្តីក្សេម មានគ្រឿងបរិភោគ
ជំរុច្ឆន គំ គ្រឿង គ្រឿង គ្រឿង បង្កី គ្រឿង គ្រឿង
នឹងគ្រឿង គឺចាប់យកចាប់កម្រើកស ។ ក្នុងស្រមនោ
មានពួកសត្វស្លាប់ត្រកត្រកាល ជាសត្វមានសេចក្តីក្សេម មាន
គ្រឿងបរិភោគជំរុច្ឆន គំ យន្ត គ្រឿង គ្រឿង ចាកត្រកាត អត
កាវី ក្រោមស រោម ព្រហ្ម ជំរុច្ឆន ។ មានពួកសត្វគំហ្វូង
ខៃម្រើកផ្សេង ជាជំរុច្ឆន គំសិហៈ ខ្លាំង ខ្លាំង ខ្លាំង ខ្លាំង
រោស រោត្រ គ្រប់ រោត្រ គ្រប់ គ្រប់ គ្រប់ គ្រប់ គ្រប់
នឹងគ្រឿង មកប្រជុំគ្នាស្រមនោ ។ មានល្អស ឆ្មា
ខ្លាខ្លាខ្លាខ្លាខ្លាខ្លា ខ្លាខ្លាខ្លាខ្លាខ្លា ខ្លាខ្លាខ្លាខ្លាខ្លា ខ្លាខ្លាខ្លាខ្លាខ្លា
គឺគឺគឺដោយសម្លេងខ្លាខ្លាខ្លា មានពួកសត្វគំហ្វូង
ក្សេមស្រមនោ ។

(២៨៧) សា សុត្តហា ធិស្សន្តិយមន្តិកា
 វិជ្ជាមហាមេយវិកុដ្ឋបដ្ឋង្គ
 តស្សា សុសម្ពុទ្ធសិវំ កុសាមយំ
 សុចំ សុគតំ អនិច្ចបសេវិតំ
 អត្ថក្ខណោច្ឆំ ហិរិមេកន្យត្រវំ
 ជិសំន កាណ្យាណំ សុខយិន្ទនាសនំ ។
 តស្សា តណ កោដ្ឋតតាយ កោសិយោ
 យនិច្ឆនាតាយ ជដាជុតិច្ឆរោ
 ឈរេហិ មត្តេហិ សយំ សហ្មនកំ
 សុធាភិហាសិ តុរិកោ មហាមុទិ ។
 សា តំ បដិក្ខយ្ហ ឧរោហិ ចាណិកិ
 វត្ថាប្រវិ អត្តមតា ជដាចំ
 ហត្ថាហំ ឯតរហំ មុទិកា តយោ
 កន្ទេយ្យំ វ្រាហ្ម តិទិវំ ជិតាវិនំ ។

(២៨៧) នាងហិរិនារ មានស្បែកដ៏ល្អ ភោជនីយាល័យមានព័ណ៌
 ដ៏ទៀវ បានចូលទៅ (កាន់អាស្រម) ហាក់ដូចជាថ្ងៃចេញទៅ
 របស់មហាមេយ កោសិយភាបសបានរៀបចំកៅអី ដែលមាន
 បណ្តាញប្រចាក់គ្នាដ៏ល្អ ជាវិការៈនៃស្បែកក្នុងដ៏ស្អាត មានក្នុងដ៏
 ល្អ កាលដោយស្បែកឆ្ងាយៗ ចម្រើននាងហិរិនារ បានកោល
 ពាក្យនេះនឹងនាងហិរិថា ឆ្ងាលនាងមានលំអ នាងច្នៃអន្តិយទិវ
 ស្រួលចុះ នេះកាលនេះ ។ កាលដែលនាងហិរិនារ បើកទៅ
 លើកៅអី ប្រាថ្នាផ្លូវសុធាភាវនា គ្រានោះ កោសិយ-
 ភាបស អ្នកទ្រទ្រង់ផ្លូវសក់ដ៏រុងរឿង ជាមហាមុទិ ប្រញាប់
 ប្រញាល់ បាននាំមកផ្លូវសុធាភាវនានោះ ព្រមទាំងទឹកដោយ
 ស្បែកឈូកថ្មី ។ ដោយខ្លួនឯង ។ នាងហិរិនារ មានចិត្ត
 ត្រេកអរ បានទទួលផ្លូវសុធាភាវនានោះ ដោយដ៏រំជើងរំ
 ហើយកោលនឹងកោសិយភាបស អ្នកទ្រទ្រង់ផ្លូវសក់ដូច្នេះជា
 បពិត្រព្រហ្ម វត្ថុរំលឹក ខ្ញុំដែលលោកចូលដោយ ជា
 បុគ្គលមានជ័យជំនះ សូមទៅ កាន់កាប់ត្រីភ្នំវិញ ។

សា កោសិយេនាទុមតា ជុតិមតា
 ទុតិកា^(១) វណ្ណមនេន មគ្គា
 សង្កាសេ កត្វាទ សហស្សនត្ថុបោ
 អយំ សុបា វាសវ នេហិ មេ ជយំ ។
 តមេនំ សក្កោមិ វទនា អប្បជយិ
 សហិន្ទនេវា សុវកក្ខន្ធមុត្ថមំ
 សា បញ្ចវី នេវមទុស្សបូជិតា
 នវម្ពំ កោច្ឆម្ពំ យេនា ទុចារិសំ ។
 (២៨៨) តមេវ អសំសិ បុននេវ មាតលី
 សហស្សនេត្តោ វិនិសាធមិតោ
 កត្វាទ វាក្យំ មម ព្រហ្មិ កោសិយំ
 អាសាយ សន្ទាយ សិរិយា ច កោសិយ
 ហិវ សុទំ កោនមលត្ថ ហេតុនា ។
 (២៨៩) តំ សុច្ឆវត្ថុំ ទុទតារយំ វង្គ
 នន្ទល្លមាទំ ទុប្បតិយសាទិសំ
 និម្ពាននិសំ តបនេយ្យសង្កតំ
 អនាមិកំ កត្វាទចិត្តសង្កតំ ។

១ ម. ទវិយំ ។

នាវហិវនោះ ដែលកោសិយភាបសមានតាមគតិដ៏ជឿជាក់ មុន
 អនុញ្ញាតហើយ ជាស្រីស្រីដឹងដោយការស្រវឹងខឹងវណ្ណៈ ក៏ទៅ
 ក្នុងសំណាក់ព្រះវង្សជាសហស្សនកុ ចេត្រាបទូលថា បពិត្រព្រះ
 វាសវៈ នេះជាសុបាវោជនសូមព្រះអង្គទ្រង់ច្រក ឧទ្ទិសយជនជល់
 ភ្នំ ។ នាវហិវនោះ ដែលពួកទៅកាន់និមនុស្សផ្ដើមក្បាលបូជាហើយ
 ក៏ចូលទៅអង្គុយលើកៅអីដ៏ថ្លៃថ្នូរកាលណា ព្រះអង្គទ្រង់បាត់ពីពួក
 ទៅវា ក៏បូជានាវហិវនោះ ជាវេទីកាដ៏ទុក្ខមក្នុងកាលនោះ ។
 (២៨៨) សហស្សនក្ខ ជាពិធានក្នុងវេទីកាដ៏គ្រប់គ្រង ទ្រង់បាត់ក្រាស់
 នឹងមាតលីវេទីកានោះម្ដងទៀតថា អ្នកចូលទៅសួរកោសិយភាបស
 ភាមនាក្សបសៈយើងថា បពិត្រកោសិយៈ នាវហិវ ដល់អំពីនាវ
 អាសា នាវសង្ខា នាវសិវី បាទខ្ញុំសុបាវោជនដោយហេតុអ្វី?
 (២៨៩) មាតលីវេទីកា បាទឡើងពីមុននោះ អវណ្ណតទៅដោយស្រូវដី
 ជឿជឿប្រហែលនឹងត្រឡឹងបករណ៍ មានចន្ទាលជាវិការៈខែមាស
 ជម្ពូនៗ ភ្លឺដូចជាអណ្តាតភ្លឺ ដែលបុត្រាប្បវិទ្យាប្រដាប់ស្រស់ល្អ
 ប្រកបដោយកម្រាលជាវិការៈខែមាស វិចិត្រដោយកែវ ព័ទ្ធការ ។

នំទុស្ស វាគ្យំ នំសារមេហំ តោសិយ
 ទូតោ អហំ បុច្ឆតំ តំ បុរិទូតោ
 អាសាយ សន្ធាយ សិរិយា ច តោសិយ
 ហិរិ សុទំ តោមមលត្ថុ ហេតុហ ។

[២៨០] អន្តា សិរិ មំ បដិភាតិ មាគលិ
 សន្ធា អនិច្ឆា បុន ទេវសារមិ
 អាសា វិសំវាទិកាសម្មតា ហិ មេ
 ហិរិ ច អរិយម្ពិ តុលោ បតិជ្ជតា ។

[២៨១] កុមារិយោ យាចិមា តោត្តរក្ខតា
 ជិណ្ឌា ច យា ច សកក្កន្តិយោ
 តា ធន្តរតំ បុរិសេសុ ឡត្ថតំ
 ហិរិយា ជិវាវេម្ពិ សចិក្កមត្តយោ ។
 សង្កមសីសេ សាសត្តសំយុតេ
 បរាជិកាធំ បកតំ បលាយិធំ
 ហិរិយា ជិវត្តត្ថំ ជហិត្វាធំ ជិវិតំ
 តេ សម្បជិច្ឆម្ពំ បុន ហិរិមតា ។
 វេលា យថា សាគរវេតាវិណិ
 អយំ ហិរិ ចាបជំធំ ជិវាវណិ

បតិគ្រោះកាសិយៈ សូមរលាកស្តាប់តាមព្រះតម្រូវ ខ្ញុំឯងជាភូត
 ព្រះតម្រូវ សូមសួររលាកថា បតិគ្រោះកាសិយៈ បុរោងហិរិវេ
 អំពីនាងកាសា នាងសន្ធា នឹងនាងសិរិ កើតបានឬសុទ្ធតាមពេជ្រ
 ដោយរោគអ្វី ។

[២៨០] (តោសិយៈ...) ខ្លាចមានលំ ជាទៅសារមី នាងសិរិប្រាកដ
 ច្បាស់ដល់តាង ថាជាស្រ្តីស្អាតស្អំស្រាប់ហើយ ចំណែកនាង
 សន្ធា ប្រាកដដល់តាង ថាជាស្រ្តីមិនខ្សោច នាងកាសា ក៏
 ប្រាកដដល់តាង ថាជាស្រ្តីដែលគុណ ថាជាស្រីប្រាកដប្រាស់
 ឯនាងហិរិ កំពុងនៅស្ងប់ក្នុងគុណដ៏ប្រសើរ ។

[២៨១] ភូតនាងកុមារិណា ដែលត្រកូលកេរ្តិ៍ ហើយភ្នំ ភូតស្រ្តី
 ចាស់ៗ (ស្រ្តីមេចាយ) ណាភ្នំ ភូតស្រ្តីណាដែលមានប្តីភ្នំ ស្រ្តី
 ចំពឹងនោះ (នឹងច្បាស់) ឲ្យធន្តរតំដែលកើតឡើង ក្នុងពួកបុរស
 ហើយពុំនឹងឲ្យចិត្តរបស់ខ្លួនដោយហិរិ ។ កាលជនចំពឹងច្បាយ
 បរាជ័យក្នុងប្រធានខែសង្គ្រាម ដែលប្រកបដោយព្រៃឆ្មារ នឹងលំ-
 រែង សូមរត់ទៅ ជនចំពឹងនោះ បានលំបង់ឲ្យជិវិត ក៏គ្រប់
 លែងឲ្យដោយហិរិ នាងចិត្តប្រកបដោយហិរិ ទទួលយក(ម្ចាស់)
 វិញ ។ ប្រាំនិពន្ធស្រ្តីពុំនឹងឲ្យកំហុស ខែលេកជិត ក្នុងសមុទ្រ
 ហ្នឹងណា ហិរិះនេះ ក៏យកម្តេចជនចាញ់ យ៉ាងនោះដែរ

តំ សត្វលោកេក ហិវមរិយេប្បជិតំ
 នំនុស្សំ តំ វេនយេ នេវសារថិ ។

(២៩២) កោ ភេ នំនំ កោសិយេ និដ្ឋិមោធិហិ
 ព្រហ្មា មហិទ្ធោ វេនំ បជាបតិ
 ហិកយេ នេវេសុបិ សេដ្ឋសម្មតា
 ធីតា មហិនុស្សំ មហោសិ ជាយេ ។

(២៩៣) ហេន្ទហិធានំ តំធីវ អបក្កម
 វតំ សមារុយ្ហំ មមាយិតំ នំ
 នំទ្វោ ច តំ នំនុសកោត្ត កត្តិ
 អន្លេវ ត្វំ នំនុសហត្យតំ វេនំ ។

(២៩៤) វិវំ វិសុដ្ឋន្តិ អបាបកម្មិយោ
 អថោ សុចិណ្ឌស្ស វេនំ ន លស្សតិ
 យេកេចិ អន្តកុំ សុបាភោជនំ
 សទ្ធេវ ភេ នំនុសហត្យតំ តកាតិ ។

(២៩៥) ហិវ ឧប្បលវណ្ណាសិ កោសិយោ ធានបតិ ភិក្ខុ
 អនុវេនោ បញ្ចសិទោ អនេនោ អសិ មាគលិ
 សុរិយោ កស្សនោ ភិក្ខុ មោគល្លាទោសិ ចន្ទិមា

ម្នាលវេរិសារី ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរក្រាបទូលព្រះវត្ត
 ហិវនោះ ត្រូវអរិយជន ចូលហើយ ត្រូវលោកទាំងឡាយ ។

(២៩៦) (មាគលិវេរបុគ្គ...) បតិគ្រោសិយេ បុគ្គលណាជាព្រហ្ម
 ឬព្រះវត្ត ឬបដាបតិ ប្រកាន់តាមសេចក្តីយល់របស់លោកនេះ
 ជា ធីតាបេសំព្រះវត្ត ជាស្រីស្រីនិក្ខុន្តិក្ខុន្តិប្រសើរ ដែល
 គេសន្មតជាស្រីប្រសើរដ៏បំផុតក្នុងក្រុមនោះ ព្រោះវេនហិ ។

(២៩៧) បើដូចនោះ វេន្យនេះ សូមលោកមក សូមលោកទៅកាន់
 ហានិគ្រតិវិទ្យ សូមលោករៀននិមេស ដែលជាទីគាប់ចិត្តនេះ
 បតិគ្រោលកម្មតាមនោះត្រូវស្នើដោយព្រះវត្ត ព្រះវត្តទុដ្ឋន្តិ
 លោក សូមលោកទៅនៅរួមជាមួយនឹងព្រះវត្តក្នុងថ្ងៃនោះ ។

(២៩៨) (អភិសម្ពុទ្ធាចា) ពួកសត្វអ្នកមិនធ្វើអំពើបាប វេនធី
 ហិសុទ្ធយានីនេះ មួយរៀង ផលនៃកុសល ដែលបុគ្គលបាន
 សន្សំល្អហើយ វេនធីមិនសាបសូន្យទេ ពួកសត្វណាមួយ បាន
 ឃើញនូវសុបាភោជន (ក្នុងកាលនោះ) សត្វទាំងអស់នោះឯង
 វេនធីដល់ខ្លួនកាន់នៅរួមជាមួយនឹងព្រះវត្ត ។

(២៩៩) នាងហិវេនធីតា ធីនាងឧប្បលវណ្ណាភិក្ខុនិ កោសិយោភាបសតិ
 ភិក្ខុជាម្ចាស់ទាន បញ្ចសិទ្ធវេរបុគ្គ ធីអនុវេនភិក្ខុ មាគលិវេរបុគ្គ
 ធីកាននុ សុរិយាវេរបុគ្គ ធីកស្សបេភិក្ខុ ចន្ទិវេរបុគ្គ ធីមោគល្លា

ហេ សិលាហរិកាលហិក្កុលកហមរដេតកនត្ថានេត-
 តាតុសតវិន្ទបដិមស្ថិតិប្បនេសេ វិវុទ្ធបេ ទនុ-
 កោ រម្ម វនេសន្នេ កុណាលោ ធាម សត្យលោ
 បដិវសតិ អតិវយ ធិត្ថោ អតិវយ ចិត្តបន្តនេតា ។
 គស្សវ ទនុ កោ កុណាលស្ស សត្យលស្ស អន្ត្រ-
 ញ្ញាធិ វត្ថុសហស្សាធិ បរិចារិកា ធិជកញ្ញាយោ ។
 រដ ទនុ កោ ទ្វេ ធិជកញ្ញាយោ កង្ខំ មុទន
 ទំសិក្ខា តំ កុណាលំ សត្យលំ មជ្ឈេ ធិសីនាបេត្វា
 ទុទ្ធិន្ត មា ធិ កុណាលំ សត្យលំ អន្ធានបរិយាយបេ
 កិលមថោ ទុញ្ចហេតិ ។ បញ្ចសតា ធិជកញ្ញាយោ
 ហេដ្ឋតោ ហេដ្ឋតោ ទុន្តិ សចាយំ កុណាលោ សត្យ-
 លោ អាសនា បរិបតិស្សតិ មយំ តំ បក្កេហិ បដិក្ក-
 ហេស្សាមាតិ ។ បញ្ចសតា ធិជកញ្ញាយោ ទុប្បមរិ ទុន្តិ
 មា ធិ កុណាលំ សត្យលំ អាតាចោ បរិកាបេសីតិ ។
 បញ្ចសតា បញ្ចសតា ធិជកញ្ញាយោ ទុកតោ បស្សន
 ទុន្តិ មា ធិ កុណាលំ សត្យលំ សីតំ វា ទុន្តិ វា
 តិណំ វា រដោ វា វតោ វា ទុស្សាវេ វា ទុបម្មសីតិ ។

ជាប្រទេសដ៏ប្រដាប់ដោយវត្ថុ ជាវិគ្រេតាច្រើនយ៉ាង គឺចម្រើនសិលា
 មានឈ្មោះឡើយ ដូចគ្នាអង្គីន ជាវិហិត្តុល មាស ប្រាក់ មាសស្រួយ
 ដ៏លំអរជាងគេជាច្រើនយ៉ាង ។ បក្សីភារវិភារឯង មានបក្សីញីចំនួន
 ៣.៥០០ សុទ្ធតែបក្សីដ៏ទង់ចាំប៉ារ ។ មានសត្វក្នុងកុណាលថា គ្រានោះ
 បក្សីញីដ៏ទង់ចាំ កាំមែកឈើ ដោយចំពុះ ឲ្យបក្សីភារវិភារឈ្មោលនោះ
 គ្រង់កណ្តាលមែកឈើ ហើរឡើងវាដោយគិតថា សូមកុំឲ្យមានសត្វ
 លំបាកក្នុងផ្លូវឆ្ងាយ បៀតបៀនបក្សីភារវិភារឈ្មោលនោះឡើយ ។ ពួក
 បក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០ ក៏ហើរឯងគ្រោមវាដោយគិតថា បើបក្សីភារវិ
 នេះធ្លាក់វាបង្កើត យើងនឹងទទួលបក្សីភារវិភារដោយស្មាបចាំឯឡាយ ។
 ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០ ហើរឯងគ្រោមវា ដោយគិតថា សូមកុំឲ្យ
 កំដៅក្តៅដល់បក្សីភារវិភារឈ្មោលនោះឡើយ ។ ពួកបក្សីកញ្ញាចំនួន ៥០០
 ម្ខាង ។ ហើរគម្ពីរឯងគ្រោមវាដោយគិតថា សូមកុំឲ្យគ្រឿងកំ ក្តៅ
 ស្មៅឆ្នល់ឡើយទឹកស្ទើរមិនដល់ក្រែងបក្សីភារវិភារឈ្មោលនោះឡើយ ។

បញ្ចសតា និជគតញ្ញាយោ បុរោ បុរោ ធូលី មា ឯ
 កុណាលំ សកុណំ កោចាលំ កា វ បសុចាលកា វ
 តិណហារកា វ កន្ទ្ធហារកា វ វនកន្ទ្ធកា វ កន្ទ្ធេន
 វ កន្ទ្ធេន វ ចាលិចា វ (ចាសាលោ) វ លេខុចា
 វ ធូលី វ សត្តេន វ សកុរាហំ វ បញ្ចវ អនុសុ
 មាយំ កុណាលោ សកុណោ កន្ទ្ធេន វ លកាហំ វ
 ក្រេត្តហំ វ សាទាហំ វ ជន្ទេហំ វ ចាសាលោហំ
 វ តលវន្ទេហំ វ បត្តហំ សង្កាមេសីតិ ។ បញ្ចសតា
 និជគតញ្ញាយោ បុរោ បុរោ ធូលី សណ្ឋាហំ
 សទិលាហំ កត្តហំ មគ្គហំ វចាហំ សមុនាចរន្ទ្រោ
 មាយំ កុណាលោ សកុណោ អាសនេ បរិយុក្កស្នាតិ ។
 បញ្ចសតា និជគតញ្ញាយោ និសោនិសំ ធូលី អនេ-
 កុក្ការីវិជិតិវលមាហារន្ទ្រោ មាយំ កុណាលោ
 សកុណោ ខុន្ទាយ បរិកិលមិត្តាតិ ។ អថ ទលុ កោ
 តា និជគតញ្ញាយោ តំ កុណាលំ សកុណំ អា-
 មេនេវ អាមំ ឧយ្យនេនេវ ឧយ្យនំ ននិតិក្ខេនេវ
 ននិតិតុំ បត្តតសិទេនេវ បត្តតសិទំ អម្ពវនេនេវ
 អម្ពវនំ ជម្ពវនេនេវ ជម្ពវនំ លតុជវនេនេវ លតុជវនំ

ពួកបក្សិកញ្ញាចំនួន ៨០០ ហើរទៅអំពីភាគីមុខ ។ ដោយគិតថា សូម
 កុំឱ្យគន្លងគោ អត្ថិលសភូមិញ្ចីម អ្នកនាំស្មៅ អ្នកនាំទស អ្នកនាំការ
 គាំក្នុងព្រៃ ប្រហារនូវបក្សិកាវេល្យាលនោះ ដោយកំណត់ឈើ
 ដោយអម្បន៍ ដោយដៃ (ដោយដុំថ្ម) ដោយដុំដី ដោយដុំឈើ ដោយ
 សាស្ត្រាវុធ ឬដោយដុំគ្រួសចំនីឡាយឡើយ សូមកុំឱ្យបក្សិកាវេនោះ
 បំរែននឹងគុម្ពឈើ វស្សី ដើមឈើ ឬក្រឈើ សសរ ថ្មភ្នំ ឬពួក
 បក្សិកានានាឡើយ ។ ពួកបក្សិកញ្ញាចំនួន ៨០០ ហើរអមអំពីភាគី
 ក្រោយ ។ និយាយរួចរួចគ្នា ដោយពាក្យស្រដៀងគ្នាពីរដងដូច្នេះ
 ដោយគិតថា សូមកុំឱ្យបក្សិកាវេនោះ អន្ស៊ុតនៅលើព្រំខ្លះឡើយ ។ ពួក
 បក្សិកញ្ញាចំនួន ៨០០ ហើរទៅគ្រប់ទិស ទាំងក៏ថ្លៃឈើផ្សេងៗ ចំឡែក
 ជាច្រើនដោយគិតថា សូមកុំឱ្យបក្សិកាវេនោះ លំបាកដោយការស្រែកឃ្លាន
 ឡើយ ។ គ្រានោះ ពួកហ្វូងបក្សិកញ្ញាទាំងនោះ ហើរទៅបក្សិកាវេនោះអំពី
 ស្ទឹងច្បារទៅកាន់ស្ទឹងច្បារ អំពីទន្លេទៅកាន់ទន្លេ អំពីកំពង់ស្ពឺទៅ
 កាន់កំពង់ស្ពឺ អំពីកំពង់ស្ពឺទៅកាន់កំពង់ស្ពឺ អំពីព្រៃស្វាយទៅកាន់ព្រៃ
 ស្វាយ អំពីព្រៃស្វាយទៅកាន់ព្រៃស្វាយ អំពីព្រៃស្វាយទៅកាន់ព្រៃស្វាយ

នាឡិកាសញ្ញានេះនេះ នាឡិកាសញ្ញា ចម្បង
 អភិសម្ព័ន្ធ តិចតួច ។ អង្គ ទស្សនៈ កោ កុណា-
 លា សកុណា តាម តិចតួច តិចតួច តិចតួច
 បរិស្ថាន បរិ អបសានតិ ទស្សនៈ កុម្ម វស-
 លិយោ វិទស្សនៈ កុម្ម វសលិយោ ចារិយោ ទុតិយោ
 អសនិយោ លហិចតិយោ កកស្ស អប្បចិកា-
 កាយោ អង្គលោ វិយ យេនកាមភ័យោតិ ។

(២៩៧) តស្សនៈ ទស្សនៈ កោ ហិមវតោ ចតុត-
 តតស្ស បុត្តិមេ ធិសាកាតេ សុសុទ្ធសុទ្ធិបុណ្យា-
 បកា ហិកុបយន្តិយោ ។ ទស្សនៈ បុត្តិមេ កុម្ម ទស្សនៈ
 សតបត្តសោតុម្ពតាមប្បាសកាសម្បតិវិទ្យសុចិត្តមុ-
 ញ្ញមជាបតប្បនេស កុម្មវតោ ទស្សនៈ តតស្ស តតស្ស
 វត្ថុល បុត្តាតតកុលតិល តតស្ស តតស្ស តតស្ស
 ទស្សនៈ តតស្ស តតស្ស តតស្ស តតស្ស តតស្ស
 យវេន កាណាតុបទុមបិយន្តិ ទស្សនៈ តតស្ស តតស្ស

អំពីព្រះម្ចាស់កាន់ព្រះម្ចាស់ ដើម្បីសេចក្តីសប្បាយភក្តិ ដោយឆាប់
 ហើយ ។ ព្រះនាងនឹង បក្សីកាព័ន្ធនោះ ដែលពួកបក្សីកញ្ញាទាំងនោះ
 ចោមពេញហើយ ពេញមួយថ្ងៃ ក៏បណ្តាញយ៉ាងនេះថា ខែមេច្រៃ
 ហង់ងង់តាំងឡាយ ចូលៀសចេញទៅ ខែមេច្រៃ ជាពោ ជាស្រីអ្នក
 លេង ហើយចោច មានចិត្តស្រាល មិនធ្វើរបបការកុណា
 ដែលគេធ្វើហើយ ជាអ្នកហើយចោច គួរតាមដូចជាទូលំ ហង់ងង់តាំង
 ឡាយ ចូលៀសចេញទៅ ។

(២៩៨) មានសេចក្តីដំណាលថា គួរតាមទិសភាពភ័ក្ត ខែស្តុច
 ភ័ក្តិមេត្តានាងនឹង មានស្តីដូចជាយកខ្សែស្រឡៅទៅ អំពីភ្នំដែលមានទឹក
 ដ៏ស្រស់ស្អាតរយៈ ។ មានសេចក្តីដំណាលថា ពាក្យសរសេរឃ្លាបុណ្យមុខ
 មានសម្បត្តិដ៏ពិរោះក្រលួច មានភ្នែកក្រឡែក ដូចភ្នែកក្រឡែក កែង
 កស្រយៅក្នុងដងព្រៃ ជាទិសប្បាយភក្តិ មានសភាពយ៉ាងនេះ គឺ
 ប្រទេសជាទីពេញចិត្តភក្តិ ដោយផ្កាទស្សនៈ ឈូកក្រហម កុម្មុយន្តស
 ឈូកខាងស្រាប់ជាច្រើន ចង្អុលណាមានភ្នែកក្រហមឈូក រឹបទឹក
 ដុះឡើងថ្មីជាព្រៃដេរសេះដោយកុរព្រឹក្សាព័ន្ធក្នុងគេក្រពើក្សវិទ្យា-
 ព្រឹក្ស ដើមព្រៃ ដើមបុត្តាត ពុល ទ្រមូច ទ្រមូង កុម្ម ចង្អុលព័ន្ធក្នុង ស្រឡៅ
 ចម្បក អសោកព្រឹក្ស ភ្នំ ភ្នំ លា ទ្រមូច ទ្រមូង កុម្ម ចង្អុលព័ន្ធក្នុង ស្រឡៅ
 ដោយដើមឈើភ្នំ បិយន្តិ មានពណ៌ក្រហម ទេពភ្នំ ចេកមានគ្រាប់

[illegible]

ជាព្រៃប្រឆាំង ខ្ញុំរើមតូច វង់កង់ ព្រួស មែនហាក់ កណ៌ការ
ដើមច្បារ ដើមប្រាហាយដី ដើមល្អសផ្កុន ដើមទា ដើមយុត្តា
និងចង្កោមផ្កាម្លិះព្រៃ ភ្នំជិត ចម្បូ ចម្បី ខ្ទេស ស្រី ជាព្រៃដីដេកស
ដោយម៉ូអូត គេកទេស ច្រឡឹង ដើមប្រាំង ក្រីស្មា ស្ងួតភ្នំ និងគុម្ព
ឈើជាតិ ។ ជាប្រទេស ធំប្រដាប់ដោយរើមឈើដីដេកស គឺដើម
ផ្សែងនិងស្វាយផ្កាដ៏ល្អ ជាព្រៃឫស្សីសម្រែកខែសត្វ មាន ទុក ប្រាំក
ក្អែករឹក ជាវិវាលត្នក់ខ្យល់សេសសល់ នឹងភាសសសី ស័ក្តិសិទ្ធិនៅ
អាស្រ័យ ជាប្រទេសដែលមាន ខៅកាយ យក្ស កាក្សត្រ អស្មុ គន្ធា
និងកន្ទុកអាស្រ័យនៅជាច្រើន ។ មានសេចក្តីដំណាលថា សត្វការព័ស
ឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះឯង មានចក្ខុវិញ្ញាណចំនួន ៣៩០ ជាអ្នកបម្រើ ។
មានសេចក្តីដំណាលថា គ្រានោះឯង មានចក្ខុវិញ្ញាណ ពីរ ពិសេសឈើ
ដោយមាត់ ហើយឲ្យសត្វការព័ស ឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះទ្រង់កណ្តាល
ហើរទៅដោយខ្លាច កុំឱ្យមានសេចក្តីលំបាកក្នុងថ្ងៃឆ្ងាយ បំបាត់ភា-
ព័សឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះឯង ។ ពួកចក្ខុវិញ្ញាណចំនួន ៩០ ពីរហើរ
ពីខាងក្រោម ។ ដោយគិតថា បើការព័សឈ្មោះបុណ្ណមុខនេះ នឹងធ្លាក់
អំពីបង្គុន ពួកយើងនឹងទទួលការព័សនោះ ដោយស្ដាប់បង្គាប់ឱ្យយ ។

បញ្ញាសនិជគត្តាយោឧប្បស្សនេ ឡេង្គំ មា ឯ បុណ្ណមុទំ បុស្ស-
 កោកិលំ អាតោ បរិភោជនីតិ ។ បញ្ញាស បញ្ញាស
 និជគត្តាយោ ឧបាតោ បស្សនេ ឡេង្គំ មា ឯ បុណ្ណមុទំ
 បុស្សកោកិលំ សីតំ វា ឡង្គំ វា តិលំ វា រោតំ វា តោ
 វា ឧស្សរេ វា ឧបប្បសីតិ ។ បញ្ញាស និជគត្តាយោ
 បុរោ បុរោ ឡេង្គំ មា ឯ បុណ្ណមុទំ បុស្សកោកិលំ
 កោចាលកា វា បសុចាលកា វា តិលាហារកា វា កដ្ឋ-
 ហារកា វា វិនិកម្មីកា វា កដ្ឋេន វា កដលាយ វា ចាលិចា
 វា (ចាសាលោចា) លេឡុចា វា ធន្តោន វា សត្តេន វា
 សត្តរាហិ វា បហា វា អនិសុ មាយំ បុណ្ណមុទោ បុស្សកោ-
 កិលោ កដ្ឋេហិ វា វុត្តេហិ វា លតាហិ វា សាទាហិ វា
 ជន្តេហិ វា ចាសាលោហិ វា ពលវន្តេហិ វា មត្តិហិ សង្កា-
 មេសីតិ ។ បញ្ញាស និជគត្តាយោ បច្ឆតោ បច្ឆតោ ឡេង្គំ
 សង្កាហិ សទិលាហិ មញ្ញហិ មទុរាហិ វាចាហិ សមុ-
 ទាចរន្តិយោ មាយំ បុណ្ណមុទោ បុស្សកោកិលោ អាស-
 នេ បរិយុត្តន្តិ ។ បញ្ញាស និជគត្តាយោ និសោនិ-
 សំ ឡេង្គំ អនេកវុត្តរិជវិកតិជលមាហាន្តិយោ មាយំ
 បុណ្ណមុទោ បុស្សកោកិលោ ឧត្តាយ បរិកលមិត្តាវិ ។

ពួកបក្សកញ្ញាចំនួន ៥០ ក៏ហៅអំពីទាន់ឈើ ។ ដោយគិតថា សូមកុំឱ្យ
ដៅក្មេងដល់ការពើស ឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះឡើយ ។ ពួកបក្សកញ្ញាចំនួន
៥០ (ម្ខាង) ក៏ហៅអមអំពីទាន់ឈើ ដោយគិតថា សូមកុំឱ្យ
គ្រងកំណែស្មៅចូល ចូល ឬវិចលន្សើម ប៉ះពាល់គ្រូការពើស ឈ្មោះ
បុណ្ណមុខនោះឡើយ ។ ពួកបក្សកញ្ញាចំនួន ៥០ ហៅទៅអំពីទាន់មុខ ។
ដោយគិតថា សូមកុំឱ្យគន្លិលគោ គន្លិលសត្វចិញ្ចឹម អ្នកនាំស្មៅ អ្នកនាំ
ទស អ្នកធ្វើការត្រួតពិនិត្យ ប្រហារស្តេចសត្វការពើសឈ្មោះបុណ្ណមុខ
នោះ ដោយកំណត់ឈើ ដោយអម្បង ដោយដៃ (ដោយដុំថ្ម) ដោយ
ដុំដី ដោយដង្ហែង ដោយសាស្ត្រាចារ្យ ដោយដុំច្រូសទាំងឡាយ សូម
កុំឱ្យការពើស ឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះ ប៉ះពាល់ចំនីគម្ពឈើ វល្លិ ដើមឈើ
មែកឈើ សសរ ដុំថ្ម ឬកិច្ចការបក្សនានាទាំងឡាយ ។ ពួកបក្សកញ្ញា
ចំនួន ៥០ ហៅអំពីទាន់ក្រោយ ។ ដោយធ្វើយន្តងាយ ដោយពាក្យដ៏
ស្រទន់ផ្លូវផង់ពីកេរ្តិ៍មុខល្អ ដោយគិតថា សូមកុំឱ្យការពើសឈ្មោះ
បុណ្ណមុខអន់ក្រោយឡើយ ។ ពួកបក្សកញ្ញាចំនួន ៥០ ហៅទៅគ្រប់
ទិស ដោយកុំផ្តល់ឈើផ្សេង ។ ចំរៀងជាច្រើនយ៉ាង ដោយគិតថា សូមកុំ
ឱ្យការពើសឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះ លំបាកដោយការស្រុកយូរឡើយ ។

អថ ខលុ កោ តា វិជិតតញ្ញាយោ តំ បុណ្ណមុខំ បុស្ស-
កោតិលំ អាភមេវេវ អាភមំ ឧយ្យវេលេវ ឧយ្យាវំ
ធនីតិក្កេវេវ ធនីតិក្កំ បព្វតសំចរេវេវ បព្វតសំចរំ
អម្ពវេលេវ អម្ពវំ ជម្ពវេលេវ ជម្ពវំ លតុដវេលេវ
លតុដវំ ឆាឡិកោសត្តារិយេវេវ ឆាឡិកោសត្តារិ
វិច្ឆមេវ អភិសម្ពោន្តំ វតីតាយ ។ អថ ខលុ កោ បុណ្ណ-
មុខោ បុស្សកោតិលោ តាហំ វិជិតតញ្ញាហំ វិវសំ
បរិវ្យាណោ វរំ បសំសតិ សាទុ សាទុ កតិមិយោ វតំ
ទោ កតិមិយោ តុញ្ញាតំ បដិវ្យប់ កុលជីតាវំ យំ តុម្ពេ
កត្តារំ បរិចរេយ្យតាតិ ។

[២៩៨] អថ ខលុ កោ បុណ្ណមុខោ បុស្សកោតិលោ
យេធន កុណាលោ សកុណោ ធម្មបសន្តិមិ ។ អន្តសំ-
សុ ទោ កុណាលស្ស សកុណស្ស បរិចារិតា វិ-
ជិតតញ្ញាយោ តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោតិលំ ធូរតោ
អាគច្ឆន្តំ វិស្វាធម្មេ យេធន បុណ្ណមុខោ បុស្សកោតិលោ
ធម្មបសន្តិមិសុ ឧបសន្តិមិក្ខំ តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោ-
តិលំ វតីតោវតំ អយំ សម្ម បុណ្ណមុខ កុណាលោ
សកុណោ អតិវិយ ធូរសោ អតិវិយ ធូរសវតោ
អប្បេន្ធ យាម ភិបំ អាគម្ម វិយភិចំ លកេយ្យតាតិ ។

ត្រាខាង ធូរក្សត្របក្សតញ្ញាវិនិខា ហើរនាំគ្នាទៅសាលាយុបុណ្ណមុខៈ
អំពីស្ថានច្បា ទៅកាន់ស្ថានច្បា អំពីស្ថាន ទៅកាន់ស្ថាន អំពីកតិ
ក្ខន្ធ ទៅកាន់កតិក្ខន្ធ អំពីកតុលក្ខ ទៅកាន់កតុលក្ខ អំពីព្រហ្មយ
ទៅកាន់ព្រហ្មយ អំពីព្រាត្រិក្ខ ទៅកាន់ព្រាត្រិក្ខ អំពីព្រាត្រសម្ម
ទៅកាន់ព្រាត្រសម្ម អំពីព្រាត្រស្ម ទៅកាន់ព្រាត្រស្ម អំពីសុចគ្គិសប្បាយ
វិគាយដោយឆាប់ហើយ ។ ត្រាខាងឆ ភាវីស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ
ដែលក្នុងក្សត្រញាវិនិខា ចំណែកអស់វិជ្ជមួយ សរសើរយ៉ាងនេះ
ថា ខ្លាលនាងទាំងឡាយ ប្រពៃណាស់ ។ នាងទាំងឡាយ ចំណែកដោយ
ហេតុណា ខ្លាលនាងទាំងឡាយ ហេតុនោះឯង ជាអំពើសមគួរផល
នាងទាំងឡាយ ជាអំពើក្នុងក្រកូលហើយ ។

[២៩៩] ត្រាខាង ភាវីសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ ចូលទៅកេតុណាល-
សកុណៈ (ភាវីខ្មៅ) ។ ក្សត្រញាវិនិខា កុណាលសកុណៈ បានឃើញ
ភាវីសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះមកដ៏ចង្អាយ លុះឃើញហើយ គាំចូលទៅ
កេតុណាលសកុណៈ លុះចូលទៅដល់ហើយនិយាយភាគ្យនេះឆ ឆ
ភាវីស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះថា បងក្របុណ្ណមុខៈសម្លាញ់ កុណា-
លសកុណៈនេះ កាក្រក់ក្រៃលែង មានសីទីកាក្រក់ក្រៃលែង ក្នុងយើង
សូមរំលឹកផ្អែកលោក ត្រង់បានវាចាជីវិតប្រឡង (អំពីកុណាលៈ) ។

អប្បេវ ចាម ភកិដិយោតិ វត្ថា យេន គុណាលោ
 សគុណោ នេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិកា គុណាលេម
 សគុណោ សន្តិ បដិសម្ពោធិកា ឯសម្ពោធិ ឯសិទ្ធិ ។
 ឯសម្ពោធិ ឯសិទ្ធិ ទោ បុណ្ណមុទោ បុស្សកោកិលា
 នំ គុណាលំ សគុណំ ឯសម្ពោធិ កិស្ស ត្រំ សង្ក
 គុណាល សត្វំនំ សុដាតានំ កុលជិតានំ សង្កាបដិ-
 បន្ទានំ មិច្ឆាបដិបន្ទាសិ អមនាបកាលិនំបិ កិរ សង្ក
 គុណាល សត្វំនំ មនាបកាលិនំ ករិតត្ថំ កិមត្ថំ ចន
 មនាបកាលិនំ ។ ឯវ វុត្តោ គុណាលោ សគុណោ
 តំ បុណ្ណមុទំ បុស្សកោកិលំ ឯវ អបសាទេសិ ឯស្ស ត្រំ
 សង្ក ឯស្ស វិស្ស ត្រំ សង្ក ឯស្ស វិស្ស កោ ឧ
 តយា វិយត្តោ ជាយាបិទេនាតិ ។ ឯវ អបសាទិកោ ច
 ចន បុណ្ណមុទោ បុស្សកោកិលា តតោយេវ បដិធិវត្ថុ ។

[២៩៩] អថ ទល្យ កោ បុណ្ណមុទស្ស បុស្សកោ-
 កិលស្ស អបរេន សមយេន អចិរស្សវ អច្ច-
 យេន ទកោ អាតោ ឧច្ចដ្ឋំ ។ លោហិត-
 បត្តន្តិកា ពាធិកា វេទនា វត្ថុន្តិ មរណ្ឌន្តិកា ។

ការវិស ឆ្លើយឧបថា ឧប្បស្រ័តិទិវិទ្យាយ យ៉ាងនោះឬ ហើយក៏ចូល
 ទៅក្នុងកុណាលសកុណាៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយសំរោះ
 សំរោល ជាមួយនឹងកុណាលសកុណាៈ ហើយទំក្នុងវិជ្ជាសមគ្គ ។
 លុះការវិស ឈ្មោះបុណ្ណមុទៈ ទំក្នុងវិជ្ជាសមគ្គហើយ និយាយពាក្យ
 នេះនឹងកុណាលសកុណាៈនោះថា នៃកុណាលសម្បាញ់ ចេតុអ្វី អ្នក
 ប្រតិបត្តិសច្ចៈនោះភារីញ្ចី ដែលមានជាតិល្អ ជាតិក្នុងក្រកូល ជា
 អ្នកប្រតិបត្តិល្អ នៃកុណាលសម្បាញ់ ឬថា អ្នកនិយាយសំដី ជាទី
 ពេញចិត្ត ទៅកេត្តកភារីញ្ចី សូម្បីនិយាយសំដីមិនជាទីគាប់ចិត្ត នឹងបាច់
 និយាយសំដីល្អក្នុងភារីញ្ចី ជាសក្ខីនិយាយសំដីជាទីពេញចិត្ត ។ កាល
 លំភារីសនិយាយយ៉ាងនេះហើយ កុណាលសកុណាៈ ក៏បណ្តេញភារី
 សឈ្មោះបុណ្ណមុទៈនោះថា នៃសំឡាញ់ ជាសក្ខីត្រក់ចង្រៃ អ្នកចូរ
 ចៀសចេញ នៃសំឡាញ់ជាសក្ខីត្រក់ចង្រៃ អ្នកចូរខាសទៅ នរណា
 រឿយ ជាអ្នកឈ្លាសវៃជាងអ្នក ជាអ្នកចាញ់ស្រី ។ ចំណែកខាង
 ភារីស ឈ្មោះបុណ្ណមុទៈ ត្រូវកុណាលសកុណាៈ បណ្តេញយ៉ាងនេះ
 ហើយ ក៏ត្រឡប់មកអធិវិន័យវិញ ។

[២៩៩] គ្រានោះឯង លុះសម័យខាងក្រោយមក កន្លងទៅ
 មិនយូរប៉ុន្មាន ភារីស ឈ្មោះបុណ្ណមុទៈ មានជម្ងឺ ជាទម្ងន់ ។
 ខាងខាងយ៉ាងន្ទាំង គឺកេត្តកភារីញ្ចី រៀបដល់ ឧប្បស្រ័តិ ។

អថ ទល្បុ គោ បុណ្ណមុខា បុស្សតោតិលស្ស
 បរិចារិកាចំ ធិជកញ្ញាយោ ឯតទោសិ អាតាជិតោ
 ចោ អយំ បុណ្ណមុខា បុស្សតោតិលោ អប្បេ-
 តាម និមត្តា អាតាតា វុដ្ឋហេយ្យាតំ ។ តំ ឯតាតំ
 អនុតិយំ ឱហាយ យេន កុណាលោ សកុណា
 តេទុបសន្តមីសុ ។ អនុសា ចោ កុណាលោ សកុ-
 ណា តា ធិជកញ្ញាយោ ទូរោតា អាតច្ចន្តិយោ
 ធិស្វាទ តា ធិជកញ្ញាយោ ឯតទោតទ កាហំ បទ
 កុម្មំ វសសិយោ កក្កាតំ ។ អាតាជិតោ ចោ សឌ្គ
 កុណាល បុណ្ណមុខា បុស្សតោតិលោ អប្បេ តាម
 តត្ថា អាតាតា វុដ្ឋហេយ្យាតំ ។ ឯវំ វុត្តេ កុណាលោ
 សកុណា តា ធិជកញ្ញាយោ ឯវំ អបសារេសិ
 ទស្សនំ កុម្មំ វសសិយោ វិទស្សនំ កុម្មំ វសសិ-
 យោ ចោវិយោ ទុត្តិយោ អសតិយោ លហុចិត្តាយោ
 កតស្ស អប្បជិតារិកាយោ អជំលោ វិយ យេន
 តាមន្តមាយោតិ វត្ថា យេន បុណ្ណមុខា បុស្ស-
 តោតិលោ តេទុបសន្តមី ឧបសន្តមិត្ថា តំ បុណ្ណមុខំ
 បុស្សតោតិលំ ឯតទោតទ ហំ សឌ្គ បុណ្ណមុខាតិ ។

គ្រូនោះ ពួកបក្សិកញ្ញា ជាអ្នកបម្រើគ្នាជើង ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ មាន
 សេចក្តីគ្រង់ឈើធំនេះថា តាវេស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនេះ មានផ្ទៃជាត្រីង
 ធ្វើដូចម្តេច លោកខឹងទានសរស្សីយ ចាកផ្ទះនោះ ។ ពួកបក្សិកញ្ញា
 ចុះបង់ការវេសនោះ ឲ្យទៅតែម្នាក់ឯង មិនឲ្យមានគ្នា ជាតំបរិ-
 ហើយនាំគ្នាចូលទៅកេកុណាលសកុណៈ ។ កុណាលសកុណៈនោះ
 ទានឃើញពួកបក្សិកញ្ញាទាំងនោះ កំពុងមកជិតម្ខាង លុះឃើញហើយ
 និយាយពាក្យនេះ ខឹងពួកបក្សិកញ្ញានោះថា ខែមេចព្រៃលំដាប់ ចុះប្តី
 របស់ហង់ឯង ទៅក្នុងទីណា ។ ពួកបក្សិកញ្ញាទាំងនោះក៏បដិស្រេ
 កុណាលៈជាម្ចាស់ ការវេសឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ មានផ្ទៃជាត្រីង ធ្វើដូចម្តេច
 លោកខឹងទានសរស្សីយចាកផ្ទះនោះ ។ កាលពួកបក្សិកញ្ញាឆ្លើយតប
 យ៉ាងនេះហើយ កុណាលសកុណៈ ក៏បណ្តេញពួកបក្សិកញ្ញាទាំងនោះ
 យ៉ាងនេះថា ខែពួកមេចព្រៃ ហង់ឯងចូរចៀសចេញទៅ ខែមេចព្រៃ
 ជាចោរ ជាស្រីអ្នកលេង ហ៊ានហាច មានចិត្តស្រាល មិនធ្វើតបចំពោះ
 ទុបការណ៍វេសការចុះហើយ ជាអ្នកហើរហាចក្នុងកាម ដូចជាខ្យល់
 ហង់ឯងទាំងឡាយ ចូរវិចារសៈទៅ លុះពាលដូច្នេះហើយ ក៏ចូលទៅកេ
 ការវេស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបនិយាយពាក្យនេះ
 ខឹងការវេស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈនោះថា ខែបុណ្ណមុខៈសំឡាញ់ ម្តេចទៅហ៊ី

ហំ សឌ្ឍ កុណាលាតិ ។ អដ ខលុ ភោ កុណាលោ
 សកុណោ តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោតិលំ បកេហិ ច
 មុខកុណោ ច បរិក្កហេតា វិជ្ជាបេតា ធានាកេសដ្ឋានំ
 ធាយាបេសិ ។ អដ ខលុ ភោ បុណ្ណមុខស្ស
 បុស្សកោតិលស្ស លោ ភាតាជា បដិប្បស្សម្ពីតិ ។

[៣០០] អដ ខលុ ភោ កុណាលោ សកុណោ
 តំ បុណ្ណមុខំ បុស្សកោតិលំ កិលាហ វិជ្ជតំ អចិរវិជ្ជតំ
 កេលញ្ញា ឯតទេវេច ធិដ្ឋា មយា សឌ្ឍ បុណ្ណមុខ
 កុណោ ទេវេតិកា បញ្ចបតិកាយ ធម្មេ បុរិសេ ចិត្តំ
 បដិពទ្ធន្តិយា យទិទំ កាតទ្ធេ មីវសប្បម្ពីតិ ។ ភវិតិ ច
 បទុត្តកេត្តិ វិកាជ្យំ

អដដ្ឋិវោ ឧត្តុលោ កីមសេវោ
 យុទិដ្ឋិលោ សហទេវោ ច វាជា
 ឯតេ បតិ បញ្ចមតិច្ច ធារិ

អកាសិ ទុដ្ឋវាមធាតេន ធាបដ្ឋិ ។

ធិដ្ឋា មយា សឌ្ឍ បុណ្ណមុខ បញ្ចកតាវិ^(១) ធាម សមសិ

១ ខ. សព្វេវោ តាម ។ ឃ. សព្វេវោ តាម ។

ភារីសិទ្ធិយថា ឧត្តុលោសិទ្ធិញ្ច ។ គ្រានោះ កុណាលសកុណៈ
 ដូចគ្រាហំភារីស ឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះ ដោយស្វាចាខឹងឡាយផង
 ដោយចំណុះផង ឲ្យគ្រាក្បែរ រឹបវិជ្ជតិក្ខុវិជ្ជតិ ។ ។ គ្រានោះ ដើម្បី
 របស់ភារីស ឈ្មោះបុណ្ណមុខនោះ ក៏សរសើរយ ។

[៣០១] គ្រានោះ កុណាលសកុណៈ បាននិយាយពាក្យនេះនឹង
 ភារីស ឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ ដែលសរសើរយពាក្យដើម្បី ដែលស្រាកស្រាន្ត
 ពាក្យនោះខ្លួនជាអ្នកឈឺ មិនយូរប៉ុន្មានថា ឧបុណ្ណមុខសិទ្ធិញ្ច កុហរិ
 ឈ្មោះនាងកណ្តា មានបិតាវា មានប្ដី ៦ នាក់ ជាបំបំពាក់ចិត្តក្នុងបុរស
 ទី ៦ គឺក្នុងបុរសខ្លួនគេ (ដូចគ្នាចក្ខុក) ក៏ខ្ញុំបានឃើញហើយ ។
 ពាក្យក្នុងរឿងនោះ មានដូចតទៅនេះ៖

ស្រីប្រព្រឹត្តក្នុងក្នុងក្នុង ៧ នាក់ដុះអី អដ្ឋនាងកុហរិ ១
 នាងកុហរិ ១ ភីមសេនាងកុហរិ ១ យុទិដ្ឋិលាងកុហរិ ១
 សហទេវាងកុហរិ ១ ទេវេតិកាងកុហរិ ១ សេវាមុខធម្ម
 ជាមួយបុរសនមតាហរិ ។

ឧបុណ្ណមុខសិទ្ធិញ្ច នាងសមណីឈ្មោះបញ្ចកតាវិ កាលនៅកុណាលព្រៃ

សុភាគមជ្ឈិមវិសុទ្ធិ ចតុត្ថកត្ថំ បរិណាមយមាណា សុភ-
 តុត្ថកោន^(១) ចាបមកាសិ ។ ធិដ្ឋា មយា សម្ម បុណ្ណមុខ
 កាភាវតី ធាម ទេវី សមុទ្ធមជ្ឈិមវិសុទ្ធិ កវិយា វេន-
 តេយ្យស្ស នដកុវេរេន ចាបមកាសិ ។ ធិដ្ឋា មយា
 សម្ម បុណ្ណមុខ កុវុត្ថំទេវី ធាម លោមសុទ្ធាវ វុឡក-
 កុវារី កាមយមាណា ធន្តវុត្ថកុមារនន្តោភសំថា ចាប-
 មកាសិ ។ ឯវត្ថោតំ មយា ញាតំ ព្រហ្មធឥស្ស មាតុកា
 ឱហាយ កោសលរាជំ បញ្ចាលនលោក ចាបមកាសិ ។

ឯតា ន អញ្ញា ន អកំសុ ចាបំ
 តស្មាហំ នីត្តិចំ ន វិស្សសេ នប្បសំសេ
 មហី យថា ជិតតិសមាបត្តា
 វសុទ្ធា វតីវតារំ មតិដ្ឋា
 សត្វស្សហា អដ្ឋន្តា អកុប្បា
 តដិគុយោ កាយោ ន វិស្សសេ នរោ
 សីហោ យថា លោហិតមំសកោជកោ
 វាឡមិកោ បញ្ចវុត្ថោ សុវុត្ថោ

១ ១. សា គុណបុគ្គលេន ។ ២. សា សុវុត្ថលេន ។

សុភាគ លេខៈចាលប្តីបាយ ៤ ជន បានធ្វើខ្ញុំអំពើជីលាមកជាមួយនឹង
 អ្នកលេងស្កាត់ ខ្ញុំបានឃើញហើយ ។ ខែបុណ្ណមុខសំឡាញ់ តាន់ទេវី
 ឈ្មោះកាភាវី កាលនៅកណ្តាលសមុទ្រ ជាភរិយាបស់វេនយ្យ
 បានធ្វើខ្ញុំអំពើជីលាមក ជាមួយនឹងបុរសឈ្មោះនដកុវេរេ ខ្ញុំក៏បានឃើញ
 ហើយ ។ ខែបុណ្ណមុខសំឡាញ់ ព្រះអគ្គមហេសីមានព្រះលោហល្អ
 ព្រះនាមកុវុត្ថិទីវី កាលបានឯក្សតកុមារ ធ្វើខ្ញុំអំពើជីលាមកជាមួយនឹង
 បុរសម្នាក់នោះហើយ ព្រហ្ម (បុរសខ្ញុំ) ឈ្មោះធន្តវុត្ថកុមារ ខ្ញុំក៏បាន
 ឃើញហើយ ។ សេចក្តីពិត រឿងដូចគ្នានេះ ខ្ញុំដឹងហើយយ៉ាងនេះថា
 ព្រះវេរោកាចសំព្រះបាទព្រហ្មទត្ថ លេងព្រះបាទកោសល ទៅធ្វើ
 អំពើជីលាមកជាមួយនឹងព្រាហ្មណកុមារ ឈ្មោះបញ្ចាលចល្លៈ ។

ពួកស្រីពាំងទុក្ខ ពួកស្រីឯទៀតក្តី បានធ្វើខ្ញុំអំពើជីលាមកព្រោះ
 ហេតុនោះ រើបង្ខំមិនទុកចិត្ត មិនសរសើរស្រីពាំងឡាយទេ ពួក
 ស្រីដូចនៃនដីជាវិដើរទៅ ជាច្រើន មានសេចក្តីក្រេកអរស្មើជា
 ទំព័រលំដាប់នៃក្រុមប្រយោជន៍ អត់ទំព័រពោះកោម្មណ៍ពាំងទុក្ខ មិន
 ញាប់ញ័រ មិនកម្រើក នរោជន៍មិនឃ្លីទុកចិត្តស្រីពាំងនោះទេ
 សំហេះជាម្រឹមសាហាវ ជាសត្វស៊ីលាមមន៍សាច់ មានភាវុធ ៨

ចសយ្យ ចាតិ បរហស្ថេ រតោ

កង្ខេយោ តាយោ ន វិស្សសេ នរេ ។

ន ចន្ទ កោ សឌ្ឍ ធុន្ទ្រមុខ វេសិយោ តាយោ កម-
ងិយោ នហោតា កង្ខេយោ ជាម វង្ខិកាយោ ជាម
ឯតាយោ យងិចំ វេសិយោ តាយោ កង្ខេយោតិ ។
ចោរ វិយ វេសិកតា មងិច វិយ វិសធុដ្ឋា វាណិដោ
វិយ កតាសធុតិយោ នស្សសង្កមិវ វិមវត្តាយោ
ឧកមិវ ធុន្ទ្រ យោ សោត្តមិវ បង្ខិដ្ឋា ចាកាលមិវ
ធុប្បរា រត្នសិ វិយ ធុត្តាសា យមោវត្តាចារិយោ
សិទិវ សត្វកត្តា ធុនិវ សត្វកហិចំ អង្គិលោ វិយ
យេនកាមំចរា នេ វិយ អវិសេសតារា វិសរុត្តោ
វិយ ងិច្ចដលីតាយោ ។ កវតិ ច បធុត្តរេត្ត កត្យំ

យថា ចោរេ យថា ធុដ្ឋា វាណិដោ វិកតត្ថមិ
នស្សសង្កមិវ បវត្តា ធុន្ទ្រ ឧកេ យថា ។
សោត្តមិវ បង្ខិដ្ឋា ចាកាលមិវ ធុប្បរា
រត្នសិ វិយ ធុត្តាសា យមោវត្តាចារិយោ ។

សាហារិត្រៈលង្ក ត្រេកអរក្នុងការបៀតបៀនសត្វដទៃ កំហែង
កំស្លុយានិកាមិញ ពួកស្រីជំនុំនោះក៏ដូច្នោះដែរ នាដងមុន
ត្រូវរុកចិត្តឡើយ ។

ខេបុណ្ណមុខសំឡាញ់ ស្រីចាំនិទ្យាយមិនមែនឈ្មោះថា គេស្យា ថា នារី
ជាជាតិបំរើកេ ។ ស្រីចាំនិទ្យាយមិនមែនគ្រាន់តែឈ្មោះថា អ្នកកោតកាច អ្នក
ចង់រុក (ឡូប្បសេ) ទេ ស្រីចាំនិទ្យាយ គឺស្រីគេស្យា នារី ជាជាតិបំរើកេ ឈ្មោះ
ថា ស្រីសម្លាប់ (ប្តី) ។ ពួកស្រីស្អែកស្អាតផ្ទុយសក់ ដូចចោរ ដូចស្រៀង
ស្រីវីនីដែលលាយដោយថ្នាំពិស បើចាំនិទ្យាយក៏ថា ដូចនាណិដ មាន
អាការប្រែប្រួល ដូចកុយមាស មានអណ្តាភពិវដ្តចរាស់ បើចាំនិទ្យាយ (ឡូ
កាយ) ដូចជាគេប៉ងចាំនិទ្យាយ បំរើកេឲ្យបានដោយក្រដូចសមុទ្រ ត្រេកអរ
បានដោយក្រដូចការក្ស័រ តាំងតែដោយដាច់ខាតដូចយមបាល ស៊ីន្ទុវត្ថុ
គ្រប់មុខដូចភ្លើង តាំងយកឡូវត្ថុគ្រប់យ៉ាងដូចស្តុនី ប្រព្រឹត្តរហ័រហោចដូច
ខ្យល់ ធ្វើឲ្យវត្ថុមិនឲ្យប្លែកគ្នាដូចគ្នាដែរ ថ្ងៃជាងដូចជាឈឺមានពិសបុល ។
ពាក្យក្នុងរឿងនេះ មានការទៅទៀតថា

ពួកស្រីមានកលមាយាដូចចោរ មានពិសទាំងដូចសុរាដែលលាយ
ថ្នាំពិស និយាយបើចាំនិទ្យាយសដូចនាណិដ មានអាការប្រែប្រួលដូច
កុយមាស មានអណ្តាភពិវដ្តចរាស់ ពួកស្រីប៉ងចាំនិទ្យាយ (ឡូកាយ) ដូច
ជាគេប៉ងចាំនិទ្យាយ បំរើកេឲ្យបានដោយក្រដូចសមុទ្រ ត្រេកអរបាន
ដោយក្រដូចការក្ស័រ តាំងយកទៅដោយដាច់ខាតដូចយមបាល ។

យសា សិទ្ធិ ធនំ វាហា^(១) អនិលោ តោមទារា
 នេវា អវិសេសា^(២) ច វិសុត្តោ ធិត្ថដលី
 បាសយន្តិ យវេ កោតំ រតនាធន្តកវត្តិយោតិ ។

[៣០០] ចត្តារីមាធិ សម្ម បុណ្ណមុខ យោធិ បរ-
 តុលេ ធនំ វាសេតញាធិ តោលំ ធនុំ យោធិ កវិយា
 ចត្តារី ធនាធិ បណ្ឌិតោ យោធិ^(៣) យវា ធនំ វិប្បក-
 សយេ ។

តោលំ ធនុញ្ច យាធនញ្ច
 កវិយំ ញាតិកុលេ ធនំ វាសយេ
 កុញ្ញន្តិ វមំ អយាធនកា
 អតិវាហោ បាធន្តិ បុត្តិវ
 តោហោ បាធន្តិ វច្ឆកំ
 កវិយា ញាតិកុលេ បទុស្សតីតិ ។

[៣០៦] ធនំ វាហាធិ សម្ម បុណ្ណមុខ យោធិ វត្ថុបិ
 កំច្ចេ ជាតេ អនត្ថចរាធិ កវន្តិ
 អគុណំ ធនុញ្ច ញាតិកុលេ ធនំ កវិយា

១. ម. វាហា ។ ២. ម. នេវា វាសមាធនា ។ ម. នេវា ធនិលមាធនា ។ ៣. ម. ធនាធិ
 ចត្តារីតោ ធនាធិតិ វិស្សន្តិ ។

ពួកស្រីដូចគ្នា តាំងកម្មវត្ថុស្របយ៉ាងដូចគ្នា មានការការពារ
 រោគចក្ខុវិភាគដូចគ្នា មិនឱ្យមានវត្ថុដូចគ្នាទេ បានផ្តល់ជាដូច
 ដូចគ្នា មានចិត្តស្រស់ ពួកស្រីដែលញាតិភាគៈ ក្នុងផ្ទះឱ្យនាស
 ធ្វើសេចក្តីអនុញ្ញាតដល់ក្រុងឡាយ ។

[៣០១] នៃបុណ្ណមុខសំឡេង ព្រាហ្មណ ដែលបុគ្គល មិនត្រូវ
 ឱ្យនៅក្នុងក្រុងក្នុងនាមនៃ ព្រាហ្មណ៍នេះ មាន ៤ យ៉ាងគឺ តោ
 ឃ្មោល ១ មេតោ ១ យាធន ១ កវិយា ១ បណ្តាំមិនត្រូវញាតិព្រាហ្ម
 ណ៍នៃ យ៉ាងនេះ ឱ្យនៅប្រាសចាកផ្ទះឡើយ ។

បុគ្គលមិនត្រូវញាតិភាគៈឃ្មោល ១ តោញ្ចី ១ យាធន ១ កវិយា ១
 ឱ្យនៅក្នុងក្រុងក្នុងនាមនៃ (ព្រោះថា) ពួកបុគ្គល មិនមានទេ
 វេទនាប្រើប្រាស់ទេ បៀតបៀននូវតោឃ្មោល ដោយការដឹកនាំ
 ហួសកម្លាំង បៀតបៀនមេតោ ដោយការគ្រឿងចង្កេះ កវិយាវេទនា
 ប្រើក្នុង (ក្បួនច្បាប់) ក្នុងក្រុងក្នុងនាមនៃញាតិ ។

[៣០៦] នៃបុណ្ណមុខសំឡេង វត្ថុ ៦ យ៉ាងនេះ វេទនាមិនបាន
 ជាប្រយោជន៍ចំពោះកិច្ចការ ដែលកើតឡើងទេ (វត្ថុ ៦ យ៉ាង) គឺ
 ពួកខ្នុរខ្នាតៈ ១ កវិយា (ដែលនៅ) ក្នុងក្រុងក្នុងនាមនៃ ១

ចិល្វោកនសីលា ច ហោតិ បទ្វារដ្ឋាយិមំ ច ហោតិ
នមេហិ ទលុ សឌ្ឍ បុណ្ណមុខ ទេហិ មាទេហិ នត្ថិ
បនោសមាហរតីតិ ។ ភវតិ ច បទុត្តរេត្ថ វាគ្យំ

អាកមតមនសីលា ច ឧយ្យាមំ
ននី ញាតិបរេសុលំ
ទុស្សបណ្ណនមទុយុត្តា
យា ចិត្តិ មជ្ឈិមាយិមំ
យា ច ចិល្វោកនសីលា
យា ច បទ្វារដ្ឋាយិមំ
ទេហោតេហិ មាទេហិ
បនោសមាហរត្ថំ នត្ថិយោ ។

[៣០៥] ចត្តាឡីសាយ ទលុ សឌ្ឍ បុណ្ណមុខ
មាទេហិ នត្ថិ បុរិសំ មទ្វារនតិ វិជម្ពតិ វិជមតិ វិលា-
សតិ វិលាជ្ជតិ នទេន នចំ យដ្ឋេតិ ទាទេន ចានំ
អត្តមតិ ករដ្ឋេន បមរិ វិលាទតិ ធារកំ ទុល្យជ្ជិតិ
ទុល្យជ្ជិយេតិ តិឡេតិ តិឡេយេតិ ទុម្ពតិ ទុម្ពាបេតិ
កុញ្ញតិ កុញ្ញាបេតិ ទនាតិ យាចតិ អាយាចតិ

មានការលបមើលបុរសមិនដាច់ជាប្រភេទ ១ ឈ បង្ហាញខ្លួនទៀបមាត់វារ
ជាប្រភេទ ១ នៃបុណ្ណមុខសិទ្ធកញ្ញ ស្រីវេសនីមកខ្លួនការខូចភាពដោយ
ហេតុ ៨ យ៉ាងនេះឯង ។ ពាក្យក្នុងរឿងនេះ មានគោរៅទៀត

ភូតស្រី តែងនាំមកខ្លួនខ្លួន ដោយហេតុ ៨ យ៉ាងគឺ ជាអ្នក
ទៅកាន់ស្ទូនច្បារឡើយ ។ ១ ទៅកាន់ទ្វារ ១ ទៅកាន់ស្ទឹង ១
ទៅកាន់ត្រកូលញាតិ ១ ទៅកាន់ត្រកូលដីវា ១ ប្រកបឡើយ ។
តែមានសំពត់មិនគ្រឿងស្ពៃស្ពាន់ ១ ជាស្រីជីវិតស្រវឹង ជា
ប្រភេទ ១ មានការលបមើលបុរស មិនដាច់ជាប្រភេទ ១ ឈ
បង្ហាញខ្លួនទៀបមាត់វារជាប្រភេទ ១ ។

[៣០៦] នៃបុណ្ណមុខសិទ្ធកញ្ញ ស្រីវេសនីចេញមកដោយហេតុ
៤០ យ៉ាងគឺ កាច់រាង ១ បន្ទុះខ្លួន ១ កែក្រាយ ១ ត្រង់មកអៀម ១
យកច្រកដាក់ក្រចក ១ យកជើងដាន់ជើង ១ យកកំណាត់ឈើគូស
ផែនដី ១ លើកកូនក្មេងដោយខ្លួនឯង ១ ឲ្យកូនក្មេងលើកខ្លួនវា ១
រោងកូនក្មេងដោយខ្លួនឯង ១ ក្បាច់កូនក្មេងឲ្យលេង ១ បើបកូនក្មេង
ដោយខ្លួនឯង ១ ក្បាច់កូនក្មេងឲ្យរើបវា ១ ស៊ីខ្លួនឯង ១ ក្បាច់
កូនក្មេង ឲ្យស៊ី ១ ឲ្យវាចុះកូនក្មេង ១ ស៊ីល្អង្គិលាមយកមកវា ១

បរមុវិសសន្តំ សុត្វា កណ្ណសោតំ វិទហតិ^(១) ធិហត-
 ភោតា ទោ បទ ហោតិ បទិវិស្សកោហិ សន្តិវិ កោតិ
 ធិក្កន្តកាណ ទោ បទ ហោតិ វិសិទានុចារិធិ អតិចារិធិ
 ទោ បទ ហោតិ សាមិកោ អការវា បទុច្ឆមនសន្តិស្សា
 អភិល្អំ ឆារេ តិច្ឆតិ កាថាធិ អម្ពាធិ មធាធិ និស្សតិ
 ធិសោធិសំ កត្វា បេក្កតិ សមេហិ ទលុ សម្ម បុណ្ណមុ
 ចញ្ចវិសាយ ហិទេហិ សត្តិ បទុដ្ឋា វេទិតញ្ច កវតិ ។
 កវតិ ច បទុត្តមេតុ កិក្ស

បវាសំ ភស្ស វណ្ណតិ
 កតំ ភស្ស ន សោចតិ
 ធិស្វាទ បតិមាគតំ
 ហាភិទទ្ធតិ កត្តិ
 វណ្ណំ ម កាណាធិ ភាសតិ
 ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវត្ថិ នវត្តណា ។
 អនន្តំ ភស្ស ចវតិ វសញ្ញតា
 អត្តញ្ច ហាបេតិ អតិច្ចតារិធិ
 បវិទហិតា សយតិ បរម្មទិ

១ ម. វិហោតិ ។

ពុសម្មេត្រសង្ខេប្យ វិទ្យេត្រសង្ខេប្យ ទ ជាស្រីបិដ្ឋាញ ខុត្យ ទ
 ធ្វើមុស្មេត្រសង្ខេប្យ វិទ្យេត្រសង្ខេប្យ ទ ជាស្រីបិដ្ឋាញ ខុត្យ ទ
 ចេញដើរ ទ ជាស្រីបិដ្ឋាញ ខុត្យ ទ ជាស្រីបិដ្ឋាញ ខុត្យ ទ
 កន្លងចិត្តប្តី ទ មិនគោរពប្តី ទ មានចិត្តអំពីកង្វល់កាច ទ ឈរទៀប
 មាត់ទ្វារញ្ជាយ ។ ចង្អុញភ្លើង ធិតាយ ដោះ ដើរកៅកាធិស
 ចាំធិតាហើយត្រឡប់មកវិញ ទ មិនប្រកាន់សំឡាញ់ ស្រីដែលចូល
 ចង្អុលភរិយាដឹងដោយចេតុ ២៩ យ៉ាងនេះ ។ ពាក្យក្នុងភ្លើងនេះ ដូច
 មានត្រូវទៀត

ស្រីសេស្មីកោតាភោតាយុកអំពីប្តីនោះ ទ មិនគិតស្រឡាញ់ប្តី
 ដែលទៅហើយ ទ ឃើញប្តីមកដល់ មិនក្រេតអោ ទ មិនកោល
 សារសេស្មីកោតា ទ ក្នុងកាលណាម្តង ទ ចាំធិនេះដោយក្នុងការបរសំ
 ស្រីចូល ។ ស្រីជាអ្នកមិនស្ម័គ្រចិត្ត ប្រព្រឹត្តខ្លាំងសេចក្តីនាសដល់ប្តី
 នោះ ទ ក្លាងប្រយោជន៍ទៀតនាស ទ ជាអ្នកធ្វើមុខកិច្ច ដែល
 មិនគួរធ្វើ ទ ស្លៀកដាប់ម៉ែនខាងក ទ ដេកក្នុងទីកំបាំងមុខ ទ

ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវន្តំ លក្ខណា ។
 បរិវត្តជាតា ច កវតិ កុដ្ឋមី
 ធិយត្យ អស្សាសតិ ធុត្យាវនិធិ
 ទុច្ចារ្យស្សាវមភិណ្ឌា តច្ឆតិ
 ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវន្តំ លក្ខណា ។
 វិលោមមាចរតិ អតិច្ឆកាវនិ
 សន្តំ ធិសាមេតិ បស្ស ភាសតោ
 ធិហតភោតា ច តាភេតិ សន្តវំ
 ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវន្តំ លក្ខណា ។
 តិច្ឆេន លន្តំ កាសិរាភតំ ធានំ
 វិត្តំ វិចារសេតិ ធុត្យោន សម្ពតំ ។
 បដិវិស្សកោហិ ច តាភេតិ សន្តវំ
 ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវន្តំ លក្ខណា ។
 ធិត្យុដ្ឋតាតា វិសិទាធុចារិធិ
 ធិច្ឆត្យ សាមិម្ពិ បទុដ្ឋមាធសា
 អតិចារិធិ យោតិ អមេតតារា
 ឯតេ បទុដ្ឋាយ កវន្តំ លក្ខណា ។
 អភិក្ខណំ តិច្ឆតិ ច្វារម្យលេ

តាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខ្លួន ។ ស្រីដេកបម្រុងទៀល ១ បង្ក
 ជម្លោះ ១ ដកដង្ហើមវែង (ហាក់ដូចជា) រងទុក្ខវេទនា ១ ទៅកាន់ទីច្បារ
 បស្សៈហើយ ១ តាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខ្លួន ។ ស្រីកំអ្នកមិនធ្វើ
 ការងារ តែងប្រព្រឹត្តទំងាស់ ១ ធ្វើឱ្យស្លាប់សម្លេងរបស់បុរសដទៃ
 ខំយាយ ១ បំផ្លាញទ្រព្យ ១ ធ្វើសន្តិភិច្ឆ (ធិនីបុរសដទៃ) ១ តាំងនេះជា
 លក្ខណៈរបស់ស្រីខ្លួន ។ បំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិដែលម្ចីបានមកដោយក្រ
 នាំមកដោយលំបាក បានមកដោយទុក្ខ ១ ធ្វើសន្តិភិច្ឆធិនីបុរស
 អ្នកស្ម័គ្រស្មាល ១ តាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខ្លួន ។ ស្រីបានតែភាវ
 ធីនីចេញដើរ ១ ដើរលេងហើយ ។ ក្នុងវេលាយប់ ១ មានចិត្តប្រឡូស
 ចំពោះប្តីជាតិច្ច ១ ប្រព្រឹត្តតន្ត្រីចិត្តចិត្ត ១ ប្រាសចាកសេចក្តីគោរព ១
 តាំងនេះជាលក្ខណៈរបស់ស្រីខ្លួន ។ ស្រីឈរទៀបមាត់ទ្វារញយ ១

អសីនិកាយ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

អនុម្បត្តិកាយ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

អនាចរី ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

កំ វា វត្ថុ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

[៣០៩] ចិន្ទិយានី សព្វលោកិយស្ស

រក្ខា ចិន្ទិយានី សព្វលោកិយស្ស

អនាចរី ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

តំ វា វត្ថុ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

[៣១០] ទុក្ខានំ លហុចិក្ខានំ អតតញ្ញំ ធម្មនិកាយ

ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា ចិន្ទិយានី សព្វលោកិយស្ស

ន ភា ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

ន មាតរំ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

អនិយា សមតិក្ខន្ធ ធម្មនិកាយ

សស្សា ចិន្ទិយានី សព្វលោកិយស្ស

ចិន្ទិយានី ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

អនុកម្មតំ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

អាកិក្ខ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

កស្មានិ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

អនុម្បត្តិកាយ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា ស្របនឹងប្រព្រឹត្តិកម្មនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

បុរសនិកាយ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

[៣១១] នាគបិណ្ឌិយានី ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

ព្រះអង្គជាតំ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

អនុម្បត្តិកាយ ធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា នាគបិណ្ឌិយានី ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

ក្នុងកាយនោះ មិនបានខ្ចីបុរសនិកាយសេវនាផង (ខ្ចីទី

អនុម្បត្តិកាយ)

[៣១២] បុរសដែលមិនមែនជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

មានចិត្តហើស ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា ដែលបានផ្ទេរដល់ខ្លួន ជាប្រភេទ

ប្រភេទ (ប្រភេទ) ទេ ។ ពួកស្រីចាំផ្ទះនោះ មិនដឹងខ្ចីបុរសនិកាយដែលបាន

ផ្ទេរហើយ (ដល់ខ្លួន) មិនដឹងខ្ចីបុរសនិកាយដែលបានផ្ទេរ មិនស្គាល់

ម្តាយ មិនស្គាល់ឪពុក មិនស្គាល់បងប្អូន មិនមានអាយុធម៌ មានការ

ប្រព្រឹត្តិកម្មជាធម្មតា តែងលុះអំណាចចិត្តរបស់ខ្លួន ។ ពួកស្រីតែង

លេងប្លង់ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា ជាប្រភេទនៃធម្មនិកាយ ពុទ្ធសាសនា

ជិត ដែលកប់ប្រសព្វអស់កាលដើម្បី ឬលេងប្លង់ប្លង់ ក្នុងកិច្ចមាន

អង្គុយ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំមិនទុកចិត្តចំពោះស្រីចាំផ្ទះទេ ។

ដឹង ហិ ចិត្តំ យថា វាណស្ស
 កន្ទិច្ចកន្ទិច្ចំ យថា វុត្តនាយា
 ចលាចលំ ហនយំ វត្ថុយាមំ
 ចក្កស្ស ទេមិ វិយ បរិវត្តតិ ។
 យថា តា បស្សន្តិ សមេក្ខមាតា
 អាទេយ្យរមំ បុរិសស្ស វត្ថុ
 សន្តាហំ វាចាហិ ឈន្តិមេមំ
 កម្ពោជនា ជលជេនេវ អស្សំ ។
 យថា ន បស្សន្តិ សមេក្ខមាតា
 អាទេយ្យរមំ បុរិសស្ស វត្ថុ
 សមន្តតោ តំ បរិវត្តយន្តិ
 តិរិយា ធនីនាវតតោ កុលំ ។
 សិលេសុបមា សិទ្ធិវិ សត្វកក្កា
 តិក្ខមាយា ធនីវិ សិយសោតា
 សេវន្តិ ហោតា មិយមជ្ឈិយញ្ច
 តាវា យថា ឱវត្ថុលំ មាញ ។
 ឆ តា ឯកស្ស ន ទិដ្ឋិ អាបណោវ ចសារិកា
 យោ តា មយ្ហន្តិ មញ្ញយ្យ វាតំ ជាលេន ឥន្ទយេ ។

ព្រោះជាចិត្តរបស់ស្រីដូចគ្នាដឹងចិត្តពាន ហើយយល់ស្មោះស្រីចុះ
 រឿងញាប់ញ័រដូចជាដូចលើ តែងលើក ដូចគ្នាដែរ ។ ពួកស្រី
 ទាំងនោះ កាលត្រូវរកមើលឃើញទ្រព្យរបស់ប្រុស ដែលគួរកាន់
 យកក្នុងកាលណា គំរាមប្រុសនោះ ដោយសំដីដ៏ផ្អែមល្ហែមក្នុង
 កាលណោះ ដូចគ្នាដូចគ្នាខ្លះ ចេញរកចាប់សេវដោយសា-
 រាយ ។ ពួកស្រីកាលបើត្រូវរកមើល មិនឃើញទ្រព្យរបស់ប្រុស
 ដែលគួរកាន់យកក្នុងកាលណា គំរាមប្រុសនោះដោយដ៏វិញ ក្នុង
 កាលណោះ ដូចគ្នាដូចគ្នាដែរ ត្រឹមស្តីនិហើយលះបង់ខ្លះខ្លួន ។
 ពួកស្រីបំបាត់ដូចដ៏(ដាច់ដាច់ស្តីនិហើយលះបង់ខ្លះខ្លួន)ដូចភ្លើងស្តីខ្លះខ្លួន
 យ៉ាង មានមាយាដ៏ហើស ដូចស្តីនិហើយលះបង់ខ្លះខ្លួន ពួកស្រីទាំង
 នេះ តែងសរសេរបំប្រុង ទាំងជាស្រឡាញ់ទាំងមិនជាស្រឡាញ់
 ដូចគ្នាតែងចូលប្រទះទាំងទាំងភាយទាំងទាំងភាយ ។ ពួក
 ស្រីទាំងនោះ មិនមែនជាប្រុសខ្នាត ឬគំនិតខ្លះ ដូចជាខ្លះ
 ឡើយដែលបើកហើយ ឬក្នុងណា សំគាល់ខ្លះពួកស្រីទាំងនោះ ជា
 ជាប្រសើរ ឬក្នុងនោះ ដូចគេយកសំណាញ់ ខ្ទប់ខ្ទប់ ។

យជា ឈី ច បង្កោ ច តាមតាវ សកា បតា
 វវំ លោតិវុយោ ជាម វេលា តាសំ ឯ វិជ្ជុតិ ។
 យតាសឯសតា វតា កណ្តាសប្បសិរុបមា
 តាវេ ឈិ វិលាស្សេវ ឱមសង្កំ វំ វំ ។

យតាសងំ ឥត្ថា កណ្តាសប្ប
 មុត្តាភិសំគំ បមុតា ច សត្វា
 ឯតេ ឈេ ឯច្ចយតោ កជេស
 តេសំ ហវេ ឥត្ថិធុ សច្ចតាវេ ។
 ជាច្ចន្តវណ្ណា ឯ ពហូន កត្តា
 ឯ ឥត្ថិណា បមុតា សេវិតត្វា
 ឯ បរស្ស កវិយា ឯ ជេស្ស ហេតុ
 ឯតិវុយោ បញ្ចំ ឯ សេវិតត្វា ។

[៣០០] អថ ខណ្ឌ ហោ អាទេត្ថា តិជ្ជិកជា
 កុណាលស្ស សកុណស្ស អាទិមជ្ជិកជាបរិយោ-
 សាឯវិទិត្វា តាយំ វេលាយំ និមាតាវាយោ អកាសិ

ស្តង់ ទ្រូ ពេទ្យុក ពេទ្យុក ពេទ្យុក ពេទ្យុក យាទិណា ធម្មតា
 កុស្ត្រីក្នុងលោក គឺយាទិណា វេលា (វេលាសច្ចៈក្នុងស្រុក
 កាម) របស់កុស្ត្រីតាំងនោះ មិនមានឈប់ឈរទេ ។ កុស្ត្រី
 តាំងនេះ ឆ្លើយដោយអណ្តាតភ្លើង មានបទដូចក្បាលពស់វែក
 ដូចពួកគោស៊ីខ្នុរស្មៅដីល្អ ។ ទាំងក្រៅ ។ ខេត្តប្រឹក្សាប្រកាសដោយការ
 ប្រយ័ត្នខ្លះក្នុងតាំងនេះ គឺភ្លើង ដំរី ពស់វែក ។ ព្រះរាជាដែលគេ
 អតិសេចោយទក្ខត្រីតាំងអស់ទ្រព្យគោត្រចៀន ទាត់ខ្មែរក្នុង
 ខោដើម្បីបានដោយគ្រឿងពស់ ។ កុស្ត្រីមានភាពសម្បូរដ៏ល្អលើស
 លុបពេក បុគ្គលមិនត្រូវសេពឯ ១ ស្រីជាវិស្វទ្ធាញ្ញៈពេញចិត្ត
 របស់ពួកដទៃច្រើន បុគ្គលមិនត្រូវសេពឯ ១ ស្រីធ្វើវិទ្យាសក្តិការ
 រំខងច្រើន បុគ្គលមិនត្រូវសេពឯ ១ ប្រពន្ធអ្នកដទៃ បុគ្គល
 មិនត្រូវសេពឯ ១ ស្រី (សេពឯ) ព្រោះហេតុខ្មែរព្រាហ្ម បុគ្គលក៏
 មិនត្រូវសេពឯ ១ ស្រី ៥ ពួកនេះ បុគ្គលមិនត្រូវសេពឯទេ ។

[៣១១] ដំណាលថា គ្រានោះ ស្តេចភ្នំពេញមានន្ទ បានដឹងខ្លះតាថា
 ជាទាត់ដើម កណ្តាល ដឹងទាត់ចុង របស់កុណាលសកុណា ហើយ
 បានពោលគាត់នេះ ក្នុងវេលានោះថា

បុណ្ណម្យំ ទេមំ មហី ធនេន
 ឥន្ទ្រតុយា បុរិសេក សម្មតាយ
 លត្វា ទណំ អតិមញ្ញយ្យ តំបិ
 កាសំ វសំ អសត្ថំ ឧ កន្ធ ។
 ទុដ្ឋាហកញ្ចេ អលីធុត្ថំ
 កោមារកត្តា បិយំ មនាបំ
 អារាសុ តិច្ឆេសុ ច ឯ ជហន្តិ
 តស្មាហំ នត្ថំ ឧ វិស្សសាមិ ។
 ឧ វិស្សសេ នត្ថតិ មន្តិ ចោសោ
 ឧ វិស្សសេ រោធិតិ មេ សកាសេ
 សេវន្តិ ហេតា បិយមប្បយញ្ច
 ចារា យថា ឡាតុលំ បរា ។
 ឧ វិស្សសេ សាទុបណសន្តតំ
 ឧ វិស្សសេ មិត្តចោណចោរំ
 ឧ វិស្សសេ រាជ សទា មមន្តិ
 ឧ វិស្សសេ នត្ថំ ធនេន មាតរំ ។
 ឧ វិស្សសេ រាមករាសុ ចារិសុ
 អន្ធន្តសីលាសុ អសញ្ញតាសុ

បុរសទោសិទ្ធិបុរិសេនី ដែលគេញដោយទ្រព្យ ដល់ស្រ្តីដែល
 សន្មតហើយ ស្រ្តីនោះលុះបានទុកស រើមន៍មើលនិយម្រស្តៈនោះ
 វិញ (ព្រោះហេតុនោះ) បុរសមិនត្រូវលុះអំណាចនៃស្រ្តីចាំនិរោះ
 ឡើយ ។ ពួកស្រ្តីរើមន៍លះបង់នូវប្តីក្មេង ដែលជាអ្នកមានព្យាយាម
 ក្រោកឡើងមានការប្រព្រឹត្តិមិនខ្លាញ់ ឱ្យជាវិស្សឡាញ់គេញចិត្តផង
 លះបង់នូវប្តីនោះ ព្រោះកំចៅដែលមានអន្តរាយផង ព្រោះហេតុនោះ
 ខ្ញុំមិនទុកចិត្តចំពោះស្រ្តីចាំនីឡាយទេ ។ បុរសមិនត្រូវទុកចិត្តស្រ្តី
 ដោយគិតថា ស្រ្តីនោះចង់បានអញ មិនត្រូវទុកចិត្តស្រ្តីដោយគិតថា
 ស្រ្តីនោះ យំរើដំពោះអញ (ដូច្នេះទេ) ព្រោះថា ស្រ្តីចាំនីនោះ
 រើមន៍គប់គេនូវបុរស ចាំនីជាវិស្សឡាញ់ ចាំនីមិនជាវិស្សឡាញ់
 ដូចទុកដូចប្រទះ ចាំនីប្រាំនិរាជនិយាយនឹងប្រាំនិរាជនិយាយ ។ បុគ្គល
 មិនត្រូវទុកចិត្តមែកឈើចាស់ ដែលគេគ្រាលទុកៗ មិនត្រូវទុកចិត្ត
 ចោរជើងចាស់ជាមន្ត្រីទេ មិនត្រូវទុកចិត្តថា ព្រះរាជា ជាសំឡាញ់
 លេងអញដូច្នេះទេ មិនត្រូវទុកចិត្តស្រ្តីជាមាតាបស់បុគ្គ ១០ នាក់
 (យាយចាស់) ទេ ។ បុគ្គលមិនត្រូវទុកចិត្ត ចំពោះពួកនារី
 អ្នករៀនសូត្រចក្កៈក្រេតអេ អ្នកកន្លងសីលធម៌ មិនសង្រួមទេ

អប្បន្តមេមាតុនស្ស ភវិយា

១ វស្សសេ វិគ្គិសមា ហិ ហវិយោ ។

ហេយ្យបិ វិទ្យេយ្យបិ ធនាមេយ្យបិ

កណ្ណបិ ធនា វុធំ បិវេយ្យ

មា ធិនកាមាសុ អសញ្ញាសុ

ភាវ្មេវ គង្គិតិទុបមាសុ ។

មុសា តាសំ យថា សច្ចំ សច្ចំ តាសំ យថា មុសា

តាវោ តហិ វិណស្សេវ ឱមសន្តំ វិ វិ ។

គេតេន តា បលោកេន្តំ មេត្តិទេន ហសិគេន ច

អថាបិ ធុន្តវត្ថុន មញ្ញុតា ភណិទេន ច ។

ហេវិយោ គមិថា ហេតា វាឡា ច លបសត្វា

១ តា តតិ ១ ជាធម្មំ យេ មនុស្សេសុ វត្សនំ ។

អសា លោកិតិយោ យម វេលា តាសំ ១ វិជ្ជតិ

សារត្តា ច មគត្តា ច សិទ្ធិ សត្វយសោ យថា។

មិនត្រូវខ្វះខាតក្នុងការយា ដែលមានសេចក្តីស្រឡាញ់ត្រឡប់ត្រឡង់គ្នា ព្រោះជា
 ភាវ្មេវត្ថុឡាយខុសស្មើគំនិត ។ ពួកស្រី វិមាតសម្លាប់ (ប្រុស)
 ខ្លះ កាត់ (គប្បស) ខ្លះឯងខ្លះ ប្រើគេឲ្យកាត់ខ្លះ កាត់កេហ៍យ
 ជិតឈាមខ្លះ បុគ្គលកុំធ្វើសេចក្តីស្នេហាចំពោះពួកស្រី ដែលមាន
 សេចក្តីត្រាច្ចាចាកចាច ជាអ្នកមិនសង្រួម មានចិត្តដូចគំនិត ។
 ពាក្យកុហក យេស៍ពួកស្រីទាំងនោះ ក៏ដូចជាពាក្យគិត ឯពាក្យ
 គិត យេស៍ពួកស្រីទាំងនោះ ក៏ដូចជាពាក្យកុហក (ពួកស្រី)
 ដូចគេ សុំច្បាប់តែស្មៅល្អ ។ ភាវ្មេវ ។ ពួកស្រីទាំងនោះ
 តែងប្រឡោម (ប្រុស) ដោយដំណើរផង ដោយភាពដែល
 ត្រឡប់មើលផង ដោយសំណើចផង ឬដោយសំពាច់ដែលស្ងៀក
 អត្រក់ផង ដោយពាក្យពិរោះផង ។ គិតណាស់ ស្រីទាំងនេះដូច
 ថោរ មានចិត្តវិនិច្ឆ័យ ខូចកាច តែមានសំដីផ្អែមដូចស្ករ ការ
 បញ្ជាក់ណាក្នុងពួកមនុស្ស ពួកស្រីទាំងនោះ មិនមែនជាមិនផ្អាក
 បញ្ជាក់ណាមួយ(នោះ)ទេ ។ ធម្មតា ពួកស្រីក្នុងលោក (ច្រើនតែ)
 លាមក វេលារបស់ពួកស្រីទាំងនោះ មិនមានទេ ពួកស្រីជាអ្នក
 ស្រីប្រលាបផង ឃើសយូរផង ដូចក្មេងស្មុំក្នុងគ្រាប់យ៉ាង ។

នត្ថិត្តិមំ បិយោ ឆោម អប្បិយោ បិ ន វិជ្ជតិ
 សេវន្តិ ហោតា បិយមប្បិយត្ថា
 ឆាវា យថា ឱរត្យាលំ បទា ។

នត្ថិត្តិមំ បិយោ ឆោម អប្បិយោ បិ ន វិជ្ជតិ
 ននត្ថា បដិវេល្យន្តិ លតាវ នុមនិស្សិតា ។
 ហត្ថិតន្តំ អស្សតន្តំ តោបុរិសត្ថា ចណ្ហាលំ
 នវនាហតំ បុប្ផនន្តតំ សនមំ អនុបតន្តិ ឆារិយោ ។
 ត្យុល បុត្តិមំ ជហន្តិ អតតិព្វំ ធរតសមំ
 សនិសំ អនុបតន្តិ ធនហោត ច ឆារិយោតិ ។

[៣១២] អថ ទល្យ កោ ឆារិយោ នេវត្រាហ្មណោ
 អាទទ្ធស្ស កំជ្ឈរាជស្ស អាទិមជ្ឈតាជាបរិយោសានំ
 វិជិត្យា កាយំ វេលាយំ នមា តាជាយោ អកាសិ

ចត្តារោមេ ន បូរេន្តិ តេ មេ សុណាជ កាសតោ
 សមុទ្ទោត្រាហ្មណោ រាជា នត្ថិ បាបិ និធម្យតិ ។
 សវិតា សាតវំ យន្តិ យាតាចិ បបរិស្សិតា
 តា សមុន្តំ ន បូរេន្តិ ឱនត្ថា រាជ ន បូរតិ ។

ប្រសរឈ្មោះថាជាវិស្វទ្បញ្ញំ របស់ពួកស្រី មិនមាន ទាំងមិន
 ជាវិស្វទ្បញ្ញំក៏មិនមាន ព្រោះពួកស្រីទាំងនេះ តែងគប់កប្បសេ
 ជាវិស្វទ្បញ្ញំទាំងមិនស្រឡាញ់ ដូចខ្លួន តែងចូលប្រទះទាំងប្រាំ
 រាងកាយនឹងប្រាំរាងនាយ ។ ប្រសរឈ្មោះថាជាវិស្វទ្បញ្ញំ
 របស់ពួកស្រីមិនមាន ទាំងមិនជាវិស្វទ្បញ្ញំក៏មិនមាន ពួកស្រី
 តែងច្រើន (ប្រស) ដើម្បីទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចស្រ្តីពោធិ៍ដើម
 ឈើ ។ ស្រីទាំងឡាយ តែងរំលោភប្រសហ្មលដី ហ្មលសេះ
 ហ្មលគោ ប្រសចណ្ហាល អ្នកដុះខ្នាច នឹងអ្នកចោលសម្រាម
 ដែលមានទ្រព្យ ។ ស្រីទាំងឡាយតែងលេងល្អិតល្អន់អ្នកមាន
 គ្រកួល ដែលមិនមានទ្រព្យចិត្តច ទុកស្មើសាកសព ឆារិ
 ទាំងឡាយ (ប្រើនៃត) គប់កប្រស ព្រោះហេតុតែទ្រព្យ ។

[៣១២] សេចក្តីដឹងកាលថា ត្រាឆារិយោ នេវត្រាហ្មណំ ឈ្មោះឆារិយោ
 បានដឹងនូវតាជាជានិម្មេ កណ្តាល នឹងទីបំផុត របស់ស្តេចភ្នាក់
 ឈ្មោះពាន្តហើយ ក៏ពោលតាជាទាំងឡាយនេះ គួររំលោភជា
 បព៌ត្រលោភជាម្ចាស់នៃបតី សូមលោភស្តាប់ពាក្យ ដែលខ្ញុំនឹង
 និយាយដូចគេទៅនេះ ដទៃ ៤ ពួកនេះ ៤ សមុទ្រ ១ ត្រាហ្មណំ ១
 ព្រះរាជា ១ ស្រី ១ រមែងបិទពេញ ។ ស្តីពីភាពមួយដែលអស្រ័យខ្មៅ
 ប្រើបតីដែលហូរទៅកាន់សាគរ ស្តីពីទាំងនោះ ក៏ញ៉ាំងសមុទ្រ
 ពេញមិនបាន ព្រោះថា សមុទ្ររមែងបិទពេញ ចេញទៅទុកវា ។

ក្រាហ្មណ៍ ១ អធិយោ ១ វេទមត្តា ១ បញ្ចម៌
 កិរយោបិ សុតមិច្ឆេយ្យ ឱទត្តា ហិ ១ ប្បតិ ។
 រាជ្ជា ១ បម្បី សត្វ សសមុត្តំ សបទ្ធព៌
 អដ្ឋាវសំ វិជិជិត្តា អនុប្បត្តោចិត្តំ
 ចាវ សមុត្តំ បត្តតិ ឱទត្តា ហិ ១ ប្បតិ ។
 ឯកាមេកាយ វត្ថុយា អន្ធគ បតិដោ សិប្បំ
 សុរា ១ ពលវត្ថោ ១ សត្វកាមរសាហរា
 ករេយ្យ វេទម ១ ឱទត្តា ហិ ១ ប្បតិ ។

សត្វត្ថិយោ សិទិវ សត្វកត្តា
 សត្វត្ថិយោ ធីវ សត្វភាហិដ៌
 សត្វត្ថិយោ កណ្តាកាដ៌ សាទា
 សត្វត្ថិយោ ធនេហតុ វជិជិត្តំ ។
 វាតត្វ ជារោជ ធនេ បរាមសេ
 ឱសិក្ខុយេ សាគរមេកាចារិកា
 សកេន ហត្ថេន ហនេយ្យ យោសំ
 យោ សត្វកាវ បម្បតាសុ ឱស្សដេ ។
 ចោវិជំ កហុត្ថិជំ យាសុ សត្វំ សុត្តកំ

ក្រាហ្មណ៍ ១ ខន្ត្រ ១ មាតតម្ពិរ ឈ្មោះ វេទមត្តា ១ ជាតិ ១ ហើយ
 ក្រែងប្រាថ្នាខ្លួនការចេះជំនាញក្រែងលើ ព្រោះថា ក្រាហ្មណ៍នោះ
 រមែងមិនចេញ ចេញខ្លះខាត ។ ចំណែកព្រះរាជាឈ្មោះគ្រប់គ្រង
 ដែលជំនាញអស់ ព្រមទាំងសមុទ្រនឹងក្លាយ ក្រែងប្រាថ្នាក្រាហ្មណ៍
 សមុទ្រ នឹងផ្លាស់ប្តូរ ដែលសម្បូរដោយរាគៈ មិនទាន់បំបែក
 ព្រោះថាព្រះរាជានោះ រមែងមិនគ្រប់គ្រាន់ ចេញខ្លះខាត ។ ស្រី
 ម្នាក់ ១ មានប្តីប្រាំបី ១ ហើយប្តីនោះ ជាអ្នកភ្ញៀវក្រែង មានកម្លាំង
 ៥៧ តាំងកម្លាំងស្រីនោះសព្វក្រែងគ្រប់យ៉ាង ក៏គង់ធ្វើខ្លួនសព្វក្តី
 ប្រាថ្នាក្នុងប្តី ៩ ទៀត ព្រោះថា ស្រីនោះ រមែងមិនគ្រប់គ្រាន់
 ចេញខ្លះខាត ។ ពួកស្រីទាំងអស់ ដូចភ្លើងស្រព្វគ្រប់យ៉ាង
 ពួកស្រីទាំងអស់ ដូចស្លឹកទាំងអស់គ្រប់យ៉ាង ពួកស្រីទាំងអស់
 ដូចមេកាលីមានបន្ទា ពួកស្រីទាំងអស់ គប់គេ (ប្តី) ព្រោះ
 ហេតុត្រឡប់ ។ ឧទេសនា ផ្គុំផ្គុំផ្គុំផ្គុំ គឺការនិរ
 ទាំងពួងលើពួកស្រី ឧទេសនោះ ទុកដូចគេយកបណ្តាញចាប់
 ខ្យល់ ឬដូចគេបាច់កសមុទ្រ ដោយវេជ្ជមាន ពុំទាន់ដូច
 គេយកវេជ្ជមួយ ទះឱ្យឡូស្ទរតែក ។ ពួកស្រីដែលដូចជាចោរ
 មានពួកក្បាលច្រើន មានពាក្យសច្ចៈ គេបាច់ដោយកម្រណាស់

ដឹង កាលា ធុរជាតោ មជ្ឈិមស្សវាទកោ តតំ ។
 អនលា ឧទុស្សាសា ធុប្បក តា ននិសមា
 សីនន្តិ នំ វិនិច្ឆ័យ អារកា បរិវដ្តយេ ។
 អាវដ្ឋនី មហាមាយា ព្រហ្មចរិយវិកោបតា
 សីនន្តិ នំ វិនិច្ឆ័យ អារកា បរិវដ្តយេ ។
 យេកោតា ឧបាសវន្តិ ធន្តសា វា ធនេន វា
 ជាតវេនាវ សណ្ឋានំ ចំប្បំ អនុនហន្តិ នន្តិ ។

(៣១៣) អថ ទល្យ កោ កុណាលោ សក្ក-
 លោ នាវនស្ស នេវុត្តាហ្មណស្ស អាទិមជ្ឈិកាជា-
 បរិយោសានំ វិនិច្ឆ័យ តាយំ វេលាយំ នីមា តាជាយោ
 អភាសិ

សល្យបេ ធិសីតទត្តនាណិថា
 បណ្ឌិតោ អមិ ចិសាចនោសិថា
 ទត្តតេជំ ឡានិមិ អាសិទេ
 ឯកោ ឯកាយ បធុនាយេ នាលបេ ។
 លោកចិត្តមនីថា ហិ ធារិយោ

កាលាស្រីព័ន្ធខ្យាយ គេដឹងបាទដោយព្រ ដូចដំណើរនៃគ្រឹក្ស
 ទឹក ។ ពួកស្រីព័ន្ធនោះ មានមាយាទបំភ្លេចបញ្ច មានសីនន្តិ
 ទុកស្នើដោយស្នឹង បំភ្លេចបាទដោយព្រ តែងលំបច្ចុះ (ក្នុងអបាយ
 ព្រោះហេតុតែតាម) បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះហើយ គប្បី
 វៀរឱ្យឆ្ងាយចេញ ។ ពួកស្រីជាអ្នកញ៉ាំងចិត្តប្រុសឱ្យត្រឡប់ត្រឡង
 មានមាយាច្រើន ញ៉ាំងព្រហ្មចរិយនម៍ ឱ្យកម្រើក តែងលំបច្ចុះ
 (ក្នុងអបាយ) បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវដំណើរនោះហើយ គប្បីចៀស
 ឱ្យឆ្ងាយចេញ ។ ពួកស្រីព័ន្ធនោះ ចូលទៅគប់កប្រុសណា
 ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ឬដោយទ្រព្យសម្បត្តិ រមែងផុតពីជាប្រុស
 នោះដោយធាបាហ៍ស ដូចភ្លើងឆេះនូវទំរបស់ខ្លួន ។

(៣១៣) សេចក្តីដំណាលថា ត្រាតោះ កុណាលសកុណៈ ដឹងនូវ
 គាត់ជាខាងដើម កណ្តាល នឹងរឹបបំផុត នៃទេព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះនាទៈ
 ហើយក៏ពោលគាត់នេះ ក្នុងវេលានោះថា

បណ្ឌិត ភូមេរោ (ជាមួយ) នឹងបុគ្គលមានវេទកាន់ជាវ
 សម្បៀនហើយ (ជាមួយ) នឹងបុគ្គលប្រទូស្តដូចជាបិសាច
 ឬក៏ចូលទៅរកពស់ ដែលមានពិសដ៏ពន្លឺ (ប្រសើរជាង)
 ប្រុសម្នាក់ឯង មិនគួរនិយាយចេច ចំពោះស្រីម្នាក់ឯងទេ ។
 ព្រោះថា នារីព័ន្ធខ្យាយ ជាអ្នកញ៉ាំងចិត្តនៃមនុស្សលោក

ឧត្តត្ថកកណ្តិតម្ល៉ាតា
 តាងយង្គ អនុបដ្ឋិតស្បត្តិ
 ធិបេ រត្នសិកណាវ កណ្តិដេ ។
 ឧត្ត តាសំ វិធមោ ឧ សំរោ
 មជ្ឈម័សធិរតា អសញ្ញតា
 តា តិលន្តិ បុរិសស្ស ចាតតំ
 សាតរេ មគ្គវ តិមិដ្ឋិលោ ។
 បញ្ចតាមកុណាសាតតោចរ
 ឧត្តតា អនិយេតា អសញ្ញតា
 ឱសរន្តិ បមុតា បមាធិតំ
 លោណតោយវតិយេវ អាមតា ។
 យំ នវ ឧបលេបេន្តិ ធាវិយោ
 ឧត្តសា កំ រតិយោ កំ ធនេន កំ
 ជាតវេនសធិសំបិ តាធិសំ
 រតតោសវធិយោ ឧហន្តិ ធំ ។
 អន្ត ញត្វា បុរិសំ មហាន្តំ
 ឱសរន្តិ សធិតំ សហត្តតា

ជាអ្នកមានការពេញ ច្រើន ទំយាយ សើច ញញឹម ជាអ្នករៀន តែង
 ប្រៀបប្រៀបប្រៀបប្រៀបដែលមិនបានកម្ពស់ស្មារតី ដូចពួកស្រីអាក្រក់
 ក្នុងការប្រៀបប្រៀបពួកតាណិដ ។ ពួកស្រីទាំងនោះមិនមានវិន័យ មិន
 មានសំរិះ ពួកស្រីទាំងនោះ ជាអ្នកល្មើសក្នុងស្រី គឺសាច់ ជាអ្នក
 មិនសង្រួម តែងលេបទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុរស ដូចគ្រឿងឈ្មោះគឺម៉ឺន្តិល
 លេបទ្រព្យមកក្នុងសាច់ ។ ពួកស្រីមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបញ្ចកាម-
 កុណាជាពាក្យណា មានការកើនឡើង មិនខ្វះ មិនសង្រួម ឃ្លាំ
 កើតបុរសអ្នកប្រមាទ ដូចជិតស្និទ្ធ តែងហូរចេញទៅក៏មានវិកលប្រ-
 (សមុទ្រ) ។ ភាវីភីន៍ឡាយ រំមែងទំយាយស្រស់ស្រាយរកផល
 ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ ឬដោយការម្រក ឬក៏ដោយទ្រព្យ ជាស្រី
 សម្រាប់ប្រុសដោយពន្លឺនិរោស រំមែងផុតរាល់នោះនោះសូម្បី
 ប្រុសជឿនដូចភ្លើងជាអ្នកមិនខ្លាច ។ ពួកស្រីជិតជាបុរសអ្នកស្អុកស្អាត
 មានទ្រព្យច្រើន រំមែងក្រវែលកេប្រុសដែលមានទ្រព្យ ដោយខ្លួនឯង

រក្ខតិភ័ន្តំ អតិវេសយន្តំ ធំ
 សាលំ មាលុវលតាវ កាណេ ។
 តា ឧបេន្តំ វិវេនេន នន្ទសា
 ចិញ្ចត្តិម្ពមុជ្ឈយោ អលន្ត័តា
 ឱហសន្តំ បហសន្តំ ឆារិយោ
 សំវេរេ សតមាយកោវិទា ។
 ជាក្រមមណិទុត្តក្ខសិតា
 សត្តតា បតិកុលេសុ ឆារិយោ
 រក្ខតិភា អតិចរន្តំ សាមិកំ
 ឆានវេ មាឈន្តរចិស្សតា ។
 តេជវាបិ ហំ ឧរោ វិចកុលោ
 សត្តតោ ឧហុជេនស្ស បូជិតោ
 ហរិវំ វសន្តតោ ន កាសតិ
 រាហុតា ឧបហតោវ ចន្ទិមា ។
 យំ ករេយ្យ តុបិតោ និសោ និសំ
 ទុដ្ឋចិត្តោវ សមាគតំ អរិ

ប្រើប្រាស់វេលាមានចិត្តត្រេកអរ ដូចគ្នាផ្នែកផ្នែកព្រៃប្រាសាទដើមរំពង ។
 តាវិវាទឡាយនោះ មានខ្លួននិងមុខដ៏ចិត្តភាគរំពងហើយ ផ្គាប់
 ផ្គុន (បុរស) ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាផ្សេង ។ ជាអ្នកយល់
 កលមាយាវិធីយ វេមនីសីត វេមនីញញឹម តែហាក់ដូចជា
 សង្រួម ។ តាវិវាទឡាយ ស្តិតស្តង់ខ្លួនដោយមាស តែវេមនី
 នឹងកែមុត ដែលគេធ្វើសក្ការៈ ភ្នំត្រកូលចេស្តី ដែលគេច្បូរ
 ហើយ ក៏នៅតែប្រព្រឹត្តក្បត់ស្លាមបាន ដូចជាច្រពងដែលកស្រយ
 នៅក្នុងចន្លោះហឫទ័យ ប្រព្រឹត្តក្បត់អសុរិញ្ញបាន ។ ទាំង សូម្បី
 មានភក្ត្រ មានប្រាជ្ញាវិនិច្ឆ័យ ដែលអ្នកផងច្រើនគ្នាធ្វើសក្ការៈបូជា លុះ
 ភ្នំអំណាចនៃស្រីចាំឡាយហើយ វេមនីមិនទុក្ខរឿន ដូចព្រះចន្ទ្រ
 ដែលត្រូវកញ្ចប់ ។ ចោរអ្នកគ្រាន់មានចិត្តភាគត្រង់ (ឃើញ) ចោរ
 ជាសក្ត្រ (នឹងខ្លួន) មកច្រវះគ្នាហើយ ធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសណា

គេឯ ក៏យើង ឲ្យសរសៃ ឯកច្ឆន្ទិ
 យ៉ាង វិសុទ្ធិតោ អមេត្តា ។
 គេសស្សន៍ ឯងច្ឆន្ទិ
 បានចាណិកសន្តាណាធិតា
 ហ៊ីនមេត្តា ហ៊ី យ៉ាង
 តា អម្ពិ តុណ្ហយេ មេត្តា ។
 តា តុណ្ហយេ វិសុទ្ធិតោ ។
 រាជបាណិក ឯកមេត្តា ។ បទ
 ធម្មតា ឯងច្ឆន្ទិ
 ចក្ខុវិស័យ វិសុទ្ធិតោ ។
 ធម្មតា តុណ្ហយេ តោតុណ្ហ
 យោ អនិយមិត្តា មា ចរ
 ទេវតាហិ ឯង ឯងស្សន៍
 ធម្មតាមិត្តា វិសុទ្ធិតោ ។
 សោ វិសុទ្ធិតោ មេត្តា ។
 ធម្មតា ធម្មតា សក្កម្ម
 ចក្ខុវិស័យ តោតុណ្ហ

បុគ្គលម្នាក់មានបញ្ញា លុះក្នុងអំណាច ប្រែស្រៀវឯងឡាយ វេទន៍
 ដល់ម្សៅសេចក្តីវិភាសត្រូវលែង ជាងសេចក្តីវិភាសនោះទៅទៀត ។
 ប្រែស្រៀវឯងឡាយ ដែលមានសក្តិវេទនា មានស្នាមដាច់ដោយក្រចក
 ដែលស្រៀវ គេហើយ គេហើយ ដោយដើម ដៃ ខ្នងដៃ ក៏នៅតែ
 ចូលទៅកាន់អាពាហ៍ពិពាហ៍ ទៅតែត្រួតត្រា (ក្នុងកាយទៀត)
 ដូចយោគីនិយមសាសនា ។ បុគ្គលម្នាក់មានបញ្ញា ត្រូវការ
 ដោយសេចក្តីសុខ គប្បីស្រៀវឯងឡាយនោះ (ដែលនៅ) ក្នុង
 ត្រកូលឯងឡាយក្តី ក្នុងចន្លោះច្រកក្តី ក្នុងរាជធានីក្តី ក្នុងនិមិត្ត
 ឬក៏ស្រៀវទៅកាន់ដូចជាអត្តាភ័ន្តិបង្កើតរបស់មា ដែលកិលេស-
 មាដាក់ហើយក្តី ។ បុគ្គលណា លេងនឹងខ្លាចបាតុណ្ណ (កុណា
 សេចក្តីព្យាយាម) ជាគុសលហើយ ប្រព្រឹត្តនូវចិត្តមិនប្រសើរ
 បុគ្គលនោះ (លុះច្បាស់) បានទៅកាន់ហើយ ខឹងមកកាន់នាព្រៃ
 ដូចពាហ៍ (មានទ្រព្យច្រើនដូចយក) ក្នុងកិលេស ។ ប្រស
 (ដែលលុះក្នុងអំណាចស្រី) នោះ ត្រូវគេនិយម្យលក្ខណៈលាភនៃផល
 ក្នុងលាភធម៌មុខផល ជាមនុស្សមានគំនិតពិត ត្រូវតែប្រសើរ
 ខ្លួនទៀតទៀត ជាបុគ្គលមិនទៀង តែងភ្ញាក់ទៅកាន់អោយក្នុង

មុជ្ជកត្រូវការដាវ ឧប្បនេ ។
 សោ ឧបេតិ ជិវយំ បតាបទំ
 សន្តិសំមុលំវេនត្វ អាយសំ
 អាវសិទ្ធាន កិរាជានយោជិយំ
 បេកកជិវសយំ ន មុត្តតិ ។
 ជិត្យា ទិទ្ធា រតិយោ ច ទទ្ធាន
 ចក្កវត្តិចរិតត្វ មាធុសេ
 យាសយន្តិ បមុទា បមាទិទំ
 ទុក្កតិក្ខុ បដិទានយន្តិ ទំ ។
 ជិត្យា ទិទ្ធា រតិយោ ន ទុក្ខកា
 ចក្កវត្តិចរិតត្វ មាធុសេ
 សោវស្តាព្យម្ពិលយោ ច អច្ចរា
 យេ ចរន្តិ បមុទាហនត្ថិកា ។
 កាមធាតុសមគិក្កមា តតិ
 រូបធាតុសម្ពិកា ន ទុក្ខកា
 វិភកតវិសម្មេបមត្ថំ យា
 យេ ចរន្តិ បមុទាហនត្ថិកា ។

ដូចជាដែលវិមលាកាច ដើរទៅក្នុងវិទ្យុសព្វ ។ ប្រសាទានមែន
 ចូលទៅកាន់ទេវ ជាវិញ្ញាណសក្ខីក្នុង ទៅគាស្រ័យនឹងត្រាភា
 មានបុគ្គលដែលវិភកត្ថិកាវិភកត្ថិ គឺលោកគិរិទ្ធានជន វិស័យ
 ខែច្រក នឹងអនុកាយជន វេននឹងមិនកាចចំបាចទេ ។ ស្រី
 កំនឿយ វេនកំនឿយល្បឿនជាទិព្វ ឬកំនឿយម្រេក ក្នុងទំនាវ
 វិកាយ ឬកំនឿយសម្បត្តិចក្រភក្តិ ក្នុងទំនាវសម្បត្តិចក្រភក្តិ
 អ្នកប្រមាទ ឱ្យខ្លាស ក្នុងស្រីវេនកំនឿយប្រសាទាន ឱ្យដល់ទូរ
 ទុក្ខតិ ។ ល្បឿនជាម្រេកទិព្វ សម្បត្តិស្តេចចក្រភក្តិ ក្នុងទំនាវសម្បត្តិ
 មនុស្ស នឹងក្នុងស្រីអប្បទោនជាមានសាសនាជាលំនៅ ជាសម្បត្តិដែល
 បុគ្គលមិនស្រ្តីការដោយពួកស្រ្តី ហើយប្រព្រឹត្ត (ព្រហ្មចរិយជមិ)
 មិនមែនទានដោយក្រទេ ។ គតិជាវិកម្មន៍ផុតចាកកាមធាតុ គឺ
 ការវិភកត្ថិប្រធាន នឹងការវិភកត្ថិសុទ្ធារស ជាវិស័យរបស់អ្នក
 ប្រាសចាកកាម ជាសម្បត្តិដែលបុគ្គលមិនស្រ្តីការ ដោយពួកស្រ្តី
 ហើយប្រព្រឹត្ត (ព្រហ្មចរិយជមិ) មិនមែនទានដោយក្រទេ ។

អធិកថាបិដក ចក្កៈ ក្បាលទី៣

សព្វបុគ្គលមតិក្កមៈ សិវៈ

អន្ធន្ត្រៈ អចលិត្ត អសន្ធិត្ត

ចិត្តតេហំ សុចិត្តំ ឆ ធូល្យកំ

យេ ចរន្តិ បមុធាហនន្តិកាតិ ។

(៣០៤) កុណាលោហំ ធាតាសី ឧធាយី បុស្សកោតិលោ

អាសេត្ថា ភិជ្ឈរាជាសិ សារីរុត្តោ ឆ ធារោ

បរិសា តុច្ឆបរិសា ឯវំ ធារេន ជាតកន្តិ ។

ក្បាលទី៣ ចក្កៈ ។

មហាសុត្តន្តបិដក

(៣០៥) កស្មា ឡំ រសត ឯសិសាធិ

ករោសិ កស្មាធិ សុធារុណាធិ

ហនាសិ ឥត្ថិ បុរិស ឆ មុធូល្យ

មិសស្ស ហេតុ អាទុ ឆឆស្ស កាវណា ។

កុណាជាតិដ៏ក្រៃបណ្ត គឺព្រះនិរ្ភាន ជាទីកន្លងផុតចាកខុក្ខវាំងនន
ជាអន្ធន្ត្រៈ មិនកម្រើក មិនមានបច្ច័យភាគីភេទ បុគ្គលមិន
ត្រូវការដោយស្រី ហើយប្រព្រឹត្ត (ព្រហ្មចរិយធម៌) ជាអ្នកស្អាត
មានកិលេសលេង មិនមែនបោះដោយព្រះ ។

(៣០៤) (ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រជុំជាភក្តនេះថា) ក្នុងកាលណោះ
កុណាលបក្សី បានមកជាភក្តនោះ បុស្សកោតិលបក្សី បានមក
ជាទាយិកិក្ខុ ស្តេចអ្នក បានមកជាអាទុ ឆារព្រហ្មណ៍
បានមកជាសារីរុត្ត ពួកបរិស័ទបានមកជាតុច្ឆបរិស័ទ តួភវីន៍
ឡាយចូរចាំទុកជាភក្តយ៉ាងនេះ ។

ចប់ ក្បាលទី៣ ទំ ២ ។

មហាសុត្តន្តបិដក

(៣០៥) (សេនាបតី សួរថា) ម្ចាស់សេនា (នាយពិសេស) ព្រោះ
ហេតុអ្វី អ្នកធ្វើខ្ញុំអំពីដំណាមកក្រៃលែង ប្រាកដដូច្នេះ អ្នក
ជាបុគ្គលវិន្នន៍ សម្លាប់ពួកស្រីខ្លីប្រុស ព្រោះហេតុណាច់ ឬ
ព្រោះហេតុទ្រព្យ ។

- [៣១៦] ន អន្តរោត្ត ឬ ននស្ស កាណា
ន បុត្តនាស្ស សហាយញាតិ
កត្តា ច មេ កកា ក្នុងមាណ
សោ ទានតិ មីសំ កន្ថេ វជិសំ ។
- [៣១៧] សធនេ តុវ កត្តាត្ថ បយុត្តោ
កកេសំ កាម្មានំ សុនាណានំ
ចាតោ អន្តេបុរំ ចាបុណិកា
លបេយ្យាសំ មេ វជិសោ សម្មុទេ តំ ។
- [៣១៨] តថា កាស្យាបំ អហំ កន្ថេ
យថា តុវ កាសសំ កាណ្យហត្ថិ
ចាតោ អន្តេបុរំ ចាបុណិកា
វត្ថាមិ តេ វជិសោ សម្មុទេ តំ ។
- [៣១៩] តតោ ត្បាវវសេ លុយស្សត្ថមំ បតិ
កាណ្យោសកមាណយ វជានំ ឧបសង្កមិ
ឧបសង្កមិកា វជានំ វនំ វននម្បតិ ។
សច្ចំ កាវ មហាវជំ វសតោ មេសិសោ តយា
ហនតិ វត្ថុបុរសេ តុវ មីសានំ ទានសំ ។

- [៣១៦] (នាយតិសេស និពបថា) ខ្ញុំសម្លាប់ មិនមែនព្រោះ
ពេទ្យុនឯង មិនមែនព្រោះហេតុទ្រព្យ មិនមែនព្រោះហេតុកូន
ប្រពន្ធ ឬសំឡាញ់នឹងញាតិ ឬ បតិគ្រូលោកដ៏ចំរើន ព្រោះថា
ព្រះគ្រូមិច្ចាលអ្នកនាខបុណ្យ ជាម្ចាស់ខ្ញុំ ទ្រង់សោយខ្ញុំសាច់
ប្រាកដដូច្នេះ ។
- [៣១៧] (សេនាបតី...) បើអ្នកឯងទូលំទូលាយ ក្នុងកិច្ចរបស់ព្រះ
រាជាជាម្ចាស់ ហើយធ្វើឲ្យអំពើដ៏លាមកក្រៃលែង អ្នកឯង លុះត្រឹម
ឡើង ចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជព័ន្ធហើយ គប្បីនិយាយនូវដំណើរ
នោះប្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងទីចំពោះព្រះកម្រិតព្រះរាជា ។
- [៣១៨] (នាយតិសេស...) បតិគ្រូសេនាបតីឈ្មោះកាឡហត្ថិដ៏
ចំរើន លោកនិយាយយ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងឆ្លើយនោះ ព្រឹកឡើងខ្ញុំ
នឹងចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជព័ន្ធ ហើយផ្អែមសេចក្តីនោះ ដំណ
លោក ក្នុងទីចំពោះព្រះកម្រិតព្រះរាជា ។
- [៣១៩] (អភិសម្ពុទ្ធាចារ្យ) ត្រាថ្នោះ កាលដែលលោកត្រីភិច្ចាសំ ព្រះ
ភិក្ខុរាជឡើងប្រាស លោកនិយាយយ៉ាងណា បាននាំសកៈ
ចូលទៅកាន់ព្រះរាជា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលភាវ្យ
នេះ ចំពោះព្រះរាជាថា បតិគ្រូមហារាជ បានឮថា ព្រះអង្គ
ប្រើសកៈឱ្យទៅសម្លាប់ស្រីប្រុស ព្រះអង្គទ្រង់សោយសាច់មែនឬ ។

(៣២០) ឯវេស្ត តាម រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី
បង អង្គ តាម រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

[៣២១] អាណា រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី
បង រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

ឯវេស្ត រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី

តាម រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី (១)

រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី (២) ញាតិ រស្មី រស្មី

បង រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី

រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី

រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី

រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

(៣២២) ឯវេស្ត តាម រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី
បង រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

ឯវេស្ត រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី

រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

• ១. រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

(៣២០) (បង រស្មី...) ឯវេស្ត តាម រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី
បង រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

(៣២១) (បង រស្មី...) ឯវេស្ត តាម រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី
បង រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

(៣២២) (បង រស្មី...) ឯវេស្ត តាម រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី
បង រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី រស្មី ។

(៣២៣) មាណវៈ អភិវុទ្ធាសិ កុលេយ្យោ តាសិ សោតិយេ

ន ភំ អរហសិ ភាគ អកត្ថំ កត្តយេនវេ ។

(៣២៤) រសាទញ្ញាតវំ ឯតំ កស្ថា មំ ភំ ធិវារយេ

សោហំ ភត្តុតមិស្សមិ យត្ថុលច្ឆាមិ ឯធិសំ ។

សោហំ ធិច្យុតិស្សមិ ន ភេ វច្ឆាមិ សង្កេតេ

យស្ស មេ នស្សនេន ភំ ធាតិទទ្ធសិ ប្រាហ្មណ។

(៣២៥) អច្ឆា អញ្ញេមិធាយាទេ មុត្តេ លច្ឆាម មាណវ

ភូត្វ ជន្ម វិនស្សស្ស យត្ថុ ចន្តំ ន ភំ សុណេ។

(៣២៦) ឯវមេវ ភុវំ រាជ ធិមនិទ្ធ^(១) សុណោហិមេ

បព្វាធិស្សន្តំ ភំ វច្ឆា សោណ្ឌំ មាណវកំ យថា។

(៣២៧) សុជាតោ ឆាម ធាមេន ភាវិតត្ថាន សាវកោ

អច្ឆវំ កាមយញ្ញាវ ន សោកុត្តំ ន សោមិវំ។

១ ម. ភិបត្តិ។

(៣២៨) (កាឡហត្ថិទាំងប្រាំបួន) មាណវាភក្ខន អ្នក

មានប្រសប់បស់ កើតក្នុងក្រុមលោតិយៈ មាណវ អ្នក
មិនគួរស្មើនឹងមាហា ដែលមិនគួរស្មើទេ ។

(៣២៩) (មាណវ...) បណ្តារសតាំងឡាយ ទឹកស្ករនេះ រាប់ជា

ទឹកមានសម្បយវែវ ត្រាហេតុអ្វី រឿបរលាកឥតក្នុងក្នុង ក្នុងបាត
នូវទឹកស្ករនេះក្នុងទីណា ក្នុងទីណាដែលទីនោះ ។ បព៌ត្រាហ្មណ៍
ឥត បើរលាកឥតក្នុងមុខក្រកអន្លើតារយើញក្នុងណា ក្នុងនោះនឹង
គេចចេញ (អតីស្រុក) ក្នុងមុខក្នុងសំណាក់រលាកឥតទេ ។

(៣៣០) (ប្រាហ្មណ៍...) នៃមាណវក្ខន យើងនឹងបាតនូវក្នុងទីឡាយ

ឯរឿក ទទួលមកដោយភិត នៃកូនផ្គុំជាតិ ឯនីច្ចវិចារសច្ចៈ
លំនៅដែលកូននៅដែលក្នុងទីណា សូមគុំឱ្យអញរក្សាទីនោះ ។

(៣៣១) (កាឡហត្ថិ...) បព៌ត្រាព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ជាចំជាងសត្វជីវិត

សូមព្រះអង្គច្រង់ព្រះសណ្តាប់ក្នុង ពួកប្រដាជន នឹងបណ្តេញព្រះ
អង្គចាកដីន ដូចមាណវអ្នកលេងស៊ីផឹកដូច្នោះ ។

(៣៣២) (ព្រះរាជា...) សាវក របស់ពួកសិវិ អ្នកមានខ្លួនអប្បិ

ហើយ ជាសាវកនាឃ្លានសុជាតៈ ត្រាថ្នាំនូវស្រីអប្បរ រឿបសាវក
នោះ មិនស៊ី មិនផឹកទេ ។

ឡុយត្តេនុទិកាមាធាយេ សមុទ្ធេ ឧទកំ មិទេ
 វវំ មាទុសិកា កាមា ទិក្ខតាមាទ សន្តិកោ ។
 វវំមេវ អហំ កាឡុ កុត្វា ភក្កំ រស្មត្ថមំ
 អលទ្ធា មាទុសំ មំសំ មញ្ញោ ហេស្សមំ ជីវិតំ ។
 (៣២៤) យេជាវិ តេ ធនវដ្ឋា ហំសា វេរោយេសន្តិមា
 អយុត្តបរិភោគេន សេត្វេ អន្តត្ថតំ កតា ។
 វវំមេវ តុវំ រាជ ទិបទិន្ទ សុលោហំ អេ
 អកត្ថំ រាជ កត្តេសិ តស្មា បញ្ចជិស្សន្តំ តំ ។
 (៣២៥) តិដ្ឋាហិតំ មយា វុត្តោ សោ ត្វំ កច្ឆសំ បម្មុទោ
 អច្ឆតោ ត្វំ បិកាម្ពីតិ លបសំ ព្រាហ្មចារិទិ
 នំទំ តេ សមណាយុត្តំ អសិក្ខា មេ មញ្ញសិ កាត្ថបត្តំ

១ ម. បញ្ចជិស្សន្តំ ។

បុគ្គលយកវិកាដោយចុងស្មៅមកប្រៀបផ្គុំមន្ទីរវិកក្នុងសមុទ្រយ៉ាង
 ណា កាមាវិនិច្ឆ័យជាបេសមនុស្ស (ប្រៀបផ្គុំម) ក្នុងសំណាក់
 នៃកាមជាវិក្កិយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់កាឡហត្ថិ ខ្ញុំបរិភោគខ្ញុំ
 តាមការព្រាហ្មសជីវិតម បើមិនប៉ាន់ស្មានមនុស្សទេ ប្រាំបាលជា
 លះបន់ជីវិត យ៉ាងនោះឯង ។
 (៣២៤) (កាឡហត្ថិ...) ដូចយ៉ាងពួកបក្សីហត្ថិឈ្មោះចក្ខុវាជ្ជៈទាំង
 នោះ ជាសត្វហើរឮដំណាស់ ដល់ខ្លួនសេចក្តីវិនាសចំពោះអស់គ្នា
 ព្រោះស៊ីខ្លួនឈឺមិនរួច ។ បពិត្រព្រះវិសាខជាដំណឹងសត្វជើង
 ពីរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ខ្ញុំ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គ
 កុំសោយតាមការ ដែលមិនគួរសោយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ពួក
 ប្រដាផននឹងបណ្តាញព្រះអង្គ (ចាកផែន) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 (៣២៥) (ព្រះរាជា...) ដូចកាលដែលខ្ញុំនិយាយថា អ្នកឈប់សិន
 ហើយចេះដឹងដើរដៅមុខ ម្ចាស់អ្នកជាព្រាហ្មចារិទិ អ្នកមិនឈប់តែ
 និយាយថា ខ្ញុំឈប់ហើយ ពាក្យនេះមិនគួរដល់អ្នកជាសមណៈទេ
 អ្នកសំគាល់ខ្លួនជាវេសបស់ខ្ញុំ គួរដល់សេចក្តីសន្ស័យដែរឬ ។

[៣៣០] បិកោហមស្មី សម្មមេសុ រាជ
 ឆ ឆាមកោត្តំ បរិវត្តយាមិ
 ចោរកុ លោកេ អបិទំ វេទ្ខំ
 អាហារិកំ នេរយិកំ ឥតោ ចុតំ ។
 សចេ ភំ សន្តហសំ រាជ សុតំ គណ្ណាហិ ទត្ថិយំ
 តេជ យញ្ញំ យជិត្វាជ ឯវំ សត្តំ គម៌ស្សសំ ។

[៣៣១] តិស្មី ទុ រាជ តវ ជាតិក្ខមំ
 អដិ កេជ អត្ថេជ នីធានុបត្តោ
 អត្តាហិ មេ ព្រាហ្មណ ឯតមត្តំ
 តិមិច្ឆសិ ធម៌ ឡដ្ឋិ បត្តិតំ ។

[៣៣២] តាភា ចតស្សោ ទាណិមហិស្សរ
 សុតម្ពិរត្តវក សាគរុបមា
 តវេ អត្តាយ នីធាតតោស្មី
 សុលោហិ តាភា បរមត្ថសញ្ញិតា ។

[៣៣០] (វេតិកា...) បពិត្រព្រះរាជា អាគារាអ្នកឈប់ ក្នុង
 ព្រះសង្ឃទាំងឡាយ មិនត្រូវប្រែប្រួលនឹងគោត្រេ អ្នកប្រាជ្ញ
 ទាំងឡាយ តែងតែរាលដាលចោលនឹងឈប់ក្នុងលោក ដែលច្បូក
 អំណើលោកនេះទៅជាអ្នកទៅកាន់អបាយ កាន់នរក ។ បពិត្រព្រះ
 រាជា បើព្រះអង្គជឿ ចូរព្រះអង្គចាប់សុគតោមជាគ្រិយ៍មក
 បូជាយ័ញ្ញ ព្រះអង្គនឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ដោយការបូជានោះ ។

[៣៣១] (ព្រះរាជាសុគតោម...) ជាតិក្ខមិរបស់អ្នក ក្នុងដែលរា
 មួយទៀត អ្នកមកដល់ក្នុងទីនេះ ដោយប្រយោជន៍ ដូចម្តេច
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីខ្លះដល់ខ្ញុំ អ្នកប្រាជ្ញរបស់
 អ្វី ខ្ញុំនឹងឲ្យខ្ញុំរបស់នោះ តាមដែលអ្នកប្រាជ្ញ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។

[៣៣២] (ទុព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះអង្គជាមហិស្សរលើផែន
 ដី ភាពទាំងឡាយ ៤-បទ មានអត្ថដ៏ថ្លៃថ្លា ប្រសើរក្រៃលែង
 ប្រៀបដូចជាសាគរ ខ្ញុំមកក្នុងទីនេះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ព្រះ
 អង្គតែម្យ៉ាង សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ទូរភាព ដែលប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ដ៏ប្រសើរ ។

[៣៣៣] ឧ វេ វុទ្ធិ មតិមន្តោ សបញ្ញា
 តហស្សតា យេ តហមាធិដ្ឋិទោ
 ទីបំ ហិ វតំ បរមំ ធម៌
 យំ បណ្ឌិតា សោកាទុកា វុទ្ធិ ។
 អត្តាធិ ញាតិ ទុកាហ ឬត្តាវ
 ធម៌ ធម៌ វតំ ជាតុបំ
 តេវេ វុ វុ សុគតសោមនស្ស
 តោវេ វេ វេ សុគតសោម វេ ។

[៣៣៤] ឧ ចាហមត្តាធិមន្តាធិ^(១)
 ឧ ឬត្តាវ ឧ ធម៌ ឧ វុទ្ធិ
 សតត្ថ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌ ធម៌
 តំ សត្តំ ព្រាហ្មណស្សាទុកា ។
 តាតា មយា សត្តំ ព្រាហ្មណ
 វុទ្ធិ សត្តំ វុទ្ធិ វុទ្ធិ វុទ្ធិ វុទ្ធិ
 តំ សត្តំ ព្រាហ្មណស្សាធម៌
 សត្តាទុកា ឬត្តាវ វុទ្ធិ ។

១. ម. វេហមត្តា ឧ មន្តាធិ ។

[៣៣៥] (ព្រះបាទបាទ...) បណ្ឌិតវាំងឡាយណា ជាអ្នក
 មានយោបល់ ប្រកបដោយបញ្ញា ជាពហុស្សត្រ គិតនូវហេតុ
 បានច្រើនយ៉ាង វេទន៍មិនយ៉ាង បណ្ឌិតវាំងឡាយនោះ ជាអ្នក
 បន្ទោបង្ខំនូវសេចក្តីសោក ដោយហេតុណាពិត ហេតុនុ៎ដោ
 ចិត្តដ៏ក្រៃលែង របស់ជនវាំងឡាយ ។ បតិក្រព្រះបាទ
 សុគតសោម ព្រះអង្គសោកស្តាយចំពោះខ្លួន ញាតិ ឬកូនប្រពន្ធ
 ស្រី ប្រពន្ធ ប្រាក់ មាស ឬអ្វី បតិក្រព្រះបាទការព្យាបាលប្រសើរ
 យើងនឹងស្តាប់តាមរបស់លោក ។

[៣៣៦] (ព្រះបាទសុគតសោម...) ខ្ញុំមិនសោកស្តាយចំពោះខ្លួន
 មិនសោកស្តាយចំពោះកូនប្រពន្ធ មិនសោកស្តាយចំពោះប្រពន្ធ
 មិនសោកស្តាយចំពោះជនទេ (មាន) បុរាណធម៌ ជាចិត្តរបស់
 សប្បុរសជនវាំងឡាយ ខ្ញុំសោកស្តាយនឹងការប្តេជ្ញានោះ ចំពោះ
 ព្រាហ្មណ៍ ។ ការប្តេជ្ញានឹងព្រាហ្មណ៍ ដែលខ្ញុំបិតាដាក់ក្នុងស្បែក
 កាតក្នុងជនរបស់ខ្លួន បានធ្វើហើយ ខ្ញុំជាអ្នករក្សាខ្លប់ ខ្ញុំ
 សច្ចៈ នឹងដោះខ្លួនចេញនោះ របស់ព្រាហ្មណ៍ ហើយនឹង
 ត្រឡប់មកវិញ ។

[៣៣៥] ន វាហមេតំ អភិសេដ្ឋហិមំ

សុទ្ធំ នរោ បច្ចុម្ភុទា បមុត្តោ
អមិត្តហត្ថំ បុណ្យវេយ្យំ
កោរក្ស សេដ្ឋ ន ហិមំ ឧបេសំ ។
ឧត្តោ តុវំ ចោវិសាធស្ស ហត្ថា
កត្តា សតំ មន្ទិវំ កាមតាមិ
មនុវំ ចិយំ ជីវិតំ លទ្ធិ វាជ
ឧត្តោ តុវំ ឯហិសំ មេ សកាសំ ។

[៣៣៦] មតំ វាយ្យ បរិសុទ្ធសីលោ

ន ជីវិតំ ករហិតោ ចាបទម្មោ
ន ហិមំ នវំ កាយតេ ឧត្តតិកិ
យស្សបិ ហេតុ អលីតំ កណោយ្យ ។
សចេបិ វាគោ តិវិមាវាយ្យ
ចន្ទោ ច សុវិណោ ច នមា បតេយ្យំ
សត្វា ច នដ្ឋោ បដិសោតំ វេយ្យំ
ន ត្រេតា វាជ ឧសា កណោយ្យំ ។

[៣៣៧] (ព្រះបាទបោសាខ...) ខ្ញុំមិនជឿនូវពាក្យនេះថា ជន

មានសេចក្តីសុខ បានច្រើនជាងនឹងមច្ចុហិយ ក្រឡប់មកក្នុង
នៃសង្គ្រាមធូលី បើគ្រូព្រះបាទកោត្យាជ័យស្រី ទ្រង់
នឹងមិនមកក្នុង ។ បើគ្រូព្រះរាជ ទ្រង់បានច្រើនជាង
នៃព្រះបាទបោសាខហើយ មានប្រាជ្ញា ទៅកាន់មន្ទិវរបស់ខ្លួន
ហើយបាននូវជីវិត ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត កាលណា
ទ្រង់នឹងមកកាន់សីលក៏របស់ខ្ញុំវិញ ។

[៣៣៨] (ព្រះបាទសុភសោម...) បុគ្គលអ្នកមានសីលបរិសុទ្ធ វេទន

ប្រាជ្ញាខ្ពស់សេចក្តីស្តាប់ ឯបុគ្គលអ្នកមានមិជ្ឈិមាមក ដែល
ស្មោះផងតែងជឿល មិនគួរចង់ស្រឡើយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល
កាលប្តូរពាក្យមិនពិត ព្រោះហេតុខ្លួនណា ខ្លួននោះ វេទនមិន
ក្សេនរវៃនោះចាកខ្លួនគឺបានឡើយ ។ បើទុកជាទូលំបង់កើច
ក្តីបានក្តី ព្រះចន្ទ្រន័យព្រះភាវន្យ ព្រាត់មកលើផែនដីក្តី ទឹក
ស្ទឹងភិវឌ្ឍអស់ ហូរច្រាសទៅទឹកក្តី បើគ្រូព្រះរាជ ខ្ញុំក៏មិន
កាលពាក្យតុលាការ ។

(៣៣៧) ឯកំ ជលេយ្យ ឧទុច្ចំ វិសុស្ស
 សំវន្តេយ្យ ក្វតតក វស្សន្តក
 សិល្បុយោ មេវ សម្មលមុឃ្យនេយ្យ
 ន ក្វេវហំ វាជ មុសា វាលោយ្យំ ។

(៣៣៨) អសីត្វ សន្តិត្វ បរាមសាមិ
 សបមំបំ តេ សម្ម អហំ កាលោមិ
 តយា បមុត្តោ អនុលោ កវិត្វា
 សច្ចាទុក្ខំ មុនវាជិស្សំ ។

(៣៣៩) យោ តេ កាលោ សន្តិរោ ព្រាហ្មណោ
 វជ្ជេ សកេ វស្សរិយេ បិរេន
 តំ សន្តំ ព្រាហ្មណសម្បតាយ
 សច្ចាទុក្ខំ មុនវាជិស្សំ ។

(៣៤០) យោ មេ កាលោ សន្តិរោ ព្រាហ្មណោ
 វជ្ជេ សកេ វស្សរិយេ បិរេន
 តំ សន្តំ ព្រាហ្មណសម្បតាយ
 សច្ចាទុក្ខំ មុនវាជិស្សំ ។

(៣៤១) មុត្តោ ច សោ ចោវសានស្ស ហត្ថា
 កម្ពានំ តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទភេទ

(៣៣៧) មេយ្យបក្ខតាយ ចិត្តសមុទ្រោន្តស្អាត ឬវេនដីជាច្រើន
 ខ្ញុំសត្វប្រក្រវល់ ឬក៏គ្មានឈ្មោះមេរុលើដីតាំងឬស ខ្ញុំក៏មិន
 រោលពាក្យកុហកៈទេ ។

(៣៣៨) ខ្ញុំបាបជាវិនិច្ឆ័យ បង្កើតទ្រង់ជាសំឡេង ខ្ញុំនឹងធ្វើ
 អ្វីសម្បូរចំពោះទ្រង់ ខ្ញុំចូលញាតិទ្រង់ ជាអ្នកមិនមាន
 បំណុល ក្បែរខ្ញុំសព្វៈ នឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(៣៣៩) (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ការប្តេជ្ញាណា ជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍
 ដែលព្រះអង្គបិតាទៅក្នុងវស្សភាព ក្នុងវេនរបស់ខ្លួន បានធ្វើ
 ហើយ សូមព្រះអង្គជាអ្នកក្បែរខ្ញុំសព្វៈ ដោះខ្ញុំការប្តេជ្ញានោះ
 នឹងព្រាហ្មណ៍ហើយ ចូរត្រឡប់មកវិញ ។

(៣៤០) (ព្រះបាទសុគលោម...) ការប្តេជ្ញាណា ជាមួយនឹងព្រាហ្មណ៍
 ដែលខ្ញុំបិតាទៅ ក្នុងវស្សភាព ក្នុងវេនរបស់ខ្លួន បាន
 ធ្វើហើយ ខ្ញុំជាអ្នកក្បែរខ្ញុំសព្វៈ នឹងដោះខ្ញុំការប្តេជ្ញានោះ
 នឹងព្រាហ្មណ៍ហើយ នឹងត្រឡប់មកវិញ ។

(៣៤១) (អធិសម្ពុទ្ធភាព) ព្រះបាទសុគលោមចោះ ដូចព្រះហស្តិ៍នៃ
 ព្រះបាទបោរិសាទ ហើយទៅ បានរោលពាក្យនេះនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា

សុណោមិ តាជាយោ សតាហារោ

យា មេ សុតា អស្ស ហិតាយ ព្រហ្ម ។

(១៤២) សតិទេវ សុតសោម សត្តិ ហោតិ សមាគមោ

សា ឯ សង្កតិ ចាលេតិ ចាសត្តិ ពហុ សង្កមោ ។

សត្តិវេ សមាសេជ សត្តិ ឥន្ទ្រេជ សន្តវ

សតំ សទ្ធម្មញ្ញាយ សោយេន ហោតិ ឯ ចាបិយោ ។

ជីវន្តិ វេ វាជេថា សុចិត្តា

អថោ សវីរេន្ទ្រំ ជីវំ ឧបេតិ

សតត្វ ធម្មោ ឯ ជីវំ ឧបេតិ

សត្តោ ហវេ សត្តិ បវេនយន្តិ ។

ឧកត្វ ទ្វារ បវរំ ច ទ្វារ

ចារំ សមុទ្ធស្សំ តណហុ ទ្វារ

តតោ ហវេ ទ្វារតំ វជន្តិ

សតត្វ ធម្មោ អសតត្វ វាជ ។

ម្នាលព្រហ្ម ថ្វីស្រុកស្តាប់នូវគាត់វិនិច្ឆ័យ ដែលគេផលថ្លៃ

១១១ កហាបណៈគាត់វាដែលថ្វីស្រុកវាហើយមានប្រយោជន៍ ។

(១៤២) (ព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះពុទ្ធសុតសោម ការចូលប្រទះ

ដោយសប្បុរសព័ន្ធឡាយ អស់វារៈក្នុង ការចូលប្រទះនោះ

វេទនាក្ស ខ្ញុំបុគ្គលនោះបាន ឯការចូលជុំដោយពួកអសប្បុរស

ជាច្រើនផង វេទនិមិទាក្សខ្ញុំបុគ្គលនោះបានទេ ។ បុគ្គល

ឆប្បីឆប្បីកន្លងពួកអសប្បុរស ឆប្បីធ្វើខ្ញុំការស្និទ្ធស្នាល ក៏ឆ្លងពួក

អសប្បុរស គុណមិជ្ជិប្រសាវ វេទនិកើតបាន ព្រោះជំនឿ

ព្រះសទ្ធម្ម របស់ពួកអសប្បុរស មិនមែនជាទោសដ៏លាមក

ឡើយ ។ កដេវព័ន្ធឡាយ ដែលគេចោលហើយ វេទនិត្រាំ

ត្រាចៅវិញ សូម្បីសារីរៈ (ខែត្តកស្ថ) ក៏វេទនិផលខ្ញុំសេចក្តីត្រាំ

ត្រាដោយពិត ឯធម៌របស់អសប្បុរសព័ន្ធឡាយ វេទនិមិនផលនូវ

សេចក្តីត្រាំត្រាទេ ពួកអសប្បុរស វេទនិចរចោយពួក

អសប្បុរស ។ គតាសន្តិជី បិគៈខៅក្នុងវិទ្យាយព័ន្ធា អ្នកប្រាជ្ញ

ព័ន្ធឡាយ បានកោលខ្ញុំប្រព័ន្ធសមុទ្រដ៏ធំ បពិត្រព្រះពរា

អ្នកប្រាជ្ញព័ន្ធឡាយ បានកោលខ្ញុំធម៌ របស់ពួកអសប្បុរស ក៏ឆ្លងពួកអសប្បុរសជា ឆ្ងាយជាងនោះទៅទៀត ។

(៣៤៣)សាហស្ស័យា នំមា កាតា ធម៌មា កាតា សតារហា
ចន្តារិ ភ្នំ សហស្សនំ ចំប្បំ កណ្ណា ហិ ព្រាហ្មណ៍ ។

(៣៤៤) អាសីតិយា ធាតុតិយា ច កាតា
សតារហា ចាមិ កវេយ្យេ កាតា
បច្ចុត្តមេវ សុគតសោម ជាតាហិ
សាហស្ស័យា ធាម កា អត្ថិ កាតា ។

(៣៤៥) នំប្លាមិ កេហំ សុត្តន្ត្រិមត្ថោ
សន្តោ មមំ សប្បុរិសា កវេយ្យំ
អហំ សវដ្ឋិហំ មហោននិវ
ន ហិ តាត តប្បាមិ សុភាសិតេន ។
អត្ថិ យថា តិណ្ហត្ថំ នហន្តោ
ន តប្បតិ សាគកេវ ននីហំ
វរិមិ តេ បណ្ឌិតា រាជសេដ្ឋ
សុតា ន តប្បន្តិ សុភាសិតេន ។

(៣៤៦) (ព្រះបាទសុគតសោម...) ភាតាវាងនេះ គួរដល់ថ្ងៃ ១
តាន់កហាបណៈ ភាតាវាងនេះ មិនគួរដល់ថ្ងៃគ្រឹម ១០០ កហា-
បណៈទេ ខ្មាលព្រាហ្មណ៍ លោកចូលទទួលយកកហាបណៈ
៤ តាន់ ជាប្រញាប់ចុះ ។

(៣៤៧) (ព្រះវិហារ...) ភាតាខាន់ថ្ងៃ ៨០ កហាបណៈ ៨០
កហាបណៈ ខឹងភាតាគួរដល់ថ្ងៃ ១០០ កហាបណៈ ខ្មាលសុគ-
តសោម អ្នកចូរជីវិតដោយខ្លួនឯងចុះ ភាតាដូចម្តេចដែលឈ្មោះជា
គួរដល់ថ្ងៃ ១ តាន់កហាបណៈ ។

(៣៤៨) (ព្រះបាទសុគតសោម...) ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាថ្នូរសេចក្តីចំរើន
ដោយសុភ័ក្ត្រការចេះដឹង ដើម្បីខ្លួន សប្បុរសចំរើនឡាយ អ្នក
មានចិត្តស្ងប់ គប្បីគប់រកខ្លួនខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះវិហារ ខ្ញុំព្រះ
អង្គ មិនឆ្កែតដោយសុភាសិត ដូចជាមហាសមុទ្រមិនឆ្កែត
ដោយទឹកស្ទឹងដែលហូរចូលទៅ ។ ភ្លើងកាលនេះស្មៅខឹង
ឈើ រមែងមិនឆ្កែត សាគរមែងមិនឆ្កែតដោយទឹកស្ទឹង
យ៉ាងណា បពិត្រព្រះរាជាជីវ្រសីរ បណ្ឌិតចំរើនឡាយនោះ
បានស្តាប់ហើយ ក៏មិនឆ្កែតដោយសុភាសិតក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សកស្ស ឆាសស្ស យនា សុណាមិ
 តានំ អហំ អត្ថវតី ជចំទុ
 កមេវ សក្កាទ្ធ ជិសាមយាមិ
 ឧ ហិ តាត ធម្មេសុ មមត្ថិ តិច្ឆិ ។

[៣៤៦] នធធ្កេ រដ្ឋំ សធនំ សយោក្កំ
 សកាយុវំ សព្វកាម្មចមជ្ឈំ
 តី កាមហេតុ បរិភាសសេ មំ
 កត្ថាមហំ ចោវិសាទស្ស ញទ្កេ^(១) ។

[៣៤៧] អត្តាទុក្ខាយ ភវន្តិ ហេតេ
 ហត្ថារោហា រមិកា បត្តិកា ច
 អស្សារោហា យេ ច ធនុក្ខហសេ
 សេនំ បយុញ្ញាម ហនាម សត្តំ ។

[៣៤៨] សុទ្ធក្កំ ចោវិសាទោ អតាសិ
 ជីវំ តហត្វាទ អវស្សជី មំ
 តំ តានិសំ បុព្វតិច្ឆំ សរោ
 ទុក្ខំ អហំ កស្ស តានំ ជចំទុ ។

១ ម. ចោវិសាទស្ស បទ្កេ ។

បពិត្រព្រះអង្គជាតំជាតិជន ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់ខ្ញុំគាត់ ដែលមាន
 ប្រយោជន៍របស់ពលរដ្ឋខ្លួន ក្នុងកាលណា ក្នុងកាលណា
 ខ្ញុំព្រះអង្គត្រឡប់ទៅស្តាប់ខ្ញុំគាត់នោះឯងដោយគោរព បពិត្រ
 ព្រះបិតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីវត្ត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយទេ ។
 [៣៤៦] ដែលរបស់ព្រះអង្គនេះ ព្រមទាំងទ្រព្យ ព្រមទាំងយាន ព្រម
 ទាំងគ្រឿងប្រដាប់កាយ បរិច្ចលំដោយវត្ថុ គួរប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង
 ព្រះអង្គដេញយកខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនេះសេចក្តីប្រាថ្នាដូច
 ម្តេច ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅកាន់សំណាក់នៃព្រះបាទបោរិសាទ ។

[៣៤៧] (ព្រះបិតា...) ដូចក្នុងកាលទាំងនេះ គឺពលដ៏ ពលរាជ
 ពលប្តីរាជី ពលសេនា ទាំងឡាយ គឺមានសម្រាប់ព្យាបាល យើង
 នឹងលើកពលសេនាទៅសម្លាប់សត្រូវ ។

[៣៤៨] (ព្រះបាទសុភរាសាម...) ព្រះបាទបោរិសាទ បានធ្វើដូច
 អំពើដ៏កម្រព្រលឹង ចាប់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងស្រុង ហើយលែងវិញ
 បពិត្រព្រះអង្គជាតំជាតិជន ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះឃើញខ្ញុំបញ្ចក
 កុណក្នុងកាលមុនប្រាកដដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងប្រទូស្តចំពោះស្តេច
 បោរិសាទនាម្តេចម្តេចកើត ។

- [៣៤៩] វត្តិកា សោ ចិត្តិ មាតរាត្ន
អនុសាសេតា ធម្មតា ពលត្ថ
សត្វកំដី សព្វានុត្តមាហ
អតមាសិ សោ យត្ថ ចោរិសាតោ ។
- [៣៥០] កតោ មយា សន្តិរោ ព្រាហ្មណ៍
រដ្ឋ សកោ វស្សវិយេ បិគេន
តំ សន្តិ ព្រាហ្មណសម្បវេយ
សព្វានុត្តិ បុណតតោស្មិ
យជស្ស យញ្ញំ ទាន មំ ចោរិសាតោ ។
- [៣៥១] ឧ ហាយតេ ទាទិវុំ មយំ បដ្ឋា
ចិត្តកា អយំ តាវ សព្វមកា ឧ
បិទ្ធមកេ បចិតំ សាទុ បញ្ញំ
សុណាម តាជាយោ សតារហាយោ ។
- [៣៥២] អធម្មតោ តុំ បុរិសាទកាសិ
រដ្ឋា ឧ កដ្ឋោ ទុនាស្ស ហេតុ
ធម្មត្ថិមា អភិវធម្មំ តាជា
ធម្មោ អធម្មោ ឧ តុហិ សមេតិ ។

- [៣៤៩] (អភិសម្ពុទ្ធភាស) ព្រះបាទសុគតសោម ក្រាបថ្វាយបង្គំ
លាព្រះបិតាមាតា ប្រៀនប្រដៅអ្នកនិគមន៍និពលសេនា ព្រះអង្គ
តោលនូវកាស្យសច្ចៈ កេត្តនូវកាស្យសច្ចៈ ហើយក៏ចៅកាន់
សំណាក់នៃព្រះបាទបោរិសាទ ។
- [៣៥០] (ព្រះបាទសុគតសោម...) ការបដ្ឋាន៍នៃព្រាហ្មណ៍ ដែល
ខ្ញុំបិតានៅក្នុងវស្សវិយេ ក្នុងវេលាសព្វនាម្បាយ ខ្ញុំជា
អ្នកកេត្តនូវសច្ចៈ ជាបដ្ឋាន៍នៃព្រាហ្មណ៍ហើយត្រឡប់មកវិញ
បង់ត្រូវព្រះបាទបោរិសាទ ចូរព្រះអង្គបូជាយ័ញ្ញ សូមព្រះអង្គ
សោយនូវខ្ញុំចុះ ។
- [៣៥១] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ទ្រង់មិនបាត់ទេ ប៉ុន្តែសុំជាភាគ
ក្រោយចុះ ព្រោះជើងផ្កានេះ ប្រកបដោយវិជ្ជុន៍នៅឡើយ
សាច់ដែលចំអិន លើកើតវិស័យ ជាសាច់ខ្ពស់ យើងនឹង
ស្តាប់នូវភាគរបស់ទ្រង់ ដែលក្នុងលំដាប់ ១០០ កហាបណៈ សិន ។
- [៣៥២] (ព្រះបាទសុគតសោម...) ព្រះអង្គជាអធម្មិករាជ ជាអ្នកសុំ
នូវបុរសខ្ពស់ក្នុងវិស័យ ព្រោះហេតុតែតោះ ភាគទាំងឡាយ
នេះ វេលាប្រកាសសុចរិតរាជ ចំណែកធម៌នឹងអធម៌ ស្របគ្នា
ក្នុងទំណាក់កើត ។

អនម្ពិកាស្ស លុទ្ធស្ស ដំបូំ លោភាតនាណិលោ
 នត្ថិ សត្វំ កុតោ ធម្មោ កី សុតេន កវស្សសិ ។

[៣៩៣] យោ មំសហេតុ មីកវំ ធរយេ^(១)

យោ វា ហិរេន^(២) ផុរិសមគ្គហេតុ

ឧកោបិ តេ បេច្ច សមា កវន្តិ

តស្មា លោ អនម្ពិកា ព្រាសិ មំ ត្វំ ។

[៣៩៤] បព្វេ បព្វេ ន ទា ភក្កា ទត្ថិយេន បដាទតា

អកក្កំ រាជ កក្កេសំ តស្មា អនម្ពិកោ តុវំ ។

[៣៩៥] មុត្តោ តុវំ ចោវសានស្ស ហត្ថា

តត្ថា សតំ មន្ទិវំ កាមកាមី

អមំត្ថហត្ថំ មុនេកតោសិ

ន ទត្យធម្មេ កុសលោសិ រាជ ។

[៣៩៦] យេ ទត្យធម្មេ កុសលា កវន្តិ

ចាយេន តេ ធរយិកា កវន្តិ

១-២ ហធម្មេ ។ អន្តិរាជា ។

ព្រះអង្គជាអនម្ពិករាជ ព្រះហស្តប្រឡាក់ឈាមដង្ហើម ដំបូងមាន
 សច្ចៈ ធម៌ខ័ន្តិមានមកវិណា ព្រះអង្គខ័ន្តិធ្វើអីដោយការស្តាប់ ។

[៣៩៧] (ព្រះបាទបុរិសាទ...) បុគ្គលណាគ្រាច់ទៅកាន់ខ័ស្សប្រាប់
 ថ្ងៃព្រះហេតុតែសាច់ ឬសម្លាប់ឬសាព្រះហេតុតែខ្លួន បុគ្គល
 ទាំងពីរនោះ ស្មើគ្នាក្នុងលោកទាំងមុខ ហេតុអ្វីព្រះអង្គហៅ
 ខ្ញុំជាអនម្ពិករាជ ។

[៣៩៨] (ព្រះបាទសុភសោម...) ក្សត្រិយ៍ជាអ្នកចេះដឹង មិនគួរ
 សោយខ្លូត្នកសក្ខ ៥ ឆ្នាំ ៥ ខែ បត់ត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គ
 សោយដូរសាច់ដែលមិនគួរសោយ ព្រះហេតុនោះ ទើបព្រះ
 អង្គឈ្មោះជាអនម្ពិករាជ ។

[៣៩៩] (ព្រះបាទបុរិសាទ...) លោកបាទប្តូរអំពីផ្ទៃបុរិសាទ
 ហើយ ទៅកាន់មន្ទិរបស់ខ្លួនតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយត្រឡប់
 មកកាន់ផ្ទះរបស់សក្ត្រវិញ បត់ត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គជាបុគ្គល
 មិនឈ្លានសក្ត្រខក្ខិយធម៌ ។

[៣៩៩] (ព្រះបាទសុភសោម...) ពួកបុគ្គលណា ជាអ្នក
 ឈ្លានសក្ត្រខក្ខិយធម៌ ពួកបុគ្គលនោះ ច្រើនវាទាក់ទៅក្នុងនរក

តស្មា អហំ ទត្សនម្ពំ មហាយ
 សច្ចានុកតិ បុណ្ណកតោសិ
 យេស្ស យញ្ញំ ចាន មំ ចោវសាន ។

[៣៩៧] ចាសានាសា បឋវីកវស្សា

កាមិន្ទិយោ កាសិកន្ធនុទញ្ច
 សក្កំ តហិ លកសិ សាមិកាយ
 សច្ចេន កី បស្សតិ អាទិសំសំ ។

[៣៩៨] យេ កេចិមេ អត្ថិ វសា បឋត្យា

សច្ចំ តេសំ សាទុតវំ វសានំ
 សច្ចំ បិកា សមណ្ឌតាហ្មណា ធិ
 តវន្តិ ជាតិមវណាស្ស ចារំ ។

[៣៩៩] មុក្កោ តុវំ ចោវសានស្ស ហត្ថា

តត្ថា សកំ មន្ទិវំ កាមកាមី
 អមិត្តហត្ថំ បុណ្ណកតោសិ
 ធម៌ ទ្ធន តេ មវណាគយំ ជនិទ្ធុ
 អសីនចិញ្ចោ ចសិ សច្ចុភទ្ធំ ។

ត្រាហេតុនោ បាខោន្តុលេបនីន្ទវិគ្គយធម៌ កាម្មកាត្យដូ
 សច្ចៈ គ្រូវ្យបមកវិញ បតិគ្រត្រេបាទោបោវសាទ សូមព្រះ
 អន្តិប្បជាយញ្ញា សូមព្រះអន្តិសោយន្ទវិគ្គុត្តរ ។

[៣៩៧] (ព្រះបាទោបោវសាទ...) ប្រាសាទជាទីនៅលើផែនដី
 តោនីសេ ពួកស្រីដែលគួរឆ្កាថ្នាំ មិនខ្វះចម្លងក្នុងផែនកាសិ
 ទ្រង់បានទូទៅក្នុងអស់ ក្នុងវិវាហៈ ដោយភាពជាម្ចាស់
 ចុះទ្រង់ឃើញនូវភាគសន្សំនៃពាក្យសច្ចៈ ដូចម្តេច ។

[៣៩៨] (ព្រះបាទសុកុសាម...) សេងណាមួយ មាននៅលើ
 ផែនដី សច្ចៈ ជាសេណ្ឌីត្រូវលេងជាងសេចក្តីឡាយនោះ ពួក
 សមណៈនឹងត្រាហ្មណ៍ ដែលគាំនៅក្នុងសច្ចៈ វេមន្តន្ទរេវ
 គាន់ត្រើយនៃជានិច្ចមរណៈបាទ ។

[៣៩៩] (ព្រះបាទោបោវសាទ...) ទ្រង់បានចេះអំពីវិធីបោវសាទ
 ហើយ បាទៅកាន់មន្ទីរ របស់ខ្លួនវិញ តាមសេចក្តីប្រាថ្នា
 គ្រូវ្យបមកក្នុងសក្ខីវិញ បតិគ្រទ្រង់ជាទីជាន់ដ៏ខ្ពង់ ភ័យអំពី
 សេចក្តីស្លាប់ ប៉ុន្មានដល់ទ្រង់ដោយពិត ទ្រង់ជាអ្នកកាល
 នូវពាក្យសច្ចៈ ទាំងមានចិត្តក៏មិនឆ្កាថ្នាំ ។

[២៦០] តតា មេ កល្យាណា អនេករុទា
 យញ្ញា យំដ្ឋា យេ វិបុលា បសត្ថា
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មត្តោ
 នម្មេ បំភោ ភោ មរណស្ស កាយេ ។
 តតា មេ កល្យាណា អនេករុទា
 យញ្ញា យំដ្ឋា យេ វិបុលា បសត្ថា
 អនាទុតប្បំ បរលោកំ កមិស្សំ
 យេជស្ស យញ្ញំ ទាន មំ ចោវិសាទ ។
 បិតា ច មាតា ច ទុបដ្ឋិតា មេ
 នម្មេន មេ ឥស្សរិយំ បសត្ថំ
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មត្តោ
 នម្មេ បំភោ ភោ មរណស្ស កាយេ ។
 បិតា ច មាតា ច ទុបដ្ឋិតា មេ
 នម្មេន មេ ឥស្សរិយំ បសត្ថំ
 អនាទុតប្បំ បរលោកំ កមិស្សំ
 យេជស្ស យញ្ញំ ទាន មំ ចោវិសាទ ។
 ញាតិស្ស មិត្តស្ស កត្វមគារេ

[២៦០] (ព្រះបាទសុគតោម...) យំញ្ញ (ការបូជា) មានច្រើន
 ប្រការ ជាភស្តុតាងមិ ដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ បូជារហើយ ជា
 បូជាដ៏ធំខ្លាំង ដែលអ្នកប្រាជ្ញ តែងសរសើរ ថ្វីសម្រាប់បរ-
 លោក ខ្ញុំក៏បានជម្រាបហើយ អ្នកណាប៉ិននៅ ក្នុងធម៌ហើយ
 នឹងទ្វាចសេចក្តីស្តាប់ ។ យំញ្ញមានច្រើនប្រការ ជាភស្តុតាង-
 មិ ដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ បូជារហើយ ជាបូជាដ៏ធំខ្លាំង ដែល
 អ្នកប្រាជ្ញតែងសរសើរ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយនឹងវា កាន់បរលោកេវ
 បពិត្រព្រះបាទោសាទ សូមព្រះអង្គបូជាយំញ្ញ សូមព្រះអង្គ
 សោយខ្ញុំចុះ ។ មាតានឹងបិតា ខ្ញុំបានបំរើហើយ ឥស្សរ-
 ភាព ខ្ញុំគ្រប់គ្រងហើយតាមធម៌ ថ្វីសម្រាប់បរលោក ខ្ញុំក៏បាន
 ជម្រាបហើយ អ្នកណាប៉ិននៅ ក្នុងធម៌ហើយ នឹងទ្វាចសេចក្តី
 ស្តាប់ ។ បិតានឹងមាតា ខ្ញុំក៏បានបម្រើហើយ ឥស្សរភាពខ្ញុំ
 គ្រប់គ្រងហើយតាមធម៌ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយនឹងវា បរលោកេវ
 បពិត្រព្រះបាទោសាទ សូមព្រះអង្គបូជាយំញ្ញ សូមព្រះអង្គ
 សោយខ្ញុំចុះ ។ ខ្ញុំបានធ្វើទុបការកិច្ចចំពោះពួកញាតិមិត្តហើយ

ធម្មេន មេ វស្សវ័យំ បសន្តំ
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មន្តោ
 ធម្មេ បិតោ គោ មរណស្ស ភាយេ ។
 ញាតិសុ មិត្តសុ កត្វបកាវោ
 ធម្មេន មេ វស្សវ័យំ បសន្តំ
 អនាទុកប្បំ បរលោកំ កម៌ស្សំ
 យជស្សុ យញ្ញំ ទាន មំ ខោវិសាទ ។
 ធិដ្ឋំ មេ ធានំ ពហុតា ពហុនំ
 សន្តប្បិតា សមណាប្រាហ្មណា ធី
 វិសោធិតោ បរលោកស្ស មន្តោ
 ធម្មេ បិតោ គោ មរណស្ស ភាយេ ។
 ធិដ្ឋំ មេ ធានំ ពហុតា ពហុនំ
 សន្តប្បិតា សមណាប្រាហ្មណា ធី
 អនាទុកប្បំ បរលោកំ កម៌ស្សំ
 យជស្សុ យញ្ញំ ទាន មំ ខោវិសាទ ។

វស្សុភាវា ខ្ញុំគ្រប់គ្រងហើយភាគធម៌ ផ្លូវសម្រាប់បរលោក
 ខ្ញុំក៏បានជម្រុះហើយ អ្នកណាបិតនៅ ក្នុងធម៌ហើយ នឹងទ្វាច
 សេចក្តីស្លាប់ ។ ខ្ញុំបានធ្វើបុណ្យកិច្ច ចំពោះពួកញាតិមិត្ត
 ហើយ វស្សុភាវាខ្ញុំគ្រប់គ្រងហើយភាគធម៌ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយ
 នឹងទៅកាន់បរលោកទេ បពិត្រព្រះបាទបោរិសាទ សូមព្រះធម៌
 បូជាឃ័ញ្ញ សូមព្រះធម៌សោយខ្ញុំចុះ ។ ការឱ្យទានដល់ពួកជន
 ជាច្រើន ដោយអាការច្រើនយ៉ាង ខ្ញុំក៏បានឱ្យហើយ ទាំងពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បានផ្គត់ផ្គង់ហើយ ផ្លូវសម្រាប់បរលោក
 ខ្ញុំក៏បានជម្រុះហើយ អ្នកណាបិតនៅ ក្នុងធម៌ហើយ នឹងទ្វាច
 សេចក្តីស្លាប់ ។ ការឱ្យទានដល់ពួកជនជាច្រើន ដោយអាការ
 ច្រើនយ៉ាង ខ្ញុំក៏បានឱ្យហើយ ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំក៏បាន
 ផ្គត់ផ្គង់ហើយ ខ្ញុំមិនក្តៅក្រហាយនឹងទៅកាន់បរលោកទេ បពិត្រ
 ព្រះបាទបោរិសាទ សូមព្រះធម៌បូជាឃ័ញ្ញ សូមព្រះធម៌សោយខ្ញុំចុះ ។

(៣៦០) វិសំ មជ្ជាជំ បុរិសោ អនេយ្យ
 អាសីវិសំ ជលិតំ ទុត្តតេជំ
 មុឡាបិ តស្ស វិជេរេយ្យ សត្តតា
 យោ តានិសំ សច្ចវាទី អនេយ្យ ។

(៣៦២) សុត្វា ធម្មំ វិជានន្តំ នវា តល្យណាបាបតំ
 អបិ តាតា សុណិក្ខាន ធម្មំ មេ រមតេ មហេ ។

(៣៦៣) សតិទេវ មហាវាជំ សន្តិ ហោតិ សមាគមោ
 សា ជំ សន្តិទិ ចាលេតិ ឆាសន្តិ ធម្មា សន្តិមោ ។
 សន្តិវេ សមាសេជំ សន្តិ ត្បុរ្វេជំ សន្តិ
 សតំ សន្តម្មអញ្ញាយ សេយ្យោ ហោតិ ន កាមិយោ ។
 ជីវន្តំ វេ វាជេវតា សុចិត្តា
 អាថោ សវិរម្យំ ជីវំ ទុរេតំ
 សតត្វា ធម្មោ ន ជីវំ ទុរេតំ
 សន្តោ ហវេ សន្តិ មវេរេយន្តំ ។

(៣៦១) (ព្រះបាទបុរិសោទ...) បុគ្គលណា ស្ម័គ្រដឹងអ្នកពោល
 ពាក្យសម្លេងប្រាកដដូច្នេះ ក្បាលរបស់បុគ្គលនោះ ខឹងបែក
 ដាច់ពីកាត ដូចបុរសស្គាល់ខ្ញុំផ្ទាល់ស ហើយស្ម័គ្រផ្ទាល់ស (ឬ
 ដូចគេចាប់) តសំអាតសិរិសដែលមានទិសកាចមានតំបន់ទាំង ៗ
 (៣៦២) ដទៃទាំងឡាយ បានស្តាប់ចម្លើយហើយ វេទន៍ដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
 បុណ្យខឹងបាប ប៉ុន្តែអម្បាលចិត្តរបស់ខ្ញុំ គង់ត្រេកអរក្នុងចម្លើយ ព្រោះ
 បានស្តាប់ខ្ញុំតាមតាំងឡាយ ។

(៣៦៣) (ព្រះបាទសុកសោម...) បពិត្រមហាវាជ ការជួបប្រទះ
 ដោយសប្បុរសពឹងឡាយអស់ពីរវគ្គ ការជួបប្រទះនោះវេទន៍
 រក្សាទុកបុគ្គលនោះបាន ការជួបដូច្នេះដោយពួកអសប្បុរស ច្រើនផង
 វេទន៍មិនរក្សាបុគ្គលបានទេ ។ បុគ្គលគប្បីគប្បីរកខឹងពួកសប្បុរស
 គប្បីធ្វើការស្ម័គ្រស្វាល់ខឹងពួកសប្បុរស គុណចម្រើនស្រីវេទន៍
 តើគមាន ព្រោះដឹងខ្ញុំព្រះសង្ឃរបស់ពួកសប្បុរស មិនមែនជា
 ទោសដ៏ឈាមក្រ ។ រាជវេទន៍ឡាយ ដែលគេចោលហើយ
 វេទន៍ត្រាំត្រា សូម្បីសរីរៈ (របស់ពួកសត្វ) ក៏ មែនដល់ខ្ញុំសេចក្តី
 ត្រាំត្រាដោយពិត ឯចម្លើយរបស់សប្បុរស មិនដល់ខ្ញុំសេចក្តីត្រាំត្រា
 ទេ សប្បុរសពឹងឡាយ វេទន៍ចរាចរដោយពួកសប្បុរសបាន ។

ឧកត្យា ទូរេ បបរី ច ទូរេ
 ចារំ សមុទ្ទស្ស តណហុ ទូរេ
 តតោ ហរេ ទូរតំ វធិន្តិ
 សតត្យា ធម្មោ អសតត្យំ រាជ ។

[៣៦២] តាជា ឥនា អត្ថវតី សុត្យញ្ញោ
 សុភាសិតា តុយ្យ ជិនិទ្ធ សុត្វា
 អាធិន្តិ វិត្តា សុមនោ បតីតោ
 ធន្តារី តេ សឌ្ច វរេ ធនាមិ ។

[៣៦៥] យោ ឧត្តនោ មរណំ ពុជ្ឈសេ^(១) តុរំ
 ហិតាហិតំ វិចិត្រាតត្យា សត្តំ
 តំដ្ឋោ រសេ ធុទ្ធវិតេ ធិវិដ្ឋោ
 តី តំ វរំ ធស្សសិ កាបធម្ម ។
 អហត្យា តំ ធម្មា វរុន្តិ វជ្ជំ
 ត្វញ្ញាបិ ធឧត្វា ធន អវតារយ្យ
 សន្និដ្ឋិតំ កាលហមិមំ វិភិន្តំ
 តោ បណ្ឌិតោ ជាធម្មបត្ថជេយ្យ ។

[៣៦៦] ឧ តំ វរំ អហតិ ជន្ត ធាតុ
 យំ វាបិ ធឧត្វា ធន អវតារយ្យ

១ ម. ពុជ្ឈតិ ។

តាសាសីនីមី បិកោ ក្នុងវិទ្យាយភិក្ខា អក្រោជ្ជាវនិទ្យាយបាទ
 ភោលទូរ្រោនីសមុទ្រនោះជាត្វាយ បពិត្រព្រះរាជា បណ្ឌិតវាំង
 ទ្យាយ វេមនីភោលជា ធម៌របស់ពួកសប្បុរស នឹងពួកអសប្បុរស
 ត្វាយជាធិនាមទៅវៀត ។

[៣៦៤] (ព្រះបាទបុរិសាទ...) បពិត្រទ្រង់ជាតំជាងដន ភាព
 តាំងទ្យាយ នេះមានអត្ថ មានព្យញ្ជនៈដ៏ល្អ ទ្រង់សំដែងពីកោះ
 ណាស់ ខ្ញុំបានស្តាប់ហើយ ក៏ត្រេកអរ រីករាយ មានចិត្តល្អជ្រះថ្លា
 បពិត្រទ្រង់ជាសម្លាញ់ ខ្ញុំសូមថ្វាយតា ២ ប្រការដល់ទ្រង់ ។

[៣៦៥] (ព្រះបាទសុគតសាម...) ទ្រង់មិនដឹងទូរសេចក្តីស្តាប់របស់ខ្លួន
 តាំងអំពីមានប្រះយោជន៍នឹងអក្សរយោជន៍ តាំងនាកើតឋានសួគ៌ៈ
 បពិត្រព្រះអង្គមានធម៌ដ៏លាមក ព្រះអង្គជាបពិត្តកក្កដសេ (ខែសាច់
 មនុស្ស) តាំងទៅស្រាប់ក្នុងវុទ្ធវិភជមិ ធ្វើម្តេចនឹងឲ្យតារកើត ។ បើខ្ញុំ
 ភោលជាសូមព្រះអង្គប្រទានធារនោះ ព្រះអង្គប្រទានហើយក្រឡប់ជា
 មិនប្រទានវិញ តើបណ្ឌិតណាភាសនឹង នឹងហ៊ានចូលទៅកេងឈោ
 នឹងវិវាទដ៏ជាក់ស្តែងនេះ ។

[៣៦៦] (ព្រះបាទបុរិសាទ...) ជនឲ្យទូរពរណា ហើយ
 ក្រឡប់ជាមិនឲ្យវិញ មិនឲ្យឲ្យពរនោះទេ បពិត្រទ្រង់ជាសម្លាញ់

វស្ស សម្ម អវិកម្មមាណោ
ចាណំ ធនិគ្គាធមិ នស្សអេវ ។

(៣៦៧) អវិយស្ស អវិយេន សមេតិ សត្វ^(៦)

បញ្ញាស្ស បញ្ញាណវត្ថា សមេតិ
បស្សេយ្យ តំ វស្សសតំ អរោតំ
ឯតំ វរាធំ បឋមំ វរាមិ ។

(៣៦៨) អវិយស្ស អវិយេន សមេតិ សត្វ

បញ្ញាស្ស បញ្ញាណវត្ថា សមេតិ
បស្សេសិ មំ វស្សសតំ អរោតំ
ឯតំ វរាធំ បឋមំ នធមិ ។

(៣៦៩) យេ ទត្ថិយាសេ នីធន ភូមិពាលា

មុត្តាភិសិក្ខា កកតនាមនេយ្យា
ន កាធិសេ ភូមិបតី អនេសិ
ឯតំ វរាធំ ធុតិយេ វរាមិ ។

(៣៧០) យេ ទត្ថិយាសេ នីធន ភូមិពាលា

មុត្តាភិសិក្ខា កកតនាមនេយ្យា
ន កាធិសេ ភូមិបតី អនេមិ
ឯតំ វរាធំ ធុតិយេ នធមិ ។

សូមច្រើនកុំញាប់ញ័រ សូមទទួល (នរ) ចុះខ្ញុំសូមរំលងបង្គំវិក កំ
នៅតែថ្វាយទ្រង់ ។

(៣៦៧) (ព្រះបាទសុតសោម...) ធម៌ជាបន្ទាល់សាក្សីរបស់អរិយៈ

វេមន៍ស្របគ្នាខឹងអរិយៈ របស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញា វេមន៍ស្របគ្នា
ខឹងបុគ្គលមានប្រាជ្ញា ខ្ញុំសូមឃើញព្រះអង្គមានជន្មាយុ ១០០ ឆ្នាំ
ឥតមានរោគ បណ្តាពរចាំឥឡូវ ខ្ញុំប្រាថ្នាខ្ញុំពរទី ១ ខ្ញុំ ។

(៣៦៨) (ព្រះបាទបោទិសាទ...) ធម៌ជាបន្ទាល់សាក្សីរបស់អរិយៈ

វេមន៍ស្របគ្នាខឹងអរិយៈ របស់បុគ្គលមានប្រាជ្ញា វេមន៍ស្របគ្នា
ខឹងបុគ្គលមានប្រាជ្ញា ច្រើនសូមឃើញខ្ញុំមានអាយុ ១០០ ឆ្នាំ
ឥតមានរោគ បណ្តាពរចាំឥឡូវ ខ្ញុំនឹងថ្វាយពរទី ១ នេះ ។

(៣៦៩) (ព្រះបាទសុតសោម...) ពួកក្សត្រិយ៍ណា ក្សេវជន

ពី ក្នុងខ្ញុំបរទេ បានមុត្តាភិសេកហើយ មានព្រះនាមសម្រេច
ហើយ ព្រះអង្គជាម្ចាស់វេជ្ជដ៏ កុះសាយនូវពួកក្សត្រិយ៍ចាំឯ
នោះឡើយ បណ្តាពរចាំឥឡូវ ខ្ញុំប្រាថ្នាខ្ញុំពរទី ២ នេះ ។

(៣៧០) (ព្រះបាទបោទិសាទ...) ពួកក្សត្រិយ៍ណា ក្សេវជន

ដ៏ក្នុងខ្ញុំបរទេ បានមុត្តាភិសេកហើយ មានព្រះនាមសម្រេច
ហើយ ខ្ញុំជាម្ចាស់វេជ្ជដ៏ កំលែងសុំនូវពួកក្សត្រិយ៍ចាំឯនោះឡើយ
បណ្តាពរចាំឥឡូវ ខ្ញុំនឹងថ្វាយពរទី ២ នេះ ។

[៣៧១] បរោសតំ ទត្ថិយា តេ ភហីតា
 តលាវុតា អស្សុម្ពុទា វុទត្ថា
 សកោ តេ រដ្ឋ បដិច្ចាទយាហិ
 ឯតំ វរាធំ តតិយំ វរាមំ ។

[៣៧២] បរោសតំ ទត្ថិយា មេ ភហីតា
 តលាវុតា អស្សុម្ពុទា វុទត្ថា
 សកោ តេ រដ្ឋ បដិច្ចាទយាមិ
 ឯតំ វរាធំ តតិយំ ធនាមំ ។

[៣៧៣] ធិដ្ឋំ តេ រដ្ឋំ ព្យជិតា កយា ហិ
 ចុដ្ឋំ នរា លេណាមនុស្សវិជ្ជា
 មនុស្សម្ពុសំ វិរាហាហិ រាជ
 ឯតំ វរាធំ ចតុត្ថំ វរាមំ ។

[៣៧៤] អន្ធា ហិ សោ កក្កោ មមំ មនាហោ
 ឯតស្ស ហេតុម្ពំ វធំ បវិជ្ជោ
 សោហិ តតំ ឯត្តោ ទុពារមយ្យំ
 អញ្ញំ វរាធំ ចតុត្ថំ វស្ស ។

[៣៧១] (ព្រះបាទសុគតសោមន្ម...) ពួកក្សត្រិយ៍ជាងយនាគំ ដែល
 ព្រះអង្គចាប់ជាតិមកដល់ មានមុខងារជាយន្តក្សត្រ កំពុង
 ខ្សោយ សូមព្រះអង្គឱ្យក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ គ្រូរៀបចំ ក្នុងវេន
 របស់ខ្លួនវិញ បណ្តាពារទាំងឡាយ ខ្ញុំប្រាថ្នាពារទី ៣ នេះ ។

[៣៧២] (ព្រះបាទបោសាទ...) ពួកក្សត្រិយ៍ជាងយនាគំ ដែល
 ខ្ញុំចាប់ជាតិមកដល់ មានមុខងារជាយន្តក្សត្រ កំពុងខ្សោយ
 ខ្ញុំនឹងឱ្យពួកក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ គ្រូរៀបចំក្នុងវេន របស់ខ្លួនវិញ
 បណ្តាពារទាំងឡាយ ខ្ញុំនឹងថ្វាយពារទី ៣ នេះ ។

[៣៧៣] (ព្រះបាទសុគតសោមន្ម...) ដែនរបស់ព្រះអង្គ ជាវេនប្រ-
 ហោធិ៍ (មិនសូវមានប្រជាជន) ព្រោះពួកប្រជាជន ជាច្រើន
 ញាប់ញ័រហើយ ព្រោះភ័យក្របសន្តិកំ ហើយរត់ចូលទៅកាន់
 ទីពឹងតួម បរិស្រុតពេញ សូមព្រះអង្គរៀបចំមនុស្សទៅ
 បណ្តាពារទាំងឡាយ ខ្ញុំប្រាថ្នាពារទី ៤ នេះ ។

[៣៧៤] (ព្រះបាទបោសាទ...) អាហារនោះ ជាទីពេញចិត្តរបស់
 ខ្ញុំដោយពិត ខ្ញុំចូលព្រៃ គ្រោងពេញពេញសាច់មនុស្សទាំងនេះ នឹង
 រៀបចំសាច់មនុស្សទាំងនេះ ដូចម្តេចបាន បណ្តាពារទាំងឡាយ
 សូមព្រះអង្គប្រាថ្នាពារទី ៤ ដទៃវិញ ។

[៣៧៥] ឆ វេ មិយំ មេតិ ជនិដ្ឋ តាមិសោ

អត្ថំ ជិវត្តត្វ មិយាមិ សេវតិ

អត្តា សេយ្យោ បរមា សេយ្យោ

លត្តា មិយា ឌុចិកត្តន បច្ឆា ។

[៣៧៦] មិយំ មេ មាទុសំ មំសំ សុគសោម វិជានហិ

នម្ពិ សត្តា ជិវរេតុំ អញ្ញំ ភុំ សម្ម វំ វស្ស ។

[៣៧៧] យោ វេ មិយំ មេតិ មិយាទុក្ខំ

អត្ថំ ជិវត្តត្វ មិយាមិ សេវតិ

សោណ្ណោ មិក្ខា វិសមិស្សតាមិ

ភេទេ សោ ហោតិ ទុក្ខំ បរត្ថ ។

យោ ចីន សង្ខាយ មិយាមិ ហិត្វា

តិច្ឆេនមិ សេវតិ អវិរេនមេ

ទុក្ខំភោ មិក្ខាម យោសោមិ

ភេទេ សោ ហោតិ សុទ្ធំ បរត្ថ ។

[៣៧៨] (ព្រះបាទសុគតោ...) បពិត្រព្រះអង្គ ជាដំណើរដ៏

បុគ្គលប្រហែលដូចព្រះអង្គ លះបង់ខ្ញុំខ្លួនចោលដោយគិតថា នេះ

ជាច្រើនប្រាថ្នាប្រសើរក្នុងចុងក្រោយ រមែងមិនបានគប់កន្សែងក្នុងចុង

ស្រឡាញ់ខ្លួនហើយ ជាសកាវប្រសើរ ឈ្មោះថា

ប្រសើរក្រៃលែង បុគ្គលអ្នកមានចិត្តសង្ឃឹមហើយ គប្បីបានខ្ញុំ

កុណាជាច្រើនប្រាថ្នា ក្នុងកាលជាពាងក្រោយ ។

[៣៧៩] (ព្រះបាទបាសាទ...) បពិត្រព្រះបាទសុគតោ សូមទ្រង់

ត្រាស់ដឹងសាច់មុខស្រួចជាច្រើនប្រាថ្នាប្រសើរខ្ញុំ ទ្រង់មិនអាចយោគ

ខ្ញុំបានទេ បពិត្រទ្រង់ជាសំឡាញ់ សូមទ្រង់ប្រាថ្នាពារឯទៀតវិញ ។

[៣៨០] (ព្រះបាទសុគតោ...) បុគ្គលណាជាអ្នកកន្សែងក្នុង

ច្រើនប្រាថ្នា ដោយគិតថា វាខ្លះជាច្រើនប្រាថ្នាប្រសើរក្នុងចុងក្រោយ

លះបង់ខ្លួន ហើយនៅសេពគប់ក្នុង ជាច្រើនប្រាថ្នា បុគ្គលនោះ

រមែងជាទុក្ខក្នុងកាលពាងមុខ ព្រោះអំពើនោះឯង ដូចជាអ្នកលេង

ស្កា ផឹកទឹកស្កាដែលឈាយដោយថ្នាំពិស ។ ចំណែកពាង

បុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ បានពិចារណា លះបង់ខ្ញុំខ្លួនជា

ច្រើនប្រាថ្នា ហើយបែរមកគប់កន្សែងដោយចម្លើយ សូម្បីដោយលំបាក

បុគ្គលនោះ រមែងបានសុខ ក្នុងកាលពាងមុខ ព្រោះអំពើនោះ

ឯង ដូចបុគ្គលដែលស្ងប់សេចក្តីខ្លាច ព្រោះផឹកទឹកស្កា ។

- [៣៧៨] ធិហាយហំ មិគ្គំ មាតរក្ខ
 មនាមិគេ តាមគុណេមិ បញ្ច
 វេសស្ស ហេតុមិ វំ បរិដ្ឋោ
 តន្ត វំ កំណ្ឌិមហំ ននាមិ ។
- [៣៧៩] ន បណ្ឌិតា និគុណាមាហុ វាគ្យំ
 សទ្ធិប្បជញ្ញាវ កវណ្ណំ សន្តោ
 វស្សុ សម្ម វេទិ មំ អរោច
 វិហារាវី ភំ ន ហិ តេ សមេតិ ។
- [៣៨០] អកុញ្ញលាភំ អយសំ អភិក្ខុំ
 ទាមំ ទហំ ទុច្ចរិតំ កំលេសំ
 មនុស្សម័សស្ស គរោ ទុចាតា
 តន្ត វំ កំណ្ឌិមហំ ននេយ្យំ ។
- [៣៨១] ន វំ អរហតិ ជន្ត ធាតុំ
 យំ វិចិ ទតា ន អវកករេយ្យ
 វស្សុ សម្ម អវិកម្មនាមោ
 ចាណំ ជន្តនមិ ទស្សមេវ ។

- [៣៧៨] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ខ្ញុំឈរជើងភាមាតា មិនបញ្ចាម-
 គុណ ជាទីពេញចិត្ត ហើយចូលព្រៃ ព្រោះហេតុវេសាចមនុស្ស
 នោះ ខ្ញុំនឹងថ្វាយខ្ញុំឲ្យគេនោះ ដល់ប្រជុំ ដូចម្តេចបាទ ។
- [៣៧៩] (ព្រះបាទសុគតោម...) បណ្ឌិតទាំងឡាយជាសប្បុរស
 ជាអ្នកប្តេជ្ញា ដោយភាពស្មោះ មិនពេលខ្ញុំពាក្យចុះជាទី
 ព្រះអង្គបានពេលនឹងខ្ញុំថា បពិត្រប្រជុំជាសំឡេង ឬម្តង
 ទទួលបានព្រះអង្គបានពេលដូច្នេះហើយ (តែពាក្យនោះ) របស់
 ព្រះអង្គ មិនស្របគ្នាទេ ។
- [៣៨០] (ព្រះបាទបោរិសាទ...) ខ្ញុំដល់ខ្ញុំភាពជាអ្នកមិនមានបុណ្យ
 មិនមានយស មិនមានក្តីល្បោះ មានបាប មានទុច្ចរិត សៅ-
 ហ្មងជាច្រើន ក៏ព្រោះហេតុវេសាចមនុស្ស ខ្ញុំនឹងថ្វាយខ្ញុំឲ្យគេនោះ
 ដល់ប្រជុំ ដូចម្តេចកើត ។
- [៣៨១] (ព្រះបាទសុគតោម...) (ប្រជុំមានបុណ្យហើយថា)
 ដទៃទៀតវាណា ហើយត្រឡប់ជាមិនទៀង មិនគួរឲ្យរារាំង
 ទេ បពិត្រប្រជុំជាសំឡេង ឬម្តងកុំប្លាស់ប្លាស់ ឬម្តងទទួលយក
 (ព្រះ) ចុះ ខ្ញុំសូម្បីលេងជីវិត ក៏នៅតែថ្វាយប្រជុំដែរ ។

[៣៨២] ចាណី ចង្កៀង សភាទេស ធម្មោ

សច្ចប្បជីញ្ញាវ កវត្តំ សន្តោ

ធម្មា វំ ចិប្បមវាគ្កហិ

ឯតេន សម្បជ្ជុសុ វាជសេដ្ឋ ។

ចរេ ធម៌ អត្តវាស្ស ហេតុ

អត្តំ ចរេ ជីវិតំ កុមារោ

អត្តំ ធម៌ ជីវិតញាបិ សង្ខំ

ចរេ នរោ ធម្មមនុស្សរត្តោ ។

[៣៨៣] យស្មា ហិ ធម្មំ បុរិសា វិជញ្ញា

យេ ចស្ស កាត្តំ វិនយត្តំ សន្តោ

កញ្ញិស្ស តិចត្វា បរាយមត្វា

ន តេន មេត្តិ ជីវយេន បញ្ញោ ។

[៣៨៤] អន្ធា ហិ សោ កក្កោ មម មហោនោ

ឯតស្ស ហេតុម្ហំ វង្គំ ចវិន្នោ

សចេ ច មំ យាចសិ ឯតមត្តំ

ឯតំបិ តេ សម្ម វំ ននាមិ ។

៤ ម. សន្តោ តបិ ធម្មំ ។

[៣៨៥] មុនេនមិ របស់កុកសប្បុរស ធម្មតាកុកសប្បុរស ជាអ្នក

ប្រែដោយពាក្យសច្ចៈ តែងលេចនិម្មិត ត្រូវឆ្លើយតប

ដោយ ចូឡើងស បព៌ត្រូវត្រូវតាមប្រសើរ សូមត្រូវអង្គ

សម្រេចដោយធម៌និងពាក្យសច្ចៈខ្លះខ្លះ ។ ធម៌ប្រើលេចនិម្មិត

ទ្រព្យ ព្រោះហេតុតែងតែដ៏ប្រសើរ កាលបើក្បាលនិម្មិត

ក៏ធម៌លេចនិម្មិតតែងតែ កាលបើក្បាលនិម្មិតធម៌ ធម៌លេចនិម្មិត

តាំងតែដ៏ប្រាកដនិម្មិតតាំងតែ ។

[៣៨៦] បុរសចេះដឹង ខ្លាំងអំពីបុគ្គលណា ឬកុកសប្បុរស

ណា បន្ទាប់និម្មិតសេចក្តីសន្សំយ របស់បុគ្គលនោះទោះ ដំណើរ

នោះ ឈ្មោះថាវិជិតំ ជាវិជិតានំ របស់បុគ្គលនោះ បុគ្គល

អ្នកមានប្រាជ្ញា បំភ្លឺបំបាត់មេត្តិចិត្តអំពីបុគ្គលនោះទេ ។

[៣៨៧] (ត្រូវបានប្រែសម្រួល...) គាហានោះ ជាវិជិតានំរបស់ខ្ញុំ

ដោយនិម្មិត ខ្ញុំឮសព្វព្រៃ ព្រោះហេតុតែងតែធម៌មនុស្សខ្លះ បើត្រង់

ទទួលសូមសេចក្តីខ្លះនិងខ្ញុំ បព៌ត្រូវត្រង់ជាសំឡាញ់ ខ្ញុំក៏ឲ្យព្រោះ

នោះ ផលត្រង់ ។

[៣៨៥] សត្វា ច មេ ហោសិ សទា ច មេសិ
 វចនំមិ តេ សម្ម អហំ អតាសិ
 ភំមិ មេ សម្ម កកោមិ វាគ្យំ
 ទកោមិ តត្ថាម បមោចយាម ។

[៣៨៦] សត្វា ច តេ ហោមិ សទា ច គ្យម្ហិ
 វចនំមិ មេ សម្ម ភុវំ អតាសិ
 អហំមិ តេ សម្ម កកោមិ វាគ្យំ
 ទកោមិ តត្ថាម បមោចយាម ។

[៣៨៧] កម្មាសហនេន វិហាមិវត្តា
 គលាវុតា អស្សុមុទា វុទ្ធា
 ម ជាតុ ធុត្ថេន សមស្ស រញ្ជោ
 សទ្ធិប្បដិញ្ញំ មេ បដិសុណាម ។

[៣៨៨] កម្មាសហនេន វិហាមិវត្តា
 គលាវុតា អស្សុមុទា វុទ្ធា
 ម ជាតុ ធុត្ថេន សមស្ស រញ្ជោ
 សទ្ធិប្បដិញ្ញំ តេ បដិសុណាម ។

[៣៨៩] ព្រះអង្គជាសាស្តា របស់ខ្ញុំផង ជាសំឡាញ់ របស់ខ្ញុំផង
 បពិត្រព្រះអង្គជាសំឡាញ់ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមព្រះអង្គ របស់ព្រះអង្គ
 ព្រះអង្គក៏ចូរធ្វើតាមពាក្យរបស់ខ្ញុំដែរ យើងទាំងពីរខាង ទៅដោះ
 លែង (ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងនោះជាមួយគ្នា) ។

[៣៩០] (ព្រះបាទសុភរសោម...) ខ្ញុំជាសាស្តា របស់ព្រះអង្គផង ជា
 សំឡាញ់របស់ព្រះអង្គផង បពិត្រព្រះអង្គជាសំឡាញ់ បើព្រះ
 អង្គធ្វើតាមពាក្យខ្ញុំ ទាំងខ្ញុំក៏ធ្វើតាមពាក្យព្រះអង្គដែរ យើងទាំង
 ពីរខាងទៅដោះលែង (ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងនោះជាមួយគ្នា) ។

[៣៩១] ពួកយើងដែលត្រូវព្រះរាជាដឹកនាំពាល ហៀរហៀនដោត
 បាតវែង មានមុខងាកដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ (ឥឡូវនេះ) អ្នក
 ទាំងឡាយ លែងប្រទូស្តនឹងព្រះរាជានេះចុះ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរទទួលស្តាប់ពាក្យប្តេជ្ញាដ៏រឿងទាក់ របស់ខ្ញុំចុះ ។

[៣៩២] (ពួកក្សត្រិយ៍...) ពួកយើងដែលត្រូវព្រះរាជាដឹកនាំពាល
 ហៀរហៀនដោតបាតវែង មានមុខងាកដោយទឹកភ្នែក ស្រែកយំ
 (ឥឡូវនេះ) ពួកយើងមិនប្រទូស្ត ចំពោះព្រះរាជានេះទេ ពួក
 យើងនឹងទទួលស្តាប់ពាក្យប្តេជ្ញាដ៏រឿងទាក់ របស់ព្រះអង្គ ។

[៣៨៩] យថា មិត្តា វា អថវាមិ មាតា
 អនុគម្ភតា អត្ថតាមា បដាធំ
 វាម្យិ វោ ហោតុ អយញ្ច វាជា
 តុម្ពេ វោ ហោថ យថេវ បុត្តា ។

[៣៩០] យថា មិត្តា វា អថវាមិ មាតា
 អនុគម្ភតា អត្ថតាមា បដាធំ
 វាម្យិ វោ ហោតុ អយញ្ច វាជា
 មយម្យិ ហោស្សម យថេវ បុត្តា ។

[៣៩១] ចតុប្បនំ សកុណញ្ចាមិ មំសំ
 សុទេហិ រង្គំ សុតនំ សុទិដ្ឋតំ
 សុទំវ វេទោ មិកុញ្ញយាធា
 មិត្តា កុមារោ រមសំ អរញ្ញា ។
 តា ទត្តិយោ វេស្សិវិណាកមជ្ឈា
 អលន្តតា សម្បវាវយិត្តា
 វេស្សំ ទេវេសុ បរោទយេសុ
 មិត្តា កុមារោ រមសំ អរញ្ញា ។

[៣៨៩] (ប្រែប្រាស់សុតសោម...) មិត្តា ឬមាតា ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ប្រាថ្នាខ្លួនសេចក្តីចំរើន ដល់បុត្រតាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ
 ចំណែកព្រះរាជានេះ ចូរមានដល់រោគតាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ តាំងរោគតាំងឡាយ ក៏សូមដូចជាបុត្រ ។

[៣៩០] (ពួកគ្រូគ្រូ...) មិត្តា ឬមាតា ជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រាថ្នា
 ខ្លួនសេចក្តីចំរើន ដល់បុត្រតាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ ចំណែក
 រាជ្យព្រះរាជានេះ ចូរមានដល់យើងតាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ
 តាំងឡាយយើងក៏ដូចបុត្រដែរ ។

[៣៩១] (ព្រះបាទសុតសោម...) ព្រះអង្គភាវៈសោយន្តវសាច់
 ២៤សត្វធំៗ ២ ឬសត្វបក្សី ដែលពួកនាយពិសេសចាត់ចែងល្អ
 សម្រេចដោយល្អ ជាវិគ្រេតអារម្មណ៍ព្រះអង្គ សោយន្តវសាច់
 ភោជន ព្រះអង្គលេងចាល ហើយព្រះអង្គក្នុងព្រះភ្នែកកំរង
 ដូចម្តេចកើត ។ ពួកនាងៗក្តីយាចិនោះ បានត្រៀមប្រដាប់
 ភ្លឺផ្អែក ទាំងបង្កើនដំរៀវ ពាក់គែងខ្លួនគាល់ត្រៀមប្រា ញ៉ាំងព្រះ
 អង្គឱ្យរីករាយ ដូចជាស្រ្តីអប្សរ ចំរើនព្រះអង្គក្នុងរោគរោគ ព្រះ
 អង្គលេងចាល ហើយព្រះអង្គក្នុងព្រះភ្នែកកំរង ដូចម្តេចកើត ។

តម្កល់ជាដើម តាមការណ៍កម្ម
 សុភម្មិ សុភសយនម្មិលក្ខន្តិ^(១)
 សយនស្ស មជ្ឈម្មិ សុខំ សយិត្តា
 ហិត្តា ករោណោ រមសី អរោញ្ច ។
 ចាលិស្សា កុម្មុដ្ឋំ ធិសីនេ
 អដោមិ វេ ធិប្បវិសំបិ ត្វិវិរិ
 ធិហំ សុភិកត្តា សុភិកតត្តា
 ហិត្តា ករោណោ រមសី អរោញ្ច ។
 ឧយ្យាទ សម្បទ្ធមហុកមាល្យ
 មិកាធិន្ទរេតបុរំ សុរម្មំ
 ហាយេហិ ឆានេហិ រដេហុរេតំ
 ហិត្តា ករោណោ រមសី អរោញ្ច ។

[៣៩២] កាឡបក្ខេ យថា ចន្ទោ ហាយេតេ សុវេ សុវេ
 កាឡបក្ខេ យថា ធនំ អសតំ យោតិ សមាគមោ ។
 យថាហំ សាគមាគម្ម សុខំ កាបុរិសាធម៌
 អតាសី បាមកំ ធម៌^(២) យេន តថាមិ ទុក្ខតិ ។

១ ម. សុវស្សយនម្មិសង្កេ ។ ២ ម. បាមកំ ធម៌ ។

ព្រះអង្គប្តឹងប្រាជ្ញា មានឱ្យព្រាហ្មណ៍ មានព្រាហ្មណ៍
 ច្រើន ដែលពាក់កែតម្កល់ប្រាជ្ញាទាំងអស់ ដ៏ល្អជាសុខសប្បាយ
 ក្នុងវិភាគតណ្ហាលនៃព្រះបង្គំ ហើយលះបង់ចោល គ្រូកម្មក្នុង
 ព្រៃម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។ ក្នុងវេលាព្រឹក មានសូរសំឡេង
 គង្គីនីស្តរ ទាំងក្បួនត្រៀម គឺមានបុរសនៅលាយ មានទាំង
 បម្រៀនដំពីរព្រះ ខឹងប្រកែកកំរោះជាច្រើនយ៉ាង ព្រះអង្គលះបង់
 ចោល ហើយគ្រូកម្មក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។ ទស្សន
 (ឈ្មោះមេតាដិន) ក៏មានផ្កាច្រើនបែបណា បុរីប្រកបដោយ
 ឈ្មោះតាមទស្សនមេតាដិន ជាបុរីដូចជាសប្បាយព្រៃក្រោក សម្បូរ
 ដោយតាហៈ រស្មី ដើរ ព្រះអង្គលះបង់ចោល ហើយ
 គ្រូកម្មក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ដូចម្តេចកើត ។

[៣៩២] (ព្រះបាទបុរិសាវ...) ព្រះចន្ទក្នុងការប្រាប់ (រោច)
 ដើមដំណើរទៅលាវាវេ យ៉ាងណាម្យ៉ាង បង្អែកព្រៃពេជ្រ ការ
 សមាគមនឹងពួកអសប្បុរស បែបដូចព្រះចន្ទ ក្នុងការប្រាប់ ។
 ដូចយ៉ាងនេះ ព្រាហ្មណ៍សកម្មស្និទ្ធកំ ជាបុរសក្រក់
 លាមក ហើយបោះបង្គោលក្រក់ ជាហេតុទៅកាន់ទុក្ខគឺ ។

សុត្តន្តបិដក យេវា ចន្ទោ វុទ្ធិតេ សុវេ បុរេ
 សុត្តន្តបិដក យោ វាជ សតំ ហោតិ សមាគមោ ។
 យេវាហំ កុវរាភម្មំ សុត្តន្តសោម វិជានហិ
 កាយាមិ កុសលំ កម្មំ យេន កត្តាមិ សុត្តន្តំ ។

ជេន យេវា ភវិ ជនិទ្ធ វុទ្ធិ

អនន្ទនេយ្យំ ន ចិវដ្ឋិតីកំ

វរិវិ មេ ហោតិ អសតំ សមាគមោ

អនន្ទនេយ្យា ឧដតំ ជេនេវ ។

សវេ យេវា ភវិ ជនិទ្ធ វុទ្ធិ

ចិវដ្ឋិតីកំ នវរិសេដ្ឋ

វរិវិ មេ ហោតិ សតំ សមាគមោ

ចិវដ្ឋិតីកោ ឧដតំ សវេ ។

អព្យាយេកោ ហោតិ សតំ សមាគមោ

យាវម្យំ ចិវដ្ឋេយ្យំ នេវេ ហោតិ

ចិម្យំ វេ វេតិ អសតំ សមាគមោ

តស្មា សតំ ចន្ទោ អសតំ អារតោ ។

ព្រះចន្ទក្នុងសុត្តបិដក វេទន៍ចំពោះភូមិកលៗ ថ្ងៃ យ៉ាងណាមិញ
 បរិក្រព្រះរាជា ការចូចប្រទះ ខ័ន្តកុសប្បុរស របស់ដូចជា
 ព្រះចន្ទក្នុងសុត្តបិដក ។ បរិក្រព្រះបាទសុត្តន្តសោម សូមព្រះ
 អង្គជ្រាបចុះ ដូចយ៉ាងនេះ ក្រសួងព្រះអង្គ ហើយធ្វើការ
 កុសល ជាហេតុទៅកាន់សុគត ។

បរិក្រព្រះអង្គជាតំជាតិដន ទិកវេលបន្តិចបន្តួចលិទ្ធិល មិន
 ដក់នៅ មិនបែកនៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ការ
 សមាគមខ័ន្តកុសប្បុរសរបស់ខ្ញុំ មិនតាំងនៅអស់កាល
 យូរ ដូចទិកវេលិទ្ធិលយ៉ាងនោះដែរ ។ បរិក្រព្រះអង្គជាតំ
 ជាតិដន មានព្យាយាមដ៏ប្រសើរជាតិដន ទិកវេលបន្តិចបន្តួច
 ក្នុងស្រះ បែកនៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ការសមា-
 គមខ័ន្តកុសប្បុរសរបស់ខ្ញុំ បែកនៅអស់កាលយូរ ដូច
 ទឹកក្នុងស្រះ យ៉ាងនោះដែរ ។ សមាគមខ័ន្តកុសប្បុរស
 វេទន៍មិនឆ្ងាយចេញចុះ គប្បីបែកនៅដក់បរិស្ថាន ការ
 សមាគមខ័ន្តកុសប្បុរស វេទន៍វិនាសទៅតាម ដោយ
 ប្រការដូច្នេះឯង ព្រោះហេតុនេះ ដើមរបស់កុសប្បុរស
 វេទន៍ឆ្ងាយដក់កុសប្បុរស ។

[៣៩៣] ន សោ វាជា យោ អដេយ្យំ ដិពាតិ
 ន សោ សទា យោ សទាវំ ដិពាតិ
 ន សា ភវិយា យា បតិទោ ន វិភេតិ
 ន តេ បុគ្គា យេ ន កវន្តំ ជីវន្តំ ។
 ន សា សភា យតុ ន សន្តិ សន្តោ
 ន តេ សន្តោ យេ ន កលាន្តំ ធម្មំ
 វាសត្វ ធាសត្វ បហាយ មោហំ
 ធម្មំ កលាន្តាវ កវន្តំ សន្តោ ។
 ចាកាសមាធំ ជាទន្តំ មិស្សំ តាលេហំ បណ្ឌិតំ
 កាសមាទត្វ ជាទន្តំ ធម្មេសន្តំ អមតំ បធំ ។
 កាសយេ ជោតយេ ធម្មំ បត្តន្តោ វសិធំ ជធំ
 សុកាសិទ្ធកជា វសយោ ធម្មោហំ វសិធំ ជោជាតិ ។

សុគតសមដាត បញ្ចម៍ ។

[៣៩៣] (គ្រូបោទសុគតសម...) ព្រះពរាណា ផ្សំផ្សំបុគ្គល
 មិនគួរផ្គុំ (មាភាបិកា) ព្រះពរាណា មិនមែនជាព្រះពរា
 ទេ សំឡាញ់ណា ផ្គុំផ្គុំសំឡាញ់ សំឡាញ់នោះ មិន
 មែនជាសំឡាញ់ទេ ភវិយាណា មិនខ្វះចិត្ត ភវិយានោះមិន
 មែនជាភវិយាទេ ពួកបុគ្គលណា មិនចិត្តមាភាបិកា ជាបុគ្គល
 ចាស់ទុំ ពួកបុគ្គលនោះ មិនមែនជាកូនទេ ។ ពួកសប្បុរស
 មិនមានក្នុងវិប្រជុំណា ទីនោះ មិនមែនវិប្រជុំទេ ពួកជនណា
 មិនពេលនូវធម៌ ពួកជននោះ មិនមែនជាសប្បុរសទេ លុះតែ
 ពួកជន លះបង់នូវធម៌ ទោសៈ ឆឺនិទានៈ ហើយពេលនូវធម៌
 ទើបឈ្មោះថា សប្បុរស ។

បណ្ឌិតកាលបើមិនពេល (នូវធម៌) ជាអ្នកច្រឡំច្រឡំ ដោយពួកជន
 ពេល ពួកអ្នកឆឺនិទានស្គាល់មិនបាន លុះតែពេលសំដែងនូវអមក-
 បទ រឺបញ្ចកអ្នកឆឺនិទានស្គាល់បាន ។ បណ្ឌិតអប្បិការបរិក្ខន្ធជ្រាវ ផ្គុំ
 រឿងនូវធម៌ ជាវិន័យនៃពួកវសិ ពួកវសិមានសុកាសិកជាវិន័យ
 ព្រោះជាធម៌ទុកដូចជាវិន័យនៃពួកវសិ ។

ធម៌ សុគតសមដាត ទី ៥ ។

អសីនិច្ឆេតេ បញ្ចមំ មហាសុគសោមនាភំ

តិល្បទ្ធោ

សុម្មុទោ បទ ហំសវរោ ច មហា
សុទកោដិមិតោ ច បរោ បវរោ
សកុណាលទិជាតិមត្តិយោ
សុគសោមវត្ថុមស្សយោ ។

អសីនិច្ឆេតំ និព្វិនំ ។

ទុទ្ធោនៃជំពូកនោះគឺ

ចុល្លចាត្រឡោះសុម្ភៈ ១ មហាចាត្រឡោះស្រី ១ ភាបស
ឲ្យឆ្លុះសុទ្ធាភាវនដ៏ប្រសើរដ៏ខ្ពង់ ឆ្លើយចម្លើយឡោះកុណា-
ល ១ ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរព្រះនាមសុគសោម ១ ។

ចប់ អសីនិច្ឆេត ។